។ នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

សំយុត្តនិកាយោ

មហាវគ្គោ

១. មគ្គសំយុត្តំ

១. អវិជ្ជាវគ្គោ

១. អវិជ្ជាសុត្តំ

១. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ភិក្ខវោ”តិ។ “ភទន្តេ”តិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

“អវិជ្ជា, ភិក្ខវេ, បុព្ពង្គមា អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា, អន្វទេវ [អនុទេវ (សី. បី. ក.)] អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ។ អវិជ្ជាគតស្ស, ភិក្ខវេ, អវិទ្ទសុនោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ បហោតិ; មិច្ឆាទិដ្ឋិស្ស មិច្ឆាសង្កប្បោ បហោតិ; មិច្ឆាសង្កប្បស្ស មិច្ឆាវាចា បហោតិ; មិច្ឆាវាចស្ស មិច្ឆាកម្មន្តោ បហោតិ; មិច្ឆាកម្មន្តស្ស មិច្ឆាអាជីវោ បហោតិ; មិច្ឆាអាជីវស្ស មិច្ឆាវាយាមោ បហោតិ; មិច្ឆាវាយាមស្ស មិច្ឆាសតិ បហោតិ; មិច្ឆាសតិស្ស មិច្ឆាសមាធិ បហោតិ។

“វិជ្ជា ច ខោ, ភិក្ខវេ, បុព្ពង្គមា កុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា, អន្វទេវ ហិរោត្តប្បំ។ វិជ្ជាគតស្ស, ភិក្ខវេ , វិទ្ទសុនោ សម្មាទិដ្ឋិ បហោតិ; សម្មាទិដ្ឋិស្ស សម្មាសង្កប្បោ បហោតិ; សម្មាសង្កប្បស្ស សម្មាវាចា បហោតិ; សម្មាវាចស្ស សម្មាកម្មន្តោ បហោតិ; សម្មាកម្មន្តស្ស សម្មាអាជីវោ បហោតិ; សម្មាអាជីវស្ស សម្មាវាយាមោ បហោតិ; សម្មាវាយាមស្ស សម្មាសតិ បហោតិ; សម្មាសតិស្ស សម្មាសមាធិ បហោតី”តិ។ បឋមំ។

២. ឧបឌ្ឍសុត្តំ

២. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ នគរកំ នាម [នាគរកំ នាម (សី.), សក្ករំ នាម (ស្យា. ក.)] សក្យានំ និគមោ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឧបឌ្ឍមិទំ, ភន្តេ, ព្រហ្មចរិយំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា កល្យាណសហាយតា កល្យាណសម្បវង្កតា”តិ។

“មា ហេវំ, អានន្ទ, មា ហេវំ, អានន្ទ! សកលមេវិទំ, អានន្ទ, ព្រហ្មចរិយំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា កល្យាណសហាយតា កល្យាណសម្បវង្កតា។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ, អានន្ទ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ កល្យាណសហាយស្ស កល្យាណសម្បវង្កស្ស – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។

“កថញ្ចានន្ទ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ កល្យាណសហាយោ កល្យាណសម្បវង្កោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ; សម្មាសង្កប្បំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ ...បេ.... សម្មាវាចំ ភាវេតិ ...បេ.... សម្មាកម្មន្តំ ភាវេតិ... បេ.... សម្មាអាជីវំ ភាវេតិ...បេ.... សម្មាវាយាមំ ភាវេតិ...បេ.... សម្មាសតឹ ភាវេតិ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ កល្យាណសហាយោ កល្យាណសម្បវង្កោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ។

“តទមិនាបេតំ , អានន្ទ, បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា សកលមេវិទំ ព្រហ្មចរិយំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា កល្យាណសហាយតា កល្យាណសម្បវង្កតា។ មមញ្ហិ, អានន្ទ, កល្យាណមិត្តំ អាគម្ម ជាតិធម្មា សត្តា ជាតិយា បរិមុច្ចន្តិ; ជរាធម្មា សត្តា ជរាយ បរិមុច្ចន្តិ; មរណធម្មា សត្តា មរណេន បរិមុច្ចន្តិ; សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសធម្មា សត្តា សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសេហិ បរិមុច្ចន្តិ។ ឥមិនា ខោ ឯតំ, អានន្ទ,

បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា សកលមេវិទំ ព្រហ្មចរិយំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា កល្យាណសហាយតា កល្យាណសម្បវង្កតា’’តិ។ ទុតិយំ។

៣. សារិបុត្តសុត្តំ

៣. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – ‘‘សកលមិទំ, ភន្តេ, ព្រហ្មចរិយំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា កល្យាណសហាយតា កល្យាណសម្បវង្កតា’’តិ។

‘‘សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! សកលមិទំ, សារិបុត្ត, ព្រហ្មចរិយំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា កល្យាណសហាយតា កល្យាណសម្បវង្កតា។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ, សារិបុត្ត, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ កល្យាណសហាយស្ស កល្យាណសម្បវង្កស្ស – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, សារិបុត្ត, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ កល្យាណសហាយោ កល្យាណសម្បវង្កោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ?

‘‘ឥធ, សារិបុត្ត, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ.… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, សារិបុត្ត, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ កល្យាណសហាយោ កល្យាណសម្បវង្កោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ។

‘‘តទមិនាបេតំ, សារិបុត្ត, បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា សកលមិទំ ព្រហ្មចរិយំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា កល្យាណសហាយតា កល្យាណសម្បវង្កតា។ មមញ្ហិ, សារិបុត្ត, កល្យាណមិត្តំ អាគម្ម ជាតិធម្មា សត្តា ជាតិយា បរិមុច្ចន្តិ; ជរាធម្មា សត្តា ជរាយ បរិមុច្ចន្តិ; មរណធម្មា សត្តា មរណេន បរិមុច្ចន្តិ; សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសធម្មា សត្តា សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសេហិ បរិមុច្ចន្តិ។ ឥមិនា ខោ ឯតំ, សារិបុត្ត, បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា សកលមិទំ ព្រហ្មចរិយំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា កល្យាណសហាយតា កល្យាណសម្បវង្កតា’’តិ។ តតិយំ។

៤. ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណសុត្តំ

៤. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ។ អទ្ទសា ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ជាណុស្សោណឹ ព្រាហ្មណំ សព្ពសេតេន វឡវាភិរថេន [វឡភីរថេន (សី.)] សាវត្ថិយា និយ្យាយន្តំ។ សេតា សុទំ អស្សា យុត្តា ហោន្តិ សេតាលង្ការា, សេតោ រថោ, សេតបរិវារោ, សេតា រស្មិយោ, សេតា បតោទលដ្ឋិ, សេតំ ឆត្តំ, សេតំ ឧណ្ហីសំ , សេតានិ វត្ថានិ, សេតា ឧបាហនា, សេតាយ សុទំ វាលពីជនិយា ពីជីយតិ។ តមេនំ ជនោ ទិស្វា ឯវមាហ – ‘‘ព្រហ្មំ វត, ភោ, យានំ! ព្រហ្មយានរូបំ វត, ភោ’’តិ!!

អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

‘‘ឥធាហំ, ភន្តេ, បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បាវិសឹ។ អទ្ទសំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ជាណុស្សោណឹ ព្រាហ្មណំ សព្ពសេតេន វឡវាភិរថេន សាវត្ថិយា និយ្យាយន្តំ។ សេតា សុទំ អស្សា យុត្តា ហោន្តិ សេតាលង្ការា, សេតោ រថោ, សេតបរិវារោ, សេតា រស្មិយោ, សេតា បតោទលដ្ឋិ, សេតំ ឆត្តំ, សេតំ ឧណ្ហីសំ, សេតានិ វត្ថានិ, សេតា ឧបាហនា, សេតាយ សុទំ វាលពីជនិយា ពីជីយតិ។ តមេនំ ជនោ ទិស្វា ឯវមាហ – ‘ព្រហ្មំ វត, ភោ, យានំ! ព្រហ្មយានរូបំ វត, ភោ’តិ!! សក្កា នុ ខោ, ភន្តេ, ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ ព្រហ្មយានំ បញ្ញាបេតុ’’ន្តិ?

‘‘សក្កា , អានន្ទា’’តិ ភគវា អវោច – ‘‘ឥមស្សេវ ខោ ឯតំ, អានន្ទ, អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស អធិវចនំ – ‘ព្រហ្មយានំ’ ឥតិបិ, ‘ធម្មយានំ’ ឥតិបិ, ‘អនុត្តរោ សង្គាមវិជយោ’ ឥតិបី’’តិ។

‘‘សម្មាទិដ្ឋិ, អានន្ទ, ភាវិតា ពហុលីកតា រាគវិនយបរិយោសានា ហោតិ, ទោសវិនយបរិយោសានា ហោតិ, មោហវិនយបរិយោសានា ហោតិ។ សម្មាសង្កប្បោ, អានន្ទ, ភាវិតោ ពហុលីកតោ រាគវិនយបរិយោសានោ ហោតិ, ទោសវិនយបរិយោសានោ ហោតិ, មោហវិនយបរិយោសានោ ហោតិ។ សម្មាវាចា, អានន្ទ, ភាវិតា

ពហុលីកតា រាគវិនយបរិយោសានា ហោតិ, ទោស...បេ.... មោហវិនយបរិយោសានា ហោតិ។ សម្មាកម្មន្តោ, អានន្ទ, ភាវិតោ ពហុលីកតោ រាគវិនយបរិយោសានោ ហោតិ, ទោស... មោហវិនយបរិយោសានោ ហោតិ។ សម្មាអាជីវោ, អានន្ទ, ភាវិតោ ពហុលីកតោ រាគវិនយបរិយោសានោ ហោតិ, ទោស... មោហវិនយ បរិយោសានោ ហោតិ ។ សម្មាវាយាមោ, អានន្ទ, ភាវិតោ ពហុលីកតោ រាគវិនយបរិយោសានោ ហោតិ, ទោស... មោហវិនយបរិយោសានោ ហោតិ។ សម្មាសតិ, អានន្ទ, ភាវិតា ពហុលីកតា រាគវិនយបរិយោសានា ហោតិ, ទោស... មោហវិនយបរិយោសានា ហោតិ។ សម្មាសមាធិ, អានន្ទ, ភាវិតោ ពហុលីកតោ រាគវិនយ បរិយោសានោ ហោតិ, ទោស... មោហវិនយបរិយោសានោ ហោតិ។

“ឥមិនា ខោ ឯតំ, អានន្ទ, បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា ឥមស្សេវេតំ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស អធិវចនំ – ‘ព្រហ្មយានំ’ ឥតិបិ, ‘ធម្មយានំ’ ឥតិបិ, ‘អនុត្តរោ សង្គាមវិជយោ’ ឥតិបី”តិ។ ឥទមវោច ភគវា។ ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

“យស្ស សទ្ធា ច បញ្ញា ច, ធម្មា យុត្តា សទា ធុរំ;
ហិរី ឦសា មនោ យោត្តំ, សតិ អារក្ខសារថិ។

“រថោ សីលបរិក្ខារោ, ឈានក្ខោ ចក្កវីរិយោ;
ឧបេក្ខា ធុរសមាធិ, អនិច្ឆា បរិវារណំ។

“អព្យាបាទោ អវិហិំសា, វិវេកោ យស្ស អាវុធំ;
តិតិក្ខា ចម្មសន្នាហោ [វម្មសន្នាហោ (សី.)], យោគក្ខេមាយ វត្តតិ។

“ឯតទត្តនិ សម្ភូតំ, ព្រហ្មយានំ អនុត្តរំ;
និយ្យន្តិ ធីរា លោកម្ហា, អញ្ញទត្ថុ ជយំ ជយ”ន្តិ។ ចតុត្ថំ;

៥. កិមត្ថិយសុត្តំ

៥. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ...បេ.... ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ –

“ឥធ នោ, ភន្តេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា អម្ហេ ឯវំ បុច្ឆន្តិ – ‘កិមត្ថិយំ, អាវុសោ, សមណេ គោតមេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ? ឯវំ បុដ្ឋា មយំ, ភន្តេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករោម – ‘ទុក្ខស្ស ខោ, អាវុសោ, បរិញ្ញត្ថំ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ។ កច្ចិ មយំ, ភន្តេ, ឯវំ បុដ្ឋា ឯវំ ព្យាករមានា វុត្តវាទិនោ ចេវ ភគវតោ ហោម, ន ច ភគវន្តំ អភូតេន អព្ភាចិក្ខាម, ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករោម, ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុវាទោ គារយ្ហំ ឋានំ អាគច្ឆតី”តិ?

“តគ្ឃ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, ឯវំ បុដ្ឋា ឯវំ ព្យាករមានា វុត្តវាទិនោ ចេវ មេ ហោថ, ន ច មំ អភូតេន អព្ភាចិក្ខថ, ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករោថ, ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុវាទោ គារយ្ហំ ឋានំ អាគច្ឆតិ។ ទុក្ខស្ស ហិ បរិញ្ញត្ថំ មយិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ។ សចេ វោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យុំ – ‘អត្ថិ បនាវុសោ, មគ្គោ, អត្ថិ បដិបទា ឯតស្ស ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយា’តិ, ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ – ‘អត្ថិ ខោ, អាវុសោ, មគ្គោ, អត្ថិ បដិបទា ឯតស្ស ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយា’”តិ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, មគ្គោ, កតមា បដិបទា ឯតស្ស ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយាតិ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ, អយំ បដិបទា ឯតស្ស ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយាតិ។ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បឋមអញ្ញតរភិក្ខុសុត្តំ

៦. សាវត្ថិនិទានំ ។ អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ...បេ.... ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “‘ព្រហ្មចរិយំ, ព្រហ្មចរិយ’ន្តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កតមំ នុ ខោ, ភន្តេ, ព្រហ្មចរិយំ, កតមំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាន”ន្តិ?

“អយមេវ ខោ, ភិក្ខុ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ព្រហ្មចរិយំ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ ។ យោ ខោ, ភិក្ខុ, រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ – ឥទំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាន”ន្តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុតិយអញ្ញតរភិក្ខុសុត្តំ

៧. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ...បេ.... ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“‘រាគវិនយោ ទោសវិនយោ មោហវិនយោ’តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កិស្ស នុ ខោ ឯតំ, ភន្តេ, អធិវចនំ – ‘រាគវិនយោ ទោសវិនយោ មោហវិនយោ’”តិ? “និព្ពានធាតុយា ខោ ឯតំ, ភិក្ខុ, អធិវចនំ – ‘រាគវិនយោ ទោសវិនយោ មោហវិនយោ’តិ។ អាសវានំ ខយោ តេន វុច្ចតី”តិ។

ឯវំ វុត្តេ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “‘អមតំ, អមត’ន្តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កតមំ នុ ខោ, ភន្តេ, អមតំ, កតមោ អមតគាមិមគ្គោ”តិ? “យោ ខោ, ភិក្ខុ, រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ – ឥទំ វុច្ចតិ អមតំ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ អមតគាមិមគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធី”តិ។ សត្តមំ។

៨. វិភង្គសុត្តំ

៨. សាវត្ថិនិទានំ។ “អរិយំ វោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទេសេស្សាមិ វិភជិស្សាមិ។ តំ សុណាថ, សាធុកំ មនសិ ករោថ; ភាសិស្សាមី”តិ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាទិដ្ឋិ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខេ ញាណំ, ទុក្ខសមុទយេ ញាណំ , ទុក្ខនិរោធេ ញាណំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាទិដ្ឋិ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, សម្មាសង្កប្បោ? យោ ខោ, ភិក្ខវេ, នេក្ខម្មសង្កប្បោ , អព្យាបាទសង្កប្បោ, អវិហិំសាសង្កប្បោ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាសង្កប្បោ។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាវាចា? យា ខោ, ភិក្ខវេ, មុសាវាទា វេរមណី, បិសុណាយ វាចាយ វេរមណី, ផរុសាយ វាចាយ វេរមណី, សម្ផប្បលាបា វេរមណី – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាវាចា។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, សម្មាកម្មន្តោ? យា ខោ, ភិក្ខវេ, បាណាតិបាតា វេរមណី, អទិន្នាទានា វេរមណី, អព្រហ្មចរិយា វេរមណី – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាកម្មន្តោ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, សម្មាអាជីវោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ មិច្ឆាអាជីវំ បហាយ សម្មាអាជីវេន ជីវិតំ កប្បេតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាអាជីវោ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, សម្មាវាយាមោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ, ឧប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ឆន្ទំ ជនេតិ...បេ.... អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ...បេ.... ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាវាយាមោ។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាសតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាសតិ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, សម្មាសមាធិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ, សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ, យំ តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ – ‘ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារី’តិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្ពេវ សោមនស្ស ទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាសមាធី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. សូកសុត្តំ

៩. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សាលិសូកំ វា យវសូកំ វា មិច្ឆាបណិហិតំ ហត្ថេន វា បាទេន វា អក្កន្តំ ហត្ថំ វា បាទំ វា ភិន្ទិស្សតិ [ភេច្ឆតិ (ក.)], លោហិតំ វា ឧប្បាទេស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? មិច្ឆាបណិហិតត្តា, ភិក្ខវេ, សូកស្ស។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, សោ វត ភិក្ខុ មិច្ឆាបណិហិតាយ ទិដ្ឋិយា មិច្ឆាបណិហិតាយ មគ្គភាវនាយ អវិជ្ជំ ភិន្ទិស្សតិ, វិជ្ជំ ឧប្បាទេស្សតិ, និព្ពានំ សច្ឆិករិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? មិច្ឆាបណិហិតត្តា, ភិក្ខវេ, ទិដ្ឋិយា។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សាលិសូកំ វា យវសូកំ វា សម្មាបណិហិតំ ហត្ថេន វា បាទេន វា អក្កន្តំ ហត្ថំ វា បាទំ វា ភិន្ទិស្សតិ, លោហិតំ វា ឧប្បាទេស្សតីតិ – ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? សម្មាបណិហិតត្តា, ភិក្ខវេ , សូកស្ស។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, សោ វត ភិក្ខុ សម្មាបណិហិតាយ ទិដ្ឋិយា សម្មាបណិហិតាយ មគ្គភាវនាយ អវិជ្ជំ ភិន្ទិស្សតិ, វិជ្ជំ ឧប្បាទេស្សតិ, និព្ពានំ សច្ឆិករិស្សតីតិ – ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? សម្មាបណិហិតត្តា, ភិក្ខវេ, ទិដ្ឋិយា។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាបណិហិតាយ ទិដ្ឋិយា សម្មាបណិហិតាយ មគ្គភាវនាយ អវិជ្ជំ ភិន្ទតិ, វិជ្ជំ ឧប្បាទេតិ, និព្ពានំ សច្ឆិករោតីតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាបណិហិតាយ ទិដ្ឋិយា សម្មាបណិហិតាយ មគ្គភាវនាយ អវិជ្ជំ ភិន្ទតិ, វិជ្ជំ ឧប្បាទេតិ, និព្ពានំ សច្ឆិករោតី”តិ។ នវមំ។

១០. នន្ទិយសុត្តំ

១០. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ នន្ទិយោ បរិព្ពាជកោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ នន្ទិយោ បរិព្ពាជកោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “កតិ នុ ខោ, ភោ គោតម, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា និព្ពានង្គមា ហោន្តិ និព្ពានបរាយនា និព្ពានបរិយោសានា”តិ?

“អដ្ឋិមេ ខោ, នន្ទិយ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា និព្ពានង្គមា ហោន្តិ និព្ពានបរាយនា និព្ពានបរិយោសានា។ កតមេ អដ្ឋ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ។ ឥមេ ខោ, នន្ទិយ, អដ្ឋ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា និព្ពានង្គមា ហោន្តិ និព្ពានបរាយនា និព្ពានបរិយោសានា”តិ។ ឯវំ វុត្តេ នន្ទិយោ បរិព្ពាជកោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អភិក្កន្តំ , ភោ គោតម, អភិក្កន្តំ, ភោ គោតម ...បេ.... ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គត”ន្តិ។ ទសមំ។

អវិជ្ជាវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អវិជ្ជញ្ច ឧបឌ្ឍញ្ច, សារិបុត្តោ ច ព្រាហ្មណោ;
កិមត្ថិយោ ច ទ្វេ ភិក្ខូ, វិភង្គោ សូកនន្ទិយាតិ។

២. វិហារវគ្គោ

១. បឋមវិហារសុត្តំ

១១. សាវត្ថិនិទានំ ។ “ឥច្ឆាមហំ, ភិក្ខវេ, អឌ្ឍមាសំ បដិសល្លីយិតុំ។ នម្ហិ កេនចិ ឧបសង្កមិតព្ពោ, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេនា”តិ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា នាស្សុធ កោចិ ភគវន្តំ ឧបសង្កមតិ, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេន។

អថ ខោ ភគវា តស្ស អឌ្ឍមាសស្ស អច្ចយេន បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “យេន ស្វាហំ, ភិក្ខវេ, វិហារេន បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ វិហរាមិ, តស្ស បទេសេន វិហាសិំ។ សោ ឯវំ បជានាមិ – ‘មិច្ឆាទិដ្ឋិបច្ចយាបិ វេទយិតំ; សម្មាទិដ្ឋិបច្ចយាបិ វេទយិតំ...បេ.... មិច្ឆាសមាធិបច្ចយាបិ វេទយិតំ; សម្មាសមាធិបច្ចយាបិ វេទយិតំ; ឆន្ទបច្ចយាបិ វេទយិតំ; វិតក្កបច្ចយាបិ វេទយិតំ; សញ្ញាបច្ចយាបិ វេទយិតំ; ឆន្ទោ ច អវូបសន្តោ ហោតិ, វិតក្កោ ច អវូបសន្តោ ហោតិ, សញ្ញា ច អវូបសន្តា ហោតិ, តប្បច្ចយាបិ វេទយិតំ; ឆន្ទោ ច វូបសន្តោ ហោតិ, វិតក្កោ ច វូបសន្តោ ហោតិ, សញ្ញា ច វូបសន្តា ហោតិ, តប្បច្ចយាបិ វេទយិតំ; អប្បត្តស្ស បត្តិយា អត្ថិ អាយាមំ [វាយាមំ (សី. ស្យា.)], តស្មិម្បិ ឋានេ អនុប្បត្តេ តប្បច្ចយាបិ វេទយិត’”ន្តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយវិហារសុត្តំ

១២. សាវត្ថិនិទានំ។ “ឥច្ឆាមហំ, ភិក្ខវេ, តេមាសំ បដិសល្លីយិតុំ។ នម្ហិ កេនចិ ឧបសង្កមិតព្ពោ, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេនា”តិ ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា នាស្សុធ កោចិ ភគវន្តំ ឧបសង្កមតិ, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេន។

អថ ខោ ភគវា តស្ស តេមាសស្ស អច្ចយេន បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “យេន ស្វាហំ, ភិក្ខវេ, វិហារេន បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ វិហរាមិ, តស្ស បទេសេន វិហាសិំ។ សោ ឯវំ បជានាមិ – ‘មិច្ឆាទិដ្ឋិបច្ចយាបិ វេទយិតំ; មិច្ឆាទិដ្ឋិវូបសមបច្ចយាបិ វេទយិតំ; សម្មាទិដ្ឋិបច្ចយាបិ វេទយិតំ; សម្មាទិដ្ឋិវូបសមបច្ចយាបិ វេទយិតំ...បេ.... មិច្ឆាសមាធិបច្ចយាបិ វេទយិតំ; មិច្ឆាសមាធិវូបសមបច្ចយាបិ វេទយិតំ, សម្មាសមាធិបច្ចយាបិ វេទយិតំ; សម្មាសមាធិវូបសមបច្ចយាបិ វេទយិតំ; ឆន្ទបច្ចយាបិ វេទយិតំ; ឆន្ទវូបសមបច្ចយាបិ វេទយិតំ; វិតក្កបច្ចយាបិ វេទយិតំ; វិតក្កវូបសមបច្ចយាបិ វេទយិតំ; សញ្ញាបច្ចយាបិ វេទយិតំ; សញ្ញាវូបសមបច្ចយាបិ វេទយិតំ; ឆន្ទោ ច អវូបសន្តោ ហោតិ, វិតក្កោ ច អវូបសន្តោ ហោតិ, សញ្ញា ច អវូបសន្តា ហោតិ, តប្បច្ចយាបិ វេទយិតំ; ឆន្ទោ ច វូបសន្តោ ហោតិ , វិតក្កោ ច វូបសន្តោ ហោតិ, សញ្ញា ច វូបសន្តា ហោតិ, តប្បច្ចយាបិ វេទយិតំ; អប្បត្តស្ស បត្តិយា អត្ថិ អាយាមំ [វាយាមំ (សី. ស្យា.)], តស្មិម្បិ ឋានេ អនុប្បត្តេ តប្បច្ចយាបិ វេទយិត’”ន្តិ។ ទុតិយំ។

៣. សេក្ខសុត្តំ

១៣. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ...បេ.... ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “‘សេក្ខោ, សេក្ខោ’តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, សេក្ខោ ហោតី”តិ?

“ឥធ, ភិក្ខុ, សេក្ខាយ សម្មាទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ ហោតិ...បេ.... សេក្ខេន សម្មាសមាធិនា សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឯត្តាវតា ខោ, ភិក្ខុ, សេក្ខោ ហោតី”តិ។ តតិយំ។

៤. បឋមឧប្បាទសុត្តំ

១៤. សាវត្ថិនិទានំ។ “អដ្ឋិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ តថាគតស្ស បាតុភាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។ កតមេ អដ្ឋ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ តថាគតស្ស បាតុភាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សា”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយឧប្បាទសុត្តំ

១៥. សាវត្ថិនិទានំ ។ “អដ្ឋិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ សុគតវិនយា។ កតមេ អដ្ឋ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ សុគតវិនយា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បឋមបរិសុទ្ធសុត្តំ

១៦. សាវត្ថិនិទានំ។ “អដ្ឋិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា បរិសុទ្ធា បរិយោទាតា អនង្គណា វិគតូបក្កិលេសា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ តថាគតស្ស បាតុភាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។ កតមេ អដ្ឋ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ… សម្មាសមាធិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋ ធម្មា បរិសុទ្ធា បរិយោទាតា អនង្គណា វិគតូបក្កិលេសា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ តថាគតស្ស បាតុភាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សា”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុតិយបរិសុទ្ធសុត្តំ

១៧. សាវត្ថិនិទានំ។ “អដ្ឋិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា បរិសុទ្ធា បរិយោទាតា អនង្គណា វិគតូបក្កិលេសា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ សុគតវិនយា។ កតមេ អដ្ឋ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ… សម្មាសមាធិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋ ធម្មា បរិសុទ្ធា បរិយោទាតា អនង្គណា វិគតូបក្កិលេសា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ សុគតវិនយា”តិ។ សត្តមំ។

៨. បឋមកុក្កុដារាមសុត្តំ

១៨. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អានន្ទោ អាយស្មា ច ភទ្ទោ បាដលិបុត្តេ វិហរន្តិ កុក្កុដារាមេ។ អថ ខោ អាយស្មា ភទ្ទោ សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ភទ្ទោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច –

“‘អព្រហ្មចរិយំ, អព្រហ្មចរិយ’ន្តិ, អាវុសោ អានន្ទ, វុច្ចតិ។ កតមំ នុ ខោ, អាវុសោ, អព្រហ្មចរិយ”ន្តិ? “សាធុ សាធុ, អាវុសោ ភទ្ទ! ភទ្ទកោ ខោ តេ, អាវុសោ ភទ្ទ, ឧម្មង្គោ, ភទ្ទកំ បដិភានំ, កល្យាណី បរិបុច្ឆា។ ឯវញ្ហិ ត្វំ, អាវុសោ ភទ្ទ, បុច្ឆសិ – ‘អព្រហ្មចរិយំ, អព្រហ្មចរិយន្តិ, អាវុសោ អានន្ទ, វុច្ចតិ។ កតមំ នុ ខោ, អាវុសោ, អព្រហ្មចរិយ’”ន្តិ? “ឯវមាវុសោ”តិ។ “អយមេវ ខោ , អាវុសោ, អដ្ឋង្គិកោ មិច្ឆាមគ្គោ អព្រហ្មចរិយំ, សេយ្យថិទំ – មិច្ឆាទិដ្ឋិ…បេ… មិច្ឆាសមាធី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ទុតិយកុក្កុដារាមសុត្តំ

១៩. បាដលិបុត្តនិទានំ។ “‘ព្រហ្មចរិយំ, ព្រហ្មចរិយ’ន្តិ, អាវុសោ អានន្ទ, វុច្ចតិ។ កតមំ នុ ខោ, អាវុសោ, ព្រហ្មចរិយំ, កតមំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាន”ន្តិ? “សាធុ សាធុ, អាវុសោ ភទ្ទ! ភទ្ទកោ ខោ តេ, អាវុសោ ភទ្ទ, ឧម្មង្គោ, ភទ្ទកំ បដិភានំ, កល្យាណី បរិបុច្ឆា។ ឯវញ្ហិ ត្វំ, អាវុសោ ភទ្ទ, បុច្ឆសិ – ‘ព្រហ្មចរិយំ, ព្រហ្មចរិយន្តិ, អាវុសោ អានន្ទ, វុច្ចតិ។ កតមំ នុ ខោ, អាវុសោ , ព្រហ្មចរិយំ, កតមំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាន’”ន្តិ? “ឯវមាវុសោ”តិ។ “អយមេវ ខោ, អាវុសោ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ព្រហ្មចរិយំ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ… សម្មាសមាធិ។ យោ ខោ, អាវុសោ, រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ – ឥទំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាន”ន្តិ។ នវមំ។

១០. តតិយកុក្កុដារាមសុត្តំ

២០. បាដលិបុត្តនិទានំ។ “‘ព្រហ្មចរិយំ, ព្រហ្មចរិយ’ន្តិ, អាវុសោ អានន្ទ, វុច្ចតិ។ កតមំ នុ ខោ, អាវុសោ, ព្រហ្មចរិយំ, កតមោ ព្រហ្មចារី, កតមំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាន”ន្តិ? “សាធុ សាធុ, អាវុសោ ភទ្ទ! ភទ្ទកោ ខោ តេ, អាវុសោ ភទ្ទ, ឧម្មង្គោ, ភទ្ទកំ បដិភានំ, កល្យាណី បរិបុច្ឆា។ ឯវញ្ហិ ត្វំ, អាវុសោ ភទ្ទ, បុច្ឆសិ – ‘ព្រហ្មចរិយំ, ព្រហ្មចរិយន្តិ, អាវុសោ អានន្ទ, វុច្ចតិ។ កតមំ នុ ខោ, អាវុសោ, ព្រហ្មចរិយំ, កតមោ ព្រហ្មចារី, កតមំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាន’”ន្តិ? “ឯវមាវុសោ”តិ។ “អយមេវ ខោ, អាវុសោ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ព្រហ្មចរិយំ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ… សម្មាសមាធិ។ យោ ខោ, អាវុសោ, ឥមិនា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មគ្គេន សមន្នាគតោ – អយំ វុច្ចតិ ព្រហ្មចារី។ យោ ខោ, អាវុសោ, រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ – ឥទំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាន”ន្តិ។ ទសមំ។

តីណិ សុត្តន្តានិ ឯកនិទានានិ។វិហារវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ទ្វេ វិហារា ច សេក្ខោ ច, ឧប្បាទា អបរេ ទុវេ;

បរិសុទ្ធេន ទ្វេ វុត្តា, កុក្កុដារាមេន តយោតិ។

៣. មិច្ឆត្តវគ្គោ

១. មិច្ឆត្តសុត្តំ

២១. សាវត្ថិនិទានំ ។ “មិច្ឆត្តញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, សម្មត្តញ្ច។ តំ សុណាថ។ កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, មិច្ឆត្តំ? សេយ្យថិទំ – មិច្ឆាទិដ្ឋិ…បេ…. មិច្ឆាសមាធិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, មិច្ឆត្តំ។ កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សម្មត្តំ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មត្ត”ន្តិ។ បឋមំ។

២. អកុសលធម្មសុត្តំ

២២. សាវត្ថិនិទានំ។ “អកុសលេ ច ខោ, ភិក្ខវេ, ធម្មេ ទេសេស្សាមិ, កុសលេ ច ធម្មេ។ តំ សុណាថ។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, អកុសលា ធម្មា? សេយ្យថិទំ – មិច្ឆាទិដ្ឋិ…បេ…. មិច្ឆាសមាធិ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ, ភិក្ខវេ, អកុសលា ធម្មា។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, កុសលា ធម្មា ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ, ភិក្ខវេ, កុសលា ធម្មា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. បឋមបដិបទាសុត្តំ

២៣. សាវត្ថិនិទានំ។ “មិច្ឆាបដិបទញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, សម្មាបដិបទញ្ច។ តំ សុណាថ។ កតមា ច, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាបដិបទា? សេយ្យថិទំ – មិច្ឆាទិដ្ឋិ…បេ…. មិច្ឆាសមាធិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាបដិបទា។ កតមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាបដិបទា? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាបដិបទា”តិ។ តតិយំ។

៤. ទុតិយបដិបទាសុត្តំ

២៤. សាវត្ថិនិទានំ។ “គិហិនោ វាហំ, ភិក្ខវេ, បព្ពជិតស្ស វា មិច្ឆាបដិបទំ ន វណ្ណេមិ។ គិហិ វា, ភិក្ខវេ, បព្ពជិតោ វា មិច្ឆាបដិបន្នោ មិច្ឆាបដិបត្តាធិករណហេតុ នារាធកោ ហោតិ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ”។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាបដិបទា? សេយ្យថិទំ – មិច្ឆាទិដ្ឋិ…បេ…. មិច្ឆាសមាធិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាបដិបទា។ គិហិនោ វាហំ, ភិក្ខវេ, បព្ពជិតស្ស វា មិច្ឆាបដិបទំ ន វណ្ណេមិ។ គិហិ វា, ភិក្ខវេ, បព្ពជិតោ វា មិច្ឆាបដិបន្នោ មិច្ឆាបដិបត្តាធិករណហេតុ នារាធកោ ហោតិ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ។

“គិហិនោ វាហំ, ភិក្ខវេ, បព្ពជិតស្ស វា សម្មាបដិបទំ វណ្ណេមិ។ គិហិ វា, ភិក្ខវេ, បព្ពជិតោ វា សម្មាបដិបន្នោ សម្មាបដិបត្តាធិករណហេតុ អារាធកោ ហោតិ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ។ កតមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាបដិបទា? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាបដិបទា។ គិហិនោ វាហំ, ភិក្ខវេ, បព្ពជិតស្ស វា សម្មាបដិបទំ វណ្ណេមិ។ គិហិ វា, ភិក្ខវេ , បព្ពជិតោ វា សម្មាបដិបន្នោ សម្មាបដិបត្តាធិករណហេតុ អារាធកោ ហោតិ ញាយំ ធម្មំ កុសល”ន្តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមអសប្បុរិសសុត្តំ

២៥. សាវត្ថិនិទានំ ។ “អសប្បុរិសញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, សប្បុរិសញ្ច ។ តំ សុណាថ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, អសប្បុរិសោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ, មិច្ឆាសង្កប្បោ, មិច្ឆាវាចោ, មិច្ឆាកម្មន្តោ, មិច្ឆាអាជីវោ, មិច្ឆាវាយាមោ, មិច្ឆាសតិ, មិច្ឆាសមាធិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អសប្បុរិសោ”។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, សប្បុរិសោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ, សម្មាសង្កប្បោ, សម្មាវាចោ, សម្មាកម្មន្តោ , សម្មាអាជីវោ, សម្មាវាយាមោ, សម្មាសតិ, សម្មាសមាធិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សប្បុរិសោ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយអសប្បុរិសសុត្តំ

២៦. សាវត្ថិនិទានំ។ “អសប្បុរិសញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, អសប្បុរិសេន អសប្បុរិសតរញ្ច។ សប្បុរិសញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ សប្បុរិសេន សប្បុរិសតរញ្ច។ តំ សុណាថ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, អសប្បុរិសោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ...បេ.... មិច្ឆាសមាធិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អសប្បុរិសោ”។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, អសប្បុរិសេន អសប្បុរិសតរោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ...បេ.... មិច្ឆាសមាធិ, មិច្ឆាញាណី, មិច្ឆាវិមុត្តិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អសប្បុរិសេន អសប្បុរិសតរោ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, សប្បុរិសោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ...បេ.... សម្មាសមាធិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សប្បុរិសោ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, សប្បុរិសេន សប្បុរិសតរោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ...បេ.... សម្មាសមាធិ, សម្មាញាណី, សម្មាវិមុត្តិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សប្បុរិសេន សប្បុរិសតរោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. កុម្ភសុត្តំ

២៧. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, កុម្ភោ អនាធារោ សុប្បវត្តិយោ ហោតិ, សាធារោ ទុប្បវត្តិយោ ហោតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ អនាធារំ សុប្បវត្តិយំ ហោតិ, សាធារំ ទុប្បវត្តិយំ ហោតិ។ កោ ច, ភិក្ខវេ, ចិត្តស្ស អាធារោ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ។ អយំ ចិត្តស្ស អាធារោ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, កុម្ភោ អនាធារោ សុប្បវត្តិយោ ហោតិ, សាធារោ ទុប្បវត្តិយោ ហោតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ អនាធារំ សុប្បវត្តិយំ ហោតិ, សាធារំ ទុប្បវត្តិយំ ហោតី”តិ។ សត្តមំ។

៨. សមាធិសុត្តំ

២៨. សាវត្ថិនិទានំ។ “អរិយំ វោ, ភិក្ខវេ, សម្មាសមាធិំ ទេសេស្សាមិ សឧបនិសំ សបរិក្ខារំ។ តំ សុណាថ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, អរិយោ សម្មាសមាធិ សឧបនិសោ សបរិក្ខារោ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសតិ [សម្មាសមាធិ (សី. ស្យា. កំ. ក.)]។ យា ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេហិ សត្តហង្គេហិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា សបរិក្ខារតា [សបរិក្ខតា (សី. បី.)] – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អរិយោ សម្មាសមាធិ សឧបនិសោ ឥតិបិ សបរិក្ខារោ ឥតិបី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. វេទនាសុត្តំ

២៩. សាវត្ថិនិទានំ។ “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, វេទនា។ កតមា តិស្សោ? សុខា វេទនា, ទុក្ខា វេទនា, អទុក្ខមសុខា វេទនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ វេទនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ វេទនានំ បរិញ្ញាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ ។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ វេទនានំ បរិញ្ញាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ នវមំ។

១០. ឧត្តិយសុត្តំ

៣០. សាវត្ថិនិទានំ ។ អថ ខោ អាយស្មា ឧត្តិយោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ...បេ.... ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ឧត្តិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឥធ មយ្ហំ, ភន្តេ, រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ – ‘បញ្ច កាមគុណា វុត្តា ភគវតា។ កតមេ នុ ខោ បញ្ច កាមគុណា វុត្តា ភគវតា’”តិ? “សាធុ សាធុ, ឧត្តិយ! បញ្ចិមេ ខោ, ឧត្តិយ, កាមគុណា វុត្តា មយា។ កតមេ បញ្ច? ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសំហិតា រជនីយា, សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ទា...បេ.... ឃានវិញ្ញេយ្យា គន្ធា... ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យា រសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ផោដ្ឋព្ពា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសំហិតា រជនីយា – ឥមេ ខោ, ឧត្តិយ, បញ្ច កាមគុណា វុត្តា មយា។ ឥមេសំ ខោ, ឧត្តិយ, បញ្ចន្នំ កាមគុណានំ បហានាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ។ ឥមេសំ ខោ, ឧត្តិយ, បញ្ចន្នំ កាមគុណានំ បហានាយ អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ ទសមំ។

មិច្ឆត្តវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

មិច្ឆត្តំ អកុសលំ ធម្មំ, ទុវេ បដិបទាបិ ច;
អសប្បុរិសេន ទ្វេ កុម្ភោ, សមាធិ វេទនត្តិយេនាតិ។

៤. បដិបត្តិវគ្គោ

១. បឋមបដិបត្តិសុត្តំ

៣១. សាវត្ថិនិទានំ ។ “មិច្ឆាបដិបត្តិញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, សម្មាបដិបត្តិញ្ច ។ តំ សុណាថ។ កតមា ច, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាបដិបត្តិ? សេយ្យថិទំ – មិច្ឆាទិដ្ឋិ…បេ… មិច្ឆាសមាធិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាបដិបត្តិ។ កតមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាបដិបត្តិ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ… សម្មាសមាធិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាបដិបត្តី”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយបដិបត្តិសុត្តំ

៣២. សាវត្ថិនិទានំ។ “មិច្ឆាបដិបន្នញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, សម្មាបដិបន្នញ្ច។ តំ សុណាថ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាបដិបន្នោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ…បេ… មិច្ឆាសមាធិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ , មិច្ឆាបដិបន្នោ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, សម្មាបដិបន្នោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ…បេ… សម្មាសមាធិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សម្មាបដិបន្នោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. វិរទ្ធសុត្តំ

៣៣. សាវត្ថិនិទានំ។ “យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ វិរទ្ធោ, វិរទ្ធោ តេសំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ អារទ្ធោ, អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ… សម្មាសមាធិ។ យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ វិរទ្ធោ, វិរទ្ធោ តេសំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ អារទ្ធោ, អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី”តិ។ តតិយំ។

៤. បារង្គមសុត្តំ

៣៤. សាវត្ថិនិទានំ។ “អដ្ឋិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា អបារា បារំ គមនាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ អដ្ឋ? សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ… សម្មាសមាធិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា អបារា បារំ គមនាយ សំវត្តន្តី”តិ។

ឥទមវោច ភគវា។ ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

“អប្បកា តេ មនុស្សេសុ, យេ ជនា បារគាមិនោ;
អថាយំ ឥតរា បជា, តីរមេវានុធាវតិ។

“យេ ច ខោ សម្មទក្ខាតេ, ធម្មេ ធម្មានុវត្តិនោ;
តេ ជនា បារមេស្សន្តិ, មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ។

“កណ្ហំ ធម្មំ វិប្បហាយ, សុក្កំ ភាវេថ បណ្ឌិតោ;
ឱកា អនោកមាគម្ម, វិវេកេ យត្ថ ទូរមំ។

“តត្រាភិរតិមិច្ឆេយ្យ, ហិត្វា កាមេ អកិញ្ចនោ;
បរិយោទបេយ្យ អត្តានំ, ចិត្តក្លេសេហិ បណ្ឌិតោ។

“យេសំ សម្ពោធិយង្គេសុ, សម្មា ចិត្តំ សុភាវិតំ;
អាទានបដិនិស្សគ្គេ, អនុបាទាយ យេ រតា;
ខីណាសវា ជុតិមន្តោ, តេ លោកេ បរិនិព្ពុតា”តិ។ ចតុត្ថំ;

៥. បឋមសាមញ្ញសុត្តំ

៣៥. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សាមញ្ញញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, សាមញ្ញផលានិ ច។ តំ សុណាថ។ កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សាមញ្ញំ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សាមញ្ញំ។ កតមានិ ច, ភិក្ខវេ, សាមញ្ញផលានិ? សោតាបត្តិផលំ, សកទាគាមិផលំ, អនាគាមិផលំ, អរហត្តផលំ – ឥមានិ វុច្ចន្តិ, ភិក្ខវេ, សាមញ្ញផលានី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយសាមញ្ញសុត្តំ

៣៦. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សាមញ្ញញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, សាមញ្ញត្ថញ្ច។ តំ សុណាថ។ កតមញ្ច ខោ, ភិក្ខវេ, សាមញ្ញំ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សាមញ្ញំ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, សាមញ្ញត្ថោ? យោ ខោ, ភិក្ខវេ, រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សាមញ្ញត្ថោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បឋមព្រហ្មញ្ញសុត្តំ

៣៧. សាវត្ថិនិទានំ។ “ព្រហ្មញ្ញញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, ព្រហ្មញ្ញផលានិ ច។ តំ សុណាថ។ កតមញ្ច ខោ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មញ្ញំ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មញ្ញំ។ កតមានិ ច, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មញ្ញផលានិ ? សោតាបត្តិផលំ , សកទាគាមិផលំ, អនាគាមិផលំ, អរហត្តផលំ – ឥមានិ វុច្ចន្តិ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មញ្ញផលានី”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយព្រហ្មញ្ញសុត្តំ

៣៨. សាវត្ថិនិទានំ។ “ព្រហ្មញ្ញញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច។ តំ សុណាថ។ កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មញ្ញំ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មញ្ញំ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មញ្ញត្ថោ? យោ ខោ, ភិក្ខវេ, រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មញ្ញត្ថោ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមព្រហ្មចរិយសុត្តំ

៣៩. សាវត្ថិនិទានំ។ “ព្រហ្មចរិយញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, ព្រហ្មចរិយផលានិ ច។ តំ សុណាថ។ កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មចរិយំ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មចរិយំ។ កតមានិ ច, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មចរិយផលានិ? សោតាបត្តិផលំ, សកទាគាមិផលំ, អនាគាមិផលំ, អរហត្តផលំ – ឥមានិ វុច្ចន្តិ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មចរិយផលានី”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយព្រហ្មចរិយសុត្តំ

៤០. សាវត្ថិនិទានំ។ “ព្រហ្មចរិយញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, ព្រហ្មចរិយត្ថញ្ច។ តំ សុណាថ។ កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មចរិយំ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មចរិយំ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មចរិយត្ថោ? យោ ខោ, ភិក្ខវេ, រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មចរិយត្ថោ”តិ។ ទសមំ។

បដិបត្តិវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

បដិបត្តិ បដិបន្នោ ច, វិរទ្ធញ្ច បារំគមា;
សាមញ្ញេន ច ទ្វេ វុត្តា, ព្រហ្មញ្ញា អបរេ ទុវេ;
ព្រហ្មចរិយេន ទ្វេ វុត្តា, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

៥. អញ្ញតិត្ថិយបេយ្យាលវគ្គោ

១. រាគវិរាគសុត្តំ

៤១. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សចេ វោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យុំ – ‘កិមត្ថិយំ, អាវុសោ, សមណេ គោតមេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ, ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ – ‘រាគវិរាគត្ថំ ខោ, អាវុសោ, ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ។ សចេ បន វោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យុំ – ‘អត្ថិ បនាវុសោ, មគ្គោ, អត្ថិ បដិបទា រាគវិរាគាយា’តិ, ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ – ‘អត្ថិ ខោ, អាវុសោ, មគ្គោ, អត្ថិ បដិបទា រាគវិរាគាយា’តិ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, មគ្គោ, កតមា ច បដិបទា រាគវិរាគាយ ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ… សម្មាសមាធិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ, អយំ បដិបទា រាគវិរាគាយាតិ។ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថា”តិ។ បឋមំ។

២-៧. សំយោជនប្បហានាទិសុត្តឆក្កំ

៤២-៤៧. “សចេ វោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យុំ – ‘កិមត្ថិយំ, អាវុសោ, សមណេ គោតមេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ, ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ – ‘សំយោជនប្បហានត្ថំ ខោ, អាវុសោ, ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ…បេ… ‘អនុសយសមុគ្ឃាតនត្ថំ ខោ, អាវុសោ, ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ…បេ… ‘អទ្ធានបរិញ្ញត្ថំ ខោ, អាវុសោ, ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ…បេ… ‘អាសវានំ ខយត្ថំ ខោ, អាវុសោ, ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ…បេ… ‘វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយត្ថំ ខោ, អាវុសោ, ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ…បេ… ‘ញាណទស្សនត្ថំ ខោ, អាវុសោ, ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ…បេ…។ សត្តមំ។

៨. អនុបាទាបរិនិព្ពានសុត្តំ

៤៨. សាវត្ថិនិទានំ។ “សចេ វោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យុំ – ‘កិមត្ថិយំ, អាវុសោ, សមណេ គោតមេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ, ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ – ‘អនុបាទាបរិនិព្ពានត្ថំ ខោ, អាវុសោ, ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី’តិ។ សចេ បន វោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យុំ – ‘អត្ថិ បនាវុសោ, មគ្គោ, អត្ថិ បដិបទា អនុបាទាបរិនិព្ពានាយា’តិ, ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ – ‘អត្ថិ ខោ, អាវុសោ, មគ្គោ, អត្ថិ បដិបទា អនុបាទាបរិនិព្ពានាយា’តិ ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, មគ្គោ, កតមា ច បដិបទា អនុបាទាបរិនិព្ពានាយ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ… សម្មាសមាធិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ, អយំ បដិបទា អនុបាទាបរិនិព្ពានាយាតិ។ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថា”តិ។ អដ្ឋមំ។

អញ្ញតិត្ថិយបេយ្យាលវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> វិរាគសំយោជនំ អនុសយំ, អទ្ធានំ អាសវា ខយា;
> វិជ្ជាវិមុត្តិញាណញ្ច, អនុបាទាយ អដ្ឋមី។

៦. សូរិយបេយ្យាលវគ្គោ

១. កល្យាណមិត្តសុត្តំ

៤៩. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សូរិយស្ស, ភិក្ខវេ, ឧទយតោ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – អរុណុគ្គំ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុនោ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទាយ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ

វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី’’តិ។ បឋមំ។

២-៦. សីលសម្បទាទិសុត្តបញ្ចកំ

៥០-៥៤. ‘‘សូរិយស្ស, ភិក្ខវេ, ឧទយតោ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – អរុណុគ្គំ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទាយ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – សីលសម្បទា។ សីលសម្បន្នស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ… យទិទំ – ឆន្ទសម្បទា… យទិទំ – អត្តសម្បទា… យទិទំ – ទិដ្ឋិសម្បទា… យទិទំ – អប្បមាទសម្បទា…។ ឆដ្ឋំ។

៧. យោនិសោមនសិការសម្បទាសុត្តំ

៥៥. ‘‘សូរិយស្ស , ភិក្ខវេ, ឧទយតោ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – អរុណុគ្គំ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទាយ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – យោនិសោមនសិការសម្បទា។ យោនិសោមនសិការសម្បន្នស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី’’តិ។ សត្តមំ។

១. កល្យាណមិត្តសុត្តំ

៥៦. ‘‘សូរិយស្ស , ភិក្ខវេ, ឧទយតោ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – អរុណុគ្គំ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទាយ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ , យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយ បរិយោសានំ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយ បរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី’’តិ។ បឋមំ។

២-៦. សីលសម្បទាទិសុត្តបញ្ចកំ

៥៧-៦១. ‘‘សូរិយស្ស , ភិក្ខវេ, ឧទយតោ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – អរុណុគ្គំ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទាយ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – សីលសម្បទា…បេ… យទិទំ – ឆន្ទសម្បទា…បេ… យទិទំ – អត្តសម្បទា…បេ… យទិទំ – ទិដ្ឋិសម្បទា…បេ… យទិទំ – អប្បមាទសម្បទា…បេ…។ ឆដ្ឋំ។

៧. យោនិសោមនសិការសម្បទាសុត្តំ

៦២. ‘‘យទិទំ – យោនិសោមនសិការសម្បទា។ យោនិសោមនសិការសម្បន្នស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី’’តិ។ សត្តមំ។

សូរិយបេយ្យាលវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

តស្សុទ្ទានំ –

កល្យាណមិត្តំ សីលញ្ច, ឆន្ទោ ច អត្តសម្បទា;
ទិដ្ឋិ ច អប្បមាទោ ច, យោនិសោ ភវតិ សត្តមំ។

៧. ឯកធម្មបេយ្យាលវគ្គោ

១. កល្យាណមិត្តសុត្តំ

៦៣. សាវត្ថិនិទានំ ។ “ឯកធម្មោ, ភិក្ខវេ, ពហូបការោ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទាយ។ កតមោ ឯកធម្មោ? យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ…បេ… សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។ បឋមំ។

២-៦. សីលសម្បទាទិសុត្តបញ្ចកំ

៦៤-៦៨. “ឯកធម្មោ, ភិក្ខវេ, ពហូបការោ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទាយ។ កតមោ ឯកធម្មោ? យទិទំ – សីលសម្បទា…បេ… យទិទំ – ឆន្ទសម្បទា…បេ… យទិទំ – អត្តសម្បទា…បេ… យទិទំ – ទិដ្ឋិសម្បទា…បេ… យទិទំ – អប្បមាទសម្បទា…បេ…។ ឆដ្ឋំ។

៧. យោនិសោមនសិការសម្បទាសុត្តំ

៦៩. “យទិទំ – យោនិសោមនសិការសម្បទា។ យោនិសោមនសិការសម្បន្នស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ…បេ… សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។ សត្តមំ។

១. កល្យាណមិត្តសុត្តំ

៧០. សាវត្ថិនិទានំ។ “ឯកធម្មោ, ភិក្ខវេ, ពហូបការោ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទាយ។ កតមោ ឯកធម្មោ? យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ…បេ… សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។ បឋមំ។

២-៦. សីលសម្បទាទិសុត្តបញ្ចកំ

៧១-៧៥. សាវត្ថិនិទានំ។ “ឯកធម្មោ, ភិក្ខវេ, ពហូបការោ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទាយ។ កតមោ ឯកធម្មោ? យទិទំ – សីលសម្បទា…បេ… យទិទំ – ឆន្ទសម្បទា…បេ… យទិទំ – អត្តសម្បទា…បេ… យទិទំ – ទិដ្ឋិសម្បទា…បេ… យទិទំ – អប្បមាទសម្បទា…បេ…។ ឆដ្ឋំ។

៧. យោនិសោមនសិការសម្បទាសុត្តំ

៧៦. “យទិទំ – យោនិសោមនសិការសម្បទា។ យោនិសោមនសិការសម្បន្នស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ,

ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី''តិ។ សត្តមំ។

ឯកធម្មបេយ្យាលវគ្គោ សត្តមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

កល្យាណមិត្តំ សីលញ្ច, ឆន្ទោ ច អត្តសម្បទា;
ទិដ្ឋិ ច អប្បមាទោ ច, យោនិសោ ភវតិ សត្តមំ។

៨. ទុតិយឯកធម្មបេយ្យាលវគ្គោ

១. កល្យាណមិត្តសុត្តំ

៧៧. សាវត្ថិនិទានំ ។ ''នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ សមនុបស្សាមិ, យេន អនុប្បន្នោ វា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ វា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ, យថយិទំ, ភិក្ខវេ, កល្យាណមិត្តតា។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី''តិ។ បឋមំ។

២-៦. សីលសម្បទាទិសុត្តបញ្ចកំ

៧៨-៨២. ''នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ សមនុបស្សាមិ, យេន អនុប្បន្នោ វា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ វា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ, យថយិទំ , ភិក្ខវេ, សីលសម្បទា...បេ.... យថយិទំ, ភិក្ខវេ, ឆន្ទសម្បទា...បេ.... យថយិទំ, ភិក្ខវេ, អត្តសម្បទា...បេ.... យថយិទំ, ភិក្ខវេ, ទិដ្ឋិសម្បទា...បេ.... យថយិទំ, ភិក្ខវេ, អប្បមាទសម្បទា...បេ....។ ឆដ្ឋំ។

៧. យោនិសោមនសិការសម្បទាសុត្តំ

៨៣. ''យថយិទំ , ភិក្ខវេ, យោនិសោមនសិការសម្បទា។ យោនិសោមនសិការសម្បន្នស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី''តិ។ សត្តមំ។

១. កល្យាណមិត្តសុត្តំ

៨៤. ''នាហំ , ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ សមនុបស្សាមិ, យេន អនុប្បន្នោ វា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ វា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ, យថយិទំ, ភិក្ខវេ, កល្យាណមិត្តតា។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី''តិ។ បឋមំ។

២-៦. សីលសម្បទាទិសុត្តបញ្ចកំ

៨៥-៨៩. “នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ សមនុបស្សាមិ, យេន អនុប្បន្នោ វា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ វា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆតិ, យថយិទំ, ភិក្ខវេ, សីលសម្បទា…បេ… យថយិទំ, ភិក្ខវេ, ឆន្ទសម្បទា…បេ… យថយិទំ, ភិក្ខវេ, អត្តសម្បទា…បេ… យថយិទំ , ភិក្ខវេ, ទិដ្ឋិសម្បទា…បេ… យថយិទំ, ភិក្ខវេ, អប្បមាទសម្បទា…បេ…។ ឆដ្ឋំ។

៧. យោនិសោមនសិការសម្បទាសុត្តំ

៩០. “យថយិទំ, ភិក្ខវេ, យោនិសោមនសិការសម្បទា។ យោនិសោមនសិការសម្បន្នស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ…បេ… សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។ សត្តមំ។

ទុតិយឯកធម្មបេយ្យាលវគ្គោ អដ្ឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> កល្យាណមិត្តំ សីលញ្ច, ឆន្ទោ ច អត្តសម្បទា;
> ទិដ្ឋិ ច អប្បមាទោ ច, យោនិសោ ភវតិ សត្តមំ។

១. គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១. បឋមបាចីននិន្នសុត្តំ

៩១. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ…បេ… សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ បឋមំ។

២-៥. ទុតិយាទិបាចីននិន្នសុត្តចតុក្កំ

៩២-៩៥. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យមុនា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ…បេ… សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, អចិរវតី នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ…បេ… សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សរភូ នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ…បេ… សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, មហី នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ…បេ…។ បញ្ចមំ។

៦. ឆដ្ឋបាចីននិន្នសុត្តំ

៩៦. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យា កាចិមា មហានទិយោ, សេយ្យថិទំ – គង្គា, យមុនា, អចិរវតី, សរភូ, មហី, សព្ពា តា បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ…បេ… សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

១. បឋមសមុទ្ទនិន្នសុត្តំ

៨៧. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, គង្គា នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ បឋមំ។

២-៦. ទុតិយាទិសមុទ្ទនិន្នសុត្តបញ្ចកំ

៨៨-១០២. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យមុនា នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អចិរវតី នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, សរភូ នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហី នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យា កាចិមា មហានទិយោ, សេយ្យថិទំ – គង្គា, យមុនា, អចិរវតី, សរភូ, មហី, សព្ពា តា សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
ឯតេ ទ្វេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ;
គង្គាបេយ្យាលិ បាចីននិន្នវាចនមគ្គី, វិវេកនិស្សិតំ ទ្វាទសកី បឋមកី។

២. ទុតិយគង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១. បឋមបាចីននិន្នសុត្តំ

១០៣. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ បឋមំ។

២-៦. ទុតិយាទិបាចីននិន្នសុត្តបញ្ចកំ

១០៤. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យមុនា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... ទុតិយំ។

១០៥. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អចិរវតី នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... តតិយំ។

១០៦. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សរភូ នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... ចតុត្ថំ។

១០៧. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហី នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... បញ្ចមំ។

១០៨. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យា កាចិមា មហានទិយោ, សេយ្យថិទំ – គង្គា, យមុនា, អចិរវតី, សរភូ, មហី, សព្ពា តា បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... ឆដ្ឋំ។

១. បឋមសមុទ្ទនិន្នសុត្តំ

១០៩. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ រាគវិនយ បរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ រាគវិនយ បរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ បឋមំ។

២-៦. ទុតិយាទិសមុទ្ទនិន្នសុត្តបញ្ចកំ

១១០. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យមុនា នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... ទុតិយំ។

១១១. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អចិរវតី នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... តតិយំ។

១១២. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, សរភូ នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... ចតុត្ថំ។

១១៣. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហី នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... បញ្ចមំ។

១១៤. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យា កាចិមា មហានទិយោ, សេយ្យថិទំ – គង្គា, យមុនា, អចិរវតី, សរភូ, មហី, សព្ពា តា សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហ វិនយបរិយោសានំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយ បរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

(រាគវិនយទ្វាទសកី ទុតិយកី សមុទ្ទនិន្នន្តិ)។

១. បឋមបាចីននិន្នសុត្តំ

១១៥. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ

និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ"តិ។ បឋមំ។

២-៦. ទុតិយាទិបាចីននិន្នសុត្តបញ្ចកំ

១១៦. សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យមុនា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... ទុតិយំ។

១១៧. "សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អចិរវតី នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... តតិយំ។

១១៨. "សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សរភូ នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... ចតុត្ថំ។

១១៩. "សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហី នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... បញ្ចមំ។

១២០. "សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យា កាចិមា មហានទិយោ, សេយ្យថិទំ – គង្គា, យមុនា, អចិរវតី, សរភូ, មហី, សព្ពា តា បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... ឆដ្ឋំ។

១. បឋមសមុទ្ទនិន្នសុត្តំ

១២១. "សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ"តិ។ បឋមំ។

២-៦. ទុតិយាទិសមុទ្ទនិន្នសុត្តបញ្ចកំ

១២២-១២៦. "សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យមុនា នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អចិរវតី នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សរភូ នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហី នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យា កាចិមា មហានទិយោ, សេយ្យថិទំ – គង្គា , យមុនា, អចិរវតី, សរភូ, មហី, សព្ពា តា សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ"តិ។ ឆដ្ឋំ។

(អមតោគធទ្វាទសកី តតិយកី)។

១. បឋមបាចីននិន្នសុត្តំ

១២៧. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ បឋមំ។

២-៦. ទុតិយាទិបាចីននិន្នសុត្តបញ្ចកំ

១២៨-១៣២. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យមុនា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ…បេ… សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អចិរវតី នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ…បេ… សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សរភូ នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ…បេ… សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហី នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ…បេ… សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យា កាចិមា មហានទិយោ, សេយ្យថិទំ – គង្គា, យមុនា, អចិរវតី, សរភូ, មហី, សព្ពា តា បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

១. បឋមសមុទ្ទនិន្នសុត្តំ

១៣៣. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ បឋមំ។

២-៦. ទុតិយាទិសមុទ្ទនិន្នសុត្តបញ្ចកំ

១៣៤-១៣៨. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យមុនា នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ…បេ… សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, អចិរវតី នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ…បេ… សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សរភូ នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ…បេ… សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហី នទី សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ…បេ… សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យា កាចិមា មហានទិយោ, សេយ្យថិទំ – គង្គា, យមុនា, អចិរវតី សរភូ, មហី, សព្ពា តា សមុទ្ទនិន្នា សមុទ្ទបោណា សមុទ្ទបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

(គង្គាបេយ្យាលី)។

ទុតិយគង្គាបេយ្យាលវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
ឯតេ ទ្វេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ;
និព្ពាននិន្នោ ទ្វាទសកី, ចតុត្ថកី ឆង្គា នវកី។

៥. អប្បមាទបេយ្យាលវគ្គោ

១. តថាគតសុត្តំ

១៣៩. សាវត្ថិនិទានំ ។ “យាវតា, ភិក្ខវេ, សត្តា អបទា វា ទ្វិបទា [ទិបទា (សី.)] វា ចតុប្បទា វា ពហុប្បទា [ពហុបទា (?)] វា រូបិនោ វា អរូបិនោ វា សញ្ញិនោ វា អសញ្ញិនោ វា នេវសញ្ញីនាសញ្ញិនោ វា, តថាគតោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ កុសលា ធម្មា, សព្ពេ តេ អប្បមាទមូលកា អប្បមាទសមោសរណា; អប្បមាទោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតិ។ អប្បមត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។

“យាវតា, ភិក្ខវេ, សត្តា អបទា វា ទ្វិបទា វា ចតុប្បទា វា ពហុប្បទា វា រូបិនោ វា អរូបិនោ វា សញ្ញិនោ វា អសញ្ញិនោ វា នេវសញ្ញីនាសញ្ញិនោ វា, តថាគតោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ កុសលា ធម្មា, សព្ពេ តេ អប្បមាទមូលកា អប្បមាទសមោសរណា; អប្បមាទោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតិ។ អប្បមត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។

“យាវតា, ភិក្ខវេ, សត្តា អបទា វា ទ្វិបទា វា ចតុប្បទា វា ពហុប្បទា វា រូបិនោ វា អរូបិនោ វា សញ្ញិនោ វា អសញ្ញិនោ វា នេវសញ្ញីនាសញ្ញិនោ វា, តថាគតោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ កុសលា ធម្មា, សព្ពេ តេ អប្បមាទមូលកា អប្បមាទសមោសរណា; អប្បមាទោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតិ។ អប្បមត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។

“យាវតា , ភិក្ខវេ, សត្តា អបទា វា ទ្វិបទា វា ចតុប្បទា វា ពហុប្បទា វា រូបិនោ វា អរូបិនោ វា សញ្ញិនោ វា អសញ្ញិនោ វា នេវសញ្ញីនាសញ្ញិនោ វា, តថាគតោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ កុសលា ធម្មា, សព្ពេ តេ អប្បមាទមូលកា អប្បមាទសមោសរណា; អប្បមាទោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតិ។ អប្បមត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។ បឋមំ។

២. បទសុត្តំ

១៤០. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យានិ កានិចិ ជង្គលានំ បាណានំ បទជាតានិ, សព្ពានិ តានិ ហត្ថិបទេ សមោធានំ គច្ឆន្តិ; ហត្ថិបទំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – មហន្តត្តេន; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ កុសលា ធម្មា, សព្ពេ តេ អប្បមាទមូលកា អប្បមាទសមោសរណា; អប្បមាទោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតិ។ អប្បមត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣-៧. កូដាទិសុត្តបញ្ចកំ

១៤១. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, កូដាគារស្ស យា កាចិ គោបានសិយោ សព្ពា តា កូដង្គមា កូដនិន្នា កូដសមោសរណា; កូដំ តាសំ អគ្គមក្ខាយតិ ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ...បេ.... តតិយំ។

១៤២. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យេ កេចិ មូលគន្ធា, កាឡានុសារិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ...បេ.... ចតុត្ថំ។

១៤៣. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យេ កេចិ សារគន្ធា, លោហិតចន្ទនំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ...បេ.... បញ្ចមំ។

១៤៤. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ បុប្ផគន្ធា, វស្សិកំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ...បេ.... ឆដ្ឋំ។

១៤៥. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ កុដ្ដរាជានោ, សព្ពេ តេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អនុយន្តា ភវន្តិ, រាជា តេសំ ចក្កវត្តិ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ...បេ.... សត្តមំ។

៨-១០. ចន្ទិមាទិសុត្តតតិយកំ

១៤៦. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យា កាចិ តារករូបានំ បភា, សព្ពា តា ចន្ទិមប្បភាយ [ចន្ទិមាបភាយ (ស្យា. ក.)] កលំ នាគ្ឃន្តិ សោឡសិំ, ចន្ទប្បភា តាសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ...បេ.... អដ្ឋមំ។

១៤៧. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សរទសមយេ វិទ្ធេ វិគតវលាហកេ ទេវេ អាទិច្ចោ នភំ អព្ភុស្សក្កមានោ សព្ពំ អាកាសគតំ តមគតំ អភិវិហច្ច ភាសតេ ច តបតេ ច វិរោចតិ ច; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ...បេ.... នវមំ។

១៤៨. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យានិ កានិចិ តន្តាវុតានំ វត្ថានំ, កាសិកវត្ថំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ កុសលា ធម្មា, សព្ពេ តេ អប្បមាទមូលកា អប្បមាទសមោសរណា; អប្បមាទោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតិ។ អប្បមត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។ ទសមំ។

(យទបិ តថាគតំ, តទបិ វិត្ថារេតព្ពំ)។

អប្បមាទបេយ្យាលវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

តថាគតំ បទំ កូដំ, មូលំ សារោ ច វស្សិកំ;
រាជា ចន្ទិមសូរិយា ច, វត្ថេន ទសមំ បទំ។

៦. ពលករណីយវគ្គោ

១. ពលសុត្តំ

១៤៩. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ, សព្ពេ តេ បថវឹ និស្សាយ បថវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេតេ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ…. ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។

(បរគង្គាបេយ្យាលិវណ្ណិយតោ បរិបុណ្ណសុត្តន្តិ វិត្ថារមគ្គិ)។

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ, សព្ពេ តេ បថវឹ និស្សាយ បថវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេតេ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ។ កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ…បេ…. សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ, សព្ពេ តេ បថវឹ និស្សាយ បថវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេតេ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ…បេ…. សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ, សព្ពេ តេ បថវឹ និស្សាយ បថវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេតេ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ…បេ…. សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។ បឋមំ។

២. ពីជសុត្តំ

១៥០. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិមេ ពីជគាមភូតគាមា វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជន្តិ, សព្ពេ តេ បថវឹ និស្សាយ បថវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេតេ ពីជគាមភូតគាមា វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ បាបុណាតិ ធម្មេសុ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ បាបុណាតិ ធម្មេសុ? ឥធ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ…បេ…. សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ…. ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ បាបុណាតិ ធម្មេសូ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. នាគសុត្តំ

១៥១. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, ហិមវន្តំ បព្ពតរាជំ និស្សាយ នាគា កាយំ វឌ្ឍេន្តិ, ពលំ គាហេន្តិ; តេ តត្ថ កាយំ វឌ្ឍេត្វា ពលំ គាហេត្វា កុសោព្ភេ ឱតរន្តិ, កុសោព្ភេ [កុស្សុព្ភេ (សី. ស្យា.), កុសុព្ភេ (បី. ក.)] ឱតរិត្វា មហាសោព្ភេ ឱតរន្តិ, មហាសោព្ភេ ឱតរិត្វា កុន្នទិយោ ឱតរន្តិ, កុន្នទិយោ ឱតរិត្វា មហានទិយោ ឱតរន្តិ, មហានទិយោ ឱតរិត្វា មហាសមុទ្ទំ [មហាសមុទ្ទសាគរំ (សព្ពត្ថ) សំ. និ. ២.២៣] ឱតរន្តិ, តេ តត្ថ មហន្តត្តំ វេបុល្លត្តំ អាបជ្ជន្តិ កាយេន; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ មហន្តត្តំ វេបុល្លត្តំ បាបុណាតិ ធម្មេសុ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ មហន្តត្តំ វេបុល្លត្តំ បាបុណាតិ ធម្មេសុ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ មហន្តត្តំ វេបុល្លត្តំ បាបុណាតិ ធម្មេសូ”តិ។ តតិយំ។

៤. រុក្ខសុត្តំ

១៥២. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, រុក្ខោ បាចីននិន្នោ បាចីនបោណោ បាចីនបព្ភារោ។ សោ មូលច្ឆិន្នោ [មូលច្ឆិន្នេ កតេ (ស្យា.)] កតមេន បបតេយ្យា”តិ? “យេន , ភន្តេ, និន្នោ យេន បោណោ យេន បព្ភារោ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. កុម្ភសុត្តំ

១៥៣. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, កុម្ភោ និក្កុជ្ជោ វមតេវ ឧទកំ, នោ បច្ចាវមតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ វមតេវ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ, នោ បច្ចាវមតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ វមតេវ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ, នោ បច្ចាវមតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ វមតេវ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ, នោ បច្ចាវមតី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. សូកសុត្តំ

១៥៤. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សាលិសូកំ វា យវសូកំ វា សម្មាបណិហិតំ ហត្ថេន វា បាទេន វា អក្កន្តំ ហត្ថំ វា បាទំ វា ភិន្ទិស្សតិ លោហិតំ វា ឧប្បាទេស្សតីតិ – ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? សម្មាបណិហិតត្តា, ភិក្ខវេ, សូកស្ស។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាបណិហិតាយ ទិដ្ឋិយា សម្មាបណិហិតាយ មគ្គភាវនាយ អវិជ្ជំ ភិន្ទិស្សតិ, វិជ្ជំ ឧប្បាទេស្សតិ, និព្ពានំ សច្ឆិករិស្សតីតិ – ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? សម្មាបណិហិតត្តា, ភិក្ខវេ, ទិដ្ឋិយា។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាបណិហិតាយ ទិដ្ឋិយា សម្មាបណិហិតាយ មគ្គភាវនាយ អវិជ្ជំ ភិន្ទតិ, វិជ្ជំ ឧប្បាទេតិ, និព្ពានំ សច្ឆិករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាបណិហិតាយ ទិដ្ឋិយា សម្មាបណិហិតាយ មគ្គភាវនាយ អវិជ្ជំ ភិន្ទតិ, វិជ្ជំ ឧប្បាទេតិ, និព្ពានំ សច្ឆិករោតី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. អាកាសសុត្តំ

១៥៥. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, អាកាសេ វិវិធា វាតា វាយន្តិ – បុរត្ថិមាបិ វាតា វាយន្តិ, បច្ឆិមាបិ វាតា វាយន្តិ, ឧត្តរាបិ វាតា វាយន្តិ, ទក្ខិណាបិ វាតា វាយន្តិ, សរជាបិ វាតា វាយន្តិ, អរជាបិ វាតា វាយន្តិ, សីតាបិ វាតា វាយន្តិ, ឧណ្ហាបិ វាតា វាយន្តិ, បរិត្តាបិ វាតា វាយន្តិ, អធិមត្តាបិ វាតា វាយន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវយតោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតោ ចត្តារោបិ សតិបដ្ឋានា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ,

ចត្តារោបិ សម្មប្បធានា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, ចត្តារោបិ ឥទ្ធិបាទា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, បញ្ចបិ ឥន្ទ្រិយានិ ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, បញ្ចបិ ពលានិ ភាវនាបរិបូរឹ គច្ឆន្តិ, សត្តបិ ពោជ្ឈង្គា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវយតោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតោ ចត្តារោបិ សតិបដ្ឋានា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, ចត្តារោបិ សម្មប្បធានា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, ចត្តារោបិ ឥទ្ធិបាទា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, បញ្ចបិ ឥន្ទ្រិយានិ ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, បញ្ចបិ ពលានិ ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, សត្តបិ ពោជ្ឈង្គា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវយតោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតោ ចត្តារោបិ សតិបដ្ឋានា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, ចត្តារោបិ សម្មប្បធានា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, ចត្តារោបិ ឥទ្ធិបាទា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, បញ្ចបិ ឥន្ទ្រិយានិ ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, បញ្ចបិ ពលានិ ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ, សត្តបិ ពោជ្ឈង្គា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តី’’តិ។ សត្តមំ។

៨. បឋមមេឃសុត្តំ

១៥៦. ‘‘សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គិម្ហានំ បច្ឆិមេ មាសេ ឧហតំ រជោជល្លំ, តមេនំ មហាអកាលមេឃោ ឋានសោ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ឋានសោ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ឋានសោ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ឋានសោ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតី’’តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ទុតិយមេឃសុត្តំ

១៥៧. ‘‘សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ឧប្បន្នំ មហាមេឃំ, តមេនំ មហាវាតោ អន្តរាយេវ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ អន្តរាយេវ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ អន្តរាយេវ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ អន្តរាយេវ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតី’’តិ។ នវមំ។

១០. នាវាសុត្តំ

១៥៨. ‘‘សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សាមុទ្ទិកាយ នាវាយ វេត្តពន្ធនពទ្ធាយ ឆ មាសានិ ឧទកេ បរិយាទាយ [បរិយាតាយ (ក.), បរិយាហតាយ (?)] ហេមន្តិកេន ថលំ ឧក្ខិត្តាយ វាតាតបបរេតានិ ពន្ធនានិ តានិ បាវុស្សកេន មេឃេន អភិប្បវុដ្ឋានិ អប្បកសិរេនេវ បដិប្បស្សម្ភន្តិ, បូតិកានិ ភវន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវយតោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតោ អប្បកសិរេនេវ សំយោជនានិ បដិប្បស្សម្ភន្តិ, បូតិកានិ ភវន្តិ ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវយតោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតោ អប្បកសិរេនេវ សំយោជនានិ បដិប្បស្សម្ភន្តិ, បូតិកានិ ភវន្តិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ...បេ.... សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវយតោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតោ អប្បកសិរេនេវ សំយោជនានិ បដិប្បស្សម្ភន្តិ, បូតិកានិ ភវន្តី’’តិ។ ទសមំ។

១១. អាគន្តុកសុត្តំ

១៥៩. ‘‘សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អាគន្តុកាគារំ។ តត្ថ បុរត្ថិមាយបិ ទិសាយ អាគន្ត្វា វាសំ កប្បេន្តិ, បច្ឆិមាយបិ ទិសាយ អាគន្ត្វា វាសំ កប្បេន្តិ, ឧត្តរាយបិ ទិសាយ អាគន្ត្វា វាសំ កប្បេន្តិ, ទក្ខិណាយបិ ទិសាយ អាគន្ត្វា វាសំ កប្បេន្តិ, ខត្តិយាបិ អាគន្ត្វា វាសំ កប្បេន្តិ, ព្រាហ្មណាបិ អាគន្ត្វា វាសំ កប្បេន្តិ, វេស្សាបិ អាគន្ត្វា វាសំ កប្បេន្តិ, សុទ្ទាបិ អាគន្ត្វា វាសំ កប្បេន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ

ពហុលីករោន្តោ យេ ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា, តេ ធម្មេ អភិញ្ញា បរិជានាតិ , យេ ធម្មា អភិញ្ញា បហាតព្ពា, តេ ធម្មេ អភិញ្ញា បជហតិ, យេ ធម្មា អភិញ្ញា សច្ឆិកាតព្ពា, តេ ធម្មេ អភិញ្ញា សច្ឆិករោតិ, យេ ធម្មា អភិញ្ញា ភាវេតព្ពា, តេ ធម្មេ អភិញ្ញា ភាវេតិ។

“កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា? បញ្ចុបាទានក្ខន្ធាតិស្ស វចនីយំ។ កតមេ បញ្ច? សេយ្យថិទំ – រូបុបាទានក្ខន្ធោ...បេ.... វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធោ។ ឥមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ធម្មា អភិញ្ញា បហាតព្ពា? អវិជ្ជា ច ភវតណ្ហា ច – ឥមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា អភិញ្ញា បហាតព្ពា។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ធម្មា អភិញ្ញា សច្ឆិកាតព្ពា? វិជ្ជា ច វិមុត្តិ ច – ឥមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា អភិញ្ញា សច្ឆិកាតព្ពា។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ធម្មា អភិញ្ញា ភាវេតព្ពា? សមថោ ច វិបស្សនា ច – ឥមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា អភិញ្ញា ភាវេតព្ពា។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ, យេ ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា តេ ធម្មេ អភិញ្ញា បរិជានាតិ...បេ.... យេ ធម្មា អភិញ្ញា ភាវេតព្ពា, តេ ធម្មេ អភិញ្ញា ភាវេតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ យេ ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា, តេ ធម្មេ អភិញ្ញា បរិជានាតិ, យេ ធម្មា អភិញ្ញា បហាតព្ពា, តេ ធម្មេ អភិញ្ញា បជហតិ, យេ ធម្មា អភិញ្ញា សច្ឆិកាតព្ពា, តេ ធម្មេ អភិញ្ញា សច្ឆិករោតិ, យេ ធម្មា អភិញ្ញា ភាវេតព្ពា, តេ ធម្មេ អភិញ្ញា ភាវេតី”តិ។ ឯកាទសមំ។

១២. នទីសុត្តំ

១៦០. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា។ អថ មហាជនកាយោ អាគច្ឆេយ្យ កុទ្ទាល-បិដកំ អាទាយ – ‘មយំ ឥមំ គង្គំ នទី បច្ឆានិន្នំ ករិស្សាម បច្ឆាបោណំ បច្ឆាបព្ភារ’ន្តិ។ តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, អបិ នុ សោ មហាជនកាយោ គង្គំ នទី បច្ឆានិន្នំ ករេយ្យ បច្ឆាបោណំ បច្ឆាបព្ភារ”ន្តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។ “តំ កិស្ស ហេតុ”? “គង្គា, ភន្តេ, នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា។ សា ន សុករា បច្ឆានិន្នំ កាតុំ បច្ឆាបោណំ បច្ឆាបព្ភារំ។ យាវទេវ បន សោ មហាជនកាយោ កិលមថស្ស វិឃាតស្ស ភាគី អស្សា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុំ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តំ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តំ រាជានោ វា រាជមហាមត្តា វា មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា ញាតិសាលោហិតា វា ភោគេហិ អភិហដ្ឋុំ បវារេយ្យុំ – ‘ឯហម្ភោ បុរិស, កិំ តេ ឥមេ កាសាវា អនុទហន្តិ, កិំ មុណ្ឌោ កបាលមនុសំចរសិ! ឯហិ, ហិនាយាវត្តិត្វា ភោគេ ច ភុញ្ជស្សុ, បុញ្ញានិ ច ករោហី’តិ។ សោ វត, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? យញ្ហិ តំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ ទីឃរត្តំ វិវេកនិន្នំ វិវេកបោណំ វិវេកបព្ភារំ តំ វត ហីនាយាវត្តិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតី”តិ។ (យទបិ ពលករណីយំ, តទបិ វិត្ថារេតព្ពំ។) ទ្វាទសមំ។

ពលករណីយវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ពលំ ពីជញ្ច នាគោ ច, រុក្ខោ កុម្ភេន សូកិយា;
អាកាសេន ច ទ្វេ មេឃា, នាវា អាគន្តុកា នទីតិ។

៧. ឯសនាវគ្គោ

១. ឯសនាសុត្តំ

១៦១. សាវត្ថិនិទានំ ។ “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, ឯសនា។ កតមា តិស្សោ? កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ ឯសនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ អភិញ្ញាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ

វិវេកនិស្សិតំ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ អភិញ្ញាយ អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។

“តិស្សោ ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, ឯសនា។ កតមា តិស្សោ? កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ ឯសនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ អភិញ្ញាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ អភិញ្ញាយ អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។

“តិស្សោ ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, ឯសនា។ កតមា តិស្សោ? កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ ឯសនា។ ឥមាសំ ខោ , ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ អភិញ្ញាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ អភិញ្ញាយ អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។

“តិស្សោ ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, ឯសនា។ កតមា តិស្សោ? កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ ឯសនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ អភិញ្ញាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ អភិញ្ញាយ អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។

“តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, ឯសនា។ កតមា តិស្សោ? កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ ឯសនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ បរិញ្ញាយ…បេ… អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ (យទបិ អភិញ្ញា, តទបិ បរិញ្ញាយ វិត្ថារេតព្ពំ។)

“តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, ឯសនា។ កតមា តិស្សោ? កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ ឯសនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ បរិក្ខយាយ…បេ… អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ (យទបិ អភិញ្ញា, តទបិ បរិក្ខយាយ វិត្ថារេតព្ពំ។)

“តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, ឯសនា។ កតមា តិស្សោ? កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ ឯសនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ បហានាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ… ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ បហានាយ អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ (យទបិ អភិញ្ញា, តទបិ បហានាយ វិត្ថារេតព្ពំ។) បឋមំ។

២. វិធាសុត្តំ

១៦២. “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, វិធា។ កតមា តិស្សោ? ‘សេយ្យោហមស្មី’តិ វិធា, ‘សទិសោហមស្មី’តិ វិធា, ‘ហីនោហមស្មី’តិ វិធា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ វិធា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ វិធានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ…បេ… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ… ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ តិស្សន្នំ វិធានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ (យថា ឯសនា, ឯវំ វិត្ថារេតព្ពំ)។ ទុតិយំ។

៣. អាសវសុត្តំ

១៦៣. “តយោមេ, ភិក្ខវេ, អាសវា។ កតមេ តយោ? កាមាសវោ, ភវាសវោ, អវិជ្ជាសវោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, តយោ អាសវា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិណ្ណន្នំ អាសវានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ…បេ… អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ តតិយំ។

៤. ភវសុត្តំ

១៦៤. “តយោមេ, ភិក្ខវេ, ភវា។ កតមេ តយោ? កាមភវោ , រូបភវោ, អរូបភវោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, តយោ ភវា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិណ្ណន្នំ ភវានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ…បេ.… អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុក្ខតាសុត្តំ

១៦៥. “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, ទុក្ខតា។ កតមា តិស្សោ? ទុក្ខទុក្ខតា, សង្ខារទុក្ខតា, វិបរិណាមទុក្ខតា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ ទុក្ខតា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ទុក្ខតានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ…បេ.… អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ខិលសុត្តំ

១៦៦. “តយោមេ , ភិក្ខវេ, ខិលា។ កតមេ តយោ? រាគោ ខិលោ, ទោសោ ខិលោ, មោហោ ខិលោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, តយោ ខិលា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិណ្ណន្នំ ខិលានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ…បេ.… អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. មលសុត្តំ

១៦៧. “តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, មលានិ។ កតមានិ តីណិ? រាគោ មលំ, ទោសោ មលំ, មោហោ មលំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ មលានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិណ្ណន្នំ មលានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ…បេ.… អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ សត្តមំ។

៨. នីឃសុត្តំ

១៦៨. “តយោមេ, ភិក្ខវេ, នីឃា។ កតមេ តយោ? រាគោ នីឃោ, ទោសោ នីឃោ, មោហោ នីឃោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, តយោ នីឃា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិណ្ណន្នំ នីឃានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ…បេ.… អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. វេទនាសុត្តំ

១៦៩. “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, វេទនា។ កតមា តិស្សោ? សុខា វេទនា, ទុក្ខា វេទនា, អទុក្ខមសុខា វេទនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ វេទនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ វេទនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ…បេ.… អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ នវមំ។

១០. តណ្ហាសុត្តំ

១៧០. “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, តណ្ហា។ កតមា តិស្សោ? កាមតណ្ហា, ភវតណ្ហា, វិភវតណ្ហា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ តណ្ហា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ តណ្ហានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ…បេ.… អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? ឥធ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ.… សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ តណ្ហានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ…បេ.… អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ”តិ។ ទសមំ។

១១. តសិនាសុត្តំ

១៧១. “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, តសិនា។ កតមា តិស្សោ? កាមតសិនា, ភវតសិនា, វិភវតសិនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ តសិនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ…បេ.… រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ…បេ.… អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ…

បេ.... និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ តសិនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ...បេ.... អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ ឯកាទសមំ។

ឯសនាវគ្គោ សត្តមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឯសនា វិធា អាសវោ, ភវោ ច ទុក្ខតា ខិលា;
មលំ នីឃោ ច វេទនា, ទ្វេ តណ្ហា តសិនាយ ចាតិ។

៨. ឱឃវគ្គោ

១. ឱឃសុត្តំ

១៧២. សាវត្ថិនិទានំ ។ ‘‘ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, ឱឃា។ កតមេ ចត្តារោ? កាមោឃោ, ភវោឃោ, ទិដ្ឋោឃោ, អវិជ្ជោឃោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឱឃា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឱឃានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ...បេ.... អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ (យថា ឯសនា, ឯវំ សព្ពំ វិត្ថារេតព្ពំ។) បឋមំ។

២. យោគសុត្តំ

១៧៣. ‘‘ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, យោគា។ កតមេ ចត្តារោ? កាមយោគោ, ភវយោគោ, ទិដ្ឋិយោគោ អវិជ្ជាយោគោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ យោគា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ យោគានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ...បេ.... អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ ទុតិយំ។

៣. ឧបាទានសុត្តំ

១៧៤. ‘‘ចត្តារិមានិ , ភិក្ខវេ, ឧបាទានានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? កាមុបាទានំ, ទិដ្ឋុបាទានំ, សីលព្ពតុបាទានំ, អត្តវាទុបាទានំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ ឧបាទានានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឧបាទានានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ...បេ.... អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ តតិយំ។

៤. គន្ថសុត្តំ

១៧៥. ‘‘ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, គន្ថា។ កតមេ ចត្តារោ? អភិជ្ឈា កាយគន្ថោ, ព្យាបាទោ កាយគន្ថោ, សីលព្ពតបរាមាសោ កាយគន្ថោ, ឥទំសច្ចាភិនិវេសោ កាយគន្ថោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ គន្ថា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ គន្ថានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ...បេ.... អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អនុសយសុត្តំ

១៧៦. ‘‘សត្តិមេ, ភិក្ខវេ, អនុសយា។ កតមេ សត្ត? កាមរាគានុសយោ, បដិឃានុសយោ, ទិដ្ឋានុសយោ , វិចិកិច្ឆានុសយោ, មានានុសយោ, ភវរាគានុសយោ, អវិជ្ជានុសយោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្តានុសយា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្តន្នំ អនុសយានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ...បេ.... អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. កាមគុណសុត្តំ

១៧៧. ‘‘បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, កាមគុណា។ កតមេ បញ្ច? ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសំហិតា រជនីយា, សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ទា...បេ.... ឃានវិញ្ញេយ្យា គន្ធា...បេ.... ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យា រសា...បេ.... កាយវិញ្ញេយ្យា ផោដ្ឋព្ពា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសំហិតា រជនីយា – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច កាម

គុណា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ កាមគុណានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ...បេ.... អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. នីវរណសុត្តំ

១៧៨. ‘‘បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, នីវរណានិ។ កតមានិ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទនីវរណំ, ព្យាបាទនីវរណំ, ថិនមិទ្ធនីវរណំ, ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណំ, វិចិកិច្ឆានីវរណំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច នីវរណានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ នីវរណានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ...បេ.... អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ សត្តមំ។

៨. ឧបាទានក្ខន្ធសុត្តំ

១៧៩. ‘‘បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ឧបាទានក្ខន្ធា។ កតមេ បញ្ច? សេយ្យថិទំ – រូបុបាទានក្ខន្ធោ , វេទនុបាទានក្ខន្ធោ , សញ្ញុបាទានក្ខន្ធោ, សង្ខារុបាទានក្ខន្ធោ, វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧបាទានក្ខន្ធានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ...បេ.... អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ឱរម្ភាគិយសុត្តំ

១៨០. ‘‘បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឱរម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? សក្កាយទិដ្ឋិ, វិចិកិច្ឆា, សីលព្ពតបរាមាសោ, កាមច្ឆន្ទោ, ព្យាបាទោ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចោរម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ...បេ.... អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ នវមំ។

១០. ឧទ្ធម្ភាគិយសុត្តំ

១៨១. ‘‘បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ, អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។

‘‘បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ, អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ។ កតមោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ...បេ.... សម្មាសមាធិំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ... អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ... និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវេតព្ពោ’’តិ។ ទសមំ។

ឱឃវគ្គោ អដ្ឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថំ អនុសយេន ច;
កាមគុណា នីវរណំ, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយាតិ។

វគ្គុទ្ទានំ –

អវិជ្ជាវគ្គោ បឋមោ, ទុតិយំ វិហារំ វុច្ចតិ;

មិច្ឆត្តំ តតិយោ វគ្គោ, ចតុត្ថំ បដិបន្នេនវ។

តិត្ថិយំ បញ្ចមោ វគ្គោ, ឆដ្ឋោ សូរិយេន ច;
ពហុកតេ សត្តមោ វគ្គោ, ឧប្បាទោ អដ្ឋមេន ច។

ទិវសវគ្គោ នវមោ, ទសមោ អប្បមាទេន ច;
ឯកាទសពលវគ្គោ, ទ្វាទស ឯសនា បាឡិយំ;
ឱឃវគ្គោ ភវតិ តេរសាតិ។

មគ្គសំយុត្តំ បឋមំ។

២. ពោជ្ឈង្គសំយុត្តំ

១. បព្ពតវគ្គោ

១. ហិមវន្តសុត្តំ

១៨២. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ហិមវន្តំ បព្ពតរាជានំ និស្សាយ នាគា កាយំ វឌ្ឍេន្តិ, ពលំ គាហេន្តិ; តេ តត្ថ កាយំ វឌ្ឍេត្វា ពលំ គាហេត្វា កុសោព្ភេ ឱតរន្តិ, កុសោព្ភេ ឱតរិត្វា មហាសោព្ភេ ឱតរន្តិ, មហាសោព្ភេ ឱតរិត្វា កុន្នទិយោ ឱតរន្តិ, កុន្នទិយោ ឱតរិត្វា មហានទិយោ ឱតរន្តិ, មហានទិយោ ឱតរិត្វា មហាសមុទ្ទសាគរំ ឱតរន្តិ; តេ តត្ថ មហន្តត្តំ វេបុល្លត្តំ អាបជ្ជន្តិ កាយេន; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោន្តោ មហន្តត្តំ វេបុល្លត្តំ បាបុណាតិ ធម្មេសុ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោន្តោ មហន្តត្តំ វេបុល្លត្តំ បាបុណាតិ ធម្មេសូតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ; ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោន្តោ មហន្តត្តំ វេបុល្លត្តំ បាបុណាតិ ធម្មេសូ”តិ។ បឋមំ។

២. កាយសុត្តំ

១៨៣. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អយំ កាយោ អាហារដ្ឋិតិកោ, អាហារំ បដិច្ច តិដ្ឋតិ, អនាហារោ នោ តិដ្ឋតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច នីវរណា អាហារដ្ឋិតិកា, អាហារំ បដិច្ច តិដ្ឋន្តិ, អនាហារា នោ តិដ្ឋន្តិ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សុភនិមិត្តំ។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, បដិឃនិមិត្តំ។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ , ភិក្ខវេ, អរតិ តន្ទិ វិជម្ភិតា ភត្តសម្មទោ ចេតសោ ច លីនត្តំ។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ចេតសោ អវូបសមោ។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, វិចិកិច្ឆាដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អយំ កាយោ អាហារដ្ឋិតិកោ, អាហារំ បដិច្ច តិដ្ឋតិ, អនាហារោ នោ តិដ្ឋតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេ បញ្ច នីវរណា អាហារដ្ឋិតិកា, អាហារំ បដិច្ច តិដ្ឋន្តិ, អនាហារា នោ តិដ្ឋន្តិ។

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, អយំ កាយោ អាហារដ្ឋិតិកោ, អាហារំ បដិច្ច តិដ្ឋតិ, អនាហារោ នោ តិដ្ឋតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា អាហារដ្ឋិតិកា, អាហារំ បដិច្ច តិដ្ឋន្តិ, អនាហារា នោ តិដ្ឋន្តិ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, កុសលាកុសលា ធម្មា, សាវជ្ជានវជ្ជា ធម្មា, ហីនបណីតា ធម្មា, កណ្ហសុក្កសប្បដិភាគា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អារម្ភធាតុ [អារព្ភធាតុ (ស្យា. ក.)] និក្កមធាតុ បរក្កមធាតុ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ , កាយបស្សទ្ធិ, ចិត្តបស្សទ្ធិ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សមថនិមិត្តំ [សមាធិនិមិត្តំ (ស្យា.)] អព្យគ្គនិមិត្តំ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អយំ កាយោ អាហារដ្ឋិតិកោ, អាហារំ បដិច្ច តិដ្ឋតិ, អនាហារោ នោ តិដ្ឋតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អាហារដ្ឋិតិកា, អាហារំ បដិច្ច តិដ្ឋន្តិ, អនាហារា នោ តិដ្ឋន្តី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. សីលសុត្តំ

១៨៤. “យេ តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ សីលសម្បន្នា សមាធិសម្បន្នា ញាណសម្បន្នា វិមុត្តិសម្បន្នា វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នា, ទស្សនម្បាហំ, ភិក្ខវេ, តេសំ ភិក្ខូនំ ពហុការំ [ពហូបការំ (ស្យា.)] វទាមិ; សវនម្បាហំ, ភិក្ខវេ, តេសំ ភិក្ខូនំ ពហុការំ វទាមិ; ឧបសង្កមនម្បាហំ, ភិក្ខវេ, តេសំ ភិក្ខូនំ ពហុការំ វទាមិ; បយិរុបាសនម្បាហំ, ភិក្ខវេ, តេសំ ភិក្ខូនំ ពហុការំ វទាមិ; អនុស្សតិម្បាហំ, ភិក្ខវេ, តេសំ ភិក្ខូនំ ពហុការំ វទាមិ; អនុបព្ពជ្ជម្បាហំ, ភិក្ខវេ, តេសំ ភិក្ខូនំ ពហុការំ វទាមិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តថារូបានំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូនំ ធម្មំ សុត្វា ទ្វយេន វូបកាសេន វូបកដ្ឋោ [ទ្វយេន វូបកដ្ឋោ (សី. ស្យា.)] វិហរតិ – កាយវូបកាសេន ច ចិត្តវូបកាសេន ច។ សោ តថា វូបកដ្ឋោ វិហរន្តោ តំ ធម្មំ អនុស្សរតិ អនុវិតក្កេតិ។

“យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តថា វូបកដ្ឋោ វិហរន្តោ តំ ធម្មំ អនុស្សរតិ អនុវិតក្កេតិ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ; សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ; សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ សោ តថា សតោ វិហរន្តោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតិ បវិចរតិ បរិវីមំសមាបជ្ជតិ។

“យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តថា សតោ វិហរន្តោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតិ បវិចរតិ បរិវីមំសមាបជ្ជតិ, ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ; ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ; ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ តស្ស តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតោ បវិចរតោ បរិវីមំសមាបជ្ជតោ អារទ្ធំ ហោតិ វីរិយំ អសល្លីនំ។

“យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតោ បវិចរតោ បរិវីមំសមាបជ្ជតោ អារទ្ធំ ហោតិ វីរិយំ អសល្លីនំ, វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ; វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ; វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ អារទ្ធវីរិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បីតិ និរាមិសា។

“យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អារទ្ធវីរិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បីតិ និរាមិសា, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ; បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ; បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ បីតិមនស្ស កាយោបិ បស្សម្ភតិ, ចិត្តម្បិ បស្សម្ភតិ។

“យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បីតិមនស្ស កាយោបិ បស្សម្ភតិ ចិត្តម្បិ បស្សម្ភតិ, បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ; បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ; បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ បស្សទ្ធកាយស្ស សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។

“យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បស្សទ្ធកាយស្ស សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ, សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ ; សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ; សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ សោ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ។

“យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ; ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ; ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្តសុ សម្ពោជ្ឈង្គេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា បាដិកង្ខា។ កតមេ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា? ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ, អថ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ, អថ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ, អថ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ, នោ ចេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ, អថ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ, នោ ចេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ, នោ ចេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, អថ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ , នោ ចេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ, នោ ចេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, នោ ចេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, អថ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី។ ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្តសុ ពោជ្ឈង្គេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ ឥមេ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា បាដិកង្ខា”តិ។ តតិយំ។

៤. វត្ថសុត្តំ

១៨៥. ឯកំ សមយំ អាយស្មា សារិបុត្តោ សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ តត្រ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “អាវុសោ, ភិក្ខវោ”តិ! “អាវុសោ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ។ អាយស្មា សារិបុត្តោ ឯតទវោច –

“សត្តិមេ, អាវុសោ, ពោជ្ឈង្គា។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ, វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ, សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ – ឥមេ ខោ, អាវុសោ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា។ ឥមេសំ ខ្វាហំ, អាវុសោ, សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ យេន យេន ពោជ្ឈង្គេន អាកង្ខាមិ បុព្ពណ្ហសមយំ វិហរិតុំ, តេន តេន ពោជ្ឈង្គេន បុព្ពណ្ហសមយំ វិហរាមិ; យេន យេន ពោជ្ឈង្គេន អាកង្ខាមិ មជ្ឈន្ហិកំ សមយំ វិហរិតុំ, តេន តេន ពោជ្ឈង្គេន មជ្ឈន្ហិកំ សមយំ វិហរាមិ; យេន យេន ពោជ្ឈង្គេន អាកង្ខាមិ សាយន្ហសមយំ វិហរិតុំ, តេន តេន ពោជ្ឈង្គេន សាយន្ហសមយំ វិហរាមិ។ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឥតិ ចេ មេ, អាវុសោ, ហោតិ, ‘អប្បមាណោ’តិ មេ ហោតិ, ‘សុសមារទ្ធោ’តិ មេ ហោតិ, តិដ្ឋន្តញ្ច នំ ‘តិដ្ឋតី’តិ បជានាមិ។ សចេបិ មេ ចវតិ, ‘ឥទប្បច្ចយា មេ ចវតី’តិ បជានាមិ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ឥតិ ចេ មេ, អាវុសោ, ហោតិ, ‘អប្បមាណោ’តិ មេ ហោតិ, ‘សុសមារទ្ធោ’តិ មេ ហោតិ, តិដ្ឋន្តញ្ច នំ ‘តិដ្ឋតី’តិ បជានាមិ។ សចេបិ មេ ចវតិ, ‘ឥទប្បច្ចយា មេ ចវតី’តិ បជានាមិ។

“សេយ្យថាបិ, អាវុសោ, រញ្ញោ វា រាជមហាមត្តស្ស វា នានារត្តានំ ទុស្សានំ ទុស្សករណ្ឌកោ បូរោ អស្ស។ សោ យញ្ញទេវ ទុស្សយុគំ អាកង្ខេយ្យ បុព្ពណ្ហសមយំ បារុបិតុំ, តំ តទេវ ទុស្សយុគំ បុព្ពណ្ហសមយំ បារុបេយ្យ; យញ្ញទេវ ទុស្សយុគំ អាកង្ខេយ្យ មជ្ឈន្ហិកំ សមយំ បារុបិតុំ, តំ តទេវ ទុស្សយុគំ មជ្ឈន្ហិកំ សមយំ បារុបេយ្យ; យញ្ញទេវ ទុស្សយុគំ អាកង្ខេយ្យ សាយន្ហសមយំ បារុបិតុំ, តំ តទេវ ទុស្សយុគំ សាយន្ហសមយំ បារុបេយ្យ។ ឯវមេវ ខ្វាហំ, អាវុសោ, ឥមេសំ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ យេន យេន ពោជ្ឈង្គេន អាកង្ខាមិ បុព្ពណ្ហសមយំ វិហរិតុំ, តេន តេន ពោជ្ឈង្គេន បុព្ពណ្ហសមយំ វិហរាមិ; យេន យេន ពោជ្ឈង្គេន អាកង្ខាមិ មជ្ឈន្ហិកំ សមយំ វិហរិតុំ, តេន តេន ពោជ្ឈង្គេន មជ្ឈន្ហិកំ សមយំ វិហរាមិ; យេន យេន ពោជ្ឈង្គេន អាកង្ខាមិ សាយន្ហសមយំ វិហរិតុំ, តេន តេន ពោជ្ឈង្គេន សាយន្ហសមយំ វិហរាមិ។ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឥតិ ចេ មេ, អាវុសោ, ហោតិ, ‘អប្បមាណោ’តិ មេ ហោតិ, ‘សុសមារទ្ធោ’តិ មេ ហោតិ, តិដ្ឋន្តញ្ច នំ ‘តិដ្ឋតី’តិ បជានាមិ។ សចេបិ មេ ចវតិ, ‘ឥទប្បច្ចយា មេ ចវតី’តិ បជានាមិ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ឥតិ ចេ មេ, អាវុសោ, ហោតិ, ‘អប្បមាណោ’តិ មេ ហោតិ, ‘សុសមារទ្ធោ’តិ មេ ហោតិ, តិដ្ឋន្តញ្ច នំ ‘តិដ្ឋតី’តិ បជានាមិ។ សចេបិ មេ ចវតិ, ‘ឥទប្បច្ចយា មេ ចវតី’តិ បជានាមី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ភិក្ខុសុត្តំ

១៨៦. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ...បេ.... ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “‘ពោជ្ឈង្គា, ពោជ្ឈង្គា’តិ, ភន្តេ, វុច្ចន្តិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ‘ពោជ្ឈង្គា’តិ វុច្ចន្តី”តិ? “ពោធាយ សំវត្តន្តីតិ ខោ, ភិក្ខុ, តស្មា ‘ពោជ្ឈង្គា’តិ វុច្ចន្តិ។ ឥធ, ភិក្ខុ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ តស្សិមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវយតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ , ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ, អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ។ វិមុត្តស្មិំ វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ។ ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាតិ។ ពោធាយ សំវត្តន្តីតិ, ភិក្ខុ, តស្មា ‘ពោជ្ឈង្គា’តិ វុច្ចន្តី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. កុណ្ឌលិយសុត្តំ

១៨៧. ឯកំ សមយំ ភគវា សាកេតេ វិហរតិ អញ្ជនវនេ មិគទាយេ។ អថ ខោ កុណ្ឌលិយោ បរិព្ពាជកោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ កុណ្ឌលិយោ បរិព្ពាជកោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អហមស្មិ, ភោ គោតម, អារាមនិស្សយី [អារាមនិសាទី (សី.), អារាមនិយាទី (ស្យា.)] បរិសាវចរោ។ តស្ស មយ្ហំ, ភោ គោតម, បច្ឆាភត្តំ ភុត្តបាតរាសស្ស អយមាចារោ [អយមាហារោ (ស្យា. ក.)] ហោតិ – អារាមេន អារាមំ ឧយ្យានេន ឧយ្យានំ អនុចង្កមាមិ អនុវិចរាមិ។ សោ តត្ថ បស្សាមិ ឯកេ សមណព្រាហ្មណេ ឥតិវាទប្បមោក្ខានិសំសញ្ចេវ កថំ

កថេន្តេ ឧបារម្ភានិសំសញ្ច – ‘ភវំ បន គោតមោ កិមានិសំសោ វិហរតី’’តិ? “វិជ្ជាវិមុត្តិផលានិសំសោ ខោ, កុណ្ឌលិយ, តថាគតោ វិហរតី’’តិ។

“កតមេ បន, ភោ គោតម, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិំ បរិបូរេន្តី’’តិ? “សត្ត ខោ, កុណ្ឌលិយ, ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិំ បរិបូរេន្តី’’តិ។ “កតមេ បន, ភោ គោតម, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តី’’តិ? “ចត្តារោ ខោ, កុណ្ឌលិយ, សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តី’’តិ ។ “កតមេ បន, ភោ គោតម, ធម្មា ភាវិតា, ពហុលីកតា ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេន្តី’’តិ? “តីណិ ខោ, កុណ្ឌលិយ, សុចរិតានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេន្តី’’តិ។ “កតមេ បន, ភោ គោតម, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា តីណិ សុចរិតានិ បរិបូរេន្តី’’តិ? “ឥន្ទ្រិយសំវរោ ខោ, កុណ្ឌលិយ, ភាវិតោ ពហុលីកតោ តីណិ សុចរិតានិ បរិបូរេតី’’តិ។

“កថំ ភាវិតោ ច, កុណ្ឌលិយ, ឥន្ទ្រិយសំវរោ កថំ ពហុលីកតោ តីណិ សុចរិតានិ បរិបូរេតីតិ? ឥធ, កុណ្ឌលិយ, ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា មនាបំ នាភិជ្ឈតិ នាភិហំសតិ, ន រាគំ ជនេតិ។ តស្ស ឋិតោ ច កាយោ ហោតិ, ឋិតំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តំ សុសណ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ។ ចក្ខុនា ខោ បនេវ រូបំ ទិស្វា អមនាបំ ន មង្កុ ហោតិ អប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ អទីនមានសោ អព្យាបន្នចេតសោ។ តស្ស ឋិតោ ច កាយោ ហោតិ ឋិតំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តំ សុសណ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ។

“បុន ចបរំ, កុណ្ឌលិយ, ភិក្ខុ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា…បេ… ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា… ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា… កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា…បេ… មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ មនាបំ នាភិជ្ឈតិ នាភិហំសតិ, ន រាគំ ជនេតិ។ តស្ស ឋិតោ ច កាយោ ហោតិ, ឋិតំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តំ សុសណ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ។ មនសា ខោ បនេវ ធម្មំ វិញ្ញាយ អមនាបំ ន មង្កុ ហោតិ អប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ អទីនមានសោ អព្យាបន្នចេតសោ។ តស្ស ឋិតោ ច កាយោ ហោតិ, ឋិតំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តំ សុសណ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ។

“យតោ ខោ, កុណ្ឌលិយ, ភិក្ខុនោ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា មនាបាមនាបេសុ រូបេសុ ឋិតោ ច កាយោ ហោតិ, ឋិតំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តំ សុសណ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា…បេ… ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា…បេ… ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា…បេ… កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា…បេ… មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ មនាបាមនាបេសុ ធម្មេសុ ឋិតោ ច កាយោ ហោតិ, ឋិតំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តំ សុសណ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ ។ ឯវំ ភាវិតោ ខោ, កុណ្ឌលិយ, ឥន្ទ្រិយសំវរោ ឯវំ ពហុលីកតោ តីណិ សុចរិតានិ បរិបូរេតិ។

“កថំ ភាវិតានិ ច, កុណ្ឌលិយ, តីណិ សុចរិតានិ កថំ ពហុលីកតានិ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេន្តិ? ឥធ, កុណ្ឌលិយ, ភិក្ខុ កាយទុច្ចរិតំ បហាយ កាយសុចរិតំ ភាវេតិ, វចីទុច្ចរិតំ បហាយ វចីសុចរិតំ ភាវេតិ, មនោទុច្ចរិតំ បហាយ មនោសុចរិតំ ភាវេតិ។ ឯវំ ភាវិតានិ ខោ, កុណ្ឌលិយ, តីណិ សុចរិតានិ ឯវំ ពហុលីកតានិ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេន្តិ។

“កថំ ភាវិតា ច, កុណ្ឌលិយ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា កថំ ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តិ? ឥធ, កុណ្ឌលិយ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, កុណ្ឌលិយ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ឯវំ ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តិ។

“កថំ ភាវិតា ច, កុណ្ឌលិយ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា កថំ ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិំ បរិបូរេន្តិ? ឥធ, កុណ្ឌលិយ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ…បេ… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, កុណ្ឌលិយ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឯវំ ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិំ បរិបូរេន្តី’’តិ។

ឯវំ វុត្តេ កុណ្ឌលិយោ បរិព្ពាជកោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អភិក្កន្តំ, ភោ គោតម, អភិក្កន្តំ, ភោ គោតម! សេយ្យថាបិ, ភោ គោតម, និក្កុជ្ជិតំ វា ឧក្កុជ្ជេយ្យ, បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ, មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ, អន្ធការេ វា តេលបជ្ជោតំ ធារេយ្យ, ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ; ឯវមេវំ ភោតា គោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ។ ឯសាហំ ភវន្តំ គោតមំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច។ ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គត’’ន្តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. កូដាគារសុត្តំ

១៨៨. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, កូដាគារស្ស យា កាចិ គោបានសិយោ, សព្ពា តា កូដនិន្នា កូដបោណា កូដបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ សត្តមំ។

៨. ឧបវានសុត្តំ

១៨៩. ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច ឧបវានោ អាយស្មា ច សារិបុត្តោ កោសម្ពិយំ វិហរន្តិ ឃោសិតារាមេ។ អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា ឧបវានោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា ឧបវានេន សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អាយស្មន្តំ ឧបវានំ ឯតទវោច –

“ជានេយ្យ នុ ខោ, អាវុសោ ឧបវាន, ភិក្ខុ ‘បច្ចត្តំ យោនិសោមនសិការា ឯវំ សុសមារទ្ធា មេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ផាសុវិហារាយ សំវត្តន្តី’”តិ? “ជានេយ្យ ខោ, អាវុសោ សារិបុត្ត , ភិក្ខុ ‘បច្ចត្តំ យោនិសោមនសិការា ឯវំ សុសមារទ្ធា មេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ផាសុវិហារាយ សំវត្តន្តី’”តិ។

“សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ខោ, អាវុសោ, ភិក្ខុ អារភមានោ បជានាតិ ‘ចិត្តញ្ច មេ សុវិមុត្តំ, ថិនមិទ្ធញ្ច មេ សុសមូហតំ, ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចញ្ច មេ សុប្បដិវិនីតំ, អារទ្ធញ្ច មេ វីរិយំ, អដ្ឋិកត្វា មនសិ ករោមិ, នោ ច លីន’ន្តិ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ អាវុសោ, ភិក្ខុ អារភមានោ បជានាតិ ‘ចិត្តញ្ច មេ សុវិមុត្តំ, ថិនមិទ្ធញ្ច មេ សុសមូហតំ, ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចញ្ច មេ សុប្បដិវិនីតំ, អារទ្ធញ្ច មេ វីរិយំ, អដ្ឋិកត្វា មនសិ ករោមិ, នោ ច លីន’ន្តិ។ ឯវំ ខោ, អាវុសោ សារិបុត្ត, ភិក្ខុ ជានេយ្យ ‘បច្ចត្តំ យោនិសោមនសិការា ឯវំ សុសមារទ្ធា មេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ផាសុវិហារាយ សំវត្តន្តី’”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមឧប្បន្នសុត្តំ

១៩០. “សត្តិមេ, ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ តថាគតស្ស បាតុភាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ តថាគតស្ស បាតុភាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សា”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយឧប្បន្នសុត្តំ

១៩១. “សត្តិមេ, ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ សុគតវិនយា។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ សុគតវិនយា”តិ។ ទសមំ។

បព្ពតវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ហិមវន្តំ កាយំ សីលំ, វត្ថំ ភិក្ខុ ច កុណ្ឌលិ;
កូដញ្ច ឧបវានញ្ច, ឧប្បន្នា អបរេ ទុវេតិ។

២. គិលានវគ្គោ

១. បាណសុត្តំ

១៨២. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យេ កេចិ បាណា ចត្តារោ ឥរិយាបថេ កប្បេន្តិ – កាលេន គមនំ, កាលេន ឋានំ, កាលេន និសជ្ជំ, កាលេន សេយ្យំ, សព្ពេ តេ បថវឹ និស្សាយ បថវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេតេ ចត្តារោ ឥរិយាបថេ កប្បេន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតិ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតី”តិ។ បឋមំ។

២. បឋមសូរិយូបមសុត្តំ

១៨៣. “សូរិយស្ស, ភិក្ខវេ, ឧទយតោ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – អរុណុគ្គំ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ឧប្បាទាយ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេស្សតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករិស្សតិ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ទុតិយសូរិយូបមសុត្តំ

១៨៤. “សូរិយស្ស , ភិក្ខវេ, ឧទយតោ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – អរុណុគ្គំ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ឧប្បាទាយ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – យោនិសោមនសិការោ។ យោនិសោមនសិការសម្បន្នស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេស្សតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករិស្សតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតី”តិ។ តតិយំ។

៤. បឋមគិលានសុត្តំ

១៨៥. ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកស្សបោ បិប្ផលិគុហាយំ [វិប្ផលិគុហាយំ (សី.)] វិហរតិ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ អថ ខោ ភគវា សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា មហាកស្សបោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ ឯតទវោច –

“កច្ចិ តេ, កស្សប, ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ? កច្ចិ ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តិ, នោ អភិក្កមន្តិ; បដិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ អភិក្កមោ”តិ? “ន មេ, ភន្តេ, ខមនីយំ, ន យាបនីយំ។ ពាឡ្ហា មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ, នោ បដិក្កមន្តិ; អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ បដិក្កមោ”តិ។

“សត្តិមេ, កស្សប, ពោជ្ឈង្គា មយា សម្មទក្ខាតា ភាវិតា ពហុលីកតា អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ខោ, កស្សប, មយា សម្មទក្ខាតោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ខោ, កស្សប, មយា សម្មទក្ខាតោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, កស្សប, សត្ត ពោជ្ឈង្គា មយា សម្មទក្ខាតា

ភាវិតា ពហុលីកតា អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តី’’តិ។ ‘‘តគ្ឃ, ភគវា, ពោជ្ឈង្គា; តគ្ឃ, សុគត, ពោជ្ឈង្គា’’តិ។

ឥទមវោច ភគវា។ អត្តមនោ អាយស្មា មហាកស្សបោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិ។ វុដ្ឋហិ ចាយស្មា មហាកស្សបោ តម្ហា អាពាធា។ តថាបហីនោ ចាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស សោ អាពាធោ អហោសីតិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយគិលានសុត្តំ

១៨៦. ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ គិជ្ឈកូដេ បព្ពតេ វិហរតិ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ អថ ខោ ភគវា សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ ឯតទវោច –

‘‘កច្ចិ តេ, មោគ្គល្លាន, ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ? កច្ចិ ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តិ, នោ អភិក្កមន្តិ; បដិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ អភិក្កមោ’’តិ? ‘‘ន មេ, ភន្តេ, ខមនីយំ, ន យាបនីយំ។ ពាឡ្ហា មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ, នោ បដិក្កមន្តិ; អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ បដិក្កមោ’’តិ។

‘‘សត្តិមេ, មោគ្គល្លាន, ពោជ្ឈង្គា មយា សម្មទក្ខាតា ភាវិតា ពហុលីកតា អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ខោ, មោគ្គល្លាន, មយា សម្មទក្ខាតោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ…បេ… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ខោ, មោគ្គល្លាន, មយា សម្មទក្ខាតោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, មោគ្គល្លាន, សត្ត ពោជ្ឈង្គា មយា សម្មទក្ខាតា ភាវិតា ពហុលីកតា អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តី’’តិ។ ‘‘តគ្ឃ , ភគវា, ពោជ្ឈង្គា; តគ្ឃ, សុគត, ពោជ្ឈង្គា’’តិ។

ឥទមវោច ភគវា។ អត្តមនោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិ។ វុដ្ឋហិ ចាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តម្ហា អាពាធា។ តថាបហីនោ ចាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស សោ អាពាធោ អហោសីតិ។ បញ្ចមំ។

៦. តតិយគិលានសុត្តំ

១៨៧. ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ អថ ខោ អាយស្មា មហាចុន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ មហាចុន្ទំ ភគវា ឯតទវោច – ‘‘បដិភន្តុ តំ, ចុន្ទ, ពោជ្ឈង្គា’’តិ។

‘‘សត្តិមេ, ភន្តេ, ពោជ្ឈង្គា ភគវតា សម្មទក្ខាតា ភាវិតា ពហុលីកតា អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ខោ, ភន្តេ, ភគវតា សម្មទក្ខាតោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ…បេ… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ខោ, ភន្តេ, ភគវតា សម្មទក្ខាតោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភន្តេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភគវតា សម្មទក្ខាតា ភាវិតា ពហុលីកតា អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តី’’តិ។ ‘‘តគ្ឃ , ចុន្ទ, ពោជ្ឈង្គា; តគ្ឃ, ចុន្ទ, ពោជ្ឈង្គា’’តិ។

ឥទមវោចាយស្មា ចុន្ទោ។ សមនុញ្ញោ សត្ថា អហោសិ។ វុដ្ឋហិ ច ភគវា តម្ហា អាពាធា។ តថាបហីនោ ច ភគវតោ សោ អាពាធោ អហោសីតិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បារង្គមសុត្តំ

១៨៨. ‘‘សត្តិមេ, ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា អបារា បារំ គមនាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ…បេ… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា អបារា បារំ គមនាយ សំវត្តន្តី’’តិ។

“អប្បកា តេ មនុស្សេសុ, យេ ជនា បារគាមិនោ;
អថាយំ ឥតរា បជា, តីរមេវានុធាវតិ។

“យេ ច ខោ សម្មទក្ខាតេ, ធម្មេ ធម្មានុវត្តិនោ;
តេ ជនា បារមេស្សន្តិ, មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ។

“កណ្ហំ ធម្មំ វិប្បហាយ, សុក្កំ ភាវេថ បណ្ឌិតោ;
ឱកា អនោកមាគម្ម, វិវេកេ យត្ថ ទូរមំ។

“តត្រាភិរតិមិច្ឆេយ្យ , ហិត្វា កាមេ អកិញ្ចនោ;
បរិយោទបេយ្យ អត្តានំ, ចិត្តក្លេសេហិ បណ្ឌិតោ។

“យេសំ សម្ពោធិយង្គេសុ, សម្មា ចិត្តំ សុភាវិតំ;
អាទានប្បដិនិស្សគ្គេ, អនុបាទាយ យេ រតា;
ខីណាសវា ជុតិមន្តោ, តេ លោកេ បរិនិព្ពុតា”តិ។ សត្តមំ;

៨. វិរទ្ធសុត្តំ

១៩៩. “យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា វិរទ្ធា, វិរទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា អារទ្ធា, អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ…បេ… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ – យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា វិរទ្ធា, វិរទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អារទ្ធា, អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. អរិយសុត្តំ

២០០. “សត្តិមេ, ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា អរិយា និយ្យានិកា នីយន្តិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ…បេ… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា អរិយា និយ្យានិកា នីយន្តិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយា”តិ។ នវមំ។

១០. និព្ពិទាសុត្តំ

២០១. “សត្តិមេ , ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ…បេ… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ទសមំ។

គិលានវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

បាណា សូរិយូបមា ទ្វេ, គិលានា អបរេ តយោ;
បារង្គាមី វិរទ្ធោ ច, អរិយោ និព្ពិទាយ ចាតិ។

៣. ឧទាយិវគ្គោ

១. ពោធាយសុត្តំ

២០២. អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ…បេ… ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

‘‘‘ពោជ្ឈង្គា, ពោជ្ឈង្គា’តិ, ភន្តេ, វុច្ចន្តិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ‘ពោជ្ឈង្គា’តិ វុច្ចន្តី’’តិ? ‘‘‘ពោធាយ សំវត្តន្តី’តិ ខោ, ភិក្ខុ, តស្មា ពោជ្ឈង្គាតិ វុច្ចន្តិ។ ឥធ, ភិក្ខុ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ‘ពោធាយ សំវត្តន្តី’តិ ខោ, ភិក្ខុ, តស្មា ‘ពោជ្ឈង្គា’តិ វុច្ចន្តី’’តិ។ បឋមំ។

២. ពោជ្ឈង្គទេសនាសុត្តំ

២០៣. ‘‘សត្ត វោ, ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គេ ទេសេស្សាមិ; តំ សុណាថ។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា’’តិ។ ទុតិយំ។

៣. ឋានិយសុត្តំ

២០៤. ‘‘កាមរាគដ្ឋានិយានំ , [កាមរាគដ្ឋានីយានំ (សី.)] ភិក្ខវេ, ធម្មានំ មនសិការពហុលីការា អនុប្បន្នោ ចេវ កាមច្ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច កាមច្ឆន្ទោ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ។ ព្យាបាទដ្ឋានិយានំ, ភិក្ខវេ, ធម្មានំ មនសិការពហុលីការា អនុប្បន្នោ ចេវ ព្យាបាទោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច ព្យាបាទោ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ។ ថិនមិទ្ធដ្ឋានិយានំ, ភិក្ខវេ, ធម្មានំ មនសិការពហុលីការា អនុប្បន្នញ្ចេវ ថិនមិទ្ធំ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច ថិនមិទ្ធំ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយំ សំវត្តតិ។ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចដ្ឋានិយានំ, ភិក្ខវេ, ធម្មានំ មនសិការពហុលីការា អនុប្បន្នញ្ចេវ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ។ វិចិកិច្ឆាដ្ឋានិយានំ, ភិក្ខវេ, ធម្មានំ មនសិការពហុលីការា អនុប្បន្នា ចេវ វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នា ច វិចិកិច្ឆា ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ។

‘‘សតិសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានិយានំ, ភិក្ខវេ, ធម្មានំ មនសិការពហុលីការា អនុប្បន្នោ ចេវ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានិយានំ, ភិក្ខវេ, ធម្មានំ មនសិការពហុលីការា អនុប្បន្នោ ចេវ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតី’’តិ។ តតិយំ។

៤. អយោនិសោមនសិការសុត្តំ

២០៥. ‘‘អយោនិសោ, ភិក្ខវេ, មនសិករោតោ អនុប្បន្នោ ចេវ កាមច្ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច កាមច្ឆន្ទោ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ; អនុប្បន្នោ ចេវ ព្យាបាទោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច ព្យាបាទោ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ; អនុប្បន្នញ្ចេវ ថិនមិទ្ធំ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច ថិនមិទ្ធំ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ; អនុប្បន្នញ្ចេវ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ; អនុប្បន្នា ចេវ វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នា ច វិចិកិច្ឆា ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ; អនុប្បន្នោ ចេវ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ នុប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ និរុជ្ឈតិ…បេ…. អនុប្បន្នោ ចេវ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ នុប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ និរុជ្ឈតិ។

យោនិសោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, មនសិករោតោ អនុប្បន្នោ ចេវ កាមច្ឆន្ទោ នុប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច កាមច្ឆន្ទោ បហីយតិ; អនុប្បន្នោ ចេវ ព្យាបាទោ នុប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច ព្យាបាទោ បហីយតិ; អនុប្បន្នញ្ចេវ ថិនមិទ្ធំ នុប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច ថិនមិទ្ធំ បហីយតិ; អនុប្បន្នញ្ចេវ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ នុប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហីយតិ; អនុប្បន្នា ចេវ វិចិកិច្ឆា នុប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នា ច វិចិកិច្ឆា បហីយតិ។

‘‘អនុប្បន្នោ ចេវ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ…បេ…. អនុប្បន្នោ ចេវ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតី’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អបរិហានិយសុត្តំ

២០៦. ‘‘សត្ត វោ, ភិក្ខវេ, អបរិហានិយេ ធម្មេ ទេសេស្សាមិ; តំ សុណាថ។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា? យទិទំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គា។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. តណ្ហក្ខយសុត្តំ

២០៧. “យោ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ យា បដិបទា តណ្ហក្ខយាយ សំវត្តតិ, តំ មគ្គំ តំ បដិបទំ ភាវេថ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, មគ្គោ កតមា ច បដិបទា តណ្ហក្ខយាយ សំវត្តតិ? យទិទំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គា។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ”តិ។ ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា ឧទាយី ភគវន្តំ ឯតទវោច – “កថំ ភាវិតា នុ ខោ, ភន្តេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា, កថំ ពហុលីកតា តណ្ហក្ខយាយ សំវត្តន្តី”តិ?

“ឥធ , ឧទាយិ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ វិបុលំ មហគ្គតំ អប្បមាណំ អព្យាបជ្ជំ [អព្យាបជ្ឈំ (សី. ស្យា. បី.)]។ តស្ស សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវយតោ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ វិបុលំ មហគ្គតំ អប្បមាណំ អព្យាបជ្ជំ តណ្ហា បហីយតិ។ តណ្ហាយ បហានា កម្មំ បហីយតិ។ កម្មស្ស បហានា ទុក្ខំ បហីយតិ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ វិបុលំ មហគ្គតំ អប្បមាណំ អព្យាបជ្ជំ។ តស្ស ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវយតោ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ វិបុលំ មហគ្គតំ អប្បមាណំ អព្យាបជ្ជំ តណ្ហា បហីយតិ តណ្ហាយ បហានា កម្មំ បហីយតិ ។ កម្មស្ស បហានា ទុក្ខំ បហីយតិ។ ឥតិ ខោ, ឧទាយិ, តណ្ហក្ខយា កម្មក្ខយោ, កម្មក្ខយា ទុក្ខក្ខយោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. តណ្ហានិរោធសុត្តំ

២០៨. “យោ , ភិក្ខវេ, មគ្គោ យា បដិបទា តណ្ហានិរោធាយ សំវត្តតិ, តំ មគ្គំ តំ បដិបទំ ភាវេថ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, មគ្គោ កតមា ច បដិបទា តណ្ហានិរោធាយ សំវត្តតិ? យទិទំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គា។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ។ កថំ ភាវិតា, ច ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា កថំ ពហុលីកតា តណ្ហានិរោធាយ សំវត្តន្តិ?

“ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឯវំ ពហុលីកតា តណ្ហានិរោធាយ សំវត្តន្តី”តិ។ សត្តមំ។

៨. និព្ពេធភាគិយសុត្តំ

២០៩. “និព្ពេធភាគិយំ វោ, ភិក្ខវេ, មគ្គំ ទេសេស្សាមិ; តំ សុណាថ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, និព្ពេធភាគិយោ មគ្គោ? យទិទំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គា។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ”តិ។ ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា ឧទាយី ភគវន្តំ ឯតទវោច – “កថំ ភាវិតា នុ ខោ, ភន្តេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា កថំ ពហុលីកតា និព្ពេធាយ សំវត្តន្តី”តិ?

“ឥធ, ឧទាយិ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ វិបុលំ មហគ្គតំ អប្បមាណំ អព្យាបជ្ជំ។ សោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវិតេន ចិត្តេន អនិព្ពិទ្ធបុព្ពំ អប្បទាលិតបុព្ពំ លោភក្ខន្ធំ និព្ពិជ្ឈតិ បទាលេតិ ; អនិព្ពិទ្ធបុព្ពំ អប្បទាលិតបុព្ពំ ទោសក្ខន្ធំ និព្ពិជ្ឈតិ បទាលេតិ; អនិព្ពិទ្ធបុព្ពំ អប្បទាលិតបុព្ពំ មោហក្ខន្ធំ និព្ពិជ្ឈតិ បទាលេតិ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ វិបុលំ មហគ្គតំ អប្បមាណំ អព្យាបជ្ជំ។ សោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវិតេន ចិត្តេន អនិព្ពិទ្ធបុព្ពំ អប្បទាលិតបុព្ពំ លោភក្ខន្ធំ និព្ពិជ្ឈតិ បទាលេតិ; អនិព្ពិទ្ធបុព្ពំ អប្បទាលិតបុព្ពំ ទោសក្ខន្ធំ និព្ពិជ្ឈតិ បទាលេតិ; អនិព្ពិទ្ធបុព្ពំ អប្បទាលិតបុព្ពំ មោហក្ខន្ធំ និព្ពិជ្ឈតិ បទាលេតិ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ឧទាយិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឯវំ ពហុលីកតា និព្ពេធាយ សំវត្តន្តី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ឯកធម្មសុត្តំ

២១០. “នាហំ , ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ សមនុបស្សាមិ, យោ ឯវំ ភាវិតោ ពហុលីកតោ សំយោជនីយានំ ធម្មានំ បហានាយ សំវត្តតិ, យថយិទំ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា កថំ ពហុលីកតា សំយោជនីយានំ ធម្មានំ បហានាយ សំវត្តន្តិ?

“ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឯវំ ពហុលីកតា សំយោជនីយានំ ធម្មានំ បហានាយ សំវត្តន្តិ។

“កតមេ ច, ភិក្ខវេ, សំយោជនីយា ធម្មា? ចក្ខុ, ភិក្ខវេ, សំយោជនីយោ ធម្មោ។ ឯត្ថេតេ ឧប្បជ្ជន្តិ សំយោជនវិនិពន្ធា អជ្ឈោសានា...បេ.... ជិវ្ហា សំយោជនីយា ធម្មា។ ឯត្ថេតេ ឧប្បជ្ជន្តិ សំយោជនវិនិពន្ធា អជ្ឈោសានា...បេ.... មនោ សំយោជនីយោ ធម្មោ។ ឯត្ថេតេ ឧប្បជ្ជន្តិ សំយោជនវិនិពន្ធា អជ្ឈោសានា។ ឥមេ វុច្ចន្តិ, ភិក្ខវេ, សំយោជនីយា ធម្មា”តិ។ នវមំ។

១០. ឧទាយិសុត្តំ

២១១. ឯកំ សមយំ ភគវា សុម្ភេសុ វិហរតិ សេតកំ នាម សុម្ភានំ និគមោ។ អថ ខោ អាយស្មា ឧទាយិ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ...បេ.... ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ឧទាយិ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“អច្ឆរិយំ, ភន្តេ, អព្ភុតំ, ភន្តេ! យាវ ពហុកតញ្ច មេ, ភន្តេ, ភគវតិ បេមញ្ច គារវោ ច ហិរី ច ឱត្តប្បញ្ច។ អហញ្ហិ, ភន្តេ, បុព្ពេ អគារិកភូតោ សមានោ អពហុកតោ អហោសិ ធម្មេន [ធម្មេ (?)] អពហុកតោ សង្ឃេន។ សោ ខ្វាហំ ភគវតិ បេមញ្ច គារវញ្ច ហិរិញ្ច ឱត្តប្បញ្ច សម្បស្សមានោ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតោ។ តស្ស មេ ភគវា ធម្មំ ទេសេសិ – ‘ឥតិ រូបំ, ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ, ឥតិ រូបស្ស អត្ថង្គមោ; ឥតិ វេទនា...បេ.... ឥតិ សញ្ញា... ឥតិ សង្ខារា... ឥតិ វិញ្ញាណំ, ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ, ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្ថង្គមោ’តិ។

“សោ ខ្វាហំ, ភន្តេ, សុញ្ញាគារគតោ ឥមេសំ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធានំ ឧក្កុជ្ជាវកុជ្ជំ សម្បរិវត្តេន្តោ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិំ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិំ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិំ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិំ។ ធម្មោ ច មេ, ភន្តេ, អភិសមិតោ, មគ្គោ ច មេ បដិលទ្ធោ; យោ មេ ភាវិតោ ពហុលីកតោ តថា តថា វិហរន្តំ តថត្តាយ ឧបនេស្សតិ យថាហំ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានិស្សាមិ។

“សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ មេ, ភន្តេ, បដិលទ្ធោ, យោ មេ ភាវិតោ ពហុលីកតោ តថា តថា វិហរន្តំ តថត្តាយ ឧបនេស្សតិ យថាហំ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានិស្សាមិ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ មេ, ភន្តេ, បដិលទ្ធោ, យោ មេ ភាវិតោ ពហុលីកតោ តថា តថា វិហរន្តំ តថត្តាយ ឧបនេស្សតិ យថាហំ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានិស្សាមិ។ អយំ ខោ មេ, ភន្តេ, មគ្គោ បដិលទ្ធោ, យោ មេ ភាវិតោ ពហុលីកតោ តថា តថា វិហរន្តំ តថត្តាយ ឧបនេស្សតិ យថាហំ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានិស្សាមី”តិ។

“សាធុ សាធុ, ឧទាយិ! ឯសោ ហិ តេ, ឧទាយិ, មគ្គោ បដិលទ្ធោ, យោ តេ ភាវិតោ ពហុលីកតោ តថា តថា វិហរន្តំ តថត្តាយ ឧបនេស្សតិ យថា ត្វំ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានិស្សសី”តិ។ ទសមំ។

ឧទាយិវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ពោធាយ ទេសនា ឋានា, អយោនិសោ ចាបរិហានិ;
ខយោ និរោធោ និព្ពេធោ, ឯកធម្មោ ឧទាយិនាតិ។

៤. នីវរណវគ្គោ

១. បឋមកុសលសុត្តំ

២១២. “យេ កេចិ, ភិក្ខវេ, ធម្មា កុសលា កុសលភាគិយា កុសលបក្ខិកា, សព្ពេ តេ អប្បមាទមូលកា អប្បមាទសមោសរណា; អប្បមាទោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតិ។ អប្បមត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេស្សតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករិស្សតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតិ ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បមត្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតី”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយកុសលសុត្តំ

២១៣. “យេ កេចិ, ភិក្ខវេ, ធម្មា កុសលា កុសលភាគិយា កុសលបក្ខិកា, សព្ពេ តេ យោនិសោមនសិការមូលកា យោនិសោមនសិការសមោសរណា; យោនិសោមនសិការោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតិ។ យោនិសោមនសិការសម្បន្នស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេស្សតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករិស្សតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ឧបក្កិលេសសុត្តំ

២១៤. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, ជាតរូបស្ស ឧបក្កិលេសា, យេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ ជាតរូបំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ, ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច, ន ច សម្មា ឧបេតិ កម្មាយ។ កតមេ បញ្ច? អយោ, ភិក្ខវេ, ជាតរូបស្ស ឧបក្កិលេសោ, យេន ឧបក្កិលេសេន ឧបក្កិលិដ្ឋំ ជាតរូបំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ, ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច, ន ច សម្មា ឧបេតិ កម្មាយ។ លោហំ, ភិក្ខវេ, ជាតរូបស្ស ឧបក្កិលេសោ, យេន ឧបក្កិលេសេន ឧបក្កិលិដ្ឋំ ជាតរូបំ...បេ.... តិបុ, ភិក្ខវេ, ជាតរូបស្ស ឧបក្កិលេសោ...បេ.... សីសំ, ភិក្ខវេ, ជាតរូបស្ស ឧបក្កិលេសោ...បេ.... សជ្ឈុ, ភិក្ខវេ, ជាតរូបស្ស ឧបក្កិលេសោ, យេន ឧបក្កិលេសេន ឧបក្កិលិដ្ឋំ ជាតរូបំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ, ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច, ន ច សម្មា ឧបេតិ កម្មាយ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ជាតរូបស្ស ឧបក្កិលេសា, យេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ ជាតរូបំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ, ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច, ន ច សម្មា ឧបេតិ កម្មាយ។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិមេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា, យេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ ចិត្តំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ, ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច, ន ច សម្មា សមាធិយតិ អាសវានំ ខយាយ។ កតមេ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទោ, ភិក្ខវេ, ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ, យេន ឧបក្កិលេសេន ឧបក្កិលិដ្ឋំ ចិត្តំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ, ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច, ន ច សម្មា សមាធិយតិ អាសវានំ ខយាយ...បេ.... ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ចិត្តស្ស ឧបេក្កិលេសា, យេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ ចិត្តំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ, ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច, ន ច សម្មា សមាធិយតិ អាសវានំ ខយាយា”តិ។ តតិយំ។

៤. អនុបក្កិលេសសុត្តំ

២១៥. “សត្តិមេ , ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា អនាវរណា អនីវរណា ចេតសោ អនុបក្កិលេសា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តិ ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, ភិក្ខវេ, អនាវរណោ អនីវរណោ ចេតសោ អនុបក្កិលេសោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តតិ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ, ភិក្ខវេ, អនាវរណោ អនីវរណោ ចេតសោ អនុបក្កិលេសោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា អនាវរណា អនីវរណា ចេតសោ អនុបក្កិលេសា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អយោនិសោមនសិការសុត្តំ

២១៦. “អយោនិសោ, ភិក្ខវេ, មនសិករោតោ អនុប្បន្នោ ចេវ កាមច្ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច កាមច្ឆន្ទោ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ; អនុប្បន្នោ ចេវ ព្យាបាទោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច ព្យាបាទោ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ; អនុប្បន្នញ្ចេវ ថិនមិទ្ធំ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច ថិនមិទ្ធំ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ

សំវត្តតិ; អនុប្បន្នញ្ចេវ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ; អនុប្បន្នា ចេវ វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នា ច វិចិកិច្ឆា ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតី’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. យោនិសោមនសិការសុត្តំ

២១៧. ‘‘យោនិសោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, មនសិករោតោ អនុប្បន្នោ ចេវ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ…បេ.… អនុប្បន្នោ ចេវ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នោ ច ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតី’’តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ពុទ្ធិសុត្តំ

២១៨. ‘‘សត្តិមេ, ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា ពុទ្ធិយា អបរិហានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ…បេ.… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា ពុទ្ធិយា អបរិហានាយ សំវត្តន្តី’’តិ។ សត្តមំ។

៨. អាវរណានីវរណសុត្តំ

២១៩. ‘‘បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាវរណា នីវរណា ចេតសោ ឧបក្កិលេសា បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា។ កតមេ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទោ, ភិក្ខវេ, អាវរណោ នីវរណោ ចេតសោ ឧបក្កិលេសោ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណោ។ ព្យាបាទោ, ភិក្ខវេ, អាវរណោ នីវរណោ ចេតសោ ឧបក្កិលេសោ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណោ។ ថិនមិទ្ធំ, ភិក្ខវេ, អាវរណំ នីវរណំ ចេតសោ ឧបក្កិលេសំ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណំ។ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ , ភិក្ខវេ, អាវរណំ នីវរណំ ចេតសោ ឧបក្កិលេសំ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណំ។ វិចិកិច្ឆា, ភិក្ខវេ, អាវរណា នីវរណា ចេតសោ ឧបក្កិលេសា បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាវរណា នីវរណា ចេតសោ ឧបក្កិលេសា បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា។

‘‘សត្តិមេ , ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា អនាវរណា អនីវរណា ចេតសោ អនុបក្កិលេសា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, ភិក្ខវេ, អនាវរណោ អនីវរណោ ចេតសោ អនុបក្កិលេសោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តតិ…បេ.… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ, ភិក្ខវេ, អនាវរណោ អនីវរណោ ចេតសោ អនុបក្កិលេសោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា អនាវរណា អនីវរណា ចេតសោ អនុបក្កិលេសា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តីតិ។

‘‘យស្មិំ, ភិក្ខវេ, សមយេ អរិយសាវកោ អដ្ឋិំ កត្វា មនសិ កត្វា សព្ពំ ចេតសោ សមន្នាហរិត្វា ឱហិតសោតោ ធម្មំ សុណាតិ, ឥមស្ស បញ្ច នីវរណា តស្មិំ សមយេ ន ហោន្តិ។ សត្ត ពោជ្ឈង្គា តស្មិំ សមយេ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ។

‘‘កតមេ បញ្ច នីវរណា តស្មិំ សមយេ ន ហោន្តិ? កាមច្ឆន្ទនីវរណំ តស្មិំ សមយេ ន ហោតិ, ព្យាបាទនីវរណំ តស្មិំ សមយេ ន ហោតិ, ថិនមិទ្ធនីវរណំ តស្មិំ សមយេ ន ហោតិ, ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណំ តស្មិំ សមយេ ន ហោតិ, វិចិកិច្ឆានីវរណំ តស្មិំ សមយេ ន ហោតិ។ ឥមស្ស បញ្ច នីវរណា តស្មិំ សមយេ ន ហោន្តិ។

‘‘កតមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា តស្មិំ សមយេ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ ? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ…បេ.… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា តស្មិំ សមយេ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ។ យស្មិំ , ភិក្ខវេ, សមយេ អរិយសាវកោ អដ្ឋិំ កត្វា មនសិ កត្វា សព្ពំ ចេតសោ សមន្នាហរិត្វា ឱហិតសោតោ ធម្មំ សុណាតិ, ឥមស្ស បញ្ច នីវរណា តស្មិំ សមយេ ន ហោន្តិ។ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា តស្មិំ សមយេ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តី’’តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. រុក្ខសុត្តំ

២២០. ‘‘សន្តិ, ភិក្ខវេ, មហារុក្ខា អណុពីជា មហាកាយា រុក្ខានំ អជ្ឈារុហា, យេហិ រុក្ខា អជ្ឈារូឡ្ហា ឱភគ្គវិភគ្គា វិបតិតា សេន្តិ។ កតមេ ច តេ, ភិក្ខវេ, មហារុក្ខា អណុពីជា មហាកាយា រុក្ខានំ អជ្ឈារុហា, យេហិ រុក្ខា អជ្ឈារូឡ្ហា ឱភគ្គវិភគ្គា វិបតិតា សេន្តិ [សេន្តិ។ សេយ្យថិទំ (កត្ថចិ)]? អស្សត្ថោ, និគ្រោធោ, បិលក្ខោ, ឧទុម្ពរោ, កច្ឆកោ, កបិត្ថនោ – ឥមេ ខោ តេ, ភិក្ខវេ, មហារុក្ខា អណុពីជា មហាកាយា រុក្ខានំ អជ្ឈារុហា, យេហិ រុក្ខា អជ្ឈារូឡ្ហា

ឱភគ្គវិភគ្គា វិបតិតា សេន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ កុលបុត្តោ យាទិសកេ កាមេ ឱហាយ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតោ ហោតិ, សោ តាទិសកេហិ កាមេហិ តតោ វា បាបិដ្ឋតរេហិ ឱភគ្គវិភគ្គោ វិបតិតោ សេតិ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាវរណា នីវរណា ចេតសោ អជ្ឈារុហា បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា។ កតមេ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទោ, ភិក្ខវេ, អាវរណោ នីវរណោ ចេតសោ អជ្ឈារុហោ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណោ។ ព្យាបាទោ, ភិក្ខវេ, អាវរណោ នីវរណោ ចេតសោ អជ្ឈារុហោ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណោ។ ថិនមិទ្ធំ, ភិក្ខវេ, អាវរណំ នីវរណំ ចេតសោ អជ្ឈារុហំ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណំ។ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ, ភិក្ខវេ, អាវរណំ នីវរណំ ចេតសោ អជ្ឈារុហំ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណំ។ វិចិកិច្ឆា, ភិក្ខវេ, អាវរណា នីវរណា ចេតសោ អជ្ឈារុហា បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ , បញ្ច អាវរណា នីវរណា ចេតសោ អជ្ឈារុហា បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា។

“សត្តិមេ , ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា អនាវរណា អនីវរណា ចេតសោ អនជ្ឈារុហា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, ភិក្ខវេ, អនាវរណោ អនីវរណោ ចេតសោ អនជ្ឈារុហោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តតិ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ, ភិក្ខវេ, អនាវរណោ អនីវរណោ ចេតសោ អនជ្ឈារុហោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា អនាវរណា អនីវរណា ចេតសោ អនជ្ឈារុហា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តី”តិ។ នវមំ។

១០. នីវរណសុត្តំ

២២១. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, នីវរណា អន្ធករណា អចក្ខុករណា អញ្ញាណករណា បញ្ញានិរោធិកា វិឃាតបក្ខិយា អនិព្ពានសំវត្តនិកា។ កតមេ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទនីវរណំ, ភិក្ខវេ, អន្ធករណំ អចក្ខុករណំ អញ្ញាណករណំ បញ្ញានិរោធិកំ វិឃាតបក្ខិយំ អនិព្ពានសំវត្តនិកំ ។ ព្យាបាទនីវរណំ, ភិក្ខវេ...បេ.... ថិនមិទ្ធនីវរណំ, ភិក្ខវេ... ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណំ, ភិក្ខវេ... វិចិកិច្ឆានីវរណំ, ភិក្ខវេ, អន្ធករណំ អចក្ខុករណំ អញ្ញាណករណំ បញ្ញានិរោធិកំ វិឃាតបក្ខិយំ អនិព្ពានសំវត្តនិកំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច នីវរណា អន្ធករណា អចក្ខុករណា អញ្ញាណករណា បញ្ញានិរោធិកា វិឃាតបក្ខិយា អនិព្ពានសំវត្តនិកា។

“សត្តិមេ, ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា ចក្ខុករណា ញាណករណា បញ្ញាវុទ្ធិយា អវិឃាតបក្ខិយា និព្ពានសំវត្តនិកា។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, ភិក្ខវេ, ចក្ខុករណោ ញាណករណោ បញ្ញាវុទ្ធិយោ អវិឃាតបក្ខិយោ និព្ពានសំវត្តនិកោ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ, ភិក្ខវេ, ចក្ខុករណោ ញាណករណោ បញ្ញាវុទ្ធិយោ អវិឃាតបក្ខិយោ និព្ពានសំវត្តនិកោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ , សត្ត ពោជ្ឈង្គា ចក្ខុករណា ញាណករណា បញ្ញាវុទ្ធិយា អវិឃាតបក្ខិយា និព្ពានសំវត្តនិកា”តិ។ ទសមំ។

នីវរណវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ទ្វេ កុសលា កិលេសា ច, ទ្វេ យោនិសោ ច ពុទ្ធិ ច;
អាវរណា នីវរណា រុក្ខំ, នីវរណញ្ច តេ ទសាតិ។

៥. ចក្កវត្តិវគ្គោ

១. វិធាសុត្តំ

២២២. សាវត្ថិនិទានំ ។ “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា តិស្សោ វិធា បជហឹសុ, សព្ពេ តេ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា តិស្សោ វិធា បជហិស្សន្តិ, សព្ពេ តេ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា តិស្សោ វិធា បជហន្តិ, សព្ពេ តេ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ កតមេសំ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ? សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា តិស្សោ វិធា បជហឹសុ...បេ.... បជហិស្សន្តិ...បេ.... បជហន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា”តិ។ បឋមំ។

២. ចក្កវត្តិសុត្តំ

២២៣. “រញ្ញោ , ភិក្ខវេ, ចក្កវត្តិស្ស បាតុភាវា សត្តន្នំ រតនានំ បាតុភាវោ ហោតិ។ កតមេសំ សត្តន្នំ? ចក្ករតនស្ស បាតុភាវោ ហោតិ, ហត្ថិរតនស្ស បាតុភាវោ ហោតិ, អស្សរតនស្ស បាតុភាវោ ហោតិ, មណិរតនស្ស បាតុភាវោ ហោតិ, ឥត្ថិរតនស្ស បាតុភាវោ ហោតិ, គហបតិរតនស្ស បាតុភាវោ ហោតិ, បរិណាយករតនស្ស បាតុភាវោ ហោតិ ។ រញ្ញោ, ភិក្ខវេ, ចក្កវត្តិស្ស បាតុភាវា ឥមេសំ សត្តន្នំ រតនានំ បាតុភាវោ ហោតិ។

“តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ, បាតុភាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គរតនានំ បាតុភាវោ ហោតិ។ កតមេសំ សត្តន្នំ? សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស រតនស្ស បាតុភាវោ ហោតិ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស រតនស្ស បាតុភាវោ ហោតិ។ តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ, បាតុភាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឥមេសំ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គរតនានំ បាតុភាវោ ហោតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. មារសុត្តំ

២២៤. “មារសេនប្បមទ្ទនំ វោ, ភិក្ខវេ, មគ្គំ ទេសេស្សាមិ; តំ សុណាថ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, មារសេនប្បមទ្ទនោ មគ្គោ? យទិទំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គា។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ – អយំ ខោ, ភិក្ខវេ, មារសេនប្បមទ្ទនោ មគ្គោ”តិ។ តតិយំ។

៤. ទុប្បញ្ញសុត្តំ

២២៥. អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ…បេ…. ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “‘ទុប្បញ្ញោ ឯឡមូគោ, ទុប្បញ្ញោ ឯឡមូគោ’តិ , ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ‘ទុប្បញ្ញោ ឯឡមូគោ’តិ វុច្ចតី”តិ? “សត្តន្នំ ខោ, ភិក្ខុ, ពោជ្ឈង្គានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា ‘ទុប្បញ្ញោ ឯឡមូគោ’តិ វុច្ចតិ។ កតមេសំ សត្តន្នំ? សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស – ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខុ , សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា ‘ទុប្បញ្ញោ ឯឡមូគោ’តិ វុច្ចតី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បញ្ញវន្តសុត្តំ

២២៦. “‘បញ្ញវា អនេឡមូគោ, បញ្ញវា អនេឡមូគោ’តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ‘បញ្ញវា អនេឡមូគោ’តិ វុច្ចតី”តិ? “សត្តន្នំ ខោ, ភិក្ខុ, ពោជ្ឈង្គានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ‘បញ្ញវា អនេឡមូគោ’តិ វុច្ចតិ។ កតមេសំ សត្តន្នំ? សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស – ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខុ, សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ‘បញ្ញវា អនេឡមូគោ’តិ វុច្ចតី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទលិទ្ទសុត្តំ

២២៧. “‘ទលិទ្ទោ, ទលិទ្ទោ’តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ‘ទលិទ្ទោ’តិ វុច្ចតី”តិ? “សត្តន្នំ ខោ, ភិក្ខុ, ពោជ្ឈង្គានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា ‘ទលិទ្ទោ’តិ វុច្ចតិ។ កតមេសំ សត្តន្នំ? សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស…បេ.… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស – ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខុ, សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា ‘ទលិទ្ទោ’តិ វុច្ចតី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. អទលិទ្ទសុត្តំ

២២៨. “‘អទលិទ្ទោ , អទលិទ្ទោ’តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ‘អទលិទ្ទោ’តិ វុច្ចតី”តិ? “សត្តន្នំ ខោ, ភិក្ខុ, ពោជ្ឈង្គានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ‘អទលិទ្ទោ’តិ វុច្ចតិ។ កតមេសំ សត្តន្នំ? សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស …បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស – ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខុ, សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ‘អទលិទ្ទោ’តិ វុច្ចតី”តិ។ សត្តមំ។

៨. អាទិច្ចសុត្តំ

២២៩. “អាទិច្ចស្ស , ភិក្ខវេ, ឧទយតោ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – អរុណុគ្គំ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ឧប្បាទាយ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – កល្យាណមិត្តតា។

កល្យាណមិត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេស្សតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតី’’តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. អជ្ឈត្តិកង្គសុត្តំ

២៣០. ‘‘អជ្ឈត្តិកំ, ភិក្ខវេ, អង្គន្តិ ករិត្វា នាញ្ញំ ឯកង្គម្បិ សមនុបស្សាមិ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ឧប្បាទាយ, យថយិទំ – ភិក្ខវេ, យោនិសោមនសិការោ។ យោនិសោមនសិការសម្បន្នស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេស្សតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យោនិសោមនសិការសម្បន្នោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតី’’តិ។ នវមំ។

១០. ពាហិរង្គសុត្តំ

២៣១. ‘‘ពាហិរំ , ភិក្ខវេ, អង្គន្តិ ករិត្វា នាញ្ញំ ឯកង្គម្បិ សមនុបស្សាមិ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ឧប្បាទាយ, យថយិទំ – ភិក្ខវេ, កល្យាណមិត្តតា។ កល្យាណមិត្តស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេស្សតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករិស្សតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោតី’’តិ។ ទសមំ។

ចក្កវត្តិវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

វិធា ចក្កវត្តិ មារោ, ទុប្បញ្ញោ បញ្ញវេន ច;
ទលិទ្ទោ អទលិទ្ទោ ច, អាទិច្ចង្គេន តេ ទសាតិ។

៦. សាកច្ឆវគ្គោ

១. អាហារសុត្តំ

២៣២. សាវត្ថិនិទានំ ។ ‘‘បញ្ចន្នញ្ច, ភិក្ខវេ, នីវរណានំ សត្តន្នញ្ច ពោជ្ឈង្គានំ អាហារញ្ច អនាហារញ្ច ទេសេស្សាមិ; តំ សុណាថ។ កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ , សុភនិមិត្តំ។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

‘‘កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, បដិឃនិមិត្តំ ។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

‘‘កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អរតិ តន្ទិ វិជម្ភិតា ភត្តសម្មទោ ចេតសោ ច លីនត្តំ។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ចេតសោ អវូបសមោ។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, វិចិកិច្ឆាដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, កុសលាកុសលា ធម្មា សាវជ្ជានវជ្ជា ធម្មា ហីនប្បណីតា ធម្មា កណ្ហសុក្កសប្បដិភាគា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អារម្ភធាតុ និក្កមធាតុ បរក្កមធាតុ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, កាយប្បស្សទ្ធិ ចិត្តប្បស្សទ្ធិ ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សមថនិមិត្តំ អព្យគ្គនិមិត្តំ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អសុភនិមិត្តំ ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, មេត្តាចេតោវិមុត្តិ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ

អនុប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ព្យាបាទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អារម្ភធាតុ និក្កមធាតុ បរក្កមធាតុ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ឧប្បាទាយ , ឧប្បន្នស្ស វា ថិនមិទ្ធស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ចេតសោ វូបសមោ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, កុសលាកុសលា ធម្មា សាវជ្ជានវជ្ជា ធម្មា ហីនប្បណីតា ធម្មា កណ្ហសុក្កសប្បដិភាគា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ អមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, កុសលាកុសលា ធម្មា សាវជ្ជានវជ្ជា ធម្មា ហីនប្បណីតា ធម្មា កណ្ហសុក្កសប្បដិភាគា ធម្មា។ តត្ថ អមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អារម្ភធាតុ និក្កមធាតុ បរក្កមធាតុ។ តត្ថ អមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ អមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, កាយប្បស្សទ្ធិ ចិត្តប្បស្សទ្ធិ។ តត្ថ អមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សមថនិមិត្តំ អព្យគ្គនិមិត្តំ។ តត្ថ អមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា។

“កោ ច, ភិក្ខវេ, អនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ អមនសិការពហុលីការោ – អយមនាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ , ឧប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរិយា”តិ។ បឋមំ។

២. បរិយាយសុត្តំ

២៣៣. អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បវិសឹសុ។ អថ ខោ តេសំ ភិក្ខូនំ ឯតទហោសិ – “អតិប្បគោ ខោ តាវ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ។ យំនូន មយំ យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមេយ្យាមា”តិ។

អថ ខោ តេ ភិក្ខូ យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា តេហិ អញ្ញតិត្ថិយេហិ បរិព្ពាជកេហិ សទ្ធឹ សម្មោទឹសុ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ តេ ភិក្ខូ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯតទវោចុំ –

“សមណោ, អាវុសោ, គោតមោ សាវកានំ ឯវំ ធម្មំ ទេសេតិ – ‘ឯថ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេថា’តិ។ មយម្បិ ខោ, អាវុសោ, សាវកានំ ឯវំ ធម្មំ ទេសេម – ‘ឯថ តុម្ហេ, អាវុសោ, បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេថា’តិ។ ឥធ នោ, អាវុសោ, កោ វិសេសោ, កោ អធិប្បយាសោ, កឹ នានាករណំ សមណស្ស វា គោតមស្ស អម្ហាកំ វា, យទិទំ – ធម្មទេសនាយ វា ធម្មទេសនំ, អនុសាសនិយា វា អនុសាសនិ”ន្តិ?

អថ ខោ តេ ភិក្ខូ តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ភាសិតំ នេវ អភិនន្ទឹសុ នប្បដិក្កោសឹសុ; អនភិនន្ទិត្វា អប្បដិក្កោសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមឹសុ – “ភគវតោ សន្តិកេ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានិស្សាមា”តិ។ អថ ខោ តេ ភិក្ខូ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ –

“ឥធ មយំ, ភន្តេ, បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បវិសិម្ហ។ តេសំ នោ, ភន្តេ, អម្ហាកំ ឯតទហោសិ – ‘អតិប្បគោ ខោ តាវ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ, យំនូន មយំ យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមេយ្យាមា’តិ។ អថ ខោ មយំ, ភន្តេ, យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមិម្ហ; ឧបសង្កមិត្វា តេហិ អញ្ញតិត្ថិយេហិ បរិព្ពាជកេហិ សទ្ធឹ សម្មោទិម្ហ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិម្ហ។ ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ អម្ហេ, ភន្តេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯតទវោចុំ –

“សមណោ, អាវុសោ, គោតមោ សាវកានំ ឯវំ ធម្មំ ទេសេតិ ‘ឯថ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេថា’តិ។ មយម្បិ ខោ, អាវុសោ, សាវកានំ ឯវំ ធម្មំ ទេសេម – ‘ឯថ តុម្ហេ, អាវុសោ, បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេថា’តិ។ ឥធ នោ, អាវុសោ, កោ វិសេសោ, កោ អធិប្បយាសោ, កឹ នានាករណំ សមណស្ស វា គោតមស្ស អម្ហាកំ វា, យទិទំ – ធម្មទេសនាយ វា ធម្មទេសនំ, អនុសាសនិយា វា អនុសាសនិ”ន្តិ?

“អថ ខោ មយំ, ភន្តេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ភាសិតំ នេវ អភិនន្ទិម្ហ នប្បដិក្កោសិម្ហ, អនភិនន្ទិត្វា អប្បដិក្កោសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមិម្ហ – ‘ភគវតោ សន្តិកេ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានិស្សាមា’”តិ។

“ឯវំវាទិនោ , ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវមស្សុ វចនីយា – ‘អត្ថិ បនាវុសោ, បរិយាយោ, យំ បរិយាយំ អាគម្ម បញ្ច នីវរណា ទស ហោន្តិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ចតុទ្ទសា’តិ។ ឯវំ បុដ្ឋា, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ន ចេវ សម្បាយិស្សន្តិ, ឧត្តរិញ្ច វិឃាតំ អាបជ្ជិស្សន្តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? យថា តំ, ភិក្ខវេ, អវិសយស្មិំ។ “នាហំ តំ, ភិក្ខវេ, បស្សាមិ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ, យោ ឥមេសំ បញ្ហានំ វេយ្យាករណេន ចិត្តំ អារាធេយ្យ, អញ្ញត្រ តថាគតេន វា តថាគតសាវកេន វា ឥតោ វា បន សុត្វា”។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ, យំ បរិយាយំ អាគម្ម បញ្ច នីវរណា ទស ហោន្តិ? យទបិ, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ កាមច្ឆន្ទោ តទបិ នីវរណំ, យទបិ ពហិទ្ធា កាមច្ឆន្ទោ តទបិ នីវរណំ។ ‘កាមច្ឆន្ទនីវរណ’ន្តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។ យទបិ, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ ព្យាបាទោ តទបិ នីវរណំ, យទបិ

ពហិទ្ធា ព្យាបាទោ តទបិ នីវរណំ។ ‘ព្យាបាទនីវរណ’ន្តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។ យទបិ, ភិក្ខវេ, ថិនំ តទបិ នីវរណំ, យទបិ មិទ្ធំ តទបិ នីវរណំ។ ‘ថិនមិទ្ធនីវរណ’ន្តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។ យទបិ, ភិក្ខវេ, ឧទ្ធច្ចំ តទបិ នីវរណំ, យទបិ កុក្កុច្ចំ តទបិ នីវរណំ។ ‘ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណ’ន្តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។ យទបិ, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆា តទបិ នីវរណំ, យទបិ ពហិទ្ធា ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆា តទបិ នីវរណំ។ ‘វិចិកិច្ឆានីវរណ’ន្តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។ អយំ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ, យំ បរិយាយំ អាគម្ម បញ្ច នីវរណា ទស ហោន្តិ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ, យំ បរិយាយំ អាគម្ម សត្ត ពោជ្ឈង្គា ចតុទ្ទស ហោន្តិ? យទបិ, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ ធម្មេសុ សតិ តទបិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, យទបិ ពហិទ្ធា ធម្មេសុ សតិ តទបិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ។ ‘សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ’តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។

“យទបិ , ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ ធម្មេសុ បញ្ញាយ បវិចិនតិ [បវិចិនាតិ (ក.)] បវិចរតិ បរិវីមំសមាបជ្ជតិ តទបិ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ, យទបិ ពហិទ្ធា ធម្មេសុ បញ្ញាយ បវិចិនតិ បវិចរតិ បរិវីមំសមាបជ្ជតិ តទបិ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ។ ‘ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ’តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។

“យទបិ, ភិក្ខវេ, កាយិកំ វីរិយំ តទបិ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ, យទបិ ចេតសិកំ វីរិយំ តទបិ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ។ ‘វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ’តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។

“យទបិ , ភិក្ខវេ, សវិតក្កសវិចារា បីតិ តទបិ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, យទបិ អវិតក្កអវិចារា បីតិ តទបិ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ។ ‘បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ’តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។

“យទបិ, ភិក្ខវេ, កាយប្បស្សទ្ធិ តទបិ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ, យទបិ ចិត្តប្បស្សទ្ធិ តទបិ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ។ ‘បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ’តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។

“យទបិ, ភិក្ខវេ, សវិតក្កោ សវិចារោ សមាធិ តទបិ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ, យទបិ អវិតក្កអវិចារោ សមាធិ តទបិ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ។ ‘សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ’តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។

“យទបិ, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ ធម្មេសុ ឧបេក្ខា តទបិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ, យទបិ ពហិទ្ធា ធម្មេសុ ឧបេក្ខា តទបិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ។ ‘ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ’តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ គច្ឆតិ។ តទមិនាបេតំ បរិយាយេន ទ្វយំ ហោតិ។ អយំ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ, យំ បរិយាយំ អាគម្ម សត្ត ពោជ្ឈង្គា ចតុទ្ទសា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. អគ្គិសុត្តំ

២៣៤. អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ បវិសឹសុ ។ (បរិយាយសុត្តសទិសំ)។

“ឯវំវាទិនោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវមស្សុ វចនីយា – ‘យស្មិំ, អាវុសោ, សមយេ លីនំ ចិត្តំ ហោតិ, កតមេសំ តស្មិំ សមយេ ពោជ្ឈង្គានំ អកាលោ ភាវនាយ, កតមេសំ តស្មិំ សមយេ ពោជ្ឈង្គានំ កាលោ ភាវនាយ? យស្មិំ បនាវុសោ, សមយេ ឧទ្ធតំ ចិត្តំ ហោតិ, កតមេសំ តស្មិំ សមយេ ពោជ្ឈង្គានំ អកាលោ ភាវនាយ, កតមេសំ តស្មិំ សមយេ ពោជ្ឈង្គានំ កាលោ ភាវនាយា’តិ? ឯវំ បុដ្ឋា , ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ន ចេវ សម្បាយិស្សន្តិ, ឧត្តរិញ្ច វិឃាតំ អាបជ្ជិស្សន្តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? យថា តំ, ភិក្ខវេ, អវិសយស្មិំ។

“នាហំ តំ, ភិក្ខវេ, បស្សាមិ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ យោ ឥមេសំ បញ្ហានំ វេយ្យាករណេន ចិត្តំ អារាធេយ្យ, អញ្ញត្រ តថាគតេន វា តថាគតសាវកេន វា ឥតោ វា បន សុត្វា។

“យស្មិំ, ភិក្ខវេ, សមយេ លីនំ ចិត្តំ ហោតិ, អកាលោ តស្មិំ សមយេ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, អកាលោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, អកាលោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ។ តំ កិស្ស ហេតុ? លីនំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ តំ ឯតេហិ ធម្មេហិ ទុស្សមុដ្ឋាបយំ ហោតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បុរិសោ បរិត្តំ អគ្គឹ ឧជ្ជាលេតុកាមោ អស្ស។ សោ តត្ថ អល្លានិ ចេវ តិណានិ បក្ខិបេយ្យ, អល្លានិ ច គោមយានិ បក្ខិបេយ្យ, អល្លានិ ច កដ្ឋានិ បក្ខិបេយ្យ , ឧទកវាតញ្ច ទទេយ្យ, បំសុកេន ច ឱកិរេយ្យ; ភព្ពោ នុ ខោ សោ បុរិសោ បរិត្តំ អគ្គឹ ឧជ្ជាលិតុ”ន្តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យស្មឹ សមយេ លីនំ ចិត្តំ ហោតិ, អកាលោ តស្មឹ សមយេ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, អកាលោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, អកាលោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ។ តំ កិស្ស ហេតុ? លីនំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ តំ ឯតេហិ ធម្មេហិ ទុស្សមុដ្ឋាបយំ ហោតិ។

“យស្មិញ្ច ខោ, ភិក្ខវេ, សមយេ លីនំ ចិត្តំ ហោតិ, កាលោ តស្មឹ សមយេ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ។ តំ កិស្ស ហេតុ? លីនំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ តំ ឯតេហិ ធម្មេហិ សុសមុដ្ឋាបយំ ហោតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បុរិសោ បរិត្តំ អគ្គឹ ឧជ្ជាលេតុកាមោ អស្ស។ សោ តត្ថ សុក្ខានិ ចេវ តិណានិ បក្ខិបេយ្យ, សុក្ខានិ គោមយានិ បក្ខិបេយ្យ, សុក្ខានិ កដ្ឋានិ បក្ខិបេយ្យ, មុខវាតញ្ច ទទេយ្យ, ន ច បំសុកេន ឱកិរេយ្យ; ភព្ពោ នុ ខោ សោ បុរិសោ បរិត្តំ អគ្គឹ ឧជ្ជាលិតុ”ន្តិ? “ឯវំ, ភន្តេ”។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យស្មឹ សមយេ លីនំ ចិត្តំ ហោតិ, កាលោ តស្មឹ សមយេ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ។ តំ កិស្ស ហេតុ? លីនំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ តំ ឯតេហិ ធម្មេហិ សុសមុដ្ឋាបយំ ហោតិ។

“យស្មឹ , ភិក្ខវេ, សមយេ ឧទ្ធតំ ចិត្តំ ហោតិ, អកាលោ តស្មឹ សមយេ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, អកាលោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, អកាលោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ឧទ្ធតំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ តំ ឯតេហិ ធម្មេហិ ទុរូបសមយំ ហោតិ។

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, បុរិសោ មហន្តំ អគ្គិក្ខន្ធំ និព្ពាបេតុកាមោ អស្ស។ សោ តត្ថ សុក្ខានិ ចេវ តិណានិ បក្ខិបេយ្យ, សុក្ខានិ ច គោមយានិ បក្ខិបេយ្យ, សុក្ខានិ ច កដ្ឋានិ បក្ខិបេយ្យ, មុខវាតញ្ច ទទេយ្យ, ន ច បំសុកេន ឱកិរេយ្យ; ភព្ពោ នុ ខោ សោ បុរិសោ មហន្តំ អគ្គិក្ខន្ធំ និព្ពាបេតុ”ន្តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យស្មឹ សមយេ ឧទ្ធតំ ចិត្តំ ហោតិ, អកាលោ តស្មឹ សមយេ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, អកាលោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, អកាលោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ឧទ្ធតំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ តំ ឯតេហិ ធម្មេហិ ទុរូបសមយំ ហោតិ។

“យស្មិញ្ច ខោ, ភិក្ខវេ, សមយេ ឧទ្ធតំ ចិត្តំ ហោតិ, កាលោ តស្មឹ សមយេ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ឧទ្ធតំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ តំ ឯតេហិ ធម្មេហិ សុរូបសមយំ ហោតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បុរិសោ មហន្តំ អគ្គិក្ខន្ធំ និព្ពាបេតុកាមោ អស្ស។ សោ តត្ថ អល្លានិ ចេវ តិណានិ បក្ខិបេយ្យ, អល្លានិ ច គោមយានិ បក្ខិបេយ្យ, អល្លានិ ច កដ្ឋានិ បក្ខិបេយ្យ, ឧទកវាតញ្ច ទទេយ្យ, បំសុកេន ច ឱកិរេយ្យ; ភព្ពោ នុ ខោ សោ បុរិសោ មហន្តំ អគ្គិក្ខន្ធំ និព្ពាបេតុ”ន្តិ? “ឯវំ, ភន្តេ”។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យស្មឹ សមយេ ឧទ្ធតំ ចិត្តំ ហោតិ, កាលោ តស្មឹ សមយេ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ឧទ្ធតំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ តំ ឯតេហិ ធម្មេហិ សុរូបសមយំ ហោតិ។ សតិញ្ច ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, សព្ពត្ថិកំ វទាមី”តិ។ តតិយំ។

៤. មេត្តាសហគតសុត្តំ

២៣៥. ឯកំ សមយំ ភគវា កោលិយេសុ វិហរតិ ហលិទ្ទវសនំ នាម កោលិយានំ និគមោ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ ហលិទ្ទវសនំ បិណ្ឌាយ បវិសឹសុ ។ អថ ខោ តេសំ ភិក្ខូនំ ឯតទហោសិ – “អតិប្បគោ ខោ តាវ ហលិទ្ទវសនេ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ។ យំនូន មយំ យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមេយ្យាមា”តិ។

អថ ខោ តេ ភិក្ខូ យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា តេហិ អញ្ញតិត្ថិយេហិ បរិព្ពាជកេហិ សទ្ធឹ សម្មោទឹសុ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ តេ ភិក្ខូ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯតទវោចុំ –

“សមណោ, អាវុសោ, គោតមោ សាវកានំ ឯវំ ធម្មំ ទេសេតិ – ‘ឯថ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរថ, តថា ទុតិយំ, តថា តតិយំ, តថា ចតុត្ថំ; ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរថ។ ករុណាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរថ, តថា ទុតិយំ, តថា តតិយំ, តថា ចតុត្ថំ; ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ករុណាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរថ។ មុទិតាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរថ, តថា ទុតិយំ, តថា តតិយំ, តថា ចតុត្ថំ; ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ មុទិតាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរថ។ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរថ, តថា ទុតិយំ, តថា តតិយំ, តថា ចតុត្ថំ; ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរថា’”តិ។

“មយម្បិ ខោ, អាវុសោ, សាវកានំ ឯវំ ធម្មំ ទេសេម – ‘ឯថ តុម្ហេ, អាវុសោ, បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរថ…បេ.... ករុណាសហគតេន ចេតសា… មុទិតាសហគតេន ចេតសា… ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរថ, តថា ទុតិយំ, តថា តតិយំ, តថា ចតុត្ថំ; ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរថា’តិ។ ឥធ នោ, អាវុសោ, កោ វិសេសោ, កោ អធិប្បយាសោ, កឹ នានាករណំ សមណស្ស វា គោតមស្ស អម្ហាកំ វា, យទិទំ – ធម្មទេសនាយ វា ធម្មទេសនំ, អនុសាសនិយា វា អនុសាសនិ”ន្តិ?

អថ ខោ តេ ភិក្ខូ តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ភាសិតំ នេវ អភិនន្ទឹសុ នប្បដិក្កោសឹសុ។ អនភិនន្ទិត្វា អប្បដិក្កោសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមឹសុ – “ភគវតោ សន្តិកេ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានិស្សាមា”តិ។ អថ ខោ តេ ភិក្ខូ ហលិទ្ទវសនេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ –

“ឥធ មយំ, ភន្តេ, បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ ហលិទ្ទវសនេ បិណ្ឌាយ បវិសិម្ហ។ តេសំ នោ, ភន្តេ, អម្ហាកំ ឯតទហោសិ – ‘អតិប្បគោ ខោ តាវ ហលិទ្ទវសនេ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ។ យំនូន មយំ យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមេយ្យាមា’”តិ។

“អថ ខោ មយំ, ភន្តេ, យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមិម្ហ, ឧបសង្កមិត្វា តេហិ អញ្ញតិត្ថិយេហិ បរិព្ពាជកេហិ សទ្ធឹ សម្មោទិម្ហ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិម្ហ។ ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ អម្ហេ, ភន្តេ, តេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯតទវោចុំ –

“សមណោ, អាវុសោ, គោតមោ សាវកានំ ឯវំ ធម្មំ ទេសេតិ – ‘ឯថ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរថ…បេ.... ករុណាសហគតេន ចេតសា … មុទិតាសហគតេន ចេតសា… ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរថ, តថា ទុតិយំ, តថា តតិយំ, តថា ចតុត្ថំ; ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរថា’”តិ។

“មយម្បិ ខោ, អាវុសោ, សាវកានំ ឯវំ ធម្មំ ទេសេម – ‘ឯថ តុម្ហេ, អាវុសោ, បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរថ…បេ.... ករុណាសហគតេន ចេតសា…បេ.... មុទិតាសហគតេន ចេតសា…បេ.... ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរថ, តថា ទុតិយំ, តថា តតិយំ, តថា ចតុត្ថំ; ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរថា’តិ។ ឥធ នោ, អាវុសោ, កោ វិសេសោ, កោ អធិប្បយាសោ, កឹ នានាករណំ សមណស្ស វា គោតមស្ស អម្ហាកំ វា, យទិទំ, ធម្មទេសនាយ វា ធម្មទេសនំ, អនុសាសនិយា វា អនុសាសនិ”ន្តិ?

អថ ខោ មយំ, ភន្តេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ភាសិតំ នេវ អភិនន្ទិម្ហ នប្បដិក្កោសិម្ហ, អនភិនន្ទិត្វា អប្បដិក្កោសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមិម្ហ – ‘ភគវតោ សន្តិកេ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានិស្សាមា’តិ។

“ឯវំវាទិនោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវមស្សុ វចនីយា – ‘កថំ ភាវិតា បនាវុសោ, មេត្តាចេតោវិមុត្តិ, កឹគតិកា ហោតិ, កឹបរមា, កឹផលា, កឹបរិយោសានា? កថំ ភាវិតា បនាវុសោ, ករុណាចេតោវិមុត្តិ, កឹគតិកា ហោតិ, កឹបរមា, កឹផលា, កឹបរិយោសានា? កថំ ភាវិតា បនាវុសោ, មុទិតាចេតោវិមុត្តិ, កឹគតិកា ហោតិ, កឹបរមា, កឹផលា, កឹបរិយោសានា? កថំ ភាវិតា បនាវុសោ, ឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិ, កឹគតិកា ហោតិ, កឹបរមា, កឹផលា, កឹបរិយោសានា’”តិ? ឯវំ បុដ្ឋា, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ន ចេវ សម្បាយិស្សន្តិ, ឧត្តរិញ្ច វិឃាតំ អាបជ្ជិស្សន្តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? យថា តំ, ភិក្ខវេ, អវិសយស្មិំ។ “នាហំ តំ, ភិក្ខវេ, បស្សាមិ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ, យោ ឥមេសំ បញ្ហានំ វេយ្យាករណេន ចិត្តំ អារាធេយ្យ, អញ្ញត្រ តថាគតេន វា តថាគតសាវកេន វា ឥតោ វា បន សុត្វា”។

“កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, មេត្តាចេតោវិមុត្តិ, កឹគតិកា ហោតិ, កឹបរមា, កឹផលា, កឹបរិយោសានា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ មេត្តាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ… មេត្តាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ សោ សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ។ សចេ អាកង្ខតិ ‘បដិកូលេ អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អប្បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ។ សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលេ ច បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ។ សចេ អាកង្ខតិ ‘បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អប្បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ។ សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលញ្ច បដិកូលញ្ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យំ សតោ សម្បជានោ’តិ, ឧបេក្ខកោ ច តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ, សុភំ វា ខោ បន វិមោក្ខំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ សុភបរមាហំ, ភិក្ខវេ, មេត្តាចេតោវិមុត្តិំ វទាមិ, ឥធបញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ ឧត្តរិវិមុត្តិំ អប្បដិវិជ្ឈតោ។

“កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, ករុណាចេតោវិមុត្តិ, កឹគតិកា ហោតិ, កឹបរមា, កឹផលា, កឹបរិយោសានា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ករុណាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ… ករុណាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ ។ សោ សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ…បេ… សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលញ្ច បដិកូលញ្ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យំ សតោ សម្បជានោ’តិ, ឧបេក្ខកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ។ សព្ពសោ វា បន រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា ‘អនន្តោ អាកាសោ’តិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ អាកាសានញ្ចាយតនបរមាហំ , ភិក្ខវេ, ករុណាចេតោវិមុត្តិំ វទាមិ, ឥធបញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ ឧត្តរិវិមុត្តិំ អប្បដិវិជ្ឈតោ។

“កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, មុទិតាចេតោវិមុត្តិ, កឹគតិកា ហោតិ, កឹបរមា, កឹផលា, កឹបរិយោសានា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ មុទិតាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ… មុទិតាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ សោ សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ …បេ… សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលញ្ច បដិកូលញ្ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យំ សតោ សម្បជានោ’តិ, ឧបេក្ខកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ។ សព្ពសោ វា បន អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘អនន្តំ វិញ្ញាណ’ន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ វិញ្ញាណញ្ចាយតនបរមាហំ, ភិក្ខវេ, មុទិតាចេតោវិមុត្តិំ វទាមិ, ឥធបញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ ឧត្តរិវិមុត្តិំ អប្បដិវិជ្ឈតោ។

“កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិ, កឹគតិកា ហោតិ, កឹបរមា, កឹផលា, កឹបរិយោសានា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឧបេក្ខាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ…បេ… ឧបេក្ខាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ សោ សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ។ សចេ អាកង្ខតិ ‘បដិកូលេ អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អប្បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ។ សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលេ ច បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ។ សចេ អាកង្ខតិ ‘បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អប្បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ។ សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលញ្ច បដិកូលញ្ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យំ សតោ សម្បជានោ’តិ, ឧបេក្ខកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ។ សព្ពសោ វា បន វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘នត្ថិ កិញ្ចី’តិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។

អាកិញ្ចញ្ញាយតនបរមាហំ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តឹ វទាមិ, ឥធបញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ ឧត្តរិវិមុត្តឹ អប្បដិវិជ្ឈតោ’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. សង្គារវសុត្តំ

២៣៦. សាវត្ថិនិទានំ ។ អថ ខោ សង្គារវោ ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សង្គារវោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

‘‘កោ នុ ខោ, ភោ គោតម, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេនេកទា ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា? កោ បន, ភោ គោតម, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេនេកទា ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា’’តិ?

‘‘យស្មិំ ខោ, ព្រាហ្មណ, សមយេ កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ កាមរាគបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ; ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

‘‘សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ សំសដ្ឋោ លាខាយ វា ហលិទ្ទិយា វា នីលិយា វា មញ្ជិដ្ឋាយ វា។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ ន ជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ កាមរាគបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ…បេ…. ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ; ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

‘‘បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ព្យាបាទបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ…បេ…. ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ; ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

‘‘សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ អគ្គិនា សន្តត្តោ បក្កុថិតោ [បក្កធិតោ (ក.), ឧក្កុដ្ឋិតោ (សី.), ឧក្កុដ្ឋិតោ (ស្យា.)] ឧស្មុទកជាតោ [ឧស្សទកជាតោ (សី.), ឧស្មាទកជាតោ (ស្យា.)]។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ ន ជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ព្យាបាទបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ…បេ…. ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ; ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

‘‘បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ ថិនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ថិនមិទ្ធបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ថិនមិទ្ធស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ…បេ…. ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ; ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

‘‘សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ សេវាលបណកបរិយោនទ្ធោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ ន ជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ ថិនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ថិនមិទ្ធបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ថិនមិទ្ធស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ…បេ…. ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ; ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

‘‘បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន

បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ; ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

“សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ វាតេរិតោ ចលិតោ ភន្តោ ឩមិជាតោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ ន ជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ; ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ វិចិកិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ វិចិកិច្ឆាបរេតេន, ឧប្បន្នាយ ច វិចិកិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ... ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

“សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ អាវិលោ លុឡិតោ កលលីភូតោ អន្ធការេ និក្ខិត្តោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ ន ជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ វិចិកិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ វិចិកិច្ឆាបរេតេន, ឧប្បន្នាយ ច វិចិកិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ, ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ; ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។ អយំ ខោ, ព្រាហ្មណ, ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេនេកទា ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

“យស្មិញ្ច ខោ, ព្រាហ្មណ, សមយេ ន កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន កាមរាគបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ; ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។

“សេយ្យថាបិ , ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ អសំសដ្ឋោ លាខាយ វា ហលិទ្ទិយា វា នីលិយា វា មញ្ជិដ្ឋាយ វា។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ ជានេយ្យ បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន កាមរាគបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ...បេ....។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន ព្យាបាទបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ... ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។

“សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ ន អគ្គិនា សន្តត្តោ ន បក្កុថិតោ ន ឧស្សទកជាតោ, តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ ជានេយ្យ បស្សេយ្យ ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន ព្យាបាទបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ... ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ថិនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន ថិនមិទ្ធបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ថិនមិទ្ធស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ ... ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។

“សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ ន សេវាលបណកបរិយោនទ្ធោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ ជានេយ្យ បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ថិនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន ថិនមិទ្ធបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ថិនមិទ្ធស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ... ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ... ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។

“សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ ន វាតេរិតោ ន ចលិតោ ន ភន្តោ ន ឩមិជាតោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ ជានេយ្យ បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ... ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន វិចិកិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន វិចិកិច្ឆាបរេតេន, ឧប្បន្នាយ ច វិចិកិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ [បជានាតិ បស្សតិ (ស្យា.)], អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ; ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ; ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។

“សេយ្យថាបិ , ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ អច្ឆោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ អាលោកេ និក្ខិត្តោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ ជានេយ្យ បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន វិចិកិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន វិចិកិច្ឆាបរេតេន, ឧប្បន្នាយ ច វិចិកិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ, ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ; ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។ អយំ ខោ, ព្រាហ្មណ, ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេនេកទា ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។

“សត្តិមេ , ព្រាហ្មណ, ពោជ្ឈង្គា អនាវរណា អនីវរណា ចេតសោ អនុបក្កិលេសា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ សត្ត? សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ខោ, ព្រាហ្មណ, អនាវរណោ អនីវរណោ ចេតសោ អនុបក្កិលេសោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តតិ...បេ.... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ខោ, ព្រាហ្មណ, អនាវរណោ អនីវរណោ ចេតសោ អនុបក្កិលេសោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ព្រាហ្មណ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា អនាវរណា អនីវរណា ចេតសោ អនុបក្កិលេសា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ឯវំ វុត្តេ សង្គារវោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អភិក្កន្តំ, ភោ គោតម...បេ.... ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គត”ន្តិ។ បញ្ចមំ។

៦. អភយសុត្តំ

២៣៧. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ គិជ្ឈកូដេ បព្ពតេ។ អថ ខោ អភយោ រាជកុមារោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អភយោ រាជកុមារោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “បូរណោ, ភន្តេ, កស្សបោ ឯវមាហ – ‘នត្ថិ ហេតុ, នត្ថិ បច្ចយោ អញ្ញាណាយ អទស្សនាយ។ អហេតុ, អប្បច្ចយោ [អប្បច្ចយា (សី.), អប្បច្ចយំ (?)] អញ្ញាណំ អទស្សនំ ហោតិ។ នត្ថិ ហេតុ, នត្ថិ បច្ចយោ ញាណាយ ទស្សនាយ។ អហេតុ, អប្បច្ចយោ ញាណំ ទស្សនំ ហោតី’តិ។ ឥធ ភគវា កិមាហា”តិ? “អត្ថិ, រាជកុមារ, ហេតុ, អត្ថិ បច្ចយោ អញ្ញាណាយ អទស្សនាយ។ សហេតុ, សប្បច្ចយោ [សប្បច្ចយា (សី.), សប្បច្ចយំ (?)] អញ្ញាណំ អទស្សនំ ហោតិ។ អត្ថិ , រាជកុមារ, ហេតុ, អត្ថិ បច្ចយោ ញាណាយ ទស្សនាយ។ សហេតុ, សប្បច្ចយោ ញាណំ ទស្សនំ ហោតី”តិ។

“កតមោ បន, ភន្តេ, ហេតុ, កតមោ បច្ចយោ អញ្ញាណាយ អទស្សនាយ? កថំ សហេតុ, សប្បច្ចយោ អញ្ញាណំ អទស្សនំ ហោតី”តិ? “យស្មឹ ខោ, រាជកុមារ, សមយេ កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ កាមរាគបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ – អយម្បិ ខោ, រាជកុមារ, ហេតុ, អយំ បច្ចយោ អញ្ញាណាយ អទស្សនាយ។ ឯវម្បិ សហេតុ សប្បច្ចយោ អញ្ញាណំ អទស្សនំ ហោតិ។

“បុន ចបរំ, រាជកុមារ, យស្មឹ សមយេ ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ព្យាបាទបរេតេន…បេ…. ថិនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតេន… ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរិយុដ្ឋិតេន… វិចិកិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ វិចិកិច្ឆាបរេតេន, ឧប្បន្នាយ ច វិចិកិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាភូតំ ន ជានាតិ ន បស្សតិ – អយម្បិ ខោ, រាជកុមារ, ហេតុ, អយំ បច្ចយោ អញ្ញាណាយ អទស្សនាយ។ ឯវម្បិ សហេតុ សប្បច្ចយោ អញ្ញាណំ អទស្សនំ ហោតី”តិ។

“កោ នាមាយំ, ភន្តេ, ធម្មបរិយាយោ”តិ? “នីវរណា នាមេតេ, រាជកុមារា”តិ។ “តគ្ឃ, ភគវា, នីវរណា; តគ្ឃ, សុគត, នីវរណា! ឯកមេកេនបិ ខោ, ភន្តេ, នីវរណេន អភិភូតោ យថាភូតំ ន ជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ, កោ បន វាទោ បញ្ចហិ នីវរណេហិ?

“កតមោ បន, ភន្តេ, ហេតុ, កតមោ បច្ចយោ ញាណាយ ទស្សនាយ? កថំ សហេតុ, សប្បច្ចយោ ញាណំ ទស្សនំ ហោតី”តិ? “ឥធ , រាជកុមារ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ សោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវិតេន ចិត្តេន យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ – អយម្បិ ខោ, រាជកុមារ, ហេតុ, អយំ បច្ចយោ ញាណាយ ទស្សនាយ។ ឯវម្បិ សហេតុ, សប្បច្ចយោ ញាណំ ទស្សនំ ហោតិ។

“បុន ចបរំ, រាជកុមារ, ភិក្ខុ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ សោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវិតេន ចិត្តេន យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតិ – អយម្បិ ខោ, រាជកុមារ, ហេតុ, អយំ បច្ចយោ ញាណាយ ទស្សនាយ។ ឯវំ សហេតុ, សប្បច្ចយោ ញាណំ ទស្សនំ ហោតី”តិ។

“កោ នាមាយំ, ភន្តេ, ធម្មបរិយាយោ”តិ? “ពោជ្ឈង្គា នាមេតេ, រាជកុមារា”តិ។ “តគ្ឃ, ភគវា, ពោជ្ឈង្គា; តគ្ឃ, សុគត, ពោជ្ឈង្គា! ឯកមេកេនបិ ខោ, ភន្តេ, ពោជ្ឈង្គេន សមន្នាគតោ យថាភូតំ ជានេយ្យ បស្សេយ្យ, កោ បន វាទោ សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ? យោបិ មេ, ភន្តេ, គិជ្ឈកូដំ បព្ពតំ អារោហន្តស្ស កាយកិលមថោ ចិត្តកិលមថោ, សោបិ មេ បដិប្បស្សទ្ធោ, ធម្មោ ច មេ អភិសមិតោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

សាកច្ចវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> អាហារា បរិយាយមគ្គិ, មេត្តំ សង្គារវេន ច;
> អភយោ បុច្ឆិតោ បញ្ហំ, គិជ្ឈកូដម្ហិ បព្ពតេតិ។

៧. អានាបានវគ្គោ

១. អដ្ឋិកមហប្ផលសុត្តំ

២៣៨. សាវត្ថិនិទានំ ។ “អដ្ឋិកសញ្ញា, ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញា កថំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ…. អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញា ឯវំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា”តិ។

អញ្ញតរផលសុត្តំ

“អដ្ឋិកសញ្ញាយ, ភិក្ខវេ, ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា។ កថំ ភាវិតាយ ច ខោ , ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញាយ កថំ ពហុលីកតាយ ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឯវំ ភាវិតាយ ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញាយ ឯវំ ពហុលីកតាយ ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា”តិ។

មហត្ថសុត្តំ

“អដ្ឋិកសញ្ញា , ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហតោ អត្ថាយ សំវត្តតិ។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញា កថំ ពហុលីកតា មហតោ អត្ថាយ សំវត្តតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ… អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញា ឯវំ ពហុលីកតា មហតោ អត្ថាយ សំវត្តតី”តិ។

យោគក្ខេមសុត្តំ

“អដ្ឋិកសញ្ញា, ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហតោ យោគក្ខេមាយ សំវត្តតិ។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញា កថំ ពហុលីកតា មហតោ យោគក្ខេមាយ សំវត្តតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ… អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញា ឯវំ ពហុលីកតា មហតោ យោគក្ខេមាយ សំវត្តតី”តិ។

សំវេគសុត្តំ

“អដ្ឋិកសញ្ញា , ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហតោ សំវេគាយ សំវត្តតិ។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញា កថំ ពហុលីកតា មហតោ សំវេគាយ សំវត្តតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ… អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញា ឯវំ ពហុលីកតា មហតោ សំវេគាយ សំវត្តតី”តិ។

ផាសុវិហារសុត្តំ

“អដ្ឋិកសញ្ញា , ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហតោ ផាសុវិហារាយ សំវត្តតិ។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញា កថំ ពហុលីកតា មហតោ ផាសុវិហារាយ សំវត្តតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ… អដ្ឋិកសញ្ញាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋិកសញ្ញា ឯវំ ពហុលីកតា មហតោ ផាសុវិហារាយ សំវត្តតី”តិ។ បឋមំ។

២. បុឡវកសុត្តំ

២៣៩. “បុឡវកសញ្ញា [បុឡុវកសញ្ញា (ក.)], ភិក្ខវេ, ភាវិតា…បេ… ទុតិយំ។

៣. វិនីលកសុត្តំ

២៤០. “វិនីលកសញ្ញា, ភិក្ខវេ…បេ… តតិយំ។

៤. វិច្ឆិទ្ទកសុត្តំ

២៤១. “វិច្ឆិទ្ទកសញ្ញា, ភិក្ខវេ…បេ… ចតុត្ថំ។

៥. ឧទ្ធុមាតកសុត្តំ

២៤២. “ឧទ្ធុមាតកសញ្ញា, ភិក្ខវេ…បេ… បញ្ចមំ។

៦. មេត្តាសុត្តំ

២៤៣. “មេត្តា, ភិក្ខវេ, ភាវិតា…បេ… ឆដ្ឋំ។

៧. ករុណាសុត្តំ

២៤៤. “ករុណា, ភិក្ខវេ, ភាវិតា…បេ… សត្តមំ។

៨. មុទិតាសុត្តំ

២៤៥. “មុទិតា, ភិក្ខវេ, ភាវិតា...បេ.... អដ្ឋមំ។

៩. ឧបេក្ខាសុត្តំ

២៤៦. “ឧបេក្ខា , ភិក្ខវេ, ភាវិតា...បេ.... នវមំ។

១០. អានាបានសុត្តំ

២៤៧. “អានាបានស្សតិ , ភិក្ខវេ, ភាវិតា...បេ.... ទសមំ។

អានាបានវគ្គោ សត្តមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អដ្ឋិកបុឡវកំ វិនីលកំ, វិច្ឆិទ្ទកំ ឧទ្ធុមាតេន បញ្ចមំ;
មេត្តា ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខា, អានាបានេន តេ ទសាតិ។

៨. និរោធវគ្គោ

១. អសុភសុត្តំ

២៤៨. “អសុភសញ្ញា , ភិក្ខវេ...បេ.... បឋមំ។

២. មរណសុត្តំ

២៤៩. “មរណសញ្ញា , ភិក្ខវេ...បេ.... ទុតិយំ។

៣. អាហារេបដិកូលសុត្តំ

២៥០. “អាហារេ បដិកូលសញ្ញា, ភិក្ខវេ...បេ.... តតិយំ។

៤. អនភិរតិសុត្តំ

២៥១. “សព្ពលោកេ អនភិរតិសញ្ញា, ភិក្ខវេ...បេ.... ចតុត្ថំ។

៥. អនិច្ចសុត្តំ

២៥២. “អនិច្ចសញ្ញា, ភិក្ខវេ...បេ.... បញ្ចមំ។

៦. ទុក្ខសុត្តំ

២៥៣. “អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញា, ភិក្ខវេ...បេ.... ឆដ្ឋំ។

៧. អនត្តសុត្តំ

២៥៤. “ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញា, ភិក្ខវេ...បេ.... សត្តមំ។

៨. បហានសុត្តំ

២៥៥. “បហានសញ្ញា, ភិក្ខវេ...បេ.... អដ្ឋមំ។

៩. វិរាគសុត្តំ

២៥៦. “វិរាគសញ្ញា, ភិក្ខវេ…បេ…. នវមំ។

១០. និរោធសុត្តំ

២៥៧. “និរោធសញ្ញា, ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, និរោធសញ្ញា កថំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និរោធសញ្ញាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. និរោធសញ្ញាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, និរោធសញ្ញា ឯវំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសាតិ។

“និរោធសញ្ញាយ, ភិក្ខវេ, ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា។ កថំ ភាវិតាយ, ភិក្ខវេ, និរោធសញ្ញាយ កថំ ពហុលីកតាយ ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និរោធសញ្ញាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. និរោធសញ្ញាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតាយ ខោ, ភិក្ខវេ, និរោធសញ្ញាយ ឯវំ ពហុលីកតាយ ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា”តិ។

“និរោធសញ្ញា, ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហតោ អត្ថាយ សំវត្តតិ, មហតោ យោគក្ខេមាយ សំវត្តតិ, មហតោ សំវេគាយ សំវត្តតិ, មហតោ ផាសុវិហារាយ សំវត្តតិ។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, និរោធសញ្ញា កថំ ពហុលីកតា មហតោ អត្ថាយ សំវត្តតិ, មហតោ យោគក្ខេមាយ សំវត្តតិ, មហតោ សំវេគាយ សំវត្តតិ, មហតោ ផាសុវិហារាយ សំវត្តតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ និរោធសញ្ញាសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. និរោធសញ្ញាសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, និរោធសញ្ញា ឯវំ ពហុលីកតា មហតោ អត្ថាយ សំវត្តតិ, មហតោ យោគក្ខេមាយ សំវត្តតិ, មហតោ សំវេគាយ សំវត្តតិ, មហតោ ផាសុវិហារាយ សំវត្តតី”តិ។ ទសមំ។

និរោធវគ្គោ អដ្ឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អសុភមរណអាហារេ, បដិកូលអនភិរតេន [បដិក្កូលេន ច សព្ពលោកេ (ស្យា.)];
អនិច្ចទុក្ខអនត្តបហានំ, វិរាគនិរោធេន តេ ទសាតិ។

៩. គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១-១២. គង្គានទីអាទិសុត្តំ

២៥៨-២៦៩. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ…បេ…. ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ (យាវ ឯសនាបាឡិ វិត្ថារេតព្ពា)។

គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ នវមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;

ទ្វេតេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

១០. អប្បមាទវគ្គោ

១-១០. តថាគតាទិសុត្តំ

២៧០. “យាវតា, ភិក្ខវេ, សត្តា អបទា វា ទ្វិបទា វា ចតុប្បទា វា ពហុប្បទា វាតិ វិត្ថារេតព្ពំ ។

អប្បមាទវគ្គោ ទសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

តថាគតំ បទំ កូដំ, មូលំ សារេន វស្សិកំ;
រាជា ចន្ទិមសូរិយា ច, វត្ថេន ទសមំ បទន្តិ។

(អប្បមាទវគ្គោ ពោជ្ឈង្គសំយុត្តស្ស ពោជ្ឈង្គវសេន វិត្ថារេតព្ពា)។

១១. ពលករណីយវគ្គោ

១-១២. ពលាទិសុត្តំ

២៨០. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ…បេ.… ។

ពលករណីយវគ្គោ ឯកាទសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ពលំ ពីជញ្ច នាគោ ច, រុក្ខោ កុម្ភេន សូកិយា;
អាកាសេន ច ទ្វេ មេឃា, នាវា អាគន្តុកា នទីតិ។

(ពលករណីយវគ្គោ ពោជ្ឈង្គសំយុត្តស្ស ពោជ្ឈង្គវសេន វិត្ថារេតព្ពា)។

១២. ឯសនាវគ្គោ

១-១០. ឯសនាទិសុត្តំ

២៩២. “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, ឯសនា។ កតមា តិស្សោ? កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនាតិ វិត្ថារេតព្ពំ។

ឯសនាវគ្គោ ទ្វាទសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឯសនា វិធា អាសវោ, ភវោ ច ទុក្ខតា តិស្សោ;
ខិលំ មលញ្ច នីឃោ ច, វេទនា តណ្ហា តសិនាយ ចាតិ។

(ពោជ្ឈង្គសំយុត្តស្ស ឯសនាបេយ្យាលំ វិវេកនិស្សិតតោ វិត្ថារេតព្ពំ)។

១៣. ឱឃវគ្គោ

១-៨. ឱឃាទិសុត្តំ

៣០២. “ចត្តារោមេ ភិក្ខវេ , ឱឃា។ កតមេ ចត្តារោ? កាមោឃោ, ភវោឃោ, ទិដ្ឋោឃោ, អវិជ្ជោឃោតិ វិត្ថារេតព្ពំ។

១០. ឧទ្ធម្ភាគិយសុត្តំ

៣១១. សាវត្ថិនិទានំ។ “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ, អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ , បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវេតព្ពា។ កតមេ សត្ត? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ.… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ… អមតោគធំ អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ… និព្ពាននិន្នំ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវេតព្ពា”តិ។ ទសមំ។

ឱឃវគ្គោ តេរសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថា អនុសយេន ច;
កាមគុណា នីវរណា, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយានីតិ។

១៤. បុនគង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

៣១២-៣២៣ **បុនគង្គានទីអាទិសុត្តំ**

វគ្គោ ចុទ្ទសមោ។

ឧទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
ទ្វេតេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

(ពោជ្ឈង្គសំយុត្តស្ស គង្គាបេយ្យាលំ រាគវសេន វិត្ថារេតព្ពំ)។

១៥. បុនអប្បមាទវគ្គោ

៣២៤-៣៣៣ **តថាគតាទិសុត្តំ**

បន្នរសមោ។

ឧទ្ទានំ –

តថាគតំ បទំ កូដំ, មូលំ សារេន វស្សិកំ;
រាជា ចន្ទិមសូរិយា ច, វត្ថេន ទសមំ បទន្តិ។

(អប្បមាទវគ្គោ រាគវសេន វិត្ថារេតព្ពោ)។

១៦. បុនពលករណីយវគ្គោ

៣៣៤-៣៤៥ **បុនពលាទិសុត្តំ**

សោឡសមោ។

ឧទ្ទានំ –

ពលំ ពីជញ្ច នាគោ ច, រុក្ខោ កុម្ភេន សូកិយា;
អាកាសេន ច ទ្វេ មេឃា, នាវា អាគន្តុកា នទីតិ។

(ពោជ្ឈង្គសំយុត្តស្ស ពលករណីយវគ្គោ រាគវសេន វិត្ថារេតព្ពោ)។

១៧. បុនឯសនាវគ្គោ

៣៤៦-៣៥៦ **បុនឯសនាទិសុត្តំ**

បុនឯសនាវគ្គោ សត្តរសមោ។

ឧទ្ទានំ –

ឯសនា វិធា អាសវោ, ភវោ ច ទុក្ខតា តិស្សោ;
ខិលំ មលញ្ច នីឃោ ច, វេទនាតណ្ហា តសិនាយ ចាតិ។

១៨. បុនឱឃវគ្គោ

៣៥៧-៣៦៦ **បុនឱឃាទិសុត្តំ**

ពោជ្ឈង្គសំយុតស្ស បុនឱឃវគ្គោ អដ្ឋារសមោ។

ឧទ្ទានំ –

ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថា អនុសយេន ច;
កាមគុណា នីវរណា, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយានីតិ។

(រាគវិនយបរិយោសាន-ទោសវិនយបរិយោសាន-មោហវិនយបរិយោសានវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ)។ (យទបិ មគ្គសំយុត្តំ វិត្ថារេតព្ពំ, តទបិ ពោជ្ឈង្គសំយុត្តំ វិត្ថារេតព្ពំ)។

ពោជ្ឈង្គសំយុត្តំ ទុតិយំ។

៣. សតិបដ្ឋានសំយុត្តំ

១. អម្ពបាលិវគ្គោ

១. អម្ពបាលិសុត្តំ

៣៦៧. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ អម្ពបាលិវនេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ‘‘ភិក្ខវោ’’តិ។ ‘‘ភទន្តេ’’តិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

‘‘ឯកាយនោ អយំ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯកាយនោ អយំ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា’’តិ។

ឥទមវោច ភគវា។ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ។ បឋមំ។

២. សតិសុត្តំ

៣៦៨. ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ អម្ពបាលិវនេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ‘‘ភិក្ខវោ’’តិ។ ‘‘ភទន្តេ’’តិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

‘‘សតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិហរេយ្យ សម្បជានោ។ អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនី។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ…. ចិត្តេ…បេ…. ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតោ ហោតិ។

‘‘កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្បជានោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្បជានការី ហោតិ, អាលោកិតេ វិលោកិតេ សម្បជានការី ហោតិ, សមិញ្ជិតេ បសារិតេ សម្បជានការី ហោតិ, សង្ឃាដិបត្តចីវរធារណេ សម្បជានការី ហោតិ, អសិតេ បីតេ ខាយិតេ សាយិតេ សម្បជានការី ហោតិ, ឧច្ចារបស្សាវកម្មេ សម្បជានការី ហោតិ, គតេ ឋិតេ និសិន្នេ សុត្តេ ជាគរិតេ ភាសិតេ តុណ្ហីភាវេ សម្បជានការី ហោតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្បជានការី ហោតិ។ សតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិហរេយ្យ សម្បជានោ។ អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនី’’តិ។ ទុតិយំ។

៣. ភិក្ខុសុត្តំ

៣៦៩. ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – ‘‘សាធុ មេ, ភន្តេ, ភគវា សំខិត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ, យមហំ ភគវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរេយ្យ’’ន្តិ។ ‘‘ឯវមេវ បនិធេកច្ចេ មោឃបុរិសា មញ្ចេវ [មមេវ (សី.)] អជ្ឈេសន្តិ, ធម្មេ ច ភាសិតេ មមេវ អនុពន្ធិតព្ពំ មញ្ញន្តី’’តិ។ ‘‘ទេសេតុ មេ, ភន្តេ, ភគវា សំខិត្តេន ធម្មំ, ទេសេតុ សុគតោ សំខិត្តេន ធម្មំ។ អប្បេវ នាមាហំ ភគវតោ ភាសិតស្ស អត្ថំ ជានេយ្យំ, អប្បេវ នាមាហំ ភគវតោ ភាសិតស្ស ទាយាទោ អស្ស’’ន្តិ។ ‘‘តស្មាតិហ ត្វំ, ភិក្ខុ, អាទិមេវ វិសោធេហិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ កោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មានំ? សីលញ្ច សុវិសុទ្ធំ, ទិដ្ឋិ ច ឧជុកា។ យតោ ខោ តេ, ភិក្ខុ, សីលញ្ច សុវិសុទ្ធំ ភវិស្សតិ ទិដ្ឋិ ច ឧជុកា, តតោ ត្វំ, ភិក្ខុ, សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ តិវិធេន ភាវេយ្យាសិ។

កតមេ ចត្តារោ? ឥធ ត្វំ, ភិក្ខុ, អជ្ឈត្តំ វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; ពហិទ្ធា វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា,

វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ អជ្ឈត្តំ វា វេទនាសុ…បេ…. ពហិទ្ធា វា វេទនាសុ…បេ…. អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ អជ្ឈត្តំ វា ចិត្តេ…បេ…. ពហិទ្ធា វា ចិត្តេ…បេ…. អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ អជ្ឈត្តំ វា ធម្មេសុ…បេ…. ពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ…បេ…. អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ យតោ ខោ ត្វំ, ភិក្ខុ, សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ឯវំ តិវិធេន ភាវេស្សសិ, តតោ តុយ្ហំ, ភិក្ខុ, យា រត្តិ វា ទិវសោ វា អាគមិស្សតិ វុឌ្ឍិយេវ បាដិកង្ខា កុសលេសុ ធម្មេសុ, នោ បរិហានី”តិ។

អថ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ។ អថ ខោ សោ ភិក្ខុ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ នចិរស្សេវ – យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ, តទនុត្តរំ – ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ “ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា”តិ អព្ភញ្ញាសិ។ អញ្ញតរោ ច បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ អហោសីតិ។ តតិយំ។

៤. សាលសុត្តំ

៣៧០. ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ វិហរតិ សាលាយ ព្រាហ្មណគាមេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ…បេ…. ឯតទវោច –

“យេ តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ នវា អចិរបព្ពជិតា អធុនាគតា ឥមំ ធម្មវិនយំ, តេ វោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវនាយ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ឯថ តុម្ហេ, អាវុសោ, កាយេ កាយានុបស្សិនោ វិហរថ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, កាយស្ស យថាភូតំ ញាណាយ; វេទនាសុ វេទនានុបស្សិនោ វិហរថ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, វេទនានំ យថាភូតំ ញាណាយ; ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សិនោ វិហរថ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, ចិត្តស្ស យថាភូតំ ញាណាយ; ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិនោ វិហរថ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, ធម្មានំ យថាភូតំ ញាណាយ។ យេបិ តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ សេខា អប្បត្តមានសា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ បត្ថយមានា វិហរន្តិ, តេបិ កាយេ កាយានុបស្សិនោ វិហរន្តិ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា , កាយស្ស បរិញ្ញាយ; វេទនាសុ វេទនានុបស្សិនោ វិហរន្តិ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, វេទនានំ បរិញ្ញាយ; ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សិនោ វិហរន្តិ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, ចិត្តស្ស បរិញ្ញាយ; ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិនោ វិហរន្តិ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, ធម្មានំ បរិញ្ញាយ។

“យេបិ តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ អរហន្តោ ខីណាសវា វុសិតវន្តោ កតករណីយា ឱហិតភារា អនុប្បត្តសទត្ថា បរិក្ខីណភវសំយោជនា សម្មទញ្ញា វិមុត្តា, តេបិ កាយេ កាយានុបស្សិនោ វិហរន្តិ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, កាយេន វិសំយុត្តា; វេទនាសុ វេទនានុបស្សិនោ វិហរន្តិ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, វេទនាហិ វិសំយុត្តា; ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សិនោ វិហរន្តិ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, ចិត្តេន វិសំយុត្តា; ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិនោ វិហរន្តិ អាតាបិនោ សម្បជានា ឯកោទិភូតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា, ធម្មេហិ វិសំយុត្តា។

“យេបិ តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ នវា អចិរបព្ពជិតា អធុនាគតា ឥមំ ធម្មវិនយំ, តេ វោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ ឥមេសំ ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវនាយ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អកុសលរាសិសុត្តំ

៣៧១. សាវត្ថិនិទានំ ។ តត្រ ខោ ភគវា ឯតទវោច – “‘អកុសលរាសី’តិ, ភិក្ខវេ, វទមានោ បញ្ច នីវរណេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ កេវលោ ហាយំ, ភិក្ខវេ, អកុសលរាសិ, យទិទំ – បញ្ច នីវរណា។ កតមេ បញ្ច?

កាមច្ឆន្ទនីវរណំ , ព្យាបាទនីវរណំ, ថិនមិទ្ធនីវរណំ, ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណំ, វិចិកិច្ឆានីវរណំ។ ‘អកុសលរាសី’តិ, ភិក្ខវេ, វទមានោ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ កេវលោ ហាយំ, ភិក្ខវេ, អកុសលរាសិ, យទិទំ – បញ្ច នីវរណា។

‘‘‘កុសលរាសី’តិ, ភិក្ខវេ, វទមានោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ កេវលោ ហាយំ, ភិក្ខវេ, កុសលរាសិ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ‘កុសលរាសី’តិ, ភិក្ខវេ, វទមានោ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ កេវលោ ហាយំ, ភិក្ខវេ, កុសលរាសិ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. សកុណគ្ឃិសុត្តំ

៣៧២. ‘‘ភូតបុព្ពំ, ភិក្ខវេ, សកុណគ្ឃិ លាបំ សកុណំ សហសា អជ្ឈប្បត្តា អគ្គហេសិ។ អថ ខោ, ភិក្ខវេ, លាបោ សកុណោ សកុណគ្ឃិយា ហរិយមានោ ឯវំ បរិទេវសិ – ‘មយមេវម្ហ [មយមេវាម្ហ (ក.)] អលក្ខិកា, មយំ អប្បបុញ្ញា, យេ មយំ អគោចរេ ចរិម្ហ បរវិសយេ។ សចេជ្ជ មយំ គោចរេ ចរេយ្យាម សកេ បេត្តិកេ វិសយេ, ន ម្យាយំ [ន ចាយំ (សី.)], សកុណគ្ឃិ, អលំ អភវិស្ស, យទិទំ – យុទ្ធាយា’តិ។ ‘កោ បន តេ, លាប, គោចរោ សកោ បេត្តិកោ វិសយោ’តិ? ‘យទិទំ – នង្គលកដ្ឋករណំ លេឌ្ឌុដ្ឋាន’’’ន្តិ។ ‘‘អថ ខោ, ភិក្ខវេ, សកុណគ្ឃិ សកេ ពលេ អបត្ថទ្ធា សកេ ពលេ អសំវទមានា [អវចមានា (សី.)] លាបំ សកុណំ បមុញ្ចិ – ‘គច្ឆ ខោ ត្វំ, លាប, តត្របិ មេ គន្ត្វា ន មោក្ខសី’’’តិ។

‘‘អថ ខោ, ភិក្ខវេ, លាបោ សកុណោ នង្គលកដ្ឋករណំ លេឌ្ឌុដ្ឋានំ គន្ត្វា មហន្តំ លេឌ្ឌុំ អភិរុហិត្វា សកុណគ្ឃិំ វទមានោ អដ្ឋាសិ – ‘ឯហិ ខោ ទានិ មេ, សកុណគ្ឃិ, ឯហិ ខោ ទានិ មេ, សកុណគ្ឃី’តិ។ អថ ខោ សា, ភិក្ខវេ, សកុណគ្ឃិ សកេ ពលេ អបត្ថទ្ធា សកេ ពលេ អសំវទមានា ឧភោ បក្ខេ សន្នយ្ហ [សន្នាយ (សី. ស្យា.)] លាបំ សកុណំ សហសា អជ្ឈប្បត្តា។ យទា ខោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញាសិ លាបោ សកុណោ ‘ពហុអាគតោ ខោ ម្យាយំ សកុណគ្ឃី’តិ, អថ តស្សេវ លេឌ្ឌុស្ស អន្តរំ បច្ចុបាទិ។ អថ ខោ, ភិក្ខវេ, សកុណគ្ឃិ តត្ថេវ ឧរំ បច្ចតាឡេសិ។ ឯវញ្ហិ តំ [ឯវំ ហោតំ (សី.)], ភិក្ខវេ, ហោតិ យោ អគោចរេ ចរតិ បរវិសយេ។

‘‘តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, មា អគោចរេ ចរិត្ថ បរវិសយេ។ អគោចរេ, ភិក្ខវេ, ចរតំ បរវិសយេ លច្ឆតិ មារោ ឱតារំ, លច្ឆតិ មារោ អារម្មណំ។ កោ ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អគោចរោ បរវិសយោ? យទិទំ – បញ្ច កាមគុណា។ កតមេ បញ្ច? ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសំហិតា រជនីយា, សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ទា... បេ.... ឃានវិញ្ញេយ្យា គន្ធា... ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យា រសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ផោដ្ឋព្ពា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសំហិតា រជនីយា – អយំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អគោចរោ បរវិសយោ។

‘‘គោចរេ, ភិក្ខវេ, ចរថ សកេ បេត្តិកេ វិសយេ។ គោចរេ, ភិក្ខវេ, ចរតំ សកេ បេត្តិកេ វិសយេ ន លច្ឆតិ មារោ ឱតារំ, ន លច្ឆតិ មារោ អារម្មណំ។ កោ ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ គោចរោ សកោ បេត្តិកោ វិសយោ? យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – អយំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ គោចរោ សកោ បេត្តិកោ វិសយោ’’តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. មក្កដសុត្តំ

៣៧៣. ‘‘អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ហិមវតោ បព្ពតរាជស្ស ទុគ្គា វិសមា ទេសា, យត្ថ នេវ មក្កដានំ ចារី ន មនុស្សានំ។ អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ហិមវតោ បព្ពតរាជស្ស ទុគ្គា វិសមា ទេសា, យត្ថ មក្កដានញ្ហិ ខោ ចារី, ន មនុស្សានំ។ អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ហិមវតោ បព្ពតរាជស្ស សមា ភូមិភាគា រមណីយា, យត្ថ មក្កដានញ្ចេវ ចារី មនុស្សានញ្ច។ តត្រ, ភិក្ខវេ, លុទ្ទា មក្កដវីថីសុ លេបំ ឱឌ្ឌេន្តិ មក្កដានំ ពាធនាយ។

‘‘តត្រ, ភិក្ខវេ, យេ តេ មក្កដា អពាលជាតិកា អលោលជាតិកា, តេ តំ លេបំ ទិស្វា អារកា បរិវជ្ជន្តិ។ យោ បន សោ ហោតិ មក្កដោ ពាលជាតិកោ លោលជាតិកោ, សោ តំ លេបំ ឧបសង្កមិត្វា ហត្ថេន គណ្ហាតិ។ សោ

តត្ថ ពជ្ឈតិ។ ‘ហត្ថំ មោចេស្សាមី’តិ ទុតិយេន ហត្ថេន គណ្ហាតិ។ សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ។ ‘ឧភោ ហត្ថេ មោចេស្សាមី’តិ បាទេន គណ្ហាតិ។ សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ។ ‘ឧភោ ហត្ថេ មោចេស្សាមិ បាទញ្ចា’តិ ទុតិយេន បាទេន គណ្ហាតិ។ សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ។ ‘ឧភោ ហត្ថេ មោចេស្សាមិ បាទេ ចា’តិ តុណ្ឌេន គណ្ហាតិ។ សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ។ ឯវញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, មក្កដោ បញ្ចោឌ្ឌិតោ ថុនំ សេតិ អនយំ អាបន្នោ ព្យសនំ អាបន្នោ យថាកាមករណីយោ លុទ្ទស្ស។ តមេនំ, ភិក្ខវេ, លុទ្ទោ វិជ្ឈិត្វា តស្មីយេវ កដ្ឋកតង្គារេ [តស្មីយេវ មក្កដំ ឧទ្ធរិត្វា (សី. ស្យា.)] អវស្សជ្ជេត្វា យេន កាមំ បក្កមតិ។ ឯវំ សោ តំ, ភិក្ខវេ, ហោតិ យោ អគោចរេ ចរតិ បរវិសយេ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, មា អគោចរេ ចរិត្ថ បរវិសយេ។ អគោចរេ, ភិក្ខវេ, ចរតំ បរវិសយេ លច្ឆតិ មារោ ឱតារំ, លច្ឆតិ មារោ អារម្មណំ។ កោ ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អគោចរោ បរវិសយោ? យទិទំ – បញ្ច កាមគុណា។ កតមេ បញ្ច? ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសំហិតា រជនីយា, សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ទា... បេ.... ឃានវិញ្ញេយ្យា គន្ធា... ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យា រសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ផោដ្ឋព្ពា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសំហិតា រជនីយា។ អយំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អគោចរោ បរវិសយោ។

“គោចរេ, ភិក្ខវេ, ចរថ សកេ បេត្តិកេ វិសយេ។ គោចរេ, ភិក្ខវេ , ចរតំ សកេ បេត្តិកេ វិសយេ ន លច្ឆតិ មារោ ឱតារំ, ន លច្ឆតិ មារោ អារម្មណំ។ កោ ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ គោចរោ សកោ បេត្តិកោ វិសយោ? យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា។ កតមេ ចត្តារោ ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ គោចរោ សកោ បេត្តិកោ វិសយោ”តិ។ សត្តមំ។

៨. សូទសុត្តំ

៣៧៤. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ពាលោ អព្យត្តោ អកុសលោ សូទោ រាជានំ វា រាជមហាមត្តំ វា [រាជមហាមត្តានំ វា (សី.)] នានច្ចយេហិ សូបេហិ បច្ចុបដ្ឋិតោ អស្ស – អម្ពិលគ្គេហិបិ, តិត្តកគ្គេហិបិ, កដុកគ្គេហិបិ, មធុរគ្គេហិបិ, ខារិកេហិបិ, អខារិកេហិបិ, លោណិកេហិបិ, អលោណិកេហិបិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, ពាលោ អព្យត្តោ អកុសលោ សូទោ សកស្ស ភត្តុ និមិត្តំ ន ឧគ្គណ្ហាតិ – ‘ឥទំ វា មេ អជ្ជ ភត្តុ សូបេយ្យំ រុច្ចតិ, ឥមស្ស វា អភិហរតិ, ឥមស្ស វា ពហុំ គណ្ហាតិ, ឥមស្ស វា វណ្ណំ ភាសតិ។ អម្ពិលគ្គំ វា មេ អជ្ជ ភត្តុ សូបេយ្យំ រុច្ចតិ , អម្ពិលគ្គស្ស វា អភិហរតិ, អម្ពិលគ្គស្ស វា ពហុំ គណ្ហាតិ, អម្ពិលគ្គស្ស វា វណ្ណំ ភាសតិ។ តិត្តកគ្គំ វា មេ អជ្ជ... កដុកគ្គំ វា មេ អជ្ជ... មធុរគ្គំ វា មេ អជ្ជ... ខារិកំ វា មេ អជ្ជ... អខារិកំ វា មេ អជ្ជ... លោណិកំ វា មេ អជ្ជ... អលោណិកំ វា មេ អជ្ជ ភត្តុ សូបេយ្យំ រុច្ចតិ, អលោណិកស្ស វា អភិហរតិ, អលោណិកស្ស វា ពហុំ គណ្ហាតិ, អលោណិកស្ស វា វណ្ណំ ភាសតី’”តិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, ពាលោ អព្យត្តោ អកុសលោ សូទោ ន ចេវ លាភី ហោតិ អច្ឆាទនស្ស, ន លាភី វេតនស្ស, ន លាភី អភិហារានំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តថា ហិ សោ, ភិក្ខវេ, ពាលោ អព្យត្តោ អកុសលោ សូទោ សកស្ស ភត្តុ និមិត្តំ ន ឧគ្គណ្ហាតិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ ពាលោ អព្យត្តោ អកុសលោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស កាយេ កាយានុបស្សិនោ វិហរតោ ចិត្តំ ន សមាធិយតិ, ឧបក្កិលេសា ន បហីយន្តិ។ សោ តំ និមិត្តំ ន ឧគ្គណ្ហាតិ។ វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ...បេ.... ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិនោ វិហរតោ ចិត្តំ ន សមាធិយតិ, ឧបក្កិលេសា ន បហីយន្តិ។ សោ តំ និមិត្តំ ន ឧគ្គណ្ហាតិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, ពាលោ អព្យត្តោ អកុសលោ ភិក្ខុ ន ចេវ លាភី ហោតិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខវិហារានំ, ន លាភី សតិសម្បជញ្ញស្ស ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តថា ហិ សោ, ភិក្ខវេ, ពាលោ អព្យត្តោ អកុសលោ ភិក្ខុ សកស្ស ចិត្តស្ស និមិត្តំ ន ឧគ្គណ្ហាតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ កុសលោ សូទោ រាជានំ វា រាជមហាមត្តំ វា នានច្ចយេហិ សូបេហិ បច្ចុបដ្ឋិតោ អស្ស – អម្ពិលគ្គេហិបិ, តិត្តកគ្គេហិបិ, កដុកគ្គេហិបិ, មធុរគ្គេហិបិ, ខារិកេហិបិ, អខារិកេហិបិ, លោណិកេហិបិ, អលោណិកេហិបិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ កុសលោ សូទោ សកស្ស ភត្តុ និមិត្តំ ឧគ្គណ្ហាតិ – ‘ឥទំ វា មេ អជ្ជ ភត្តុ សូបេយ្យំ រុច្ចតិ, ឥមស្ស វា អភិហរតិ, ឥមស្ស វា ពហុំ គណ្ហាតិ, ឥមស្ស វា វណ្ណំ ភាសតិ។ អម្ពិលគ្គំ វា មេ អជ្ជ ភត្តុ សូបេយ្យំ រុច្ចតិ , អម្ពិលគ្គស្ស វា អភិហរតិ, អម្ពិលគ្គស្ស វា ពហុំ គណ្ហាតិ, អម្ពិលគ្គស្ស វា វណ្ណំ ភាសតិ។ តិត្តកគ្គំ វា មេ អជ្ជ... កដុកគ្គំ វា មេ អជ្ជ... មធុរគ្គំ វា មេ អជ្ជ... ខារិកំ វា មេ អជ្ជ... អខារិកំ វា មេ អជ្ជ... លោណិកំ វា មេ អជ្ជ... អលោណិកំ វា មេ អជ្ជ ភត្តុ សូបេយ្យំ រុច្ចតិ, អលោណិកស្ស វា អភិហរតិ, អលោណិកស្ស វា ពហុំ គណ្ហាតិ, អលោណិកស្ស វា វណ្ណំ ភាសតី’”តិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ កុសលោ សូទោ លាភី ចេវ ហោតិ អច្ឆាទនស្ស, លាភី វេតនស្ស, លាភី អភិហារានំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តថា ហិ សោ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ កុសលោ សូទោ សកស្ស ភត្តុ និមិត្តំ ឧគ្គណ្ហាតិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ កុសលោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស កាយេ កាយានុបស្សិនោ វិហរតោ ចិត្តំ សមាធិយតិ, ឧបក្កិលេសា បហីយន្តិ ។ សោ តំ និមិត្តំ ឧគ្គណ្ហាតិ។ វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ...បេ.... ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិនោ វិហរតោ ចិត្តំ សមាធិយតិ, ឧបក្កិលេសា បហីយន្តិ។ សោ តំ និមិត្តំ ឧគ្គណ្ហាតិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ កុសលោ ភិក្ខុ លាភី ចេវ ហោតិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខវិហារានំ, លាភី ហោតិ សតិសម្បជញ្ញស្ស។ តំ កិស្ស ហេតុ? តថា ហិ សោ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ កុសលោ ភិក្ខុ សកស្ស ចិត្តស្ស និមិត្តំ ឧគ្គណ្ហាតី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. គិលានសុត្តំ

៣៧៥. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ វេឡុវគាមកេ [ពេលុវគាមកេ (សី. ស្យា. កំ. បី.)]។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ឯថ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, សមន្តា វេសាលិយា យថាមិត្តំ យថាសន្ទិដ្ឋំ យថាសម្ភត្តំ វស្សំ ឧបេថ។ ឥធេវាហំ វេឡុវគាមកេ វស្សំ ឧបគច្ឆាមី”តិ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា សមន្តា វេសាលិយា យថាមិត្តំ យថាសន្ទិដ្ឋំ យថាសម្ភត្តំ វស្សំ ឧបគច្ឆុំ។ ភគវា បន តត្ថេវ វេឡុវគាមកេ វស្សំ ឧបគច្ឆិ [ឧបគញ្ឆិ (សី. បី.)]។

អថ ខោ ភគវតោ វស្សូបគតស្ស ខរោ អាពាធោ ឧប្បជ្ជិ, ពាឡ្ហា វេទនា វត្តន្តិ មារណន្តិកា។ តត្រ សុទំ ភគវា សតោ សម្បជានោ អធិវាសេសិ អវិហញ្ញមានោ។ អថ ខោ ភគវតោ ឯតទហោសិ – “ន ខោ មេ តំ បតិរូបំ, យោហំ អនាមន្តេត្វា ឧបដ្ឋាកេ អនបលោកេត្វា ភិក្ខុសង្ឃំ បរិនិព្ពាយេយ្យំ។ យំនូនាហំ ឥមំ អាពាធំ វីរិយេន បដិបណាមេត្វា ជីវិតសង្ខារំ អធិដ្ឋាយ វិហរេយ្យ”ន្តិ។ អថ ខោ ភគវា តំ អាពាធំ វីរិយេន បដិបណាមេត្វា ជីវិតសង្ខារំ អធិដ្ឋាយ វិហាសិ។ (អថ ខោ ភគវតោ សោ អាពាធោ បដិប្បស្សម្ភិ) [( ) ទី. និ. ២.១៦៤ ទិស្សតិ]។

អថ ខោ ភគវា គិលានា វុដ្ឋិតោ [គិលានវុដ្ឋិតោ (សទ្ទនីតិ)] អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា វិហារា និក្ខមិត្វា វិហារបច្ឆាយាយំ [វិហារបច្ឆាឆាយាយំ (ពហូសុ)] បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ទិដ្ឋោ មេ, ភន្តេ, ភគវតោ ផាសុ; ទិដ្ឋំ, ភន្តេ, ភគវតោ ខមនីយំ; ទិដ្ឋំ, ភន្តេ, ភគវតោ យាបនីយំ។ អបិ ច មេ, ភន្តេ, មធុរកជាតោ វិយ កាយោ, ទិសាបិ មេ ន បក្ខាយន្តិ, ធម្មាបិ មំ នប្បដិភន្តិ ភគវតោ គេលញ្ញេន។ អបិ ច មេ, ភន្តេ, អហោសិ កាចិទេវ អស្សាសមត្តា – ‘ន តាវ ភគវា បរិនិព្ពាយិស្សតិ, ន យាវ ភគវា ភិក្ខុសង្ឃំ អារព្ភ កិញ្ចិទេវ ឧទាហរតី’”តិ។

“កឹ បន ទានិ, អានន្ទ, ភិក្ខុសង្ឃោ មយិ បច្ចាសិសតិ [បច្ចាសីសតិ (សី. ស្យា. កំ. បី.)]? ទេសិតោ, អានន្ទ, មយា ធម្មោ អនន្តរំ អពាហិរំ ករិត្វា។ នត្ថានន្ទ, តថាគតស្ស ធម្មេសុ អាចរិយមុដ្ឋិ។ យស្ស នូន, អានន្ទ, ឯវមស្ស – ‘អហំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សាមី’តិ វា, ‘មមុទ្ទេសិកោ ភិក្ខុសង្ឃោ’តិ វា, សោ នូន, អានន្ទ, ភិក្ខុសង្ឃំ អារព្ភ កិញ្ចិទេវ ឧទាហរេយ្យ។ តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ន ឯវំ ហោតិ – ‘អហំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សាមី’តិ វា , ‘មមុទ្ទេសិកោ ភិក្ខុសង្ឃោ’តិ វា។ ស កឹ [សោ នូន (សី. បី.)], អានន្ទ, តថាគតោ ភិក្ខុសង្ឃំ អារព្ភ កិញ្ចិទេវ ឧទាហរិស្សតិ! ឯតរហិ ខោ បនាហំ, អានន្ទ, ជិណ្ណោ វុទ្ធោ មហល្លកោ អទ្ធគតោ វយោអនុប្បត្តោ។ អាសីតិកោ មេ វយោ វត្តតិ។ សេយ្យថាបិ, អានន្ទ, ជជ្ជរសកដំ [ជរសកដំ (សព្ពត្ថ)] វេឡមិស្សកេន [វេគមិស្សកេន (សី.), វេឡ

មិស្សកេន (ស្យា. កំ.), វេធមិស្សកេន (បី. ក.), វេខមិស្សកេន (ក.)] យាបេតិ; ឯវមេវ ខោ, អានន្ទ, វេធមិស្សកេន មញ្ញេ តថាគតស្ស កាយោ យាបេតិ។

“យស្មិំ, អានន្ទ, សមយេ តថាគតោ សព្ពនិមិត្តានំ អមនសិការា ឯកច្ចានំ វេទនានំ និរោធា អនិមិត្តំ ចេតោសមាធិំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, ផាសុតរោ [ផាសុតរំ (សព្ពត្ថ)], អានន្ទ, តស្មិំ សមយេ តថាគតស្ស កាយោ ហោតិ [តថាគតស្ស ហោតិ (ពហូសុ)]។ តស្មាតិហានន្ទ, អត្តទីបា វិហរថ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា, ធម្មទីបា ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា។

“កថញ្ចានន្ទ, ភិក្ខុ អត្តទីបោ វិហរតិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ, ធម្មទីបោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ? ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ.… ចិត្តេ…បេ.… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯវំ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ អត្តទីបោ វិហរតិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ, ធម្មទីបោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ។ យេ ហិ កេចិ, អានន្ទ, ឯតរហិ វា មមច្ចយេ វា អត្តទីបា វិហរិស្សន្តិ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា, ធម្មទីបា ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា ; តមតគ្គេ មេតេ, អានន្ទ, ភិក្ខូ ភវិស្សន្តិ យេ កេចិ សិក្ខាកាមា”តិ។ នវមំ។

១០. ភិក្ខុនុបស្សយសុត្តំ

៣៧៦. អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន អញ្ញតរោ ភិក្ខុនុបស្សយោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តា ភិក្ខុនិយោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោចុំ –

“ឥធ, ភន្តេ អានន្ទ, សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា [សុបដ្ឋិតចិត្តា (សី. បី. ក.)] វិហរន្តិយោ ឧឡារំ បុព្ពេនាបរំ វិសេសំ សញ្ជានន្តី”តិ [សម្បជានន្តីតិ (ក.)]។ “ឯវមេតំ, ភគិនិយោ, ឯវមេតំ, ភគិនិយោ! យោ ហិ កោចិ, ភគិនិយោ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ វិហរតិ, តស្សេតំ បាដិកង្ខំ – ‘ឧឡារំ បុព្ពេនាបរំ វិសេសំ សញ្ជានិស្សតី’”តិ។

អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ តា ភិក្ខុនិយោ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេត្វា សមាទបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“ឥធាហំ, ភន្តេ, បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន អញ្ញតរោ ភិក្ខុនុបស្សយោ តេនុបសង្កមិំ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិំ។ អថ ខោ, ភន្តេ, សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ យេនាហំ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ, ភន្តេ, តា ភិក្ខុនិយោ មំ ឯតទវោចុំ – ‘ឥធ, ភន្តេ អានន្ទ, សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា វិហរន្តិយោ ឧឡារំ បុព្ពេនាបរំ វិសេសំ សញ្ជានន្តី’តិ។ ឯវំ វុត្តាហំ, ភន្តេ, តា ភិក្ខុនិយោ ឯតទវោចំ – ‘ឯវមេតំ, ភគិនិយោ, ឯវមេតំ, ភគិនិយោ! យោ ហិ កោចិ, ភគិនិយោ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ វិហរតិ, តស្សេតំ បាដិកង្ខំ – ឧឡារំ បុព្ពេនាបរំ វិសេសំ សញ្ជានិស្សតី’”តិ។

“ឯវមេតំ, អានន្ទ, ឯវមេតំ, អានន្ទ! យោ ហិ កោចិ, អានន្ទ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ វិហរតិ, តស្សេតំ បាដិកង្ខំ – ‘ឧឡារំ បុព្ពេនាបរំ វិសេសំ សញ្ជានិស្សតិ’” [សញ្ជានិស្សតីតិ (ពហូសុ)]។

“កតមេសុ ចតូសុ? ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស កាយេ កាយានុបស្សិនោ វិហរតោ កាយារម្មណោ វា ឧប្បជ្ជតិ កាយស្មិំ បរិឡាហោ, ចេតសោ វា លីនត្តំ, ពហិទ្ធា វា ចិត្តំ វិក្ខិបតិ។ តេនានន្ទ [តេនហានន្ទ (សី.)], ភិក្ខុនា កិស្មិញ្ចិទេវ បសាទនីយេ និមិត្តេ ចិត្តំ បណិទហិតព្ពំ។ តស្ស កិស្មិញ្ចិទេវ បសាទនីយេ និមិត្តេ ចិត្តំ បណិទហតោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ។ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ។ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ។ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទយតិ [វេទិយតិ

(សី.)]។ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘យស្ស ខ្វាហំ អត្ថាយ ចិត្តំ បណិទហឹ, សោ មេ អត្ថោ អភិនិប្ផន្នោ។ ហន្ទ, ទានិ បដិសំហរាមី’តិ។ សោ បដិសំហរតិ ចេវ ន ច វិតក្កេតិ ន ច វិចារេតិ។ ‘អវិតក្កោម្ហិ អវិចារោ, អជ្ឈត្តំ សតិមា សុខមស្មី’តិ បជានាតិ”។

“បុន ចបរំ, អានន្ទ, ភិក្ខុ វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិនោ វិហរតោ ធម្មារម្មណោ វា ឧប្បជ្ជតិ កាយស្មឹ បរិឡាហោ, ចេតសោ វា លីនត្តំ, ពហិទ្ធា វា ចិត្តំ វិក្ខិបតិ។ តេនានន្ទ, ភិក្ខុនា កិស្មិញ្ចិទេវ បសាទនីយេ និមិត្តេ ចិត្តំ បណិទហិតព្ពំ។ តស្ស កិស្មិញ្ចិទេវ បសាទនីយេ និមិត្តេ ចិត្តំ បណិទហតោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ ។ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ។ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ។ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទយតិ។ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘យស្ស ខ្វាហំ អត្ថាយ ចិត្តំ បណិទហឹ, សោ មេ អត្ថោ អភិនិប្ផន្នោ។ ហន្ទ, ទានិ បដិសំហរាមី’តិ។ សោ បដិសំហរតិ ចេវ ន ច វិតក្កេតិ ន ច វិចារេតិ។ ‘អវិតក្កោម្ហិ អវិចារោ, អជ្ឈត្តំ សតិមា សុខមស្មី’តិ បជានាតិ។ ឯវំ ខោ, អានន្ទ, បណិធាយ ភាវនា ហោតិ។

“កថញ្ចានន្ទ , អប្បណិធាយ ភាវនា ហោតិ? ពហិទ្ធា , អានន្ទ, ភិក្ខុ ចិត្តំ អប្បណិធាយ ‘អប្បណិហិតំ មេ ពហិទ្ធា ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ។ អថ បច្ឆាបុរេ ‘អសំខិត្តំ វិមុត្តំ អប្បណិហិត’ន្តិ បជានាតិ។ អថ ច បន ‘កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា សុខមស្មី’តិ បជានាតិ។ ពហិទ្ធា, អានន្ទ, ភិក្ខុ ចិត្តំ អប្បណិធាយ ‘អប្បណិហិតំ មេ ពហិទ្ធា ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ។ អថ បច្ឆាបុរេ ‘អសំខិត្តំ វិមុត្តំ អប្បណិហិត’ន្តិ បជានាតិ។ អថ ច បន ‘វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា សុខមស្មី’តិ បជានាតិ។ ពហិទ្ធា, អានន្ទ, ភិក្ខុ ចិត្តំ អប្បណិធាយ ‘អប្បណិហិតំ មេ ពហិទ្ធា ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ។ អថ បច្ឆាបុរេ ‘អសំខិត្តំ វិមុត្តំ អប្បណិហិត’ន្តិ បជានាតិ។ អថ ច បន ‘ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា សុខមស្មី’តិ បជានាតិ។ ពហិទ្ធា, អានន្ទ, ភិក្ខុ ចិត្តំ អប្បណិធាយ ‘អប្បណិហិតំ មេ ពហិទ្ធា ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ។ អថ បច្ឆាបុរេ ‘អសំខិត្តំ វិមុត្តំ អប្បណិហិត’ន្តិ បជានាតិ។ អថ ច បន ‘ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា សុខមស្មី’តិ បជានាតិ។ ឯវំ ខោ, អានន្ទ, អប្បណិធាយ ភាវនា ហោតិ។

“ឥតិ ខោ, អានន្ទ, ទេសិតា មយា បណិធាយ ភាវនា, ទេសិតា អប្បណិធាយ ភាវនា។ យំ, អានន្ទ, សត្ថារា ករណីយំ សាវកានំ ហិតេសិនា អនុកម្បកេន អនុកម្បំ ឧបាទាយ, កតំ វោ តំ មយា។ ឯតានិ, អានន្ទ, រុក្ខមូលានិ, ឯតានិ សុញ្ញាគារានិ! ឈាយថានន្ទ, មា បមាទត្ថ; មា បច្ឆា វិប្បដិសារិនោ អហុវត្ថ! អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនី”តិ។

ឥទមវោច ភគវា។ អត្តមនោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ។ ទសមំ។

អម្ពបាលិវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អម្ពបាលិ សតោ ភិក្ខុ, សាលា កុសលរាសិ ច;
សកុណគ្ឃិ មក្កដោ សូទោ, គិលានោ ភិក្ខុនុបស្សយោតិ។

២. នាលន្ទវគ្គោ

១. មហាបុរិសសុត្តំ

៣៧៧. សាវត្ថិនិទានំ ។ អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “‘មហាបុរិសោ, មហាបុរិសោ’តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, មហាបុរិសោ ហោតី”តិ? “វិមុត្តចិត្តត្តា ខ្វាហំ, សារិបុត្ត, ‘មហាបុរិសោ’តិ វទាមិ។ អវិមុត្តចិត្តត្តា ‘នោ មហាបុរិសោ’តិ វទាមិ”។

“កថញ្ច, សារិបុត្ត, វិមុត្តចិត្តោ ហោតិ? ឥធ, សារិបុត្ត, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស កាយេ កាយានុបស្សិនោ វិហរតោ ចិត្តំ វិរជ្ជតិ, វិមុច្ចតិ អនុបាទាយ អាសវេហិ។ វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្ប

ជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិនោ វិហរតោ ចិត្តំ វិរជ្ជតិ, វិមុច្ចតិ អនុបាទាយ អាសវេហិ។ ឯវំ ខោ, សារិបុត្ត, វិមុត្តចិត្តោ ហោតិ។ វិមុត្តចិត្តត្តា ខ្វាហំ, សារិបុត្ត, ‘មហាបុរិសោ’តិ វទាមិ។ អវិមុត្តចិត្តត្តា ‘នោ មហាបុរិសោ’តិ វទាមី”តិ។ បឋមំ។

២. នាលន្ទសុត្តំ

៣៧៨. ឯកំ សមយំ ភគវា នាលន្ទាយំ វិហរតិ បាវារិកម្ពវនេ។ អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឯវំបសន្នោ អហំ, ភន្តេ, ភគវតិ! ន ចាហុ, ន ច ភវិស្សតិ, ន ចេតរហិ វិជ្ជតិ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភគវតា ភិយ្យោភិញ្ញតរោ, យទិទំ – សម្ពោធិយ”ន្តិ។ “ឧឡារា ខោ ត្យាយំ, សារិបុត្ត, អាសភី វាចា ភាសិតា, ឯកំសោ គហិតោ, សីហនាទោ នទិតោ – ‘ឯវំបសន្នោ អហំ, ភន្តេ, ភគវតិ! ន ចាហុ, ន ច ភវិស្សតិ ន ចេតរហិ វិជ្ជតិ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភគវតា ភិយ្យោភិញ្ញតរោ, យទិទំ – សម្ពោធិយ’”ន្តិ។

“កឹ នុ តេ, សារិបុត្ត, យេ តេ អហេសុំ អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា, សព្ពេ តេ ភគវន្តោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតា – ‘ឯវំសីលា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ’ ឥតិ វា, ‘ឯវំធម្មា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ’ ឥតិ វា, ‘ឯវំបញ្ញា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ’ ឥតិ វា, ‘ឯវំវិហារិនោ តេ ភគវន្តោ អហេសុំ’ ឥតិ វា, ‘ឯវំវិមុត្តា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ’ ឥតិ វា”តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”!

“កឹ បន តេ, សារិបុត្ត, យេ តេ ភវិស្សន្តិ អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា, សព្ពេ តេ ភគវន្តោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតា – ‘ឯវំសីលា តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ’ ឥតិ វា, ‘ឯវំធម្មា តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ’ ឥតិ វា, ‘ឯវំបញ្ញា តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ’ ឥតិ វា, ‘ឯវំវិហារិនោ តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ’ ឥតិ វា, ‘ឯវំវិមុត្តា តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ’ ឥតិ វា”តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។

“កឹ បន ត្យាហំ [កឹ បន តេ (សី.)], សារិបុត្ត, ឯតរហិ, អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ – ‘ឯវំសីលោ ភគវា’ ឥតិ វា, ‘ឯវំធម្មោ ភគវា’ ឥតិ វា, ‘ឯវំបញ្ញោ ភគវា’ ឥតិ វា, ‘ឯវំវិហារី ភគវា’ ឥតិ វា, ‘ឯវំវិមុត្តោ ភគវា’ ឥតិ វា”តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។

“ឯត្ថ ច តេ, សារិបុត្ត, អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេសុ អរហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធេសុ ចេតោបរិយញាណំ [ចេតោបរិយាយញាណំ (ពហូសុ)] នត្ថិ។ អថ កិញ្ចរហិ ត្យាយំ, សារិបុត្ត, ឧឡារា អាសភី វាចា ភាសិតា, ឯកំសោ គហិតោ, សីហនាទោ នទិតោ – ‘ឯវំបសន្នោ អហំ, ភន្តេ, ភគវតិ! ន ចាហុ, ន ច ភវិស្សតិ, ន ចេតរហិ វិជ្ជតិ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភគវតា’ ភិយ្យោភិញ្ញតរោ, យទិទំ – សម្ពោធិយ”ន្តិ?

“ន ខោ មេ [ន ខោ មេ តំ (ស្យា. កំ. ក.)], ភន្តេ, អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេសុ អរហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធេសុ ចេតោបរិយញាណំ អត្ថិ, អបិ ច មេ ធម្មន្វយោ វិទិតោ។ សេយ្យថាបិ, ភន្តេ, រញ្ញោ បច្ចន្តិមំ នគរំ ទឡ្ហុទ្ទាបំ [ទឡ្ហុទ្ទាបំ (សី. បី. ក.), ទឡ្ហទ្ទាបំ (ស្យា. កំ.)] ទឡ្ហបាការតោរណំ ឯកទ្វារំ។ តត្រស្ស ទោវារិកោ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ មេធាវី អញ្ញាតានំ និវារេតា ញាតានំ បវេសេតា។ សោ តស្ស នគរស្ស សមន្តា អនុបរិយាយបថំ អនុក្កមមានោ ន បស្សេយ្យ បាការសន្ធិំ វា បាការវិវរំ វា, អន្តមសោ ពិឡារនិក្ខមនមត្តម្បិ។ តស្ស ឯវមស្ស – ‘យេ ខោ កេចិ ឱឡារិកា បាណា ឥមំ នគរំ បវិសន្តិ វា និក្ខមន្តិ វា, សព្ពេ តេ ឥមិនាវ ទ្វារេន បវិសន្តិ វា និក្ខមន្តិ វា’តិ។ ឯវមេវ ខោ មេ, ភន្តេ, ធម្មន្វយោ វិទិតោ – ‘យេបិ តេ, ភន្តេ, អហេសុំ អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា, សព្ពេ តេ ភគវន្តោ បញ្ច នីវរណេ បហាយ, ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ, ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេត្វា, អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈិំសុ។ យេបិ តេ, ភន្តេ, ភវិស្សន្តិ អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា, សព្ពេ តេ ភគវន្តោ បញ្ច នីវរណេ បហាយ, ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ, ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេត្វា, អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈិស្សន្តិ។ ភគវាបិ, ភន្តេ, ឯតរហិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ បញ្ច នីវរណេ បហាយ, ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ, ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ, សត្ត ពោជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេត្វា, អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ’”តិ។

“សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! តស្មាតិហ ត្វំ, សារិបុត្ត, ឥមំ ធម្មបរិយាយំ អភិក្ខណំ ភាសេយ្យាសិ ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ។ យេសម្បិ ហិ, សារិបុត្ត, មោឃបុរិសានំ ភវិស្សតិ តថាគតេ កង្ខា វា វិមតិ វា,

តេសម្បិមំ ធម្មបរិយាយំ សុត្វា យា តថាគតេ កង្ខា វា វិមតិ វា សា បហីយិស្សតី’’តិ។ ទុតិយំ។

៣. ចុន្ទសុត្តំ

៣៧៨. ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារិបុត្តោ មគធេសុ វិហរតិ នាលកគាមកេ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ ចុន្ទោ ច សមណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស ឧបដ្ឋាកោ ហោតិ។

អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ តេនេវ អាពាធេន បរិនិព្ពាយិ។ អថ ខោ ចុន្ទោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស បត្តចីវរមាទាយ យេន សាវត្ថិ ជេតវនំ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ចុន្ទោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច – ‘‘អាយស្មា, ភន្តេ, សារិបុត្តោ បរិនិព្ពុតោ។ ឥទមស្ស បត្តចីវរ’’ន្តិ។

‘‘អត្ថិ ខោ ឥទំ, អាវុសោ ចុន្ទ, កថាបាភតំ ភគវន្តំ ទស្សនាយ។ អាយាមាវុសោ ចុន្ទ, យេន ភគវា តេនុបសង្កមិស្សាម; ឧបសង្កមិត្វា ភគវតោ ឯតមត្ថំ អារោចេស្សាមា’’តិ។ ‘‘ឯវំ, ភន្តេ’’តិ ខោ ចុន្ទោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បច្ចស្សោសិ។

អថ ខោ អាយស្មា ច អានន្ទោ ចុន្ទោ ច សមណុទ្ទេសោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – ‘‘អយំ, ភន្តេ, ចុន្ទោ សមណុទ្ទេសោ ឯវមាហ – ‘អាយស្មា, ភន្តេ, សារិបុត្តោ បរិនិព្ពុតោ; ឥទមស្ស បត្តចីវរ’ន្តិ។ អបិ ច មេ, ភន្តេ, មធុរកជាតោ វិយ កាយោ, ទិសាបិ មេ ន បក្ខាយន្តិ, ធម្មាបិ មំ នប្បដិភន្តិ ‘អាយស្មា សារិបុត្តោ បរិនិព្ពុតោ’តិ សុត្វា’’។

‘‘កិំ នុ ខោ តេ, អានន្ទ, សារិបុត្តោ សីលក្ខន្ធំ វា អាទាយ បរិនិព្ពុតោ, សមាធិក្ខន្ធំ វា អាទាយ បរិនិព្ពុតោ, បញ្ញាក្ខន្ធំ វា អាទាយ បរិនិព្ពុតោ, វិមុត្តិក្ខន្ធំ វា អាទាយ បរិនិព្ពុតោ, វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធំ វា អាទាយ បរិនិព្ពុតោ’’តិ? ‘‘ន ច ខោ មេ, ភន្តេ, អាយស្មា សារិបុត្តោ សីលក្ខន្ធំ វា អាទាយ បរិនិព្ពុតោ, សមាធិក្ខន្ធំ វា…បេ.… បញ្ញាក្ខន្ធំ វា… វិមុត្តិក្ខន្ធំ វា… វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធំ វា អាទាយ បរិនិព្ពុតោ។ អបិ ច មេ, ភន្តេ, អាយស្មា សារិបុត្តោ ឱវាទកោ អហោសិ ឱតិណ្ណោ វិញ្ញាបកោ សន្ទស្សកោ សមាទបកោ សមុត្តេជកោ សម្បហំសកោ, អកិលាសុ ធម្មទេសនាយ, អនុគ្គាហកោ សព្រហ្មចារីនំ។ តំ មយំ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស ធម្មោជំ ធម្មភោគំ ធម្មានុគ្គហំ អនុស្សរាមា’’តិ។

‘‘ននុ តំ, អានន្ទ, មយា បដិកច្ចេវ [បដិគច្ចេវ (សី. បី.)] អក្ខាតំ – ‘សព្ពេហិ បិយេហិ មនាបេហិ នានាភាវោ វិនាភាវោ អញ្ញថាភាវោ ។ តំ កុតេត្ថ, អានន្ទ, លព្ភា! យំ តំ ជាតំ ភូតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ, តំ វត មា បលុជ្ជីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ សេយ្យថាបិ, អានន្ទ, មហតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ យោ មហន្តតរោ ខន្ធោ សោ បលុជ្ជេយ្យ; ឯវមេវ ខោ អានន្ទ, មហតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ សារិបុត្តោ បរិនិព្ពុតោ។ តំ កុតេត្ថ, អានន្ទ, លព្ភា! យំ តំ ជាតំ ភូតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ, តំ វត មា បលុជ្ជី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ តស្មាតិហានន្ទ, អត្តទីបា វិហរថ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា, ធម្មទីបា ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា។

‘‘កថញ្ចានន្ទ, ភិក្ខុ អត្តទីបោ វិហរតិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ, ធម្មទីបោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ? ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ.… ចិត្តេ…បេ.… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯវំ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ អត្តទីបោ វិហរតិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ, ធម្មទីបោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ។ យេ ហិ កេចិ, អានន្ទ, ឯតរហិ វា មមច្ចយេ វា អត្តទីបា វិហរិស្សន្តិ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា, ធម្មទីបា ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា; តមតគ្គេ មេតេ, អានន្ទ, ភិក្ខូ ភវិស្សន្តិ យេ កេចិ សិក្ខាកាមា’’តិ។ តតិយំ។

៤. ឧក្កចេលសុត្តំ

៣៨០. ឯកំ សមយំ ភគវា វជ្ជីសុ វិហរតិ ឧក្កចេលាយំ គង្គាយ នទិយា តីរេ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ អចិរបរិនិព្ពុតេសុ សារិបុត្តមោគ្គល្លានេសុ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ អជ្ឈោកាសេ និសិន្នោ ហោតិ។

អថ ខោ ភគវា តុណ្ហីភូតំ ភិក្ខុសង្ឃំ អនុវិលោកេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “អបិ មយ្ហំ, ភិក្ខវេ, បរិសា សុញ្ញា វិយ ខាយតិ បរិនិព្ពុតេសុ សារិបុត្តមោគ្គល្លានេសុ។ អសុញ្ញា មេ, ភិក្ខវេ, បរិសា ហោតិ , អនបេក្ខា តស្សំ ទិសាយំ ហោតិ, យស្សំ ទិសាយំ សារិបុត្តមោគ្គល្លានា វិហរន្តិ។ យេ ហិ តេ, ភិក្ខវេ, អហេសុំ អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា, តេសម្បិ ភគវន្តានំ ឯតប្បរមំយេវ សាវកយុគំ [ឯតបរមំយេវ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] អហោសិ – សេយ្យថាបិ មយ្ហំ សារិបុត្តមោគ្គល្លានា។ យេបិ តេ, ភិក្ខវេ, ភវិស្សន្តិ អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា, តេសម្បិ ភគវន្តានំ ឯតប្បរមំយេវ សាវកយុគំ ភវិស្សតិ – សេយ្យថាបិ មយ្ហំ សារិបុត្តមោគ្គល្លានា។ អច្ឆរិយំ, ភិក្ខវេ, សាវកានំ! អព្ភុតំ, ភិក្ខវេ, សាវកានំ! សត្ថុ ច នាម សាសនករា ភវិស្សន្តិ ឱវាទប្បដិករា, ចតុន្នញ្ច បរិសានំ បិយា ភវិស្សន្តិ មនាបា គរុភាវនីយា ច! អច្ឆរិយំ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស, អព្ភុតំ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស! ឯវរូបេបិ នាម សាវកយុគេ បរិនិព្ពុតេ នត្ថិ តថាគតស្ស សោកោ វា បរិទេវោ វា! តំ កុតេត្ថ, ភិក្ខវេ, លព្ភា! យំ តំ ជាតំ ភូតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ, តំ វត មា បលុជ្ជីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ យេ មហន្តតរា ខន្ធា តេ បលុជ្ជេយ្យុំ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, មហតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ សារិបុត្តមោគ្គល្លានា បរិនិព្ពុតា។ តំ កុតេត្ថ, ភិក្ខវេ, លព្ភា! យំ តំ ជាតំ ភូតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ, តំ វត មា បលុជ្ជីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, អត្តទីបា វិហរថ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា, ធម្មទីបា ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្តទីបោ វិហរតិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ, ធម្មទីបោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្តទីបោ វិហរតិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ, ធម្មទីបោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ វា មមច្ចយេ វា អត្តទីបា វិហរិស្សន្តិ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា, ធម្មទីបា ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា; តមតគ្គេ មេតេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ ភវិស្សន្តិ យេ កេចិ សិក្ខាកាមា”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ពាហិយសុត្តំ

៣៨១. សាវត្ថិនិទានំ ។ អថ ខោ អាយស្មា ពាហិយោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ពាហិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “សាធុ មេ, ភន្តេ, ភគវា សំខិត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ, យមហំ ភគវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរេយ្យ”ន្តិ។ “តស្មាតិហ ត្វំ, ពាហិយ, អាទិមេវ វិសោធេហិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ កោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មានំ? សីលញ្ច សុវិសុទ្ធំ, ទិដ្ឋិ ច ឧជុកា។ យតោ ច ខោ តេ, ពាហិយ, សីលញ្ច សុវិសុទ្ធំ ភវិស្សតិ, ទិដ្ឋិ ច ឧជុកា, តតោ ត្វំ, ពាហិយ, សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេយ្យាសិ”។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ត្វំ, ពាហិយ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ យតោ ខោ ត្វំ, ពាហិយ, សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ឯវំ ភាវេស្សសិ, តតោ តុយ្ហំ, ពាហិយ, យា រត្តិ វា ទិវសោ វា អាគមិស្សតិ, វុទ្ធិយេវ បាដិកង្ខា កុសលេសុ ធម្មេសុ, នោ បរិហានី”តិ។

អថ ខោ អាយស្មា ពាហិយោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ។ អថ ខោ អាយស្មា ពាហិយោ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ នចិរស្សេវ – យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ, តទនុត្តរំ – ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ ។ “ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា”តិ អព្ភញ្ញាសិ។ អញ្ញតរោ ច បនាយស្មា ពាហិយោ អរហតំ អហោសីតិ។ បញ្ចមំ។

៦. ឧត្តិយសុត្តំ

៣៨២. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អាយស្មា ឧត្តិយោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ...បេ.... ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ឧត្តិយោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “សាធុ មេ, ភន្តេ, ភគវា សំខិត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ, យមហំ ភគវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរេយ្យ”ន្តិ។ “តស្មាតិហ ត្វំ, ឧត្តិយ, អាទិមេវ វិសោធេហិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ កោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មានំ? សីលញ្ច សុវិសុទ្ធំ, ទិដ្ឋិ ច ឧជុកា។ យតោ ច ខោ តេ, ឧត្តិយ, សីលញ្ច សុវិសុទ្ធំ ភវិស្សតិ, ទិដ្ឋិ ច ឧជុកា, តតោ ត្វំ, ឧត្តិយ, សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេយ្យាសិ”។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ ត្វំ, ឧត្តិយ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ យតោ ខោ ត្វំ, ឧត្តិយ, សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ឯវំ ភាវេស្សសិ, តតោ ត្វំ, ឧត្តិយ, គមិស្សសិ មច្ចុធេយ្យស្ស បារ”ន្តិ។

អថ ខោ អាយស្មា ឧត្តិយោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ។ អថ ខោ អាយស្មា ឧត្តិយោ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ នចិរស្សេវ – យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ, តទនុត្តរំ – ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ។ “ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា”តិ អព្ភញ្ញាសិ។ អញ្ញតរោ ច បនាយស្មា ឧត្តិយោ អរហតំ អហោសីតិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. អរិយសុត្តំ

៣៨៣. “ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា អរិយា និយ្យានិកា និយ្យន្តិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា អរិយា និយ្យានិកា និយ្យន្តិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយា”តិ។ សត្តមំ។

៨. ព្រហ្មសុត្តំ

៣៨៤. ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុវេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ អជបាលនិគ្រោធេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ។ អថ ខោ ភគវតោ រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ – “ឯកាយនោ អយំ មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា”។

“កតមេ ចត្តារោ? កាយេ វា ភិក្ខុ កាយានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ វា ភិក្ខុ...បេ.... ចិត្តេ វា ភិក្ខុ...បេ.... ធម្មេសុ វា ភិក្ខុ ធម្មានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯកាយនោ អយំ មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា”តិ។

អថ ខោ ព្រហ្មា សហម្បតិ ភគវតោ ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ – សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ, បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ, ឯវមេវ – ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ ភគវតោ បុរតោ បាតុរហោសិ។ អថ ខោ ព្រហ្មា សហម្បតិ ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលឹ បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឯវមេតំ, ភគវា, ឯវមេតំ, សុគត! ឯកាយនោ អយំ, ភន្តេ, មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា” ។

“កតមេ ចត្តារោ? កាយេ វា, ភន្តេ, ភិក្ខុ កាយានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា , វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ វា, ភន្តេ, ភិក្ខុ...បេ.... ចិត្តេ វា, ភន្តេ, ភិក្ខុ...បេ.... ធម្មេសុ វា, ភន្តេ, ភិក្ខុ ធម្មានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯកាយនោ អយំ,

ភន្តេ, មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា’’តិ។

ឥទមវោច ព្រហ្មា សហម្បតិ។ ឥទំ វត្វា អថាបរំ ឯតទវោច –

‘‘ឯកាយនំ ជាតិខយន្តទស្សី, មគ្គំ បជានាតិ ហិតានុកម្បី;
ឯតេន មគ្គេន តរិំសុ បុព្ពេ, តរិស្សន្តិ យេ ច តរន្តិ ឱឃ’’ន្តិ។ អដ្ឋមំ;

៩. សេទកសុត្តំ

៣៨៥. ឯកំ សមយំ ភគវា សុម្ភេសុ វិហរតិ សេទកំ នាម សុម្ភានំ និគមោ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ‘‘ភូតបុព្ពំ, ភិក្ខវេ, ចណ្ឌាលវំសិកោ ចណ្ឌាលវំសំ ឧស្សាបេត្វា មេទកថាលិកំ អន្តេវាសឹ អាមន្តេសិ – ‘ឯហិ ត្វំ, សម្ម មេទកថាលិកេ, ចណ្ឌាលវំសំ អភិរុហិត្វា មម ឧបរិខន្ធេ តិដ្ឋាហី’តិ។ ‘ឯវំ, អាចរិយា’តិ ខោ, ភិក្ខវេ, មេទកថាលិកា អន្តេវាសី ចណ្ឌាលវំសិកស្ស បដិស្សុត្វា ចណ្ឌាលវំសំ អភិរុហិត្វា អាចរិយស្ស ឧបរិខន្ធេ អដ្ឋាសិ។ អថ ខោ, ភិក្ខវេ, ចណ្ឌាលវំសិកោ មេទកថាលិកំ អន្តេវាសឹ ឯតទវោច – ‘ត្វំ, សម្ម មេទកថាលិកេ, មមំ រក្ខ, អហំ តំ រក្ខិស្សាមិ។ ឯវំ មយំ អញ្ញមញ្ញំ គុត្តា អញ្ញមញ្ញំ រក្ខិតា សិប្បានិ ចេវ ទស្សេស្សាម, លាភញ្ច [លាភេ ច (សី.)] លច្ឆាម, សោត្ថិនា ច ចណ្ឌាលវំសា ឱរោហិស្សាមា’តិ។ ឯវំ វុត្តេ, ភិក្ខវេ, មេទកថាលិកា អន្តេវាសី ចណ្ឌាលវំសិកំ ឯតទវោច – ‘ន ខោ បនេតំ, អាចរិយ, ឯវំ ភវិស្សតិ។ ត្វំ, អាចរិយ, អត្តានំ រក្ខ, អហំ អត្តានំ រក្ខិស្សាមិ។ ឯវំ មយំ អត្តគុត្តា អត្តរក្ខិតា សិប្បានិ ចេវ ទស្សេស្សាម, លាភញ្ច លច្ឆាម, សោត្ថិនា ច ចណ្ឌាលវំសា ឱរោហិស្សាមា’’’តិ។ ‘‘សោ តត្ថ ញាយោ’’តិ ភគវា ឯតទវោច, ‘‘យថា មេទកថាលិកា អន្តេវាសី អាចរិយំ អវោច។ អត្តានំ, ភិក្ខវេ, រក្ខិស្សាមីតិ សតិបដ្ឋានំ សេវិតព្ពំ; បរំ រក្ខិស្សាមីតិ សតិបដ្ឋានំ សេវិតព្ពំ។ អត្តានំ, ភិក្ខវេ, រក្ខន្តោ បរំ រក្ខតិ, បរំ រក្ខន្តោ អត្តានំ រក្ខតិ’’។

‘‘កថញ្ច , ភិក្ខវេ, អត្តានំ រក្ខន្តោ បរំ រក្ខតិ? អាសេវនាយ, ភាវនាយ, ពហុលីកម្មេន – ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, អត្តានំ រក្ខន្តោ បរំ រក្ខតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, បរំ រក្ខន្តោ អត្តានំ រក្ខតិ? ខន្តិយា, អវិហិំសាយ, មេត្តចិត្តតាយ, អនុទយតាយ – ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បរំ រក្ខន្តោ អត្តានំ រក្ខតិ។ អត្តានំ, ភិក្ខវេ, រក្ខិស្សាមីតិ សតិបដ្ឋានំ សេវិតព្ពំ; បរំ រក្ខិស្សាមីតិ សតិបដ្ឋានំ សេវិតព្ពំ។ អត្តានំ, ភិក្ខវេ, រក្ខន្តោ បរំ រក្ខតិ, បរំ រក្ខន្តោ អត្តានំ រក្ខតី’’តិ។ នវមំ។

១០. ជនបទកល្យាណីសុត្តំ

៣៨៦. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សុម្ភេសុ វិហរតិ សេទកំ នាម សុម្ភានំ និគមោ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ‘‘ភិក្ខវោ’’តិ។ ‘‘ភទន្តេ’’តិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

‘‘សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ‘ជនបទកល្យាណី, ជនបទកល្យាណី’តិ ខោ, ភិក្ខវេ, មហាជនកាយោ សន្និបតេយ្យ។ ‘សា ខោ បនស្ស ជនបទកល្យាណី បរមបាសាវិនី នច្ចេ, បរមបាសាវិនី គីតេ។ ជនបទកល្យាណី នច្ចតិ គាយតី’តិ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិយ្យោសោមត្តាយ មហាជនកាយោ សន្និបតេយ្យ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខប្បដិក្កូលោ។ តមេនំ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អយំ តេ, អម្ភោ បុរិស, សមតិត្តិកោ តេលបត្តោ អន្តរេន ច មហាសមជ្ជំ អន្តរេន ច ជនបទកល្យាណិយា បរិហរិតព្ពោ។ បុរិសោ ច តេ ឧក្ខិត្តាសិកោ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពន្ធិស្សតិ។ យត្ថេវ នំ ថោកម្បិ ឆឌ្ឌេស្សតិ តត្ថេវ តេ សិរោ បាតេស្សតី’តិ។ តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, អបិ នុ សោ បុរិសោ អមុំ តេលបត្តំ អមនសិករិត្វា ពហិទ្ធា បមាទំ អាហរេយ្យា’’តិ? ‘‘នោ ហេតំ, ភន្តេ’’។

‘‘ឧបមា ខោ ម្យាយំ, ភិក្ខវេ, កតា អត្ថស្ស វិញ្ញាបនាយ។ អយំ ចេវេត្ថ អត្ថោ – សមតិត្តិកោ តេលបត្តោតិ ខោ, ភិក្ខវេ, កាយគតាយ ឯតំ សតិយា អធិវចនំ។ តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘កាយគតា សតិ នោ ភាវិតា ភវិស្សតិ ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា’តិ។ ឯវញ្ហិ ខោ, ភិក្ខវេ, សិក្ខិតព្ព’’ន្តិ។ ទសមំ។

នាលន្ទវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

មហាបុរិសោ នាលន្ទំ, ចុន្ទោ ចេលញ្ច ពាហិយោ;
ឧត្តិយោ អរិយោ ព្រហ្មា, សេទកំ ជនបទេន ចាតិ។

៣. សីលដ្ឋិតិវគ្គោ

១. សីលសុត្តំ

៣៨៧. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អានន្ទោ អាយស្មា ច ភទ្ទោ បាដលិបុត្តេ វិហរន្តិ កុក្កុដារាមេ។ អថ ខោ អាយស្មា ភទ្ទោ សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ភទ្ទោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច – "យានិមានិ, អាវុសោ អានន្ទ, កុសលានិ សីលានិ វុត្តានិ ភគវតា, ឥមានិ កុសលានិ សីលានិ កិមត្ថិយានិ វុត្តានិ ភគវតា"តិ?

"សាធុ សាធុ, អាវុសោ ភទ្ទ! ភទ្ទកោ ខោ តេ, អាវុសោ ភទ្ទ, ឧម្មង្គោ [ឧម្មគ្គោ (សី. ស្យា. កំ.)], ភទ្ទកំ បដិភានំ, កល្យាណី បរិបុច្ឆា។ ឯវញ្ហិ ត្វំ, អាវុសោ ភទ្ទ, បុច្ឆសិ – 'យានិមានិ អាវុសោ អានន្ទ, កុសលានិ សីលានិ វុត្តានិ ភគវតា, ឥមានិ កុសលានិ សីលានិ កិមត្ថិយានិ វុត្តានិ ភគវតា'"តិ? "ឯវមាវុសោ"តិ។ "យានិមានិ, អាវុសោ ភទ្ទ, កុសលានិ សីលានិ វុត្តានិ ភគវតា, ឥមានិ កុសលានិ សីលានិ យាវទេវ ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវនាយ វុត្តានិ ភគវតា"។

"កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ យានិមានិ , អាវុសោ ភទ្ទ, កុសលានិ សីលានិ វុត្តានិ ភគវតា, ឥមានិ កុសលានិ សីលានិ យាវទេវ ឥមេសំ ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវនាយ វុត្តានិ ភគវតា"តិ។ បឋមំ។

២. ចិរដ្ឋិតិសុត្តំ

៣៨៨. តំយេវ និទានំ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ភទ្ទោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច – "កោ នុ ខោ, អាវុសោ អានន្ទ, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ន ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ? កោ បនាវុសោ អានន្ទ, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតី"តិ?

"សាធុ សាធុ, អាវុសោ ភទ្ទ! ភទ្ទកោ ខោ តេ, អាវុសោ ភទ្ទ, ឧម្មង្គោ, ភទ្ទកំ បដិភានំ, កល្យាណី បរិបុច្ឆា។ ឯវញ្ហិ ត្វំ, អាវុសោ ភទ្ទ, បុច្ឆសិ – 'កោ នុ ខោ, អាវុសោ អានន្ទ, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ន ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ? កោ បនាវុសោ អានន្ទ, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតី'"តិ? "ឯវមាវុសោ"តិ។ "ចតុន្នំ ខោ, អាវុសោ, សតិបដ្ឋានានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ន ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ។ ចតុន្នញ្ច ខោ, អាវុសោ, សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ"។

"កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធាវុសោ , ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេសំ ខោ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ន ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ។ ឥមេសញ្ច ខោ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតី"តិ។ ទុតិយំ។

៣. បរិហានសុត្តំ

៣៨៩. ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អានន្ទោ អាយស្មា ច ភទ្ទោ បាដលិបុត្តេ វិហរន្តិ កុក្កុដារាមេ។ អថ ខោ អាយស្មា ភទ្ទោ សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ភទ្ទោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច – "កោ នុ ខោ, អាវុសោ អានន្ទ, ហេតុ, កោ

បច្ចយោ យេន សទ្ធម្មបរិហានំ ហោតិ? កោ នុ ខោ, អាវុសោ អានន្ទ, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេន សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតី"តិ?

"សាធុ សាធុ, អាវុសោ ភទ្ទ! ភទ្ទកោ ខោ តេ, អាវុសោ ភទ្ទ, ឧម្មង្គោ, ភទ្ទកំ បដិភានំ, កល្យាណី បរិបុច្ឆា។ ឯវញ្ហិ ត្វំ, អាវុសោ ភទ្ទ, បុច្ឆសិ – 'កោ នុ ខោ, អាវុសោ អានន្ទ, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេន សទ្ធម្មបរិហានំ ហោតិ? កោ បនាវុសោ អានន្ទ, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេន សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតី'"តិ? "ឯវមាវុសោ"តិ។ "ចតុន្នំ ខោ, អាវុសោ , សតិបដ្ឋានានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា សទ្ធម្មបរិហានំ ហោតិ។ ចតុន្នញ្ច ខោ, អាវុសោ, សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតិ"។

"កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេសំ ខោ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា សទ្ធម្មបរិហានំ ហោតិ។ ឥមេសញ្ច ខោ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតី"តិ។ តតិយំ។

៤. សុទ្ធសុត្តំ

៣៨០. សាវត្ថិនិទានំ។ "ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ ...បេ.... ចិត្តេ ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា"តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អញ្ញតរព្រាហ្មណសុត្តំ

៣៨១. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ អថ ខោ អញ្ញតរោ ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – "កោ នុ ខោ, ភោ គោតម, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ន ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ? កោ បន, ភោ គោតម, ហេតុ, កោ បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតី"តិ?

"ចតុន្នំ ខោ, ព្រាហ្មណ, សតិបដ្ឋានានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ន ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ។ ចតុន្នញ្ច ខោ, ព្រាហ្មណ, សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ។

"កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធ, ព្រាហ្មណ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេសំ ខោ, ព្រាហ្មណ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ន ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ។ ឥមេសញ្ច ខោ, ព្រាហ្មណ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតី"តិ។

ឯវំ វុត្តេ សោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – "អភិក្កន្តំ , ភោ គោតម...បេ.... ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គត"ន្តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បទេសសុត្តំ

៣៨២. ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច សារិបុត្តោ អាយស្មា ច មហាមោគ្គល្លានោ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ សាកេតេ វិហរន្តិ កណ្ដកីវនេ [កណ្ដកីវនេ (សី. ស្យា. កំ. បី.)]។ អថ ខោ អាយស្មា ច សារិបុត្តោ អាយស្មា ច មហាមោគ្គល្លានោ សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតា យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កមិំសុ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អនុរុទ្ធេន សទ្ធិំ សម្មោទិំសុ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច – "'សេខោ, សេខោ'តិ [សេក្ខោ សេក្ខោតិ (ស្យា.

កំ.)], អាវុសោ អនុរុទ្ធ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, អាវុសោ, សេខោ ហោតី’’តិ? ‘‘ចតុន្នំ ខោ, អាវុសោ, សតិបដ្ឋានានំ បទេសំ ភាវិតត្តា សេខោ ហោតិ’’។

‘‘កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ.… ចិត្តេ…បេ.… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេសំ ខោ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ បទេសំ ភាវិតត្តា សេខោ ហោតី’’តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. សមត្តសុត្តំ

៣៨៣. តំយេវ និទានំ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច – ‘‘‘អសេខោ , អសេខោ’តិ, អាវុសោ អនុរុទ្ធ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, អាវុសោ, អសេខោ ហោតី’’តិ? ‘‘ចតុន្នំ ខោ, អាវុសោ, សតិបដ្ឋានានំ សមត្តំ ភាវិតត្តា អសេខោ ហោតិ’’។

‘‘កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ.… ចិត្តេ…បេ.… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេសំ ខោ , អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ សមត្តំ ភាវិតត្តា អសេខោ ហោតី’’តិ។ សត្តមំ។

៨. លោកសុត្តំ

៣៨៤. តំយេវ និទានំ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច – ‘‘កតមេសំ, អាវុសោ អនុរុទ្ធ, ធម្មានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ [មហាភិញ្ញាតំ (បី.)] បត្តោ’’តិ? ‘‘ចតុន្នំ , អាវុសោ, សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោ’’។

‘‘កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធាហំ, អាវុសោ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ.… ចិត្តេ…បេ.… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេសំ ខ្វាហំ, អាវុសោ , ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោ។ ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សហស្សំ លោកំ អភិជានាមី’’តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. សិរិវឌ្ឍសុត្តំ

៣៨៥. ឯកំ សមយំ អាយស្មា អានន្ទោ រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ។ តេន ខោ បន សមយេន សិរិវឌ្ឍោ [សិរីវឌ្ឍោ (ក.)] គហបតិ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ អថ ខោ សិរិវឌ្ឍោ គហបតិ អញ្ញតរំ បុរិសំ អាមន្តេសិ – ‘‘ឯហិ ត្វំ, អម្ភោ បុរិស, យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កម; ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បាទេ សិរសា វន្ទ – ‘សិរិវឌ្ឍោ, ភន្តេ, គហបតិ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ សោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បាទេ សិរសា វន្ទតី’តិ។ ឯវញ្ច វទេហិ – ‘សាធុ កិរ, ភន្តេ, អាយស្មា អានន្ទោ យេន សិរិវឌ្ឍស្ស គហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា’’’តិ។ ‘‘ឯវំ, ភន្តេ’’តិ ខោ សោ បុរិសោ សិរិវឌ្ឍស្ស គហបតិស្ស បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច – ‘‘សិរិវឌ្ឍោ, ភន្តេ, គហបតិ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ, សោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បាទេ សិរសា វន្ទតិ។ ឯវញ្ច វទេតិ – ‘សាធុ កិរ, ភន្តេ, អាយស្មា អានន្ទោ យេន សិរិវឌ្ឍស្ស គហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា’’’តិ។ អធិវាសេសិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ តុណ្ហីភាវេន។

អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន សិរិវឌ្ឍស្ស គហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ និសជ្ជ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ សិរិវឌ្ឍំ គហបតី ឯតទវោច – ‘‘កច្ចិ តេ, គហបតិ, ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ, កច្ចិ ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តិ, នោ អភិក្កមន្តិ; បដិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ អភិក្កមោ’’តិ? ‘‘ន មេ, ភន្តេ, ខមនីយំ ន យាបនីយំ។ ពាឡ្ហា មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ, នោ បដិក្កមន្តិ; អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ បដិក្កមោ’’តិ។

“តស្មាតិហ តេ, គហបតិ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘កាយេ កាយានុបស្សី វិហរិស្សាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរិស្សាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្ស’ន្តិ។ ឯវញ្ហិ តេ, គហបតិ, សិក្ខិតព្ព”ន្តិ។

“យេមេ, ភន្តេ, ភគវតា ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ទេសិតា សំវិជ្ជន្តិ, តេ ធម្មា [សំវិជ្ជន្តេ វតេនធម្មា (សី.)] មយិ, អហញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមិ។ អហញ្ហិ, ភន្តេ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ យានិ ចិមានិ, ភន្តេ, ភគវតា បញ្ចោរម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ ទេសិតានិ, នាហំ, ភន្តេ, តេសំ កិញ្ចិ អត្តនិ អប្បហីនំ សមនុបស្សាមី”តិ។ “លាភា តេ, គហបតិ, សុលទ្ធំ តេ, គហបតិ! អនាគាមិផលំ តយា, គហបតិ, ព្យាកត”ន្តិ។ នវមំ។

១០. មានទិន្នសុត្តំ

៣៨៦. តំយេវ និទានំ។ តេន ខោ បន សមយេន មានទិន្នោ គហបតិ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ អថ ខោ មានទិន្នោ គហបតិ អញ្ញតរំ បុរិសំ អាមន្តេសិ – “ឯហិ ត្វំ, អម្ភោ បុរិស...បេ.... ន មេ, ភន្តេ, ខមនីយំ ន យាបនីយំ។ ពាឡ្ហា មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ, នោ បដិក្កមន្តិ; អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ បដិក្កមោតិ។ ឯវរូបាយ ចាហំ, ភន្តេ, ទុក្ខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋោ សមានោ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ យានិ ចិមានិ, ភន្តេ, ភគវតា បញ្ចោរម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ ទេសិតានិ, នាហំ, ភន្តេ, តេសំ កិញ្ចិ អត្តនិ អប្បហីនំ សមនុបស្សាមី”តិ។ “លាភា តេ, គហបតិ, សុលទ្ធំ តេ, គហបតិ! អនាគាមិផលំ តយា, គហបតិ, ព្យាកត”ន្តិ។ ទសមំ។

សីលដ្ឋិតិវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> សីលំ ឋិតិ បរិហានំ, សុទ្ធំ ព្រាហ្មណបទេសំ;
> សមត្តំ លោកោ សិរិវឌ្ឍោ, មានទិន្នេន តេ ទសាតិ។

៤. អននុស្សុតវគ្គោ

១. អននុស្សុតសុត្តំ

៣៨៧. សាវត្ថិនិទានំ ។ “‘អយំ កាយេ កាយានុបស្សនា’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘សា ខោ បនាយំ កាយេ កាយានុបស្សនា ភាវេតព្ពា’តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ.... ភាវិតា’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ”។

“‘អយំ វេទនាសុ វេទនានុបស្សនា’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘សា ខោ បនាយំ វេទនាសុ វេទនានុបស្សនា ភាវេតព្ពា’តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ.... ភាវិតា’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

“‘អយំ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សនា’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘សា ខោ បនាយំ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សនា ភាវេតព្ពា’តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ.... ភាវិតា’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

“‘អយំ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សនា’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘សា ខោ បនាយំ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សនា

ភាវេតព្ពា’តិ មេ, ភិក្ខវេ…បេ… ភាវិតា’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទី”តិ។ បឋមំ។

២. វិរាគសុត្តំ

៣៩៨. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តិ។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. វិរទ្ធសុត្តំ

៣៩៩. “យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា វិរទ្ធា, វិរទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ [អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ (ក.) ឥមស្មឹ យេវ សុត្តេ ទិស្សតិ អដ្ឋង្គិកោតិបទំ, ន បនាញ្ញត្ថ ឥទ្ធិបាទ អនុរុទ្ធាទីសុ] សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា អារទ្ធា, អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ យេសំ កេសញ្ចិ , ភិក្ខវេ, ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា វិរទ្ធា, វិរទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា អារទ្ធា, អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី”តិ។ តតិយំ។

៤. ភាវិតសុត្តំ

៤០០. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា អបារា បារំ គមនាយ សំវត្តន្តិ។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា អបារា បារំ គមនាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. សតិសុត្តំ

៤០១. សាវត្ថិនិទានំ។ “សតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិហរេយ្យ សម្បជានោ។ អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនី”។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ; វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតោ ហោតិ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្បជានោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ វិទិតា វេទនា ឧប្បជ្ជន្តិ, វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ , វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ។ វិទិតា វិតក្កា ឧប្បជ្ជន្តិ , វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ, វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ។ វិទិតា សញ្ញា ឧប្បជ្ជន្តិ, វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ, វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សម្បជានោ ហោតិ។ សតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិហរេយ្យ សម្បជានោ។ អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. អញ្ញាសុត្តំ

៤០២. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ…. ចិត្តេ…បេ…. ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ឆន្ទសុត្តំ

៤០៣. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស កាយេ កាយានុបស្សិនោ វិហរតោ យោ កាយស្មិំ ឆន្ទោ សោ បហីយតិ។ ឆន្ទស្ស បហានា អមតំ សច្ឆិកតំ ហោតិ។

“វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស វេទនាសុ វេទនានុបស្សិនោ វិហរតោ យោ វេទនាសុ ឆន្ទោ សោ បហីយតិ។ ឆន្ទស្ស បហានា អមតំ សច្ឆិកតំ ហោតិ។

“ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សិនោ វិហរតោ យោ ចិត្តម្ហិ ឆន្ទោ សោ បហីយតិ។ ឆន្ទស្ស បហានា អមតំ សច្ឆិកតំ ហោតិ។

“ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិនោ វិហរតោ យោ ធម្មេសុ ឆន្ទោ សោ បហីយតិ។ ឆន្ទស្ស បហានា អមតំ សច្ឆិកតំ ហោតី”តិ។ សត្តមំ។

៨. បរិញ្ញាតសុត្តំ

៤០៤. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស កាយេ កាយានុបស្សិនោ វិហរតោ កាយោ បរិញ្ញាតោ ហោតិ។ កាយស្ស បរិញ្ញាតត្តា អមតំ សច្ឆិកតំ ហោតិ។

“វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស វេទនាសុ វេទនានុបស្សិនោ វិហរតោ វេទនា បរិញ្ញាតា ហោន្តិ។ វេទនានំ បរិញ្ញាតត្តា អមតំ សច្ឆិកតំ ហោតិ។

“ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សិនោ វិហរតោ ចិត្តំ បរិញ្ញាតំ ហោតិ។ ចិត្តស្ស បរិញ្ញាតត្តា អមតំ សច្ឆិកតំ ហោតិ។

“ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តស្ស ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិនោ វិហរតោ ធម្មា បរិញ្ញាតា ហោន្តិ។ ធម្មានំ បរិញ្ញាតត្តា អមតំ សច្ឆិកតំ ហោតី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ភាវនាសុត្តំ

៤០៥. “ចតុន្នំ , ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានានំ ភាវនំ ទេសេស្សាមិ។ តំ សុណាថ”។ “កតមា, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវនា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ…. ចិត្តេ…បេ…. ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ អយំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវនា”តិ។ នវមំ។

១០. វិភង្គសុត្តំ

៤០៦. “សតិបដ្ឋានញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ សតិបដ្ឋានភាវនញ្ច សតិបដ្ឋានភាវនាគាមិនិញ្ច បដិបទំ។ តំ សុណាថ”។ “កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ…បេ…. ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី

វិហរតិ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានំ”។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានភាវនា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សមុទយធម្មានុបស្សី កាយស្មិំ វិហរតិ, វយធម្មានុបស្សី កាយស្មិំ វិហរតិ, សមុទយវយធម្មានុបស្សី កាយស្មិំ វិហរតិ, អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ សមុទយធម្មានុបស្សី វេទនាសុ វិហរតិ…បេ… សមុទយធម្មានុបស្សី ចិត្តេ វិហរតិ… សមុទយធម្មានុបស្សី ធម្មេសុ វិហរតិ, វយធម្មានុបស្សី ធម្មេសុ វិហរតិ, សមុទយវយធម្មានុបស្សី ធម្មេសុ វិហរតិ, អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានភាវនា។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានភាវនាគាមិនី បដិបទា? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ, សម្មាសង្កប្បោ, សម្មាវាចា, សម្មាកម្មន្តោ, សម្មាអាជីវោ, សម្មាវាយាមោ, សម្មាសតិ, សម្មាសមាធិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានភាវនាគាមិនី បដិបទា”តិ។ ទសមំ។

អននុស្សុតវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អននុស្សុតំ វិរាគោ, វិរទ្ធោ ភាវនា សតិ;
អញ្ញា ឆន្ទំ បរិញ្ញាយ, ភាវនា វិភង្គេន ចាតិ។

៥. អមតវគ្គោ

១. អមតសុត្តំ

៤០៧. សាវត្ថិនិទានំ ។ “ចតូសុ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា វិហរថ។ មា វោ អមតំ បនស្ស។ កតមេសុ ចតូសុ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេសុ, ភិក្ខវេ, ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា វិហរថ។ មា វោ អមតំ បនស្សា”តិ។ បឋមំ។

២. សមុទយសុត្តំ

៤០៨. “ចតុន្នំ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច ទេសេស្សាមិ។ តំ សុណាថ។ កោ ច, ភិក្ខវេ, កាយស្ស សមុទយោ? អាហារសមុទយា កាយស្ស សមុទយោ; អាហារនិរោធា កាយស្ស អត្ថង្គមោ។ ផស្សសមុទយា វេទនានំ សមុទយោ; ផស្សនិរោធា វេទនានំ អត្ថង្គមោ។ នាមរូបសមុទយា ចិត្តស្ស សមុទយោ; នាមរូបនិរោធា ចិត្តស្ស អត្ថង្គមោ។ មនសិការសមុទយា ធម្មានំ សមុទយោ; មនសិការនិរោធា ធម្មានំ អត្ថង្គមោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. មគ្គសុត្តំ

៤០៩. សាវត្ថិនិទានំ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ឯកមិទាហំ, ភិក្ខវេ, សមយំ ឧរុវេលាយំ វិហរាមិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ អជបាលនិគ្រោធេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ។ តស្ស មយ្ហំ, ភិក្ខវេ, រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ – ‘ឯកាយនោ អយំ មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា’”។

“កតមេ ចត្តារោ? កាយេ វា ភិក្ខុ កាយានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ វា ភិក្ខុ វេទនានុបស្សី វិហរេយ្យ…បេ… ចិត្តេ វា ភិក្ខុ ចិត្តានុបស្សី វិហរេយ្យ…បេ… ធម្មេសុ វា ភិក្ខុ ធម្មានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯកាយនោ អយំ មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា”តិ។

“អថ ខោ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មា សហម្បតិ មម ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ – សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ, បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ, ឯវមេវ – ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ មម បុរតោ បាតុរហោសិ។ អថ ខោ, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មា សហម្បតិ ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា យេនាហំ តេនញ្ជលិំ បណាមេត្វា មំ ឯតទវោច – ‘ឯវមេតំ, ភគវា, ឯវមេតំ, សុគត! ឯកាយនោ អយំ, ភន្តេ, មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា’”។

“កតមេ ចត្តារោ? កាយេ វា, ភន្តេ, ភិក្ខុ កាយានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ វា...បេ.... ចិត្តេ វា ...បេ.... ធម្មេសុ វា, ភន្តេ, ភិក្ខុ ធម្មានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯកាយនោ អយំ, ភន្តេ, មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា”តិ។

“ឥទមវោច, ភិក្ខវេ, ព្រហ្មា សហម្បតិ។ ឥទំ វត្វា អថាបរំ ឯតទវោច –

‘ឯកាយនំ ជាតិខយន្តទស្សី, មគ្គំ បជានាតិ ហិតានុកម្បី;
ឯតេន មគ្គេន តរិំសុ បុព្ពេ, តរិស្សន្តិ យេ ច តរន្តិ ឱឃ’”ន្តិ។ តតិយំ;

៤. សតិសុត្តំ

៤១០. “សតោ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិហរេយ្យ។ អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនី។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតោ ហោតិ។ សតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិហរេយ្យ។ អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. កុសលរាសិសុត្តំ

៤១១. “‘កុសលរាសី’តិ, ភិក្ខវេ, វទមានោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ កេវលោ ហាយំ, ភិក្ខវេ, កុសលរាសិ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ចិត្តានុបស្សី...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ‘កុសលរាសី’តិ, ភិក្ខវេ, វទមានោ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ កេវលោ ហាយំ, ភិក្ខវេ, កុសលរាសិ, យទិទំ – ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បាតិមោក្ខសំវរសុត្តំ

៤១២. អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ...បេ.... ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“សាធុ មេ, ភន្តេ, ភគវា សំខិត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ, យមហំ ភគវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរេយ្យ”ន្តិ។ “តស្មាតិហ ត្វំ, ភិក្ខុ, អាទិមេវ វិសោធេហិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ កោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មានំ? ឥធ ត្វំ, ភិក្ខុ, បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរាហិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី, សមាទាយ សិក្ខស្សុ សិក្ខាបទេសុ។ យតោ ខោ ត្វំ, ភិក្ខុ, បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរិស្សសិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខិស្សុ សិក្ខាបទេសុ; តតោ ត្វំ, ភិក្ខុ, សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេយ្យាសិ”។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ ត្វំ, ភិក្ខុ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ

សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ យតោ ខោ ត្វំ, ភិក្ខុ, សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ឯវំ ភាវេស្សសិ, តតោ តុយ្ហំ, ភិក្ខុ, យា រត្តិ វា ទិវសោ វា អាគមិស្សតិ វុទ្ធិយេវ បាដិកង្ខា កុសលេសុ ធម្មេសុ, នោ បរិហានី”តិ។

អថ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ។ អថ ខោ សោ ភិក្ខុ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ នចិរស្សេវ – យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ, តទនុត្តរំ – ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ “ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា”តិ អព្ភញ្ញាសិ។ អញ្ញតរោ ច បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ អហោសីតិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុច្ចរិតសុត្តំ

៤១៣. អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ…បេ…. “សាធុ មេ, ភន្តេ, ភគវា សំខិត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ, យមហំ ភគវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរេយ្យ”ន្តិ។ “តស្មាតិហ ត្វំ, ភិក្ខុ, អាទិមេវ វិសោធេហិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ កោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មានំ? ឥធ ត្វំ, ភិក្ខុ, កាយទុច្ចរិតំ បហាយ កាយសុចរិតំ ភាវេស្សសិ។ វចីទុច្ចរិតំ បហាយ វចីសុចរិតំ ភាវេស្សសិ។ មនោទុច្ចរិតំ បហាយ មនោសុចរិតំ ភាវេស្សសិ។ យតោ ខោ ត្វំ, ភិក្ខុ, កាយទុច្ចរិតំ បហាយ កាយសុចរិតំ ភាវេស្សសិ, វចីទុច្ចរិតំ បហាយ វចីសុចរិតំ ភាវេស្សសិ, មនោទុច្ចរិតំ បហាយ មនោសុចរិតំ ភាវេស្សសិ, តតោ ត្វំ, ភិក្ខុ, សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេយ្យាសិ”។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ ត្វំ, ភិក្ខុ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ…. ចិត្តេ…បេ…. ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ យតោ ខោ ត្វំ, ភិក្ខុ, សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ឯវំ ភាវេស្សសិ, តតោ តុយ្ហំ, ភិក្ខុ, យា រត្តិ វា ទិវសោ វា អាគមិស្សតិ វុទ្ធិយេវ បាដិកង្ខា កុសលេសុ ធម្មេសុ, នោ បរិហានី”តិ…បេ…. អញ្ញតរោ ច បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ អហោសីតិ។ សត្តមំ។

៨. មិត្តសុត្តំ

៤១៤. “យេ , ភិក្ខវេ, អនុកម្បេយ្យាថ, យេ ច ខោ សោតព្ពំ មញ្ញេយ្យុំ មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលោហិតា វា, តេ វោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវនាយ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា។

“កតមេសំ, ចតុន្នំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ…. ចិត្តេ…បេ…. ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ យេ, ភិក្ខវេ, អនុកម្បេយ្យាថ, យេ ច សោតព្ពំ មញ្ញេយ្យុំ មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលោហិតា វា, តេ វោ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវនាយ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. វេទនាសុត្តំ

៤១៥. “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, វេទនា។ កតមា តិស្សោ? សុខា វេទនា, ទុក្ខា វេទនា, អទុក្ខមសុខា វេទនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ វេទនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ វេទនានំ បរិញ្ញាយ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវេតព្ពា។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ…. ចិត្តេ…បេ…. ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ វេទនានំ បរិញ្ញាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវេតព្ពា”តិ។ នវមំ។

១០. អាសវសុត្តំ

៤១៦. “តយោមេ , ភិក្ខវេ អាសវា។ កតមេ តយោ? កាមាសវោ, ភវាសវោ, អវិជ្ជាសវោ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, តយោ អាសវា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិណ្ណន្នំ អាសវានំ បហានាយ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវេតព្ពា។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិណ្ណន្នំ អាសវានំ បហានាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវេតព្ពា”តិ។ ទសមំ។

អមតវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អមតំ សមុទយោ មគ្គោ, សតិ កុសលរាសិ ច;
បាតិមោក្ខំ ទុច្ចរិតំ, មិត្តវេទនា អាសវេន ចាតិ។

៦. គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១-១២. គង្គានទីអាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៤១៧-៤២៨. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ …បេ… ចិត្តេ …បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ វិត្ថារេតព្ពំ។

គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
ឯតេ ទ្វេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

៧. អប្បមាទវគ្គោ

១-១០. តថាគតាទិសុត្តទសកំ

៤២៩-៤៣៨. យាវតា, ភិក្ខវេ, សត្តា អបទា វា ទ្វិបទា វា ចតុប្បទា វា ពហុប្បទា វាតិ វិត្ថារេតព្ពំ។

អប្បមាទវគ្គោ សត្តមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

តថាគតំ បទំ កូដំ, មូលំ សារោ ច វស្សិកំ;
រាជា ចន្ទិមសូរិយា, វត្ថេន ទសមំ បទន្តិ។

៨. ពលករណីយវគ្គោ

១-១២. ពលាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៤៣៩-៤៥០. សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តីតិ វិត្ថារេតព្ពំ។

ពលករណីយវគ្គោ អដ្ឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ពលំ ពីជញ្ច នាគោ ច, រុក្ខោ កុម្ភេន សូកិយា;
អាកាសេន ច ទ្វេ មេឃា, នាវា អាគន្តុកា នទីតិ។

៩. ឯសនាវគ្គោ

១-១០. ឯសនាទិសុត្តទសកំ

៤៥១-៤៦០. តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, ឯសនា។ កតមា តិស្សោ? កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនាតិ វិត្ថារេតព្ពំ។

ឯសនាវគ្គោ នវមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឯសនា វិធា អាសវោ, ភវោ ច ទុក្ខតា តិស្សោ;
ខិលំ មលញ្ច នីឃោ ច, វេទនា តណ្ហា តសិនាយ ចាតិ។

១០. ឱឃវគ្គោ

១-១០. ឧទ្ធម្ភាគិយាទិសុត្តទសកំ

៤៦១-៤៧០. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ, អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវេតព្ពា។

“កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ.… ចិត្តេ…បេ.… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវេតព្ពា”តិ។

(យថា មគ្គសំយុត្តំ តថា សតិបដ្ឋានសំយុត្តំ វិត្ថារេតព្ពំ)។

ឱឃវគ្គោ ទសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថា អនុសយេន ច;
កាមគុណា នីវរណា, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយាតិ។

សតិបដ្ឋានសំយុត្តំ តតិយំ។

៤. ឥន្ទ្រិយសំយុត្តំ

១. សុទ្ធិកវគ្គោ

១. សុទ្ធិកសុត្តំ

៤៧១. សាវត្ថិនិទានំ ។ “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានី”តិ។ បឋមំ។

២. បឋមសោតាបន្នសុត្តំ

៤៧២. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អស្សាទញ្ច [សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច (ស្យា. កំ. បី. ក.) សំ. និ. ២.១៧៥] អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ បជានាតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ទុតិយសោតាបន្នសុត្តំ

៤៧៣. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ បជានាតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ”តិ។ តតិយំ។

៤. បឋមអរហន្តសុត្តំ

៤៧៤. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អស្សាទញ្ច [សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច (ស្យា. កំ. បី. ក.) សំ. និ. ២.១៧៥] អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិទិត្វា អនុបាទាវិមុត្តោ ហោតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរហំ ខីណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយអរហន្តសុត្តំ

៤៧៥. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិទិត្វា អនុបាទាវិមុត្តោ ហោតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរហំ ខីណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បឋមសមណព្រាហ្មណសុត្តំ

៤៧៦. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, ន មេ តេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា, ន ច បនេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ។

“យេ ច ខោ កេចិ [យេ ច ខោ តេ (ស្យា. កំ. ក.) សំ. និ. ២.១៧៤], ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ បជានន្តិ, តេ ខោ មេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ ចេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា; តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុតិយសមណព្រាហ្មណសុត្តំ

៤៧៧. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សទ្ធិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ, សទ្ធិន្ទ្រិយសមុទយំ នប្បជានន្តិ, សទ្ធិន្ទ្រិយនិរោធំ នប្បជានន្តិ, សទ្ធិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ នប្បជានន្តិ; វីរិយិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ…បេ.... សតិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ …បេ.... សមាធិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ…បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ, បញ្ញិន្ទ្រិយសមុទយំ នប្បជានន្តិ, បញ្ញិន្ទ្រិយនិរោធំ នប្បជានន្តិ, បញ្ញិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ នប្បជានន្តិ, ន មេ តេ, ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា, ន ច បនេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ។

“យេ ច ខោ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សទ្ធិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ, សទ្ធិន្ទ្រិយសមុទយំ បជានន្តិ, សទ្ធិន្ទ្រិយនិរោធំ បជានន្តិ, សទ្ធិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានន្តិ; វីរិយិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ, វីរិយិន្ទ្រិយសមុទយំ បជានន្តិ, វីរិយិន្ទ្រិយនិរោធំ បជានន្តិ, វីរិយិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានន្តិ; សតិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ…បេ.... សមាធិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ…បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ, បញ្ញិន្ទ្រិយសមុទយំ បជានន្តិ, បញ្ញិន្ទ្រិយនិរោធំ បជានន្តិ, បញ្ញិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានន្តិ , តេ ខោ មេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ ចេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា, តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទដ្ឋព្ពសុត្តំ

៤៧៨. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ កត្ថ ច, ភិក្ខវេ, សទ្ធិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ សោតាបត្តិយង្គេសុ – ឯត្ថ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋព្ពំ។ កត្ថ ច, ភិក្ខវេ, វីរិយិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ សម្មប្បធានេសុ – ឯត្ថ វីរិយិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋព្ពំ។ កត្ថ ច, ភិក្ខវេ, សតិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ – ឯត្ថ សតិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋព្ពំ។ កត្ថ ច, ភិក្ខវេ, សមាធិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ ឈានេសុ – ឯត្ថ សមាធិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋព្ពំ។ កត្ថ ច, ភិក្ខវេ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ – ឯត្ថ បញ្ញិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋព្ពំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមវិភង្គសុត្តំ

៤៧៩. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សទ្ធិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សទ្ធោ ហោតិ, សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធិំ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា’តិ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សទ្ធិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, វីរិយិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, វីរិយិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សតិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សតិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សមាធិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ វោស្សគ្គារម្មណំ ករិត្វា លភតិ សមាធឹ, លភតិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សមាធិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ, សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានី”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយវិភង្គសុត្តំ

៤៨០. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សទ្ធិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សទ្ធោ ហោតិ, សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធិំ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ

សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា’តិ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សទ្ធិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, វីរិយិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ សោ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ; ឧប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ; អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ; ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា [សមាបត្តិយា (ស្យា. កំ. ក.)] អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, វីរិយិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, សតិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ, ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា។ សោ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ.… ចិត្តេ…បេ.… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សតិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សមាធិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ វោស្សគ្គារម្មណំ ករិត្វា លភតិ សមាធិំ, លភតិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ។ សោ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យំ តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ‘ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារី’តិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្ពេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សមាធិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ, សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។ សោ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានី”តិ។ ទសមំ។

សុទ្ធិកវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> សុទ្ធិកញ្ចេវ ទ្វេ សោតា, អរហន្តា អបរេ ទុវេ;
> សមណព្រាហ្មណា ទដ្ឋព្ពំ, វិភង្គា អបរេ ទុវេតិ។

២. មុទុតរវគ្គោ

១. បដិលាភសុត្តំ

៤៨១. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ…បេ.…។ កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សទ្ធិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សទ្ធោ ហោតិ, សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធិំ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា’តិ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សទ្ធិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, វីរិយិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សម្មប្បធានេ អារព្ភ វីរិយំ បដិលភតិ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, វីរិយិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, សតិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ អារព្ភ សតឹ បដិលភតិ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សតិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សមាធិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ វោស្សគ្គារម្មណំ ករិត្វា លភតិ សមាធឹ, លភតិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សមាធិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានី”តិ។ បឋមំ។

២. បឋមសំខិត្តសុត្តំ

៤៨២. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមត្តា បរិបូរត្តា អរហំ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អនាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សកទាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សទ្ធានុសារី ហោតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ទុតិយសំខិត្តសុត្តំ

៤៨៣. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមត្តា បរិបូរត្តា អរហំ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អនាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សកទាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សទ្ធានុសារី ហោតិ។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយវេមត្តតា ផលវេមត្តតា ហោតិ, ផលវេមត្តតា បុគ្គលវេមត្តតា”តិ។ តតិយំ។

៤. តតិយសំខិត្តសុត្តំ

៤៨៤. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមត្តា បរិបូរត្តា អរហំ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អនាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សកទាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សទ្ធានុសារី ហោតិ។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិបូរំ បរិបូរការី អារាធេតិ, បទេសំ បទេសការី អារាធេតិ។ ‘អវញ្ឈានិ ត្វេវាហំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានី’តិ វទាមី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមវិត្ថារសុត្តំ

៤៨៥. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមត្តា បរិបូរត្តា អរហំ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី, តតោ មុទុតរេហិ សកទាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សទ្ធានុសារី ហោតី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយវិត្ថារសុត្តំ

៤៨៦. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមត្តា បរិបូរត្តា អរហំ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី, តតោ មុទុតរេហិ សកទាគាមី ហោតិ , តតោ មុទុតរេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សទ្ធានុសារី ហោតិ។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយវេមត្តតា ផលវេមត្តតា ហោតិ, ផលវេមត្តតា បុគ្គលវេមត្តតា ហោតី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. តតិយវិត្ថារសុត្តំ

៤៨៧. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមត្តា បរិបូរត្តា អរហំ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី, តតោ មុទុតរេហិ សកទាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សទ្ធានុសារី ហោតិ។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិបូរំ បរិបូរការី អារាធេតិ, បទេសំ បទេសការី អារាធេតិ។ ‘អវញ្ឈានិ ត្វេវាហំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានី’តិ វទាមី”តិ។ សត្តមំ។

៨. បដិបន្នសុត្តំ

៤៨៨. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមត្តា បរិបូរត្តា អរហំ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អរហត្តផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អនាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សកទាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ។ យស្ស ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ សព្ពេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ នត្ថិ, តមហំ ‘ពាហិរោ បុថុជ្ជនបក្ខេ ឋិតោ’តិ វទាមី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. សម្បន្នសុត្តំ

៤៨៩. អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“‘ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោ, ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោ’តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោ ហោតី”តិ? “ឥធ , ភិក្ខុ, ភិក្ខុ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសមគាមី សម្ពោធគាមី, វីរិយិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសមគាមី សម្ពោធគាមី, សតិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសមគាមី សម្ពោធគាមី , សមាធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសមគាមី សម្ពោធគាមី, បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសមគាមី សម្ពោធគាមី។ ឯត្តាវតា ខោ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោ ហោតី”តិ។ នវមំ។

១០. អាសវក្ខយសុត្តំ

៤៩០. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ។ ទសមំ។

មុទុតរវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

បដិលាភោ តយោ សំខិត្តា, វិត្ថារា អបរេ តយោ;
បដិបន្នោ ច សម្បន្នោ [បដិបន្នោ ចូបសមោ (ស្យា. កំ. បី. ក.)], ទសមំ អាសវក្ខយន្តិ។

៣. ឆឡិន្ទ្រិយវគ្គោ

១. បុនព្ភវសុត្តំ

៤៩១. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ យាវកីវញ្ចាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ នាព្ភញ្ញាសិ, នេវ តាវាហំ, ភិក្ខវេ, សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវ

មនុស្សាយ ‘អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ’តិ បច្ចញ្ញាសឹ [អភិសម្ពុទ្ធោ បច្ចញ្ញាសឹ (សី. ស្យា. កំ.)]។ យតោ ច ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ, អថាហំ, ភិក្ខវេ, សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ ‘អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ’តិ បច្ចញ្ញាសឹ។ ញាណញ្ច បន មេ ទស្សនំ ឧទបាទិ – ‘អកុប្បា មេ វិមុត្តិ [ចេតោវិមុត្តិ (សី. បី. ក.)], អយមន្តិមា ជាតិ, នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ’’’តិ។ បឋមំ។

២. ជីវិតិន្ទ្រិយសុត្តំ

៤៩២. ‘‘តីណិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ តីណិ? ឥត្ថិន្ទ្រិយំ, បុរិសិន្ទ្រិយំ, ជីវិតិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ ឥន្ទ្រិយានី’’តិ។ ទុតិយំ។

៣. អញ្ញិន្ទ្រិយសុត្តំ

៤៩៣. ‘‘តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ តីណិ? អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ , អញ្ញិន្ទ្រិយំ, អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ ឥន្ទ្រិយានី’’តិ។ តតិយំ។

៤. ឯកពីជីសុត្តំ

៤៩៤. ‘‘បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមត្តា បរិបូរត្តា អរហំ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី, តតោ មុទុតរេហិ សកទាគាមី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ឯកពីជី [ឯកពីជិ (ក.)] ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ កោលំកោលោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សត្តក្ខត្តុបរមោ ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ, តតោ មុទុតរេហិ សទ្ធានុសារី ហោតី’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. សុទ្ធកសុត្តំ

៤៩៥. ‘‘ឆយិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ ឆ? ចក្ខុន្ទ្រិយំ, សោតិន្ទ្រិយំ, ឃានិន្ទ្រិយំ , ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ, កាយិន្ទ្រិយំ, មនិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឆ ឥន្ទ្រិយានី’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. សោតាបន្នសុត្តំ

៤៩៦. ‘‘ឆយិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ ឆ? ចក្ខុន្ទ្រិយំ…បេ.… មនិន្ទ្រិយំ។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឥមេសំ ឆន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ បជានាតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’’តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. អរហន្តសុត្តំ

៤៩៧. ‘‘ឆយិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ ឆ? ចក្ខុន្ទ្រិយំ, សោតិន្ទ្រិយំ, ឃានិន្ទ្រិយំ, ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ, កាយិន្ទ្រិយំ, មនិន្ទ្រិយំ។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥមេសំ ឆន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិទិត្វា អនុបាទាវិមុត្តោ ហោតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ‘ភិក្ខុ អរហំ ខីណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ’’’តិ។ សត្តមំ។

៨. សម្ពុទ្ធសុត្តំ

៤៩៨. ‘‘ឆយិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ ឆ? ចក្ខុន្ទ្រិយំ, សោតិន្ទ្រិយំ, ឃានិន្ទ្រិយំ, ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ, កាយិន្ទ្រិយំ, មនិន្ទ្រិយំ។ យាវកីវញ្ចាហំ , ភិក្ខវេ, ឥមេសំ ឆន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ នាព្ភញ្ញាសឹ, នេវ តាវាហំ, ភិក្ខវេ, សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ ‘អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ’តិ បច្ចញ្ញាសឹ។ យតោ ច ខ្វាហំ,

ភិក្ខវេ, ឥមេសំ ឆន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិំ, អថាហំ, ភិក្ខវេ, សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ ‘អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ’តិ បច្ចញ្ញាសិំ។ ញាណញ្ច បន មេ ទស្សនំ ឧទបាទិ – ‘អកុប្បា មេ វិមុត្តិ, អយមន្តិមា ជាតិ, នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ’’’តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមសមណព្រាហ្មណសុត្តំ

៤៩៩. ‘‘ឆយិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ ឆ? ចក្ខុន្ទ្រិយំ, សោតិន្ទ្រិយំ, ឃានិន្ទ្រិយំ, ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ, កាយិន្ទ្រិយំ, មនិន្ទ្រិយំ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ ឆន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, ន មេ តេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា, ន ច បនេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ’’។ ‘‘យេ ច ខោ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ ឆន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ បជានន្តិ, តេ ខោ មេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ ចេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា, តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី’’តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយសមណព្រាហ្មណសុត្តំ

៥០០. ‘‘យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ចក្ខុន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ, ចក្ខុន្ទ្រិយសមុទយំ នប្បជានន្តិ, ចក្ខុន្ទ្រិយនិរោធំ នប្បជានន្តិ, ចក្ខុន្ទ្រិយនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ នប្បជានន្តិ; សោតិន្ទ្រិយំ…បេ… ឃានិន្ទ្រិយំ…បេ… ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ…បេ… កាយិន្ទ្រិយំ…បេ… មនិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ, មនិន្ទ្រិយសមុទយំ នប្បជានន្តិ , មនិន្ទ្រិយនិរោធំ នប្បជានន្តិ, មនិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ នប្បជានន្តិ។ ន មេ តេ, ភិក្ខវេ…បេ… សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ។

‘‘យេ ច ខោ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ចក្ខុន្ទ្រិយំ បជានន្តិ, ចក្ខុន្ទ្រិយសមុទយំ បជានន្តិ, ចក្ខុន្ទ្រិយនិរោធំ បជានន្តិ, ចក្ខុន្ទ្រិយនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ បជានន្តិ, សោតិន្ទ្រិយំ…បេ… ឃានិន្ទ្រិយំ…បេ… ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ…បេ… កាយិន្ទ្រិយំ…បេ… មនិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ, មនិន្ទ្រិយសមុទយំ បជានន្តិ, មនិន្ទ្រិយនិរោធំ បជានន្តិ, មនិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ បជានន្តិ, តេ ខោ មេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ ចេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា, តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី’’តិ។ ទសមំ។

ឆឡិន្ទ្រិយវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

បុនព្ភវោ ជីវិតញ្ញាយ, ឯកពីជី ច សុទ្ធកំ;
សោតោ អរហសម្ពុទ្ធោ, ទ្វេ ច សមណព្រាហ្មណាតិ។

៤. សុខិន្ទ្រិយវគ្គោ

១. សុទ្ធិកសុត្តំ

៥០១. ‘‘បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សុខិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានី’’តិ។ បឋមំ។

២. សោតាបន្នសុត្តំ

៥០២. ‘‘បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សុខិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ បជានាតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’’តិ។ ទុតិយំ។

៣. អរហន្តសុត្តំ

៥០៣. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សុខិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិទិត្វា អនុបាទាវិមុត្តោ ហោតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរហំ ខីណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ”តិ។ តតិយំ។

៤. បឋមសមណព្រាហ្មណសុត្តំ

៥០៤. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សុខិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, ន មេ តេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា, ន ច បនេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ។

“យេ ច ខោ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ បជានន្តិ, តេ ខោ មេ , ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ ចេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា, តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយសមណព្រាហ្មណសុត្តំ

៥០៥. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សុខិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សុខិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ, សុខិន្ទ្រិយសមុទយំ នប្បជានន្តិ, សុខិន្ទ្រិយនិរោធំ នប្បជានន្តិ, សុខិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ នប្បជានន្តិ; ទុក្ខិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ…បេ…. សោមនស្សិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ…បេ…. ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ …បេ…. ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តិ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយសមុទយំ នប្បជានន្តិ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយនិរោធំ នប្បជានន្តិ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ នប្បជានន្តិ; ន មេ តេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា, ន ច បនេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ។

“យេ ច ខោ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សុខិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ, សុខិន្ទ្រិយសមុទយំ បជានន្តិ, សុខិន្ទ្រិយនិរោធំ បជានន្តិ, សុខិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ បជានន្តិ; ទុក្ខិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ…បេ…. សោមនស្សិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ… ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ… ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ បជានន្តិ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយសមុទយំ បជានន្តិ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយនិរោធំ បជានន្តិ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ បជានន្តិ, តេ ច ខោ មេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ ចេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា, តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បឋមវិភង្គសុត្តំ

៥០៦. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សុខិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, សុខិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, កាយិកំ សុខំ , កាយិកំ សាតំ, កាយសម្ផស្សជំ សុខំ សាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សុខិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, កាយិកំ ទុក្ខំ, កាយិកំ អសាតំ, កាយសម្ផស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចេតសិកំ សុខំ, ចេតសិកំ សាតំ, មនោសម្ផស្សជំ សុខំ សាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចេតសិកំ ទុក្ខំ, ចេតសិកំ អសាតំ, មនោសម្ផស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, កាយិកំ វា ចេតសិកំ វា នេវសាតំ នាសាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុតិយវិភង្គសុត្តំ

៥០៧. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សុខិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, សុខិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, កាយិកំ សុខំ, កាយិកំ សាតំ, កាយសម្ផស្សជំ សុខំ សាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សុខិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, កាយិកំ ទុក្ខំ , កាយិកំ អសាតំ, កាយសម្ផស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចេតសិកំ សុខំ, ចេតសិកំ សាតំ, មនោសម្ផស្សជំ សុខំ សាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចេតសិកំ ទុក្ខំ, ចេតសិកំ អសាតំ, មនោសម្ផស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, កាយិកំ វា ចេតសិកំ វា នេវសាតំ នាសាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។

“តត្រ, ភិក្ខវេ, យញ្ច សុខិន្ទ្រិយំ យញ្ច សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, សុខា សា វេទនា ទដ្ឋព្ពា។ តត្រ, ភិក្ខវេ, យញ្ច ទុក្ខិន្ទ្រិយំ យញ្ច ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខា សា វេទនា ទដ្ឋព្ពា។ តត្រ, ភិក្ខវេ, យទិទំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ, អទុក្ខមសុខា សា វេទនា ទដ្ឋព្ពា។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានី”តិ។ សត្តមំ។

៨. តតិយវិភង្គសុត្តំ

៥០៨. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សុខិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, សុខិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, កាយិកំ សុខំ , កាយិកំ សាតំ, កាយសម្ផស្សជំ សុខំ សាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សុខិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, កាយិកំ ទុក្ខំ, កាយិកំ អសាតំ, កាយសម្ផស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចេតសិកំ សុខំ, ចេតសិកំ សាតំ, មនោសម្ផស្សជំ សុខំ សាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចេតសិកំ ទុក្ខំ, ចេតសិកំ អសាតំ, មនោសម្ផស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ? យំ ខោ, ភិក្ខវេ, កាយិកំ វា ចេតសិកំ វា នេវ សាតំ នាសាតំ វេទយិតំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។

“តត្រ, ភិក្ខវេ, យញ្ច សុខិន្ទ្រិយំ យញ្ច សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, សុខា សា វេទនា ទដ្ឋព្ពា។ តត្រ, ភិក្ខវេ, យញ្ច ទុក្ខិន្ទ្រិយំ យញ្ច ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខា សា វេទនា ទដ្ឋព្ពា។ តត្រ, ភិក្ខវេ, យទិទំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ, អទុក្ខមសុខា សា វេទនា ទដ្ឋព្ពា ។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បញ្ច ហុត្វា តីណិ ហោន្តិ, តីណិ ហុត្វា បញ្ច ហោន្តិ បរិយាយេនា”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. កដ្ឋោបមសុត្តំ

៥០៩. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សុខិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ សុខវេទនិយំ, ភិក្ខវេ, ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខិន្ទ្រិយំ។ សោ សុខិតោវ សមានោ ‘សុខិតោស្មី’តិ បជានាតិ។ តស្សេវ សុខវេទនិយស្ស ផស្សស្ស និរោធា ‘យំ តជ្ជំ វេទយិតំ សុខវេទនិយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ សុខិន្ទ្រិយំ តំ និរុជ្ឈតិ, តំ វូបសម្មតី’តិ បជានាតិ”។

“ទុក្ខវេទនិយំ, ភិក្ខវេ, ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ។ សោ ទុក្ខិតោវ សមានោ ‘ទុក្ខិតោស្មី’តិ បជានាតិ។ តស្សេវ ទុក្ខវេទនិយស្ស ផស្សស្ស និរោធា ‘យំ តជ្ជំ វេទយិតំ ទុក្ខវេទនិយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ តំ និរុជ្ឈតិ, តំ វូបសម្មតី’តិ បជានាតិ”។

“សោមនស្សវេទនិយំ, ភិក្ខវេ, ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ។ សោ សុមនោវ សមានោ ‘សុមនោស្មី’តិ បជានាតិ។ តស្សេវ សោមនស្សវេទនិយស្ស ផស្សស្ស និរោធា ‘យំ តជ្ជំ វេទយិតំ សោមនស្សវេទនិយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ តំ និរុជ្ឈតិ, តំ វូបសម្មតី’តិ បជានាតិ”។

“ទោមនស្សវេទនិយំ, ភិក្ខវេ, ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ។ សោ ទុម្មនោវ សមានោ ‘ទុម្មនោស្មី’តិ បជានាតិ។ តស្សេវ ទោមនស្សវេទនិយស្ស ផស្សស្ស និរោធា ‘យំ តជ្ជំ វេទយិតំ ទោមនស្សវេទនិយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ តំ និរុជ្ឈតិ, តំ វូបសម្មតី’តិ បជានាតិ”។

“ឧបេក្ខាវេទនិយំ, ភិក្ខវេ, ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ សោ ឧបេក្ខកោវ សមានោ ‘ឧបេក្ខកោស្មី’តិ បជានាតិ។ តស្សេវ ឧបេក្ខាវេទនិយស្ស ផស្សស្ស និរោធា ‘យំ តជ្ជំ វេទយិតំ ឧបេក្ខាវេទនិយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ តំ និរុជ្ឈតិ, តំ វូបសម្មតី’តិ បជានាតិ”។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ទ្វិន្នំ កដ្ឋានំ សង្ឃដ្ដនសមោធានា [សំឃដ្ដនាសមោធានា (បី. ក.), សំឃដន សមោធានា (ស្យា. កំ.)] ឧស្មា ជាយតិ, តេជោ អភិនិព្ពត្តតិ; តេសំយេវ កដ្ឋានំ នានាភាវាវិនិក្ខេបា យា [នានាភាវនិក្ខេបា (ស្យា. កំ. បី. ក.)] តជ្ជា ឧស្មា សា និរុជ្ឈតិ សា វូបសម្មតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, សុខវេទនិយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខិន្ទ្រិយំ។ សោ សុខិតោវ សមានោ ‘សុខិតោស្មី’តិ បជានាតិ។ តស្សេវ សុខវេទនិយស្ស ផស្សស្ស និរោធា ‘យំ តជ្ជំ វេទយិតំ សុខវេទនិយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខិន្ទ្រិយំ តំ និរុជ្ឈតិ , តំ វូបសម្មតី’តិ បជានាតិ”។

“ទុក្ខវេទនិយំ, ភិក្ខវេ, ផស្សំ បដិច្ច…បេ…. សោមនស្សវេទនិយំ, ភិក្ខវេ, ផស្សំ បដិច្ច…បេ…. ទោមនស្សវេទនិយំ, ភិក្ខវេ, ផស្សំ បដិច្ច…បេ…. ឧបេក្ខាវេទនិយំ, ភិក្ខវេ, ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ សោ ឧបេក្ខកោវ សមានោ ‘ឧបេក្ខកោស្មី’តិ បជានាតិ។ តស្សេវ ឧបេក្ខាវេទនិយស្ស ផស្សស្ស និរោធា ‘យំ តជ្ជំ វេទយិតំ ឧបេក្ខាវេទនិយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ តំ និរុជ្ឈតិ, តំ វូបសម្មតី’តិ បជានាតិ”។ នវមំ។

១០. ឧប្បដិបាដិកសុត្តំ

៥១០. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? ទុក្ខិន្ទ្រិយំ , ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, សុខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ។ សោ ឯវំ បជានាតិ – ‘ឧប្បន្នំ ខោ មេ ឥទំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, តញ្ច ខោ សនិមិត្តំ សនិទានំ សសង្ខារំ សប្បច្ចយំ។ តញ្ច អនិមិត្តំ អនិទានំ អសង្ខារំ អប្បច្ចយំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ’។ សោ ទុក្ខិន្ទ្រិយញ្ច បជានាតិ, ទុក្ខិន្ទ្រិយសមុទយញ្ច បជានាតិ, ទុក្ខិន្ទ្រិយនិរោធញ្ច បជានាតិ, យត្ថ ចុប្បន្នំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ

អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ តញ្ច បជានាតិ។ កត្ថ ចុប្បន្នំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, ឯត្ថ ចុប្បន្នំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, 'ភិក្ខុ អញ្ញាសិ ទុក្ខិន្ទ្រិយស្ស និរោធំ, តទត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហរតិ'"។

"ឥធ បន, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ។ សោ ឯវំ បជានាតិ – 'ឧប្បន្នំ ខោ មេ ឥទំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, តញ្ច ខោ សនិមិត្តំ សនិទានំ សសង្ខារំ សប្បច្ចយំ។ តញ្ច អនិមិត្តំ អនិទានំ អសង្ខារំ អប្បច្ចយំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ' ។ សោ ទោមនស្សិន្ទ្រិយញ្ច បជានាតិ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយសមុទយញ្ច បជានាតិ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយនិរោធញ្ច បជានាតិ, យត្ថ ចុប្បន្នំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ តញ្ច បជានាតិ។ កត្ថ ចុប្បន្នំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, ឯត្ថ ចុប្បន្នំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, 'ភិក្ខុ អញ្ញាសិ ទោមនស្សិន្ទ្រិយស្ស និរោធំ, តទត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហរតិ'"។

"ឥធ បន, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជតិ សុខិន្ទ្រិយំ។ សោ ឯវំ បជានាតិ – 'ឧប្បន្នំ ខោ មេ ឥទំ សុខិន្ទ្រិយំ, តញ្ច ខោ សនិមិត្តំ សនិទានំ សសង្ខារំ សប្បច្ចយំ។ តញ្ច អនិមិត្តំ អនិទានំ អសង្ខារំ អប្បច្ចយំ សុខិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ'។ សោ សុខិន្ទ្រិយញ្ច បជានាតិ, សុខិន្ទ្រិយសមុទយញ្ច បជានាតិ, សុខិន្ទ្រិយនិរោធញ្ច បជានាតិ, យត្ថ ចុប្បន្នំ សុខិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ តញ្ច បជានាតិ។ កត្ថ ចុប្បន្នំ សុខិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យំ តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ 'ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារី'តិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, ឯត្ថ ចុប្បន្នំ សុខិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, 'ភិក្ខុ អញ្ញាសិ សុខិន្ទ្រិយស្ស និរោធំ, តទត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហរតិ'"។

"ឥធ បន, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជតិ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ។ សោ ឯវំ បជានាតិ – 'ឧប្បន្នំ ខោ មេ ឥទំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, តញ្ច ខោ សនិមិត្តំ សនិទានំ សសង្ខារំ សប្បច្ចយំ។ តញ្ច អនិមិត្តំ អនិទានំ អសង្ខារំ អប្បច្ចយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ'។ សោ សោមនស្សិន្ទ្រិយញ្ច បជានាតិ, សោមនស្សិន្ទ្រិយសមុទយញ្ច បជានាតិ, សោមនស្សិន្ទ្រិយនិរោធញ្ច បជានាតិ, យត្ថ ចុប្បន្នំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ តញ្ច បជានាតិ។ កត្ថ ចុប្បន្នំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្ពេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, ឯត្ថ ចុប្បន្នំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, 'ភិក្ខុ អញ្ញាសិ សោមនស្សិន្ទ្រិយស្ស និរោធំ, តទត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហរតិ'"។

"ឥធ បន, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ សោ ឯវំ បជានាតិ – 'ឧប្បន្នំ ខោ មេ ឥទំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ, តញ្ច ខោ សនិមិត្តំ សនិទានំ សសង្ខារំ សប្បច្ចយំ។ តញ្ច អនិមិត្តំ អនិទានំ អសង្ខារំ អប្បច្ចយំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ'។ សោ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយញ្ច បជានាតិ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយសមុទយញ្ច បជានាតិ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយនិរោធញ្ច បជានាតិ, យត្ថ ចុប្បន្នំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ តញ្ច បជានាតិ។ កត្ថ ចុប្បន្នំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សព្ពសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, ឯត្ថ ចុប្បន្នំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, 'ភិក្ខុ អញ្ញាសិ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយស្ស និរោធំ, តទត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហរតី'"តិ។ ទសមំ។

សុខិន្ទ្រិយវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សុទ្ធិកញ្ច សោតោ អរហា, ទុវេ សមណព្រាហ្មណា;
វិភង្គេន តយោ វុត្តា, កដ្ឋោ ឧប្បដិបាដិកន្តិ។

៥. ជរាវគ្គោ

១. ជរាធម្មសុត្តំ

៥១១. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្ពារាមេ មិគារមាតុបាសាទេ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ បច្ឆាតបេ និសិន្នោ ហោតិ បិដ្ឋិ ឱតាបយមានោ។

អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ភគវតោ គត្តានិ បាណិនា អនោមជ្ជន្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – "អច្ឆរិយំ, ភន្តេ , អព្ភុតំ, ភន្តេ! ន ចេវំ ទានិ, ភន្តេ, ភគវតោ តាវ បរិសុទ្ធោ ឆវិវណ្ណោ បរិយោទាតោ, សិថិលានិ ច គត្តានិ សព្ពានិ វលិយជាតានិ, បុរតោ បព្ភារោ ច កាយោ, ទិស្សតិ ច ឥន្ទ្រិយានំ អញ្ញថត្តំ – ចក្ខុន្ទ្រិយស្ស សោតិន្ទ្រិយស្ស ឃានិន្ទ្រិយស្ស ជិវ្ហិន្ទ្រិយស្ស កាយិន្ទ្រិយស្សា"តិ។

"ឯវញ្ហេតំ , អានន្ទ, ហោតិ – ជរាធម្មោ យោព្ពញ្ញេ, ព្យាធិធម្មោ អារោគ្យេ, មរណធម្មោ ជីវិតេ។ ន ចេវ តាវ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ឆវិវណ្ណោ បរិយោទាតោ, សិថិលានិ ច ហោន្តិ គត្តានិ សព្ពានិ វលិយជាតានិ, បុរតោ បព្ភារោ ច កាយោ, ទិស្សតិ ច ឥន្ទ្រិយានំ អញ្ញថត្តំ – ចក្ខុន្ទ្រិយស្ស សោតិន្ទ្រិយស្ស ឃានិន្ទ្រិយស្ស ជិវ្ហិន្ទ្រិយស្ស កាយិន្ទ្រិយស្សា"តិ។

"ឥទមវោច ភគវា។ ឥទំ វត្វា ច សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

"ធី តំ ជម្មិ ជរេ អត្ថុ, ទុព្ពណ្ណករណី ជរេ;
តាវ មនោរមំ ពិម្ពំ, ជរាយ អភិមទ្ទិតំ។

"យោបិ វស្សសតំ ជីវេ, សោបិ មច្ចុបរាយណោ [សព្ពេ មច្ចុបរាយនា (ស្យា. កំ. ក.)];
ន កិញ្ចិ បរិវជ្ជេតិ, សព្ពមេវាភិមទ្ទតី"តិ។ បឋមំ;

២. ឧណ្ណាភព្រាហ្មណសុត្តំ

៥១២. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ ឧណ្ណាភោ ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ឧណ្ណាភោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

"បញ្ចិមានិ, ភោ គោតម, ឥន្ទ្រិយានិ នានាវិសយានិ នានាគោចរានិ, ន អញ្ញមញ្ញស្ស គោចរវិសយំ បច្ចនុភោន្តិ។ កតមានិ បញ្ច? ចក្ខុន្ទ្រិយំ, សោតិន្ទ្រិយំ, ឃានិន្ទ្រិយំ, ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ, កាយិន្ទ្រិយំ ។ ឥមេសំ នុ ខោ, ភោ គោតម, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ នានាវិសយានំ នានាគោចរានំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស គោចរវិសយំ បច្ចនុភោន្តានំ កឹ បដិសរណំ, កោ ច នេសំ គោចរវិសយំ បច្ចនុភោតី"តិ?

"បញ្ចិមានិ, ព្រាហ្មណ, ឥន្ទ្រិយានិ នានាវិសយានិ នានាគោចរានិ ន អញ្ញមញ្ញស្ស គោចរវិសយំ បច្ចនុភោន្តិ។ កតមានិ បញ្ច? ចក្ខុន្ទ្រិយំ, សោតិន្ទ្រិយំ , ឃានិន្ទ្រិយំ, ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ, កាយិន្ទ្រិយំ។ ឥមេសំ ខោ, ព្រាហ្មណ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ នានាវិសយានំ នានាគោចរានំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស គោចរវិសយំ បច្ចនុភោន្តានំ មនោ បដិសរណំ, មនោវ នេសំ គោចរវិសយំ បច្ចនុភោតី"តិ។

"មនស្ស បន, ភោ គោតម, កឹ បដិសរណ"ន្តិ? "មនស្ស ខោ, ព្រាហ្មណ, សតិ បដិសរណ"ន្តិ។ "សតិយា បន, ភោ គោតម, កឹ បដិសរណ"ន្តិ? "សតិយា ខោ, ព្រាហ្មណ, វិមុត្តិ បដិសរណ"ន្តិ។ "វិមុត្តិយា បន, ភោ គោតម, កឹ បដិសរណ"ន្តិ? "វិមុត្តិយា ខោ, ព្រាហ្មណ, និព្ពានំ បដិសរណ"ន្តិ។ "និព្ពានស្ស បន, ភោ គោតម, កឹ បដិសរណ"ន្តិ? "អច្ចយាសិ [អច្ចសរា (សី. ស្យា. កំ.), អជ្ឈបរំ (បី. ក.)], ព្រាហ្មណ, បញ្ហំ, នាសក្ខិ បញ្ហស្ស បរិយន្តំ គហេតុំ។ និព្ពានោគធញ្ហិ, ព្រាហ្មណ, ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ និព្ពានបរាយណំ និព្ពានបរិយោសាន"ន្តិ។

អថ ខោ ឧណ្ណាភោ ព្រាហ្មណោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ។

អថ ខោ ភគវា អចិរបក្កន្តេ ឧណ្ណាភេ ព្រាហ្មណេ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – "សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, កូដាគារេ វា កូដាគារសាលាយំ វា [រស្មិយោ (ស្យា. ក.)] បាចីនវាតបានា សូរិយេ ឧគ្គច្ឆន្តេ វាតបានេន រស្មិ [កូដាគារំ វា កូដាគារសាលំ វា ឧត្តរាយ (ក. សី.)] បវិសិត្វា ក្វាស្ស [កាយ (ស្យា. ក.)] បតិដ្ឋិតា"តិ? "បច្ឆិមាយំ, ភន្តេ, ភិត្តិយ"ន្តិ។ "ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឧណ្ណាភស្ស ព្រាហ្មណស្ស តថាគតេ សទ្ធា និវិដ្ឋា មូលជាតា បតិដ្ឋិតា ទឡ្ហា

អសំហារិយា សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មឹ។ ឥមម្ហិ ចេ, ភិក្ខវេ, សមយេ ឧណ្ណាភោ ព្រាហ្មណោ កាលង្ករេយ្យ, នត្ថិ សំយោជនំ យេន សំយោជនេន សំយុត្តោ ឧណ្ណាភោ ព្រាហ្មណោ បុន ឥមំ លោកំ អាគច្ឆេយ្យា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. សាកេតសុត្តំ

៥១៣. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សាកេតេ វិហរតិ អញ្ជនវនេ មិគទាយេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “អត្ថិ នុ ខោ, ភិក្ខវេ , បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម យានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ តានិ បញ្ច ពលានិ ហោន្តិ, យានិ បញ្ច ពលានិ តានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ហោន្តី”តិ?

“ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា ភគវំនេត្តិកា ភគវំបដិសរណា។ សាធុ វត, ភន្តេ, ភគវន្តំយេវ បដិភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ។ ភគវតោ សុត្វា ភិក្ខូ ធារេស្សន្តី”តិ។ “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម យានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ តានិ បញ្ច ពលានិ ហោន្តិ, យានិ បញ្ច ពលានិ តានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ហោន្តិ”។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម យានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ តានិ បញ្ច ពលានិ ហោន្តិ, យានិ បញ្ច ពលានិ តានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ហោន្តិ? យំ, ភិក្ខវេ, សទ្ធិន្ទ្រិយំ តំ សទ្ធាពលំ, យំ សទ្ធាពលំ តំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ; យំ វីរិយិន្ទ្រិយំ តំ វីរិយពលំ, យំ វីរិយពលំ តំ វីរិយិន្ទ្រិយំ; យំ សតិន្ទ្រិយំ តំ សតិពលំ, យំ សតិពលំ តំ សតិន្ទ្រិយំ; យំ សមាធិន្ទ្រិយំ តំ សមាធិពលំ, យំ សមាធិពលំ តំ សមាធិន្ទ្រិយំ; យំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ តំ បញ្ញាពលំ, យំ បញ្ញាពលំ តំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា, តស្ស មជ្ឈេ ទីបោ។ អត្ថិ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា នទិយា ឯកោ សោតោ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ [សង្ខំ (សី. ស្យា. កំ.)]។ អត្ថិ បន, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា នទិយា ទ្វេ សោតានិ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា នទិយា ឯកោ សោតោ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ? យញ្ច, ភិក្ខវេ, តស្ស ទីបស្ស បុរិមន្តេ [បុរត្ថិមន្តេ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ឧទកំ, យញ្ច បច្ឆិមន្តេ ឧទកំ – អយំ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា នទិយា ឯកោ សោតោ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា នទិយា ទ្វេ សោតានិ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ? យញ្ច, ភិក្ខវេ, តស្ស ទីបស្ស ឧត្តរន្តេ ឧទកំ, យញ្ច ទក្ខិណន្តេ ឧទកំ – អយំ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា នទិយា ទ្វេ សោតានិ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ តំ សទ្ធាពលំ, យំ សទ្ធាពលំ តំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ; យំ វីរិយិន្ទ្រិយំ តំ វីរិយពលំ, យំ វីរិយពលំ តំ វីរិយិន្ទ្រិយំ; យំ សតិន្ទ្រិយំ តំ សតិពលំ , យំ សតិពលំ តំ សតិន្ទ្រិយំ; យំ សមាធិន្ទ្រិយំ តំ សមាធិពលំ, យំ សមាធិពលំ តំ សមាធិន្ទ្រិយំ; យំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ តំ បញ្ញាពលំ, យំ បញ្ញាពលំ តំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ បញ្ចន្នំ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ។ តតិយំ។

៤. បុព្ពកោដ្ឋកសុត្តំ

៥១៤. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្ពកោដ្ឋកេ។ តត្រ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ អាមន្តេសិ – “សទ្ទហសិ [សទ្ទហាសិ (សី. បី.)] ត្វំ, សារិបុត្ត – សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសាន”ន្តិ?

“ន ខ្វាហំ ឯត្ថ, ភន្តេ, ភគវតោ សទ្ធាយ គច្ឆាមិ – សទ្ធិន្ទ្រិយំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ។ យេសញ្ហេតំ, ភន្តេ, អញ្ញាតំ អស្ស អទិដ្ឋំ អវិទិតំ អសច្ឆិកតំ អផស្សិតំ [អបស្សិតំ (សី. ស្យា. កំ. ក.), អផុសិតំ (បី.)] បញ្ញាយ, តេ តត្ថ បរេសំ សទ្ធាយ គច្ឆេយ្យុំ – សទ្ធិន្ទ្រិយំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ។ យេសញ្ច ខោ ឯតំ, ភន្តេ, ញាតំ ទិដ្ឋំ វិទិតំ សច្ឆិកតំ ផស្សិតំ បញ្ញាយ, និក្កង្ខា តេ តត្ថ និព្ពិចិកិច្ឆា – សទ្ធិន្ទ្រិយំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ។ មយ្ហញ្ច ខោ ឯតំ, ភន្តេ, ញាតំ ទិដ្ឋំ វិទិតំ សច្ឆិកតំ ផស្សិតំ បញ្ញាយ។ និក្កង្ខវាហំ តត្ថ និព្ពិចិកិច្ឆោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសាន”ន្តិ។

“សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! យេសញ្ហិ តំ, សារិបុត្ត, អញ្ញាតំ អស្ស អទិដ្ឋំ អវិទិតំ អសច្ឆិកតំ អផស្សិតំ បញ្ញាយ, តេ តត្ថ បរេសំ សទ្ធាយ គច្ឆេយ្យុំ – សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ។ យេសញ្ច ខោ ឯតំ, សារិបុត្ត, ញាតំ ទិដ្ឋំ វិទិតំ សច្ឆិកតំ ផស្សិតំ បញ្ញាយ, និក្កង្ខា តេ តត្ថ និព្ពិចិកិច្ឆា – សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសាន”ន្តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមបុព្ពារាមសុត្តំ

៥១៥. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្ពារាមេ មិគារមាតុបាសាទេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “កតិនំ នុ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមី”តិ?

ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា...បេ.... “ឯកស្ស ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយស្ស ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមីតិ។ កតមស្ស ឯកស្ស បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស បញ្ញវតោ , ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស តទន្វយា សទ្ធា សណ្ឋាតិ, តទន្វយំ វីរិយំ សណ្ឋាតិ, តទន្វយា សតិ សណ្ឋាតិ, តទន្វយោ សមាធិ សណ្ឋាតិ។ ឥមស្ស ខោ, ភិក្ខវេ, ឯកស្ស ឥន្ទ្រិយស្ស ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយបុព្ពារាមសុត្តំ

៥១៦. តំយេវ និទានំ។ “កតិនំ នុ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមី”តិ? ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា...បេ.... “ទ្វិន្នំ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមីតិ។ កតមេសំ ទ្វិន្នំ? អរិយាយ ច បញ្ញាយ, អរិយាយ ច វិមុត្តិយា។ យា ហិស្ស, ភិក្ខវេ, អរិយា បញ្ញា តទស្ស បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ យា ហិស្ស, ភិក្ខវេ, អរិយា វិមុត្តិ តទស្ស សមាធិន្ទ្រិយំ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ទ្វិន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. តតិយបុព្ពារាមសុត្តំ

៥១៧. តំយេវ និទានំ។ “កតិនំ នុ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមី”តិ? ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា...បេ.... “ចតុន្នំ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមីតិ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? វីរិយិន្ទ្រិយស្ស, សតិន្ទ្រិយស្ស, សមាធិន្ទ្រិយស្ស, បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស – ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមី”តិ។ សត្តមំ។

៨. ចតុត្ថបុព្ពារាមសុត្តំ

៥១៨. តំយេវ និទានំ។ “កតិនំ នុ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមី”តិ? ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា...បេ.... “បញ្ចន្នំ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមីតិ។ កតមេសំ បញ្ចន្នំ? សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស , វីរិយិន្ទ្រិយស្ស, សតិន្ទ្រិយស្ស, សមាធិន្ទ្រិយស្ស, បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស – ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ខីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បិណ្ឌោលភារទ្វាជសុត្តំ

៥១៩. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មតា បិណ្ឌោលភារទ្វាជេន អញ្ញា ព្យាកតា ហោតិ – “ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ , នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាមី”តិ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ –

“អាយស្មតា, ភន្តេ, បិណ្ឌោលភារទ្វាជេន អញ្ញា ព្យាកតា – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមីតិ។ កិំ នុ ខោ, ភន្តេ, អត្ថវសំ សម្បស្សមានេន អាយស្មតា បិណ្ឌោលភារទ្វាជេន អញ្ញា ព្យាកតា – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមី”តិ?

“តិណ្ណន្នំ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា បិណ្ឌោលភារទ្វាជេន ភិក្ខុនា អញ្ញា ព្យាកតា – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមីតិ។ កតមេសំ តិណ្ណន្នំ? សតិន្ទ្រិយស្ស, សមាធិន្ទ្រិយស្ស, បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស – ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិណ្ណន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា បិណ្ឌោលភារទ្វាជេន ភិក្ខុនា អញ្ញា ព្យាកតា – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមីតិ។ ឥមានិ ច, ភិក្ខវេ, តីណិន្ទ្រិយានិ កិមន្តានិ? ខយន្តានិ។ កិស្ស ខយន្តានិ? ជាតិជរាមរណស្ស។ ‘ជាតិជរាមរណំ ខយ’ន្តិ ខោ, ភិក្ខវេ, សម្បស្សមានេន បិណ្ឌោលភារទ្វាជេន ភិក្ខុនា អញ្ញា ព្យាកតា – ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ បជានាមី”តិ។ នវមំ។

១០. អាបណសុត្តំ

៥២០. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា អង្គេសុ វិហរតិ អាបណំ នាម អង្គានំ និគមោ។ តត្រ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ អាមន្តេសិ – “យោ សោ, សារិបុត្ត, អរិយសាវកោ តថាគតេ ឯកន្តគតោ [ឯកន្តិគតោ (សី.)] អភិប្បសន្នោ, ន សោ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា កង្ខេយ្យ វា វិចិកិច្ឆេយ្យ វា”តិ?

“យោ សោ, ភន្តេ, អរិយសាវកោ តថាគតេ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ, ន សោ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា កង្ខេយ្យ វា វិចិកិច្ឆេយ្យ វា។ សទ្ធស្ស ហិ, ភន្តេ, អរិយសាវកស្ស ឯវំ បាដិកង្ខំ យំ អារទ្ធវីរិយោ វិហរិស្សតិ – អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ យំ ហិស្ស, ភន្តេ, វីរិយំ តទស្ស វីរិយិន្ទ្រិយំ។

“សទ្ធស្ស ហិ , ភន្តេ, អរិយសាវកស្ស អារទ្ធវីរិយស្ស ឯតំ បាដិកង្ខំ យំ សតិមា ភវិស្សតិ, បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ, ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា។ យា ហិស្ស, ភន្តេ, សតិ តទស្ស សតិន្ទ្រិយំ។

“សទ្ធស្ស ហិ, ភន្តេ, អរិយសាវកស្ស អារទ្ធវីរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតិនោ ឯតំ បាដិកង្ខំ យំ វោស្សគ្គារម្មណំ ករិត្វា លភិស្សតិ សមាធិំ, លភិស្សតិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ។ យោ ហិស្ស, ភន្តេ, សមាធិ តទស្ស សមាធិន្ទ្រិយំ។

“សទ្ធស្ស ហិ, ភន្តេ, អរិយសាវកស្ស អារទ្ធវីរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតិនោ សមាហិតចិត្តស្ស ឯតំ បាដិកង្ខំ យំ ឯវំ បជានិស្សតិ – អនមតគ្គោ ខោ សំសារោ។ បុព្ពា កោដិ ន បញ្ញាយតិ អវិជ្ជានីវរណានំ សត្តានំ តណ្ហាសំយោជនានំ សន្ធាវតំ សំសរតំ។ អវិជ្ជាយ ត្វេវ តមោកាយស្ស អសេសវិរាគនិរោធោ សន្តមេតំ បទំ បណីតមេតំ បទំ, យទិទំ – សព្ពសង្ខារសមថោ សព្ពូបធិបដិនិស្សគ្គោ តណ្ហាក្ខយោ វិរាគោ និរោធោ និព្ពានំ [និព្ពានន្តិ (?)]។ យា ហិស្ស, ភន្តេ, បញ្ញា តទស្ស បញ្ញិន្ទ្រិយំ។

“សទ្ធោ សោ [ស ខោ សោ (សី. ស្យា. កំ.)], ភន្តេ, អរិយសាវកោ ឯវំ បទហិត្វា បទហិត្វា ឯវំ សរិត្វា សរិត្វា ឯវំ សមាទហិត្វា សមាទហិត្វា ឯវំ បជានិត្វា បជានិត្វា ឯវំ អភិសទ្ទហតិ – ‘ឥមេ ខោ តេ ធម្មា យេ មេ បុព្ពេ សុតវា អហេសុំ។ តេនាហំ ឯតរហិ កាយេន ច ផុសិត្វា វិហរាមិ, បញ្ញាយ ច អតិវិជ្ឈ [បដិវិជ្ឈ (សី. ក.) តទដ្ឋកថាសុ បន អតិវិជ្ឈិត្វាតិ វណ្ណិតំ] បស្សាមី’តិ។ យា ហិស្ស, ភន្តេ, សទ្ធា តទស្ស សទ្ធិន្ទ្រិយ”ន្តិ។

“សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! យោ សោ, សារិបុត្ត, អរិយសាវកោ តថាគតេ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ, ន សោ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា កង្ខេយ្យ វា វិចិកិច្ឆេយ្យ វា។ សទ្ធស្ស ហិ, សារិបុត្ត, អរិយសាវកស្ស ឯតំ

បាដិកង្ខំ យំ អារទ្ធវីរិយោ វិហរិស្សតិ – អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ យំ ហិស្ស, សារិបុត្ត, វីរិយំ តទស្ស វីរិយិន្ទ្រិយំ។

“សទ្ធស្ស ហិ, សារិបុត្ត, អរិយសាវកស្ស អារទ្ធវីរិយស្ស ឯតំ បាដិកង្ខំ យំ សតិមា ភវិស្សតិ, បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ, ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា។ យា ហិស្ស, សារិបុត្ត, សតិ តទស្ស សតិន្ទ្រិយំ។

“សទ្ធស្ស ហិ, សារិបុត្ត, អរិយសាវកស្ស អារទ្ធវីរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតិនោ ឯតំ បាដិកង្ខំ យំ វោស្សគ្គារម្មណំ ករិត្វា លភិស្សតិ សមាធិំ, លភិស្សតិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ។ យោ ហិស្ស, សារិបុត្ត, សមាធិ តទស្ស សមាធិន្ទ្រិយំ។

“សទ្ធស្ស ហិ, សារិបុត្ត, អរិយសាវកស្ស អារទ្ធវីរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតិនោ សមាហិតចិត្តស្ស ឯតំ បាដិកង្ខំ យំ ឯវំ បជានិស្សតិ – អនមតគ្គោ ខោ សំសារោ។ បុព្ពា កោដិ ន បញ្ញាយតិ អវិជ្ជានីវរណានំ សត្តានំ តណ្ហាសំយោជនានំ សន្ធាវតំ សំសរតំ។ អវិជ្ជាយ ត្វេវ តមោកាយស្ស អសេសវិរាគនិរោធោ សន្តមេតំ បទំ បណីតមេតំ បទំ, យទិទំ – សព្ពសង្ខារសមថោ សព្ពូបធិបដិនិស្សគ្គោ តណ្ហាក្ខយោ វិរាគោ និរោធោ និព្ពានំ។ យា ហិស្ស, សារិបុត្ត, បញ្ញា តទស្ស បញ្ញិន្ទ្រិយំ។

“សទ្ធោ សោ [ស ខោ សោ (សី. ស្យា. កំ. បី.)], សារិបុត្ត, អរិយសាវកោ ឯវំ បទហិត្វា បទហិត្វា ឯវំ សរិត្វា សរិត្វា ឯវំ សមាទហិត្វា សមាទហិត្វា ឯវំ បជានិត្វា បជានិត្វា ឯវំ អភិសទ្ទហតិ – ‘ឥមេ ខោ តេ ធម្មា យេ មេ បុព្ពេ សុតវា អហេសុំ។ តេនាហំ ឯតរហិ កាយេន ច ផុសិត្វា វិហរាមិ, បញ្ញាយ ច អតិវិជ្ឈ [បដិវិជ្ឈ (ក. សី. ក.)] បស្សាមី’តិ។ យា ហិស្ស, សារិបុត្ត, សទ្ធា តទស្ស សទ្ធិន្ទ្រិយ”ន្តិ។ ទសមំ។

ជរាវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ជរា ឧណ្ណាភោ ព្រាហ្មណោ, សាកេតោ បុព្ពកោដ្ឋកោ;
បុព្ពារាមេ ច ចត្តារិ, បិណ្ឌោលោ អាបណេន ចាតិ [សទ្ទេន តេ ទសាតិ (ស្យា. កំ. ក.)]។

៦. សូករខតវគ្គោ

១. សាលសុត្តំ

៥២១. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ វិហរតិ សាលាយ ព្រាហ្មណគាមេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា, សីហោ មិគរាជា តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ថាមេន ជវេន សូរេន [សូរិយេន (សី. ស្យា. កំ.)]; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយ”។

“កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយា ធម្មា? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ; វីរិយិន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ; សតិន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ; សមាធិន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ; បញ្ញិន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ។ សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យេ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា, សីហោ មិគរាជា តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ថាមេន ជវេន សូរេន; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយា”តិ។ បឋមំ។

២. មល្លិកសុត្តំ

៥២២. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា មល្លេសុ [មល្លកេសុ (សី. ស្យា. កំ.), មល្លិកេសុ (ក.)] វិហរតិ ឧរុវេលកប្បំ នាម មល្លានំ និគមោ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “យាវកីវញ្ច, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស អរិយញាណំ ន ឧប្បន្នំ ហោតិ នេវ តាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សណ្ឋិតិ ហោតិ, នេវ តាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អវដ្ឋិតិ ហោតិ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស អរិយញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ, អថ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សណ្ឋិតិ ហោតិ, អថ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អវដ្ឋិតិ ហោតិ”។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យាវកីវញ្ច កូដាគារស្ស កូដំ ន ឧស្សិតំ ហោតិ, នេវ តាវ គោបានសីនំ សណ្ឋិតិ ហោតិ, នេវ តាវ គោបានសីនំ អវដ្ឋិតិ ហោតិ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, កូដាគារស្ស កូដំ ឧស្សិតំ ហោតិ, អថ គោបានសីនំ សណ្ឋិតិ ហោតិ, អថ គោបានសីនំ អវដ្ឋិតិ ហោតិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យាវកីវញ្ច អរិយសាវកស្ស អរិយញាណំ ន ឧប្បន្នំ ហោតិ, នេវ តាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សណ្ឋិតិ ហោតិ, នេវ តាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អវដ្ឋិតិ ហោតិ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស អរិយញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ, អថ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ…បេ…. អវដ្ឋិតិ ហោតិ។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស , វីរិយិន្ទ្រិយស្ស, សតិន្ទ្រិយស្ស, សមាធិន្ទ្រិយស្ស។ បញ្ញវតោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស តទន្វយា សទ្ធា សណ្ឋាតិ, តទន្វយំ វីរិយំ សណ្ឋាតិ, តទន្វយា សតិ សណ្ឋាតិ, តទន្វយោ សមាធិ សណ្ឋាតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. សេខសុត្តំ

៥២៣. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “អត្ថិ នុ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេខោ ភិក្ខុ សេខភូមិយំ ឋិតោ ‘សេខោស្មី’តិ បជានេយ្យ, អសេខោ ភិក្ខុ អសេខភូមិយំ ឋិតោ ‘អសេខោស្មី’តិ បជានេយ្យា”តិ?

ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា…បេ…. “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេខោ ភិក្ខុ សេខភូមិយំ ឋិតោ ‘សេខោស្មី’តិ បជានេយ្យ, អសេខោ ភិក្ខុ អសេខភូមិយំ ឋិតោ ‘អសេខោស្មី’តិ បជានេយ្យ”។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេខោ ភិក្ខុ សេខភូមិយំ ឋិតោ ‘សេខោស្មី’តិ បជានាតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ – អយម្បិ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេខោ ភិក្ខុ សេខភូមិយំ ឋិតោ ‘សេខោស្មី’តិ បជានាតិ”។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘អត្ថិ នុ ខោ ឥតោ ពហិទ្ធា អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា យោ ឯវំ ភូតំ តច្ឆំ តថំ ធម្មំ ទេសេតិ យថា ភគវា’តិ? សោ ឯវំ បជានាតិ – ‘នត្ថិ ខោ ឥតោ ពហិទ្ធា អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា យោ ឯវំ ភូតំ តច្ឆំ តថំ ធម្មំ ទេសេតិ យថា ភគវា’តិ។ អយម្បិ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេខោ ភិក្ខុ សេខភូមិយំ ឋិតោ ‘សេខោស្មី’តិ បជានាតិ”។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បជានាតិ – សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ – យំគតិកានិ យំបរមានិ យំផលានិ យំបរិយោសានានិ។ ន ហេវ ខោ កាយេន ផុសិត្វា វិហរតិ; បញ្ញាយ ច អតិវិជ្ឈ បស្សតិ។ អយម្បិ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេខោ ភិក្ខុ សេខភូមិយំ ឋិតោ ‘សេខោស្មី’តិ បជានាតិ”។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម អសេខោ ភិក្ខុ អសេខភូមិយំ ឋិតោ ‘អសេខោស្មី’តិ បជានាតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អសេខោ ភិក្ខុ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បជានាតិ – សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ – យំគតិកានិ យំបរមានិ យំផលានិ យំបរិយោសានានិ។ កាយេន ច ផុសិត្វា វិហរតិ; បញ្ញាយ ច អតិវិជ្ឈ បស្សតិ។ អយម្បិ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម អសេខោ ភិក្ខុ អសេខភូមិយំ ឋិតោ ‘អសេខោស្មី’តិ បជានាតិ”។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អសេខោ ភិក្ខុ ឆ ឥន្ទ្រិយានិ បជានាតិ។ ‘ចក្ខុន្ទ្រិយំ, សោតិន្ទ្រិយំ, ឃានិន្ទ្រិយំ, ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ, កាយិន្ទ្រិយំ, មនិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ ឆ ឥន្ទ្រិយានិ សព្ពេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈិស្សន្តិ, អញ្ញានិ ច ឆ ឥន្ទ្រិយានិ ន កុហិញ្ចិ កិស្មិញ្ចិ ឧប្បជ្ជិស្សន្តី’តិ បជានាតិ។ អយម្បិ ខោ, ភិក្ខវេ, បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម អសេខោ ភិក្ខុ អសេខភូមិយំ ឋិតោ ‘អសេខោស្មី’តិ បជានាតី”តិ។ តតិយំ។

៤. បទសុត្តំ

៥២៤. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យានិ កានិចិ ជង្គលានំ [ជង្គមានំ (សី. បី.)] បាណានំ បទជាតានិ សព្ពានិ តានិ ហត្ថិបទេ សមោធានំ គច្ឆន្តិ, ហត្ថិបទំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – មហន្តត្តេន; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យានិ កានិចិ បទានិ ពោធាយ សំវត្តន្តិ , បញ្ញិន្ទ្រិយំ បទំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយ។ កតមានិ ច, ភិក្ខវេ, បទានិ ពោធាយ សំវត្តន្តិ? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, ភិក្ខវេ, បទំ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ; វីរិយិន្ទ្រិយំ បទំ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ; សតិន្ទ្រិយំ បទំ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ; សមាធិន្ទ្រិយំ បទំ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ; បញ្ញិន្ទ្រិយំ បទំ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យានិ កានិចិ ជង្គលានំ បាណានំ បទជាតានិ សព្ពានិ តានិ ហត្ថិបទេ សមោធានំ គច្ឆន្តិ, ហត្ថិបទំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – មហន្តត្តេន; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យានិ កានិចិ បទានិ ពោធាយ សំវត្តន្តិ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ បទំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយា”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. សារសុត្តំ

៥២៥. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ សារគន្ធា, លោហិតចន្ទនំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា , បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយ។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយា ធម្មា? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ។ វីរិយិន្ទ្រិយំ…បេ…. សតិន្ទ្រិយំ …បេ…. សមាធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ សារគន្ធា, លោហិតចន្ទនំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បតិដ្ឋិតសុត្តំ

៥២៦. “ឯកធម្មេ បតិដ្ឋិតស្ស, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ហោន្តិ សុភាវិតានិ។ កតមស្មិំ ឯកធម្មេ? អប្បមាទេ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ, អប្បមាទោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចិត្តំ រក្ខតិ អាសវេសុ ច សាសវេសុ ច ធម្មេសុ។ តស្ស ចិត្តំ រក្ខតោ អាសវេសុ ច សាសវេសុ ច ធម្មេសុ សទ្ធិន្ទ្រិយម្បិ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ វីរិយិន្ទ្រិយម្បិ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ សតិន្ទ្រិយម្បិ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ សមាធិន្ទ្រិយម្បិ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ បញ្ញិន្ទ្រិយម្បិ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ ឯវម្បិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឯកធម្មេ បតិដ្ឋិតស្ស ភិក្ខុនោ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ហោន្តិ សុភាវិតានី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. សហម្បតិព្រហ្មសុត្តំ

៥២៧. ឯកំ សមយំ ភគវា ឧរុវេលាយំ វិហរតិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ អជបាលនិគ្រោធេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ។ អថ ខោ ភគវតោ រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ – “បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អមតោគធានិ ហោន្តិ អមតបរាយណានិ អមតបរិយោសានានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ។ វីរិយិន្ទ្រិយំ…បេ…. សតិន្ទ្រិយំ…បេ…. សមាធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ។ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អមតោគធានិ ហោន្តិ អមតបរាយណានិ អមតបរិយោសានានី”តិ។

អថ ខោ ព្រហ្មា សហម្បតិ ភគវតោ ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ – សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ, បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ; ឯវមេវ ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ ភគវតោ បុរតោ បាតុរហោសិ។ អថ ខោ ព្រហ្មា សហម្បតិ ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិំ បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឯវមេតំ, ភគវា, ឯវមេតំ សុគត! បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អមតោគធានិ ហោន្តិ អមតបរាយណានិ អមតបរិយោសានានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយណំ អមតបរិយោសានំ។ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អមតោគធានិ ហោន្តិ អមតបរាយណានិ អមតបរិយោសានានិ”។

“ភូតបុព្ពាហំ , ភន្តេ, កស្សបេ សម្មាសម្ពុទ្ធេ ព្រហ្មចរិយំ អចរិំ។ តត្របិ មំ ឯវំ ជានន្តិ – ‘សហកោ ភិក្ខុ, សហកោ ភិក្ខូ’តិ។ សោ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ឥមេសំយេវ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា កាមេសុ កាមច្ឆន្ទំ វិរាជេត្វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ ព្រហ្មលោកំ ឧបបន្នោ។ តត្របិ មំ ឯវំ ជានន្តិ – ‘ព្រហ្មា សហម្បតិ, ព្រហ្មា សហម្បតី’”តិ។ “ឯវមេតំ, ភគវា, ឯវមេតំ សុគត! អហមេតំ ជានាមិ, អហមេតំ បស្សាមិ យថា ឥមានិ

បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អមតោគធានិ ហោន្តិ អមតបរាយណានិ អមតបរិយោសានានី”តិ។ សត្តមំ។

៨. សូករខតសុត្តំ

៥២៨. ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ គិជ្ឈកូដេ បព្ពតេ សូករខតាយំ។ តត្រ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ អាមន្តេសិ – “កឹ នុ ខោ, សារិបុត្ត, អត្ថវសំ សម្បស្សមានោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ បវត្តតី”តិ [បវត្តេតីតិ (សី.)]? “អនុត្តរញ្ហិ , ភន្តេ, យោគក្ខេមំ សម្បស្សមានោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ បវត្តតី”តិ។ “សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! អនុត្តរញ្ហិ, សារិបុត្ត, យោគក្ខេមំ សម្បស្សមានោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ បវត្តតី”តិ។

“កតមោ ច, សារិបុត្ត, អនុត្តរោ យោគក្ខេមោ យំ សម្បស្សមានោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ បវត្តតី”តិ? “ឥធ, ភន្តេ, ខីណាសវោ ភិក្ខុ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសមគាមឹ សម្ពោធគាមឹ, វីរិយិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ…បេ.… សតិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ…បេ.… សមាធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសមគាមឹ សម្ពោធគាមឹ។ អយំ ខោ, ភន្តេ, អនុត្តរោ យោគក្ខេមោ យំ សម្បស្សមានោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ បវត្តតី”តិ។ “សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! ឯសោ ហិ, សារិបុត្ត, អនុត្តរោ យោគក្ខេមោ យំ សម្បស្សមានោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ បវត្តតី”តិ។

“កតមោ ច, សារិបុត្ត, បរមនិបច្ចការោ យំ ខីណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ បវត្តតី”តិ? “ឥធ, ភន្តេ, ខីណាសវោ ភិក្ខុ សត្ថរិ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ [សប្បដិស្សោ (ស្យា. កំ. ក.)], ធម្មេ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ, សង្ឃេ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ, សិក្ខាយ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ, សមាធិស្មឹ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ។ អយំ ខោ, ភន្តេ, បរមនិបច្ចការោ យំ ខីណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ បវត្តតី”តិ។ “សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! ឯសោ ហិ , សារិបុត្ត, បរមនិបច្ចការោ យំ ខីណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ បវត្តតី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមឧប្បាទសុត្តំ

៥២៩. សាវត្ថិនិទានំ។ “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អនុប្បន្នានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ តថាគតស្ស បាតុភាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អនុប្បន្នានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ តថាគតស្ស បាតុភាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សា”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយឧប្បាទសុត្តំ

៥៣០. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អនុប្បន្នានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ សុគតវិនយា។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អនុប្បន្នានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, នាញ្ញត្រ សុគតវិនយា”តិ។ ទសមំ។

សូករខតវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សាលំ មល្លិកំ សេខោ ច, បទំ សារំ បតិដ្ឋិតំ;
ព្រហ្មសូករខតាយោ, ឧប្បាទា អបរេ ទុវេតិ។

៧. ពោធិបក្ខិយវគ្គោ

១. សំយោជនសុត្តំ

៥៣១. សារត្ថិនិទានំ ។ “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ សំយោជនប្បហានាយ [សំយោជនានំ បហានាយ (ស្យា. ក.)] សំវត្តន្តិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ សំយោជនប្បហានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ បឋមំ។

២. អនុសយសុត្តំ

៥៣២. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អនុសយសមុគ្ឃាតាយ សំវត្តន្តិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ , ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អនុសយសមុគ្ឃាតាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. បរិញ្ញាសុត្តំ

៥៣៣. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អទ្ធានបរិញ្ញាយ សំវត្តន្តិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អទ្ធានបរិញ្ញាយ សំវត្តន្តី”តិ។ តតិយំ។

៤. អាសវក្ខយសុត្តំ

៥៣៤. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អាសវានំ ខយាយ សំវត្តន្តិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អាសវានំ ខយាយ សំវត្តន្តី”តិ។

“បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ សំយោជនប្បហានាយ សំវត្តន្តិ, អនុសយសមុគ្ឃាតាយ សំវត្តន្តិ, អទ្ធានបរិញ្ញាយ សំវត្តន្តិ, អាសវានំ ខយាយ សំវត្តន្តិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ សំយោជនប្បហានាយ សំវត្តន្តិ, អនុសយសមុគ្ឃាតាយ សំវត្តន្តិ, អទ្ធានបរិញ្ញាយ សំវត្តន្តិ, អាសវានំ ខយាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមផលសុត្តំ

៥៣៥. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយផលសុត្តំ

៥៣៦. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឥន្ទ្រិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សត្ត ផលា សត្តានិសំសា បាដិកង្ខា។ កតមេ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា? ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ, អថ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ, អថ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ, ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ, អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ឥមេ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា បាដិកង្ខា”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បឋមរុក្ខសុត្តំ

៥៣៧. “សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ជម្ពុទីបកា រុក្ខា, ជម្ពូ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយ។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយា ធម្មា? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ។ វីរិយិន្ទ្រិយំ…បេ.… សតិន្ទ្រិយំ…បេ.… សមាធិន្ទ្រិយំ…បេ.… បញ្ញិន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ

កេចិ ជម្ពុទីបកា រុក្ខា, ជម្ពូ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយា’’តិ។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយរុក្ខសុត្តំ

៥៣៨. ‘‘សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ទេវានំ តាវតិំសានំ រុក្ខា, បារិឆត្តកោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយ។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយា ធម្មា? សទ្ធិន្ទ្រិយំ , ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ។ វីរិយិន្ទ្រិយំ…បេ. … សតិន្ទ្រិយំ…បេ…. សមាធិន្ទ្រិយំ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ , យេ កេចិ ទេវានំ តាវតិំសានំ រុក្ខា, បារិឆត្តកោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយា’’តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. តតិយរុក្ខសុត្តំ

៥៣៩. ‘‘សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ អសុរានំ រុក្ខា, ចិត្តបាដលិ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយ។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយា ធម្មា? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ, យេ កេចិ អសុរានំ រុក្ខា, ចិត្តបាដលិ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយា’’តិ។ នវមំ។

១០. ចតុត្ថរុក្ខសុត្តំ

៥៤០. ‘‘សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ សុបណ្ណានំ រុក្ខា, កូដសិម្ពលី [កោដសិម្ពលិ (ស្យា. កំ.)] តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយ។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយា ធម្មា? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, ភិក្ខវេ, ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ, តំ ពោធាយ សំវត្តតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ សុបណ្ណានំ រុក្ខា, កូដសិម្ពលី តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា, បញ្ញិន្ទ្រិយំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ពោធាយា’’តិ។ ទសមំ។

ពោធិបក្ខិយវគ្គោ សត្តមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សំយោជនា អនុសយា, បរិញ្ញា អាសវក្ខយា;
ទ្វេ ផលា ចតុរោ រុក្ខា, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

៨. គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១-១២. បាចីនាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៥៤១-៥៥២. ‘‘សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេន្តោ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេន្តោ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ…បេ…. សតិន្ទ្រិយំ… សមាធិន្ទ្រិយំ… បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេន្តោ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ’’តិ។ ទ្វាទសមំ។

គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ អដ្ឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
ទ្វេតេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

អប្បមាទវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

តថាគតំ បទំ កូដំ, មូលំ សារេន វស្សិកំ;
រាជា ចន្ទិមសូរិយា, វត្ថេន ទសមំ បទន្តិ។

ពលករណីយវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ពលំ ពីជញ្ច នាគោ ច, រុក្ខោ កុម្ភេន សូកិយា;
អាកាសេន ច ទ្វេ មេឃា, នាវា អាគន្តុកា នទីតិ។

ឯសនាវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឯសនា វិធា អាសវោ, ភវោ ច ទុក្ខតា តិស្សោ;
ខិលំ មលញ្ច នីឃោ ច, វេទនា តណ្ហា តសិនា ចាតិ។

១២. ឱឃវគ្គោ

១-១០. ឱឃាទិសុត្តទសកំ

៥៨៧-៥៩៦. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ, អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេតព្ពានិ។ កតមានិ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ…បេ…. បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេតព្ពានី”តិ។ ទសមំ។ (យថា មគ្គសំយុត្តំ, តថា វិត្ថារេតព្ពំ។)

ឱឃវគ្គោ ទ្វាទសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថា អនុសយេន ច;
កាមគុណា នីវរណា, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយាតិ។

១៣. គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១-១២. បាចីនាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៥៩៧-៦០៨. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេន្តោ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ

និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេន្តោ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយ បរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយ បរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេន្តោ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ"តិ។ ទ្វាទសមំ។

គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ តេរសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
ទ្វេតេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

អប្បមាទវគ្គ-ពលករណីយវគ្គ-ឯសនាវគ្គា វិត្ថារេតព្ពា។

១៧. ឱឃវគ្គោ

១-១០. ឱឃាទិសុត្តទសកំ

៦៤១-៦៥០. "បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ, អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេតព្ពានិ។ កតមានិ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយ បរិយោសានំ។ វីរិយិន្ទ្រិយំ ...បេ.... សតិន្ទ្រិយំ... សមាធិន្ទ្រិយំ ... បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេតព្ពានី"តិ។

ឱឃវគ្គោ សត្តរសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថា អនុសយេន ច;
កាមគុណា នីវរណា, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយាតិ។

ឥន្ទ្រិយសំយុត្តំ ចតុត្ថំ។

៥. សម្មប្បធានសំយុត្តំ

១. គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១-១២. បាចីនាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៦៥១-៦៦២. សាវត្ថិនិទានំ ។ តត្រ ខោ ភគវា ឯតទវោច – “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, សម្មប្បធានា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឧប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សម្មប្បធានាតិ”។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឧប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ទ្វាទសមំ។ (សម្មប្បធានសំយុត្តស្ស គង្គាបេយ្យាលី សម្មប្បធានវសេន វិត្ថារេតព្ពា)។

គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
ទ្វេតេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

២. អប្បមាទវគ្គោ

(អប្បមាទវគ្គោ សម្មប្បធានវសេន វិត្ថារេតព្ពោ)។

តស្សុទ្ទានំ –

តថាគតំ បទំ កូដំ, មូលំ សារេន វស្សិកំ;
រាជា ចន្ទិមសូរិយា, វត្ថេន ទសមំ បទន្តិ។

៣. ពលករណីយវគ្គោ

១-១២. ពលករណីយាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៦៧៣-៦៨៤. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យេ កេចិ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ, សព្ពេ តេ បឋវិំ និស្សាយ បឋវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេតេ ពលករណីយា កម្មន្តា ករីយន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ភាវេតិ, ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ពហុលីករោតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ភាវេតិ, ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ពហុលីករោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ,

ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ...បេ.... ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ភាវេតិ, ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ពហុលីករោតី''តិ។ (ឯវំ ពលករណីយវគ្គោ សម្មប្បធានវសេន វិត្ថារេតព្ពោ)។ ទ្វាទសមំ។

ពលករណីយវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ពលំ ពីជញ្ច នាគោ ច, រុក្ខោ កុម្ភេន សូកិយា;
អាកាសេន ច ទ្វេ មេឃា, នាវា អាគន្តុកា នទីតិ។

៤. ឯសនាវគ្គោ

១-១០. ឯសនាទិសុត្តទសកំ

៦៨៥-៦៩៤. ''តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, ឯសនា។ កតមា តិស្សោ? កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ ឯសនា។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ចត្តារោ សម្មប្បធានា ភាវេតព្ពា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ...បេ.... ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឥមាសំ ខោ, ភិក្ខវេ, តិស្សន្នំ ឯសនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមេ ចត្តារោ សម្មប្បធានា ភាវេតព្ពា''តិ។ (វិត្ថារេតព្ពំ)។ ទសមំ។

ឯសនាវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឯសនា វិធា អាសវោ, ភវោ ច ទុក្ខតា តិស្សោ;
ខិលំ មលញ្ច នីឃោ ច, វេទនា តណ្ហា តសិនា ចាតិ។

៥. ឱឃវគ្គោ

១-១០. ឱឃាទិសុត្តទសកំ

៦៩៥-៧០៤. ''បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ, អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ចត្តារោ សម្មប្បធានា ភាវេតព្ពា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ...បេ.... ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមេ ចត្តារោ សម្មប្បធានា ភាវេតព្ពា''តិ។ (វិត្ថារេតព្ពា)។ ទសមំ។

ឱឃវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថា អនុសយេន ច;
កាមគុណា នីវរណា, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយាតិ។

សម្មប្បធានសំយុត្តំ បញ្ចមំ។

៦. ពលសំយុត្តំ

១. គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១-១២. ពលាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៧០៥-៧១៦. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ពលានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, វីរិយពលំ, សតិពលំ, សមាធិពលំ, បញ្ញាពលំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ពលានីតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ ភាវេន្តោ បញ្ចពលានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ ភាវេន្តោ បញ្ច ពលានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធាពលំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ, វីរិយពលំ…បេ.… សតិពលំ… សមាធិពលំ… បញ្ញាពលំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ ភាវេន្តោ បញ្ច ពលានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ទ្វាទសមំ។

គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
ទ្វេតេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

២. អប្បមាទវគ្គោ

អប្បមាទវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

តថាគតំ បទំ កូដំ, មូលំ សារេន វស្សិកំ;
រាជា ចន្ទិមសូរិយា, វត្ថេន ទសមំ បទន្តិ។

ពលករណីយវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ពលំ ពីជញ្ច នាគោ ច, រុក្ខោ កុម្ភេន សូកិយា;
អាកាសេន ច ទ្វេ មេឃា, នាវា អាគន្តុកា នទីតិ។

ឯសនាវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឯសនា វិធា អាសវោ, ភវោ ច ទុក្ខតា តិស្សោ;
ខិលំ មលញ្ច នីឃោ ច, វេទនា តណ្ហា តសិនា ចាតិ។

៥. ឱឃវគ្គោ

១-១០. ឱឃាទិសុត្តទសកំ

៧៤៩-៧៥៨. "បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ, អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ បញ្ច ពលានិ ភាវេតព្ពានិ។ កតមានិ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ, សទ្ធាពលំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ, វីរិយពលំ...បេ.... សតិពលំ...បេ.... សមាធិពលំ...បេ.... បញ្ញាពលំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមានិ បញ្ច ពលានិ ភាវេតព្ពានី"តិ។ (ឯវំ វិត្ថារេតព្ពា)។ ទសមំ។

ឱឃវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថា អនុសយេន ច;
កាមគុណា នីវរណា, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយាតិ។

៦. គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១-១២. បាចីនាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៧៥៩-៧៧០. "សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ ភាវេន្តោ បញ្ច ពលានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ ភាវេន្តោ បញ្ច ពលានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ, សទ្ធាពលំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ ភាវេន្តោ បញ្ច ពលានិ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ"តិ។ (វិត្ថារេតព្ពា) ទ្វាទសមំ។

គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
ទ្វេតេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

អប្បមាទ-ពលករណីយវគ្គា វិត្ថារេតព្ពា។

៨. ឯសនាវគ្គោ

១-១២. ឯសនាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៧៩២-៨០២. ឯវំ ឯសនាបាឡិ វិត្ថារេតព្ពា – រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។

ឯសនាវគ្គោ នវមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឯសនា វិធា អាសវោ, ភវោ ច ទុក្ខតា តិស្សោ;
ខិលំ មលញ្ច នីឃោ ច, វេទនា តណ្ហា តសិនា ចាតិ។

១០. ឱឃវគ្គោ

១-១០. ឱឃាទិសុត្តទសកំ

៨០៣-៨១២. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ បញ្ច ពលានិ ភាវេតព្ពានិ។ កតមានិ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធាពលំ ភាវេតិ…បេ… បញ្ញាពលំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមានិ បញ្ច ពលានិ ភាវេតព្ពានី”តិ។ ទសមំ។

ឱឃវគ្គោ ទសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថា អនុសយេន ច;
កាមគុណា នីវរណា, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយាតិ។

ពលសំយុត្តំ ឆដ្ឋំ។

៧. ឥទ្ធិបាទសំយុត្តំ

១. ចាបាលវគ្គោ

១. អបារសុត្តំ

៨១៣. “ចត្តារោមេ ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា អបារា បារំ គមនាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, ចិត្តសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា អបារា បារំ គមនាយ សំវត្តន្តី”តិ។ បឋមំ។

២. វិរទ្ធសុត្តំ

៨១៤. “យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា វិរទ្ធា, វិរទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា អារទ្ធា, អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ…បេ…. ចិត្តសមាធិ…បេ…. វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, ឥមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា វិរទ្ធា, វិរទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ យេសំ កេសញ្ចិ, ភិក្ខវេ, ឥមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា អារទ្ធា, អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. អរិយសុត្តំ

៨១៥. “ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា អរិយា និយ្យានិកា និយ្យន្តិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ…បេ…. ចិត្តសមាធិ…បេ…. ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា អរិយា និយ្យានិកា និយ្យន្តិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយា”តិ។ តតិយំ។

៤. និព្ពិទាសុត្តំ

៨១៦. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ…បេ…. ចិត្តសមាធិ…បេ…. វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ឥទ្ធិបទេសសុត្តំ

៨១៧. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥទ្ធិបទេសំ អភិនិប្ផាទេសុំ សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ , ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥទ្ធិបទេសំ អភិនិប្ផាទេស្សន្តិ សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥទ្ធិបទេសំ អភិនិប្ផាទេន្តិ សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ…បេ…. ចិត្តសមាធិ…បេ…. វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥទ្ធិបទេសំ អភិនិប្ផាទេសុំ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥទ្ធិបទេសំ អភិនិប្ផាទេស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ,

ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥទ្ធិបទេសំ អភិនិប្ផាទេន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា''តិ។ បញ្ចមំ។

៦. សមត្តសុត្តំ

៨១៨. ''យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្តំ ឥទ្ធឹ អភិនិប្ផាទេសុំ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្តំ ឥទ្ធឹ អភិនិប្ផាទេស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្តំ ឥទ្ធឹ អភិនិប្ផាទេន្តិ , សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។

''កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្តំ ឥទ្ធឹ អភិនិប្ផាទេសុំ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្តំ ឥទ្ធឹ អភិនិប្ផាទេស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្តំ ឥទ្ធឹ អភិនិប្ផាទេន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា''តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ភិក្ខុសុត្តំ

៨១៩. ''យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ ភិក្ខូ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិំសុ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ ភិក្ខូ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ ភិក្ខូ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។

''កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ ភិក្ខូ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិំសុ សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ ភិក្ខូ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ ភិក្ខូ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា''តិ។ សត្តមំ។

៨. ពុទ្ធសុត្តំ

៨២០. ''ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតោ 'អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ'តិ វុច្ចតី''តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ញាណសុត្តំ

៨២១. '''អយំ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ'តិ មេ ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ 'សោ ខោ បនាយំ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ ភាវេតព្ពោ'តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ.... 'ភាវិតោ'តិ មេ, ភិក្ខវេ,

បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

‘‘‘អយំ វីរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘សោ ខោ បនាយំ វីរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ ភាវេតព្ពោ’តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ.... ‘ភាវិតោ’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

‘‘‘អយំ ចិត្តសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘សោ ខោ បនាយំ ចិត្តសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ ភាវេតព្ពោ’តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ.... ‘ភាវិតោ’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

‘‘‘អយំ វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘សោ ខោ បនាយំ វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ ភាវេតព្ពោ’តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ.... ‘ភាវិតោ’តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទី’’តិ។ នវមំ។

១០. ចេតិយសុត្តំ

៨២២. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ អថ ខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ វេសាលិំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ។ វេសាលិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ – ‘‘គណ្ហាហិ, អានន្ទ, និសីទនំ។ យេន ចាបាលំ ចេតិយំ [បាវាលចេតិយំ (ស្យា. កំ.)] តេនុបសង្កមិស្សាម ទិវាវិហារាយា’’តិ។ ‘‘ឯវំ ភន្តេ’’តិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា និសីទនំ អាទាយ ភគវន្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពន្ធិ។ អថ ខោ ភគវា យេន ចាបាលំ ចេតិយំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ អាយស្មាបិ ខោ អានន្ទោ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ភគវា ឯតទវោច –

‘‘រមណីយា, អានន្ទ, វេសាលី, រមណីយំ ឧទេនំ ចេតិយំ, រមណីយំ គោតមកំ ចេតិយំ, រមណីយំ សត្តម្ពំ ចេតិយំ, រមណីយំ ពហុបុត្តំ ចេតិយំ [ពហុបុត្តកចេតិយំ (ស្យា. កំ. បី. ក.)], រមណីយំ សារន្ទទំ ចេតិយំ [អានន្ទចេតិយំ (ក.), សានន្ទរំ (ក.)], រមណីយំ ចាបាលំ ចេតិយំ។ យស្ស កស្សចិ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា, សោ អាកង្ខមានោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា។ តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា។ អាកង្ខមានោ, អានន្ទ, តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា’’តិ។

ឯវម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតា ឱឡារិកេ និមិត្តេ កយិរមានេ ឱឡារិកេ ឱភាសេ កយិរមានេ នាសក្ខិ បដិវិជ្ឈិតុំ; ន ភគវន្តំ យាចិ – ‘‘តិដ្ឋតុ, ភន្តេ, ភគវា កប្បំ, តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ [សុគតោ កប្បាវសេសំ (បី. ក.) ទី. និ. ២.១៦៧] ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សាន’’ន្តិ យថា តំ មារេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ។

ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា...បេ.... តតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ – ‘‘រមណីយា, អានន្ទ, វេសាលី, រមណីយំ ឧទេនំ ចេតិយំ, រមណីយំ គោតមកំ ចេតិយំ, រមណីយំ សត្តម្ពំ ចេតិយំ, រមណីយំ ពហុបុត្តំ ចេតិយំ, រមណីយំ សារន្ទទំ ចេតិយំ, រមណីយំ ចាបាលំ ចេតិយំ។ យស្ស កស្សចិ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា, សោ អាកង្ខមានោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា។ តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា។ អាកង្ខមានោ, អានន្ទ, តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា’’តិ។

ឯវម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតា ឱឡារិកេ និមិត្តេ កយិរមានេ ឱឡារិកេ ឱភាសេ កយិរមានេ នាសក្ខិ បដិវិជ្ឈិតុំ; ន ភគវន្តំ យាចិ – ‘‘តិដ្ឋតុ, ភន្តេ, ភគវា កប្បំ, តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ

ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ”ន្តិ យថា តំ មារេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ។

អថ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ – “គច្ឆ ខោ ត្វំ, អានន្ទ, យស្ស ទានិ កាលំ មញ្ញសី”តិ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា អវិទូរេ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ និសីទិ។ អថ ខោ មារោ បាបិមា, អចិរបក្កន្តេ អាយស្មន្តេ អានន្ទេ, យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច – “បរិនិព្ពាតុ ទានិ, ភន្តេ, ភគវា, បរិនិព្ពាតុ ទានិ សុគតោ [បរិនិព្ពាតុ សុគតោ (សី. ស្យា. កំ.) ឯវមុបរិបិ]! បរិនិព្ពានកាលោ ទានិ, ភន្តេ, ភគវតោ។ ភាសិតា ខោ បនេសា, ភន្តេ, ភគវតា វាចា – ‘ន តាវាហំ, បាបិម , បរិនិព្ពាយិស្សាមិ យាវ មេ ភិក្ខូ ន សាវកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនោ, សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ [ឧត្តានីករិស្សន្តិ (ក.), ឧត្តានិករិស្សន្តិ (បី.)], ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តី’”តិ។

សន្តិ ខោ បន, ភន្តេ, ឯតរហិ ភិក្ខូ ភគវតោ សាវកា វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនោ, សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញបេន្តិ បដ្ឋបេន្តិ វិវរន្តិ វិភជន្តិ ឧត្តានីករោន្តិ, ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តិ។ បរិនិព្ពាតុ ទានិ, ភន្តេ, ភគវា, បរិនិព្ពាតុ ទានិ, សុគតោ! បរិនិព្ពានកាលោ ទានិ, ភន្តេ, ភគវតោ។

“ភាសិតា ខោ បនេសា, ភន្តេ, ភគវតា វាចា – ‘ន តាវាហំ, បាបិម, បរិនិព្ពាយិស្សាមិ យាវ មេ ភិក្ខុនិយោ ន សាវិកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ, សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ, ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តី’”តិ។

“សន្តិ ខោ បន, ភន្តេ, ឯតរហិ ភិក្ខុនិយោ ភគវតោ សាវិកា វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ, សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញបេន្តិ បដ្ឋបេន្តិ វិវរន្តិ វិភជន្តិ ឧត្តានីករោន្តិ, ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តិ។ បរិនិព្ពាតុ ទានិ, ភន្តេ, ភគវា, បរិនិព្ពាតុ ទានិ, សុគតោ! បរិនិព្ពានកាលោ ទានិ, ភន្តេ, ភគវតោ។

“ភាសិតា ខោ បនេសា, ភន្តេ, ភគវតា វាចា – ‘ន តាវាហំ, បាបិម, បរិនិព្ពាយិស្សាមិ យាវ មេ ឧបាសកា…បេ… យាវ មេ ឧបាសិកា ន សាវិកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ, សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ, ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តី’”តិ។

“សន្តិ ខោ បន, ភន្តេ, ឯតរហិ ឧបាសកា…បេ… ឧបាសិកា ភគវតោ សាវិកា វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ , សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញបេន្តិ បដ្ឋបេន្តិ វិវរន្តិ វិភជន្តិ ឧត្តានីករោន្តិ, ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តិ។ បរិនិព្ពាតុ ទានិ, ភន្តេ, ភគវា, បរិនិព្ពាតុ ទានិ, សុគតោ! បរិនិព្ពានកាលោ ទានិ, ភន្តេ, ភគវតោ។

“ភាសិតា ខោ បនេសា, ភន្តេ, ភគវតា វាចា – ‘ន តាវាហំ, បាបិម, បរិនិព្ពាយិស្សាមិ យាវ មេ ឥទំ ព្រហ្មចរិយំ ន ឥទ្ធញ្ចេវ ភវិស្សតិ ផីតញ្ច វិត្ថារិកំ ពាហុជញ្ញំ បុថុភូតំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិត’ន្តិ។ តយិទំ, ភន្តេ, ភគវតោ ព្រហ្មចរិយំ ឥទ្ធញ្ចេវ ផីតញ្ច វិត្ថារិកំ ពាហុជញ្ញំ បុថុភូតំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិតំ។ បរិនិព្ពាតុ ទានិ, ភន្តេ, ភគវា, បរិនិព្ពាតុ ទានិ សុគតោ។ បរិនិព្ពានកាលោ ទានិ, ភន្តេ, ភគវតោ”តិ។

ឯវំ វុត្តេ ភគវា មារំ បាបិមន្តំ ឯតទវោច – ‘‘អប្បោស្សុក្កោ ត្វំ, បាបិម, ហោហិ។ ន ចិរំ [នចិរស្សេវ (ក.)] តថាគតស្ស បរិនិព្ពានំ ភវិស្សតិ។ ឥតោ តិណ្ណំ មាសានំ អច្ចយេន តថាគតោ បរិនិព្ពាយិស្សតី’’តិ។ អថ ខោ ភគវា ចាបាលេ ចេតិយេ សតោ សម្បជានោ អាយុសង្ខារំ ឱស្សជិ។ ឱស្សដ្ឋេ ច [ឱសដ្ឋេ បន (ក.)] ភគវតា អាយុសង្ខារេ មហាភូមិចាលោ អហោសិ ភីសនកោ លោមហំសោ, ទេវទុន្ទុភិយោ [ទេវទុន្ទុភិយោ (ក.)] ច ផលឹសុ។ អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ –

> ‘‘តុលមតុលញ្ច សម្ភវំ, ភវសង្ខារមវស្សជិ មុនិ;
> អជ្ឈត្តរតោ សមាហិតោ, អភិន្ទិ កវចមិវត្តសម្ភវ’’ន្តិ។ ទសមំ;

ចាបាលវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> អបារាបិ វិរទ្ធោ ច, អរិយា និព្ពិទាបិ ច;
> បទេសំ សមត្តំ ភិក្ខុ, ពុទ្ធំ ញាណញ្ច ចេតិយន្តិ។

២. បាសាទកម្បនវគ្គោ

១. បុព្ពសុត្តំ

៨២៣. សាវត្ថិនិទានំ ។ ‘‘បុព្ពេវ មេ, ភិក្ខវេ, សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឯតទហោសិ – ‘កោ នុ ខោ ហេតុ, កោ បច្ចយោ ឥទ្ធិបាទភាវនាយា’តិ? តស្ស មយ្ហំ, ភិក្ខវេ, ឯតទហោសិ – ‘ឥធ ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ឥតិ មេ ឆន្ទោ ន ច អតិលីនោ ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតោ ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តោ ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តោ ភវិស្សតិ។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តឹ, យថា រត្តឹ តថា ទិវា។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ’’’។

‘‘វីរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ឥតិ មេ វីរិយំ ន ច អតិលីនំ ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតំ ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តំ ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តំ ភវិស្សតិ។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តឹ, យថា រត្តឹ តថា ទិវា។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។

‘‘ចិត្តសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ឥតិ មេ ចិត្តំ ន ច អតិលីនំ ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតំ ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តំ ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តំ ភវិស្សតិ។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តឹ, យថា រត្តឹ តថា ទិវា។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។

‘‘វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ឥតិ មេ វីមំសា ន ច អតិលីនា ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតា ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តា ភវិស្សតិ , ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តា ភវិស្សតិ។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តឹ, យថា រត្តឹ តថា ទិវា។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។

‘‘ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខុ, ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ, អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ; អាវិភាវំ, តិរោភាវំ; តិរោកុដ្ដំ តិរោបាការំ តិរោបព្ពតំ អសជ្ជមានោ គច្ឆតិ, សេយ្យថាបិ អាកាសេ; បថវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិមុជ្ជំ ករោតិ, សេយ្យថាបិ ឧទកេ; ឧទកេបិ អភិជ្ជមានេ [អភិជ្ជមានោ (សី. បី. ក.)] គច្ឆតិ, សេយ្យថាបិ បថវិយំ; អាកាសេបិ បល្លង្កេន កមតិ, សេយ្យថាបិ បក្ខី សកុណោ; ឥមេបិ ចន្ទិមសូរិយេ ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ បាណិនា បរិមសតិ [បរាមសតិ (សី. ស្យា. កំ.)] បរិមជ្ជតិ; យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ។

‘‘ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខុ, ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ ទិព្ពាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧភោ សទ្ទេ សុណាតិ – ទិព្ពេ ច មានុសេ ច, ទូរេ សន្តិកេ ចាតិ។

“ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខុ, ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ, បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាតិ។ សរាគំ វា ចិត្តំ ‘សរាគំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; វីតរាគំ វា ចិត្តំ ‘វីតរាគំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; សទោសំ វា ចិត្តំ ‘សទោសំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; វីតទោសំ វា ចិត្តំ ‘វីតទោសំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; សមោហំ វា ចិត្តំ ‘សមោហំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; វីតមោហំ វា ចិត្តំ ‘វីតមោហំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; សំខិត្តំ វា ចិត្តំ ‘សំខិត្តំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ ‘វិក្ខិត្តំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; មហគ្គតំ វា ចិត្តំ ‘មហគ្គតំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; អមហគ្គតំ វា ចិត្តំ ‘អមហគ្គតំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; សឧត្តរំ វា ចិត្តំ ‘សឧត្តរំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; អនុត្តរំ វា ចិត្តំ ‘អនុត្តរំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; សមាហិតំ វា ចិត្តំ ‘សមាហិតំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; អសមាហិតំ វា ចិត្តំ ‘អសមាហិតំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; វិមុត្តំ វា ចិត្តំ ‘វិមុត្តំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ; អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ ‘អវិមុត្តំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ”។

“ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខុ, ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ, អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ, សេយ្យថិទំ – ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តឹសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាលីសម្បិ ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ – ‘អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ, សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទឹ [ឧប្បាទឹ (សី.)]; តត្រាបាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ, សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោ’តិ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ។

“ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ ភិក្ខុ, ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ, ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្ពណ្ណេ, សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតិ – ‘ឥមេ វត, ភោន្តោ, សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា; តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នា។ ឥមេ វា បន, ភោន្តោ, សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា; តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នា’តិ។ ឥតិ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្ពណ្ណេ, សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតិ។

“ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខុ, ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ, អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ។ បឋមំ។

២. មហប្ផលសុត្តំ

៨២៤. “ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោន្តិ មហានិសំសា។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា កថំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោន្តិ មហានិសំសា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ‘ឥតិ មេ ឆន្ទោ ន ច អតិលីនោ ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតោ ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តោ ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តោ ភវិស្សតី’។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តឹ, យថា រត្តឹ តថា ទិវា។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។

“វីរិយសមាធិ…បេ.… ចិត្តសមាធិ…បេ.… វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ‘ឥតិ មេ វីមំសា ន ច អតិលីនា ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតា ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តា ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តា ភវិស្សតី’។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តឹ, យថា រត្តឹ តថា ទិវា។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ឯវំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោន្តិ មហានិសំសា។

“ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ…បេ.… យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ…បេ.…។

“ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ, អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ឆន្ទសមាធិសុត្តំ

៨២៥. “ឆន្ទំ ចេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និស្សាយ លភតិ សមាធិំ, លភតិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ – អយំ វុច្ចតិ ឆន្ទសមាធិ។ សោ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឧប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ‘បធានសង្ខារា’តិ។ ឥតិ អយញ្ច ឆន្ទោ, អយញ្ច ឆន្ទសមាធិ, ឥមេ ច បធានសង្ខារា – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ‘ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ’”។

“វីរិយំ ចេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និស្សាយ លភតិ សមាធិំ, លភតិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ – អយំ វុច្ចតិ ‘វីរិយសមាធិ’។ សោ អនុប្បន្នានំ…បេ.… ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ‘បធានសង្ខារា’តិ។ ឥតិ ឥទញ្ច វីរិយំ, អយញ្ច វីរិយសមាធិ, ឥមេ ច បធានសង្ខារា – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ‘វីរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ’”។

“ចិត្តំ ចេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និស្សាយ លភតិ សមាធិំ, លភតិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ – អយំ វុច្ចតិ ‘ចិត្តសមាធិ’។ សោ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ…បេ.… ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ‘បធានសង្ខារា’តិ។ ឥតិ ឥទញ្ច ចិត្តំ, អយញ្ច ចិត្តសមាធិ, ឥមេ ច បធានសង្ខារា – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ‘ចិត្តសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ’”។

“វីមំសំ ចេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និស្សាយ លភតិ សមាធិំ, លភតិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ – អយំ វុច្ចតិ ‘វីមំសាសមាធិ’។ សោ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ…បេ.… ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ‘បធានសង្ខារា’តិ ។ ឥតិ អយញ្ច វីមំសា, អយញ្ច វីមំសាសមាធិ, ឥមេ ច បធានសង្ខារា – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ‘វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ’”តិ។ តតិយំ។

៤. មោគ្គល្លានសុត្តំ

៨២៦. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្ពារាមេ មិគារមាតុបាសាទេ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខូ ហេដ្ឋាមិគារមាតុបាសាទេ វិហរន្តិ ឧទ្ធតា ឧន្នឡា ចបលា មុខរា វិកិណ្ណវាចា មុដ្ឋស្សតិនោ អសម្បជានា អសមាហិតា ភន្តចិត្តា [វិព្ភន្តចិត្តា (សី. ស្យា. កំ.)] បាកតិន្ទ្រិយា។

អថ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ អាមន្តេសិ – “ឯតេ ខោ, មោគ្គល្លាន, សព្រហ្មចារិនោ ហេដ្ឋាមិគារមាតុបាសាទេ វិហរន្តិ ឧទ្ធតា ឧន្នឡា ចបលា មុខរា វិកិណ្ណវាចា មុដ្ឋស្សតិនោ អសម្បជានា អសមាហិតា ភន្តចិត្តា បាកតិន្ទ្រិយា។ គច្ឆ, មោគ្គល្លាន, តេ ភិក្ខូ សំវេជេហី”តិ។

“ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា តថារូបំ ឥទ្ធាភិសង្ខារំ អភិសង្ខារេសិ [អភិសង្ខរេសិ (ស្យា. បី. ក.)] យថា បាទង្គុដ្ឋកេន មិគារមាតុបាសាទំ សង្កម្បេសិ សម្បកម្បេសិ សម្បចាលេសិ។ អថ ខោ តេ ភិក្ខូ សំវិគ្គា លោមហដ្ឋជាតា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ – “អច្ឆរិយំ វត, ភោ, អព្ភុតំ វត, ភោ! និវាតញ្ច វត អយញ្ច មិគារមាតុបាសាទោ គម្ភីរនេមោ សុនិខាតោ អចលោ អសម្បកម្បី, អថ ច បន សង្កម្បិតោ សម្បកម្បិតោ សម្បចាលិតោ”តិ!

អថ ខោ ភគវា យេន តេ ភិក្ខូ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា តេ ភិក្ខូ ភគវា ឯតទវោច – “កឹ នុ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, សំវិគ្គា លោមហដ្ឋជាតា ឯកមន្តំ ឋិតា”តិ? “អច្ឆរិយំ, ភន្តេ, អព្ភុតំ ភន្តេ! និវាតញ្ច វត អយញ្ច មិគារមាតុបាសាទោ គម្ភីរនេមោ សុនិខាតោ អចលោ អសម្បកម្បី, អថ ច បន សង្កម្បិតោ សម្បកម្បិតោ សម្បចាលិតោ”តិ! “តុម្ហេវ ខោ, ភិក្ខវេ, សំវេជេតុកាមេន មោគ្គល្លានេន ភិក្ខុនា បាទង្គុដ្ឋកេន មិគារមាតុបាសាទោ, សង្កម្បិតោ សម្បកម្បិតោ សម្បចាលិតោ។ តំ កឹ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមេសំ ធម្មានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ ឯវំមហិទ្ធិកោ ឯវំមហានុភាវោ”តិ ? “ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា, ភគវំនេត្តិកា ភគវំបដិសរណា។ សាធុ វត, ភន្តេ, ភគវន្តំយេវ បដិភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ។ ភគវតោ សុត្វា ភិក្ខូ ធារេស្សន្តី”តិ។

“តេន ហិ, ភិក្ខវេ, សុណាថ។ ចតុន្នំ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ ឯវំមហិទ្ធិកោ ឯវំមហានុភាវោ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ…បេ… ចិត្តសមាធិ…បេ… វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ‘ឥតិ មេ វីមំសា ន ច អតិលីនា ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតា ភវិស្សតិ; ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តា ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តា ភវិស្សតី’។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តឹ, យថា រត្តឹ តថា ទិវា។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ ឯវំមហិទ្ធិកោ ឯវំមហានុភាវោ។ ឥមេសញ្ច បន, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ…បេ… យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ…បេ… ឥមេសញ្ច បន, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ឧណ្ណាភព្រាហ្មណសុត្តំ

៨២៧. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ អាយស្មា អានន្ទោ កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ។ អថ ខោ ឧណ្ណាភោ ព្រាហ្មណោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ឧណ្ណាភោ ព្រាហ្មណោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច – “កិមត្ថិយំ នុ ខោ, ភោ អានន្ទ, សមណេ គោតមេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី”តិ? “ឆន្ទប្បហានត្ថំ ខោ, ព្រាហ្មណ, ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី”តិ។

“អត្ថិ បន, ភោ អានន្ទ, មគ្គោ អត្ថិ បដិបទា ឯតស្ស ឆន្ទស្ស បហានាយា”តិ? “អត្ថិ ខោ, ព្រាហ្មណ, មគ្គោ អត្ថិ បដិបទា ឯតស្ស ឆន្ទស្ស បហានាយា”តិ។

“កតមោ បន, ភោ អានន្ទ, មគ្គោ កតមា បដិបទា ឯតស្ស ឆន្ទស្ស បហានាយា”តិ? “ឥធ, ព្រាហ្មណ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ…បេ… ចិត្តសមាធិ…បេ… វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – អយំ ខោ, ព្រាហ្មណ, មគ្គោ អយំ បដិបទា ឯតស្ស ឆន្ទស្ស បហានាយា”តិ។

“ឯវំ សន្តេ, ភោ អានន្ទ, សន្តកំ ហោតិ នោ អសន្តកំ។ ឆន្ទេនេវ ឆន្ទំ បជហិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ”។ “តេន ហិ, ព្រាហ្មណ, តញ្ញេវេត្ថ បដិបុច្ឆិស្សាមិ។ យថា តេ ខមេយ្យ តថា តំ ព្យាករេយ្យាសិ។ តំ កឹ មញ្ញសិ, ព្រាហ្មណ, អហោសិ តេ បុព្ពេ ឆន្ទោ ‘អារាមំ គមិស្សាមី’តិ? តស្ស តេ អារាមគតស្ស យោ តជ្ជោ ឆន្ទោ សោ បដិប្បស្សទ្ធោ”តិ? “ឯវំ , ភោ”។ “អហោសិ តេ បុព្ពេ វីរិយំ ‘អារាមំ គមិស្សាមី’តិ? តស្ស តេ អារាមគតស្ស យំ តជ្ជំ វីរិយំ តំ បដិប្បស្សទ្ធ”ន្តិ? “ឯវំ, ភោ”។ “អហោសិ តេ បុព្ពេ ចិត្តំ ‘អារាមំ គមិស្សាមី’តិ? តស្ស តេ អារាមគតស្ស យំ តជ្ជំ ចិត្តំ តំ បដិប្បស្សទ្ធ”ន្តិ? “ឯវំ, ភោ”។ “អហោសិ តេ បុព្ពេ វីមំសា ‘អារាមំ គមិស្សាមី’តិ? តស្ស តេ អារាមគតស្ស យា តជ្ជា វីមំសា សា បដិប្បស្សទ្ធា”តិ? “ឯវំ, ភោ”។

“ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យោ សោ ភិក្ខុ អរហំ ខីណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ, តស្ស យោ បុព្ពេ ឆន្ទោ អហោសិ អរហត្តប្បត្តិយា, អរហត្តប្បត្តេ [អរហត្តេ បត្តេ (សី. ស្យា. កំ.)] យោ តជ្ជោ ឆន្ទោ សោ បដិប្បស្សទ្ធោ; យំ បុព្ពេ វីរិយំ អហោសិ អរហត្តប្បត្តិយា, អរហត្តប្បត្តេ យំ តជ្ជំ វីរិយំ តំ បដិប្បស្សទ្ធំ; យំ បុព្ពេ ចិត្តំ អហោសិ អរហត្តប្បត្តិយា,

អរហត្តប្បត្តេ យំ តជ្ជំ ចិត្តំ តំ បដិប្បស្សទ្ធំ; យា បុព្ពេ វីមំសា អហោសិ អរហត្តប្បត្តិយា, អរហត្តប្បត្តេ យា តជ្ជា វីមំសា សា បដិប្បស្សទ្ធា។ តំ កិំ មញ្ញសិ, ព្រាហ្មណ, ឥតិ ឯវំ សន្តេ, សន្តកំ វា ហោតិ នោ អសន្តកំ វា”តិ?

“អទ្ធា, ភោ អានន្ទ, ឯវំ សន្តេ, សន្តកំ ហោតិ នោ អសន្តកំ។ អភិក្កន្តំ, ភោ អានន្ទ, អភិក្កន្តំ, ភោ អានន្ទ! សេយ្យថាបិ, ភោ អានន្ទ, និក្កុជ្ជិតំ វា ឧក្កុជ្ជេយ្យ, បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ, មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ, អន្ធការេ វា តេលបជ្ជោតំ ធារេយ្យ – ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ; ឯវមេវំ ភោតា អានន្ទេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ។ ឯសាហំ, ភោ អានន្ទ, តំ ភវន្តំ គោតមំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច។ ឧបាសកំ មំ ភវំ អានន្ទោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គត”ន្តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បឋមសមណព្រាហ្មណសុត្តំ

៨២៨. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា អហេសុំ មហានុភាវា, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា ភវិស្សន្តិ មហានុភាវា, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា មហានុភាវា, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ…បេ…. ចិត្តសមាធិ…បេ…. វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា អហេសុំ មហានុភាវា, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា ភវិស្សន្តិ មហានុភាវា, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា មហានុភាវា, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុតិយសមណព្រាហ្មណសុត្តំ

៨២៩. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោសុំ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា អហេសុំ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ អហេសុំ; អាវិភាវំ, តិរោភាវំ; តិរោកុដ្ដំ តិរោបាការំ តិរោបព្ពតំ អសជ្ជមានា អគមំសុ, សេយ្យថាបិ អាកាសេ; បថវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិមុជ្ជំ អកំសុ, សេយ្យថាបិ ឧទកេ; ឧទកេបិ អភិជ្ជមានេ [អភិជ្ជមានា (សី. បី. ក.)] អគមំសុ, សេយ្យថាបិ បថវិយំ; អាកាសេបិ បល្លង្កេន កមឹសុ, សេយ្យថាបិ បក្ខី សកុណោ; ឥមេបិ ចន្ទិមសូរិយេ ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ បាណិនា បរិមសឹសុ [បរាមសឹសុ (ស្យា. កំ. ក.)] បរិមជ្ជឹសុ; យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេសុំ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។

“យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោស្សន្តិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ភវិស្សន្តិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ភវិស្សន្តិ; អាវិភាវំ, តិរោភាវំ; តិរោកុដ្ដំ តិរោបាការំ តិរោបព្ពតំ អសជ្ជមានា គមិស្សន្តិ , សេយ្យថាបិ អាកាសេ; បថវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិមុជ្ជំ ករិស្សន្តិ, សេយ្យថាបិ ឧទកេ; ឧទកេបិ អភិជ្ជមានេ គមិស្សន្តិ, សេយ្យថាបិ បថវិយំ; អាកាសេបិ បល្លង្កេន កមិស្សន្តិ, សេយ្យថាបិ បក្ខី សកុណោ; ឥមេបិ ចន្ទិមសូរិយេ ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ បាណិនា បរិមសិស្សន្តិ បរិមជ្ជិស្សន្តិ; យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តិស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។

“យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោន្តិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោន្តិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោន្តិ; អាវិភាវំ, តិរោភាវំ; តិរោកុដ្ដំ តិរោបាការំ តិរោបព្ពតំ អសជ្ជមានា គច្ឆន្តិ, សេយ្យថាបិ អាកាសេ; បថវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិមុជ្ជំ ករោន្តិ, សេយ្យថាបិ ឧទកេ; ឧទកេបិ អភិជ្ជមានេ គច្ឆន្តិ, សេយ្យថាបិ បថវិយំ; អាកាសេបិ បល្លង្កេន កមន្តិ, សេយ្យថាបិ បក្ខី សកុណោ; ឥមេបិ ចន្ទិមសូរិយេ ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ បាណិនា បរិមសន្តិ [បរាមសន្តិ (ស្យា. កំ.)] បរិមជ្ជន្តិ; យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេន្តិ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តាតិ។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ…បេ…. ចិត្តសមាធិ…បេ…. វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ យេ ហិ កេចិ,

ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោសុំ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា អហេសុំ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេសុំ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។

"យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោស្សន្តិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ភវិស្សន្តិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តិស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា។

"យេ ហិ កេចិ ភិក្ខវេ ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោន្តិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោន្តិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា"តិ។ សត្តមំ។

៨. ភិក្ខុសុត្តំ

៨៣០. "ចតុន្នំ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។

"កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី"តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ឥទ្ធាទិទេសនាសុត្តំ

៨៣១. "ឥទ្ធិំ វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ ឥទ្ធិបាទញ្ច ឥទ្ធិបាទភាវនញ្ច ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនិញ្ច បដិបទំ។ តំ សុណាថ។

"កតមា ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិ។

"កតមោ ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទោ? យោ សោ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ យា បដិបទា ឥទ្ធិលាភាយ ឥទ្ធិបដិលាភាយ សំវត្តតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទោ។

"កតមា ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនា។

"កតមា ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ, សម្មាសង្កប្បោ, សម្មាវាចា, សម្មាកម្មន្តោ, សម្មាអាជីវោ, សម្មាវាយាមោ, សម្មាសតិ, សម្មាសមាធិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា"តិ។ នវមំ។

១០. វិភង្គសុត្តំ

៨៣២. "ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោន្តិ មហានិសំសា"។

"កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា កថំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោន្តិ មហានិសំសា? ឥធ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – 'ឥតិ មេ ឆន្ទោ ន ច អតិលីនោ ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតោ ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តោ ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តោ ភវិស្សតិ'។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – 'យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តិំ យថា រត្តិំ តថា ទិវា'។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។ វីរិយ

សមាធិ…បេ… ចិត្តសមាធិ…បេ… វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ‘ឥតិ មេ វីមំសា ន ច អតិលីនា ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតា ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តា ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តា ភវិស្សតិ’។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – ‘យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តិំ, យថា រត្តិំ តថា ទិវា’។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, អតិលីនោ ឆន្ទោ? យោ, ភិក្ខវេ, ឆន្ទោ កោសជ្ជសហគតោ កោសជ្ជសម្បយុត្តោ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អតិលីនោ ឆន្ទោ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, អតិប្បគ្គហិតោ ឆន្ទោ? យោ, ភិក្ខវេ, ឆន្ទោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តោ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អតិប្បគ្គហិតោ ឆន្ទោ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ សំខិត្តោ ឆន្ទោ? យោ, ភិក្ខវេ, ឆន្ទោ ថិនមិទ្ធសហគតោ ថិនមិទ្ធសម្បយុត្តោ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ សំខិត្តោ ឆន្ទោ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តោ ឆន្ទោ? យោ, ភិក្ខវេ, ឆន្ទោ ពហិទ្ធា បញ្ច កាមគុណេ អារព្ភ អនុវិក្ខិត្តោ អនុវិសដោ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តោ ឆន្ទោ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បច្ឆាបុរេសញ្ញា សុគ្គហិតា ហោតិ សុមនសិកតា សូបធារិតា សុប្បដិវិទ្ធា បញ្ញាយ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ វិហរតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ ឧទ្ធំ បាទតលា អធោ កេសមត្ថកា តចបរិយន្តំ បូរំ នានប្បការស្ស អសុចិនោ បច្ចវេក្ខតិ – ‘អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ កេសា លោមា នខា ទន្តា តចោ មំសំ ន្ហារុ អដ្ឋិ អដ្ឋិមិញ្ជំ វក្កំ ហទយំ យកនំ កិលោមកំ បិហកំ បប្ផាសំ អន្តំ អន្តគុណំ ឧទរិយំ ករីសំ បិត្តំ សេម្ហំ បុព្ពោ លោហិតំ សេទោ មេទោ អស្សុ វសា ខេឡោ សិង្ឃាណិកា លសិកា មុត្ត’ន្តិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ វិហរតិ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថា ទិវា តថា រត្តិំ, យថា រត្តិំ តថា ទិវា វិហរតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យេហិ អាការេហិ យេហិ លិង្គេហិ យេហិ និមិត្តេហិ ទិវា ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, សោ តេហិ អាការេហិ តេហិ លិង្គេហិ តេហិ និមិត្តេហិ រត្តិំ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ; យេហិ វា បន អាការេហិ យេហិ លិង្គេហិ យេហិ និមិត្តេហិ រត្តិំ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, សោ តេហិ អាការេហិ តេហិ លិង្គេហិ តេហិ និមិត្តេហិ ទិវា ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថា ទិវា តថា រត្តិំ, យថា រត្តិំ តថា ទិវា វិហរតិ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អាលោកសញ្ញា សុគ្គហិតា ហោតិ ទិវាសញ្ញា ស្វាធិដ្ឋិតា។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, អតិលីនំ វីរិយំ? យំ, ភិក្ខវេ, វីរិយំ កោសជ្ជសហគតំ កោសជ្ជសម្បយុត្តំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អតិលីនំ វីរិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, អតិប្បគ្គហិតំ វីរិយំ? យំ, ភិក្ខវេ, វីរិយំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អតិប្បគ្គហិតំ វីរិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ សំខិត្តំ វីរិយំ? យំ, ភិក្ខវេ, វីរិយំ ថិនមិទ្ធសហគតំ ថិនមិទ្ធសម្បយុត្តំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ សំខិត្តំ វីរិយំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តំ វីរិយំ? យំ, ភិក្ខវេ, វីរិយំ ពហិទ្ធា បញ្ច កាមគុណេ អារព្ភ អនុវិក្ខិត្តំ អនុវិសដំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តំ វីរិយំ…បេ…។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អាលោកសញ្ញា សុគ្គហិតា ហោតិ ទិវាសញ្ញា ស្វាធិដ្ឋិតា។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, អតិលីនំ ចិត្តំ? យំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ កោសជ្ជសហគតំ កោសជ្ជសម្បយុត្តំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អតិលីនំ ចិត្តំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, អតិប្បគ្គហិតំ ចិត្តំ? យំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អតិប្បគ្គហិតំ ចិត្តំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ សំខិត្តំ ចិត្តំ? យំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ ថិនមិទ្ធសហគតំ ថិនមិទ្ធសម្បយុត្តំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ សំខិត្តំ ចិត្តំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តំ ចិត្តំ? យំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ ពហិទ្ធា បញ្ច កាមគុណេ អារព្ភ អនុវិក្ខិត្តំ អនុវិសដំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តំ ចិត្តំ...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, អតិលីនា វីមំសា? យា, ភិក្ខវេ, វីមំសា កោសជ្ជសហគតា កោសជ្ជសម្បយុត្តា – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អតិលីនា វីមំសា។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, អតិប្បគ្គហិតា វីមំសា? យា, ភិក្ខវេ, វីមំសា ឧទ្ធច្ចសហគតា ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តា – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អតិប្បគ្គហិតា វីមំសា។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ សំខិត្តា វីមំសា? យា, ភិក្ខវេ, វីមំសា ថិនមិទ្ធសហគតា ថិនមិទ្ធសម្បយុត្តា – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តំ សំខិត្តា វីមំសា។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តា វីមំសា? យា, ភិក្ខវេ, វីមំសា ពហិទ្ធា បញ្ច កាមគុណេ អារព្ភ អនុវិក្ខិត្តា អនុវិសដា – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តា វីមំសា...បេ.... ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ឯវំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោន្តិ មហានិសំសា។

“ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ, អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ។ ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ, អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ។ ទសមំ។

បាសាទកម្បនវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> បុព្ពំ មហប្ផលំ ឆន្ទំ, មោគ្គល្លានញ្ច ឧណ្ណាភំ;
> ទ្វេ សមណព្រាហ្មណា ភិក្ខុ, ទេសនា វិភង្គេន ចាតិ។

៣. អយោគុឡវគ្គោ

១. មគ្គសុត្តំ

៨៣៣. សាវត្ថិនិទានំ ។ “បុព្ពេវ មេ, ភិក្ខវេ, សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឯតទហោសិ – ‘កោ នុ ខោ មគ្គោ, កា បដិបទា ឥទ្ធិបាទភាវនាយា’តិ ? តស្ស មយ្ហំ, ភិក្ខវេ, ឯតទហោសិ – ‘ឥធ ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ឥតិ មេ ឆន្ទោ ន ច អតិលីនោ ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតោ ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តោ ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តោ ភវិស្សតិ។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច

វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តិំ, យថា រត្តិំ តថា ទិវា។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ឥតិ មេ វីមំសា ន ច អតិលីនា ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតា ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តា ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តា ភវិស្សតិ។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តិំ យថា រត្តិំ តថា ទិវា' – ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។

“ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ។ ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ, អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ។ បឋមំ។

(ឆបិ អភិញ្ញាយោ វិត្ថារេតព្ពា)។

២. អយោគុឡសុត្តំ

៨៣៤. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អភិជានាតិ នុ ខោ, ភន្តេ, ភគវា ឥទ្ធិយា មនោមយេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតា”តិ? “អភិជានាមិ ខ្វាហំ, អានន្ទ, ឥទ្ធិយា មនោមយេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតា”តិ។ “អភិជានាតិ បន, ភន្តេ, ភគវា ឥមិនា ចាតុមហាភូតិកេន កាយេន ឥទ្ធិយា ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតា”តិ ? “អភិជានាមិ ខ្វាហំ, អានន្ទ, ឥមិនា ចាតុមហាភូតិកេន [ចាតុម្មហាភូតិកេន (សី. ស្យា. កំ.)] កាយេន ឥទ្ធិយា ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតា”តិ។

“យញ្ច ខោ, ឱមាតិ, ភន្តេ, ភគវា ឥទ្ធិយា មនោមយេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតុំ, យញ្ច ខោ អភិជានាតិ, ភន្តេ, ភគវា ឥមិនា ចាតុមហាភូតិកេន កាយេន ឥទ្ធិយា ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតា , តយិទំ, ភន្តេ, ភគវតោ អច្ឆរិយញ្ចេវ អព្ភុតញ្ចា”តិ។ “អច្ឆរិយា ចេវ, អានន្ទ, តថាគតា អច្ឆរិយធម្មសមន្នាគតា ច, អព្ភុតា ចេវ, អានន្ទ, តថាគតា អព្ភុតធម្មសមន្នាគតា ច”។

“យស្មិំ, អានន្ទ, សមយេ តថាគតោ កាយម្បិ ចិត្តេ សមោទហតិ [សមាទហតិ (សី. ស្យា. បី.)] ចិត្តម្បិ កាយេ សមោទហតិ, សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច កាយេ ឱក្កមិត្វា វិហរតិ; តស្មិំ, អានន្ទ, សមយេ តថាគតស្ស កាយោ លហុតរោ ចេវ ហោតិ មុទុតរោ ច កម្មនិយតរោ ច បភស្សរតរោ ច។

“សេយ្យថាបិ, អានន្ទ, អយោគុឡោ ទិវសំ សន្តត្តោ លហុតរោ ចេវ ហោតិ មុទុតរោ ច កម្មនិយតរោ ច បភស្សរតរោ ច; ឯវមេវ ខោ, អានន្ទ, យស្មិំ សមយេ តថាគតោ កាយម្បិ ចិត្តេ សមោទហតិ, ចិត្តម្បិ កាយេ សមោទហតិ, សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច កាយេ ឱក្កមិត្វា វិហរតិ; តស្មិំ, អានន្ទ, សមយេ តថាគតស្ស កាយោ លហុតរោ ចេវ ហោតិ មុទុតរោ ច កម្មនិយតរោ ច បភស្សរតរោ ច។

“យស្មិំ, អានន្ទ, សមយេ តថាគតោ កាយម្បិ ចិត្តេ សមោទហតិ, ចិត្តម្បិ កាយេ សមោទហតិ, សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច កាយេ ឱក្កមិត្វា វិហរតិ; តស្មិំ, អានន្ទ, សមយេ តថាគតស្ស កាយោ អប្បកសិរេនេវ បថវិយា វេហាសំ អព្ភុគ្គច្ឆតិ, សោ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ។

“សេយ្យថាបិ , អានន្ទ, តូលបិចុ វា កប្បាសបិចុ វា លហុកោ វាតូបាទានោ អប្បកសិរេនេវ បថវិយា វេហាសំ អព្ភុគ្គច្ឆតិ; ឯវមេវ ខោ, អានន្ទ, យស្មិំ សមយេ តថាគតោ កាយម្បិ ចិត្តេ សមោទហតិ, ចិត្តម្បិ កាយេ សមោទហតិ, សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច កាយេ ឱក្កមិត្វា វិហរតិ; តស្មិំ, អានន្ទ, សមយេ តថាគតស្ស កាយោ អប្បកសិរេនេវ បថវិយា វេហាសំ អព្ភុគ្គច្ឆតិ, សោ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ភិក្ខុសុត្តំ

៨៣៥. “ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ។ តតិយំ។

៤. សុទ្ធិកសុត្តំ

៨៣៦. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមផលសុត្តំ

៨៣៧. “ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុនា ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយផលសុត្តំ

៨៣៨. “ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សត្ត ផលា សត្តានិសំសា បាដិកង្ខា។

“កតមេ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា? ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច [បដិគច្ច (សី.), បដិហច្ច (បី.)] អញ្ញំ អារាធេតិ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ; អថ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ, នោ ចេ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ; អថ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ, ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ, អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ឥមេ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា បាដិកង្ខា”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បឋមអានន្ទសុត្តំ

៨៣៩. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“កតមា នុ ខោ, ភន្តេ , ឥទ្ធិ, កតមោ ឥទ្ធិបាទោ, កតមា ឥទ្ធិបាទភាវនា, កតមា ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា”តិ? “ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ – អយំ វុច្ចតានន្ទ, ឥទ្ធិ”។

“កតមោ ចានន្ទ, ឥទ្ធិបាទោ? យោ, អានន្ទ, មគ្គោ យា បដិបទា ឥទ្ធិលាភាយ ឥទ្ធិបដិលាភាយ សំវត្តតិ – អយំ វុច្ចតានន្ទ, ឥទ្ធិបាទោ។

“កតមា ចានន្ទ, ឥទ្ធិបាទភាវនា? ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – អយំ វុច្ចតានន្ទ, ឥទ្ធិបាទភាវនា។

“កតមា ចានន្ទ, ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ – អយំ វុច្ចតានន្ទ, ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយអានន្ទសុត្តំ

៨៤០. ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ភគវា ឯតទវោច – “កតមា នុ ខោ, អានន្ទ, ឥទ្ធិ, កតមោ ឥទ្ធិបាទោ, កតមា ឥទ្ធិបាទភាវនា, កតមា ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា”តិ? ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា ភគវំនេត្តិកា...បេ....។

“ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ – អយំ វុច្ចតានន្ទ, ឥទ្ធិ។

“កតមោ ចានន្ទ, ឥទ្ធិបាទោ? យោ, អានន្ទ, មគ្គោ យា បដិបទា ឥទ្ធិលាភាយ ឥទ្ធិបដិលាភាយ សំវត្តតិ – អយំ វុច្ចតានន្ទ, ឥទ្ធិបាទោ។

“កតមា ចានន្ទ, ឥទ្ធិបាទភាវនា? ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – អយំ វុច្ចតានន្ទ, ឥទ្ធិបាទភាវនា។

“កតមា ចានន្ទ, ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ – អយំ វុច្ចតានន្ទ, ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមភិក្ខុសុត្តំ

៨៤១. អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ – “កតមា នុ ខោ, ភន្តេ, ឥទ្ធិ, កតមោ ឥទ្ធិបាទោ, កតមា ឥទ្ធិបាទភាវនា, កតមា ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា”តិ?

“ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទោ? យោ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ, យា បដិបទា ឥទ្ធិលាភាយ ឥទ្ធិបដិលាភាយ សំវត្តតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទោ។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនា។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយភិក្ខុសុត្តំ

៨៤២. អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ...បេ.... ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវា ឯតទវោច – “កតមា នុ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិ, កតមោ ឥទ្ធិបាទោ, កតមា ឥទ្ធិបាទភាវនា, កតមា ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា”តិ? ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា ភគវំនេត្តិកា...បេ....។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិ។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទោ? យោ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ, យា បដិបទា ឥទ្ធិលាភាយ ឥទ្ធិបដិលាភាយ សំវត្តតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទោ។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ…បេ… ចិត្តសមាធិ…បេ… វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនា។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ… សម្មាសមាធិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនី បដិបទា”តិ។ ទសមំ។

១១. មោគ្គល្លានសុត្តំ

៨៤៣. តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមេសំ ធម្មានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ ឯវំមហិទ្ធិកោ ឯវំមហានុភាវោ”តិ? ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា ភគវំនេត្តិកា…បេ… “ចតុន្នំ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ ឯវំមហិទ្ធិកោ ឯវំមហានុភាវោ”។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ‘ឥតិ មេ ឆន្ទោ ន ច អតិលីនោ ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតោ ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តោ ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តោ ភវិស្សតិ’។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – ‘យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តិំ, យថា រត្តិំ តថា ទិវា’។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។ វីរិយសមាធិ…បេ… ចិត្តសមាធិ…បេ… វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ‘ឥតិ មេ វីមំសា ន ច អតិលីនា ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតា ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តា ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តា ភវិស្សតិ’…បេ… ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ ឯវំមហិទ្ធិកោ ឯវំមហានុភាវោ។

“ឥមេសញ្ច បន, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គលានោ ភិក្ខុ ឯវំ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ…បេ… យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ។ ឥមេសញ្ច បន, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ។ ឯកាទសមំ។

១២. តថាគតសុត្តំ

៨៤៤. តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមេសំ ធម្មានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតោ ឯវំមហិទ្ធិកោ ឯវំមហានុភាវោ”តិ? ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា…បេ… “ចតុន្នំ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតោ ឯវំមហិទ្ធិកោ ឯវំមហានុភាវោ”។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ‘ឥតិ មេ ឆន្ទោ ន ច អតិលីនោ ភវិស្សតិ, ន ច អតិប្បគ្គហិតោ ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តោ ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តោ ភវិស្សតិ’។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – ‘យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តិំ, យថា រត្តិំ តថា ទិវា’។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។ វីរិយសមាធិ…បេ… ចិត្តសមាធិ…បេ… វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ – ‘ឥតិ មេ វីមំសា ន ច អតិលីនា ភវិស្សតិ, ន ច អតិបគ្គហិតា ភវិស្សតិ, ន ច អជ្ឈត្តំ សំខិត្តា ភវិស្សតិ, ន ច ពហិទ្ធា វិក្ខិត្តា ភវិស្សតិ’។ បច្ឆាបុរេសញ្ញី ច វិហរតិ – ‘យថា បុរេ តថា បច្ឆា, យថា បច្ឆា តថា បុរេ; យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ, យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ; យថា ទិវា តថា រត្តិំ, យថា រត្តិំ តថា ទិវា’។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតោ ឯវំមហិទ្ធិកោ ឯវំមហានុភាវោ។

“ឥមេសញ្ច បន, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតោ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ។ ឥមេសញ្ច បន, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ។ ទ្វាទសមំ។

(ឆបិ អភិញ្ញាយោ វិត្ថារេតព្ពា)។

អយោគុឡវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> មគ្គោ អយោគុឡោ ភិក្ខុ, សុទ្ធិកញ្ចាបិ ទ្វេ ផលា;
> ទ្វេ ចានន្ទា ទុវេ ភិក្ខូ, មោគ្គល្លានោ តថាគតោតិ។

៤. គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១-១២. គង្គានទីអាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៨៤៥-៨៥៦. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ...បេ.... ចិត្តសមាធិ...បេ.... វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។

“ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ទ្វាទសមំ។

គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
> ទ្វេតេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

អប្បមាទវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> តថាគតំ បទំ កូដំ, មូលំ សារោ ច វស្សិកំ;
> រាជា ចន្ទិមសូរិយា, វត្ថេន ទសមំ បទន្តិ។

ពលករណីយវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> ពលំ ពីជញ្ច នាគោ ច, រុក្ខោ កុម្ភេន សូកិយា;
> អាកាសេន ច ទ្វេ មេឃា, នាវា អាគន្តុកា នទីតិ។

ឯសនាវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> ឯសនា វិធា អាសវោ, ភវោ ច ទុក្ខតា តិស្សោ;
> ខិលំ មលញ្ច នីឃោ ច, វេទនា តណ្ហា តសិនា ចាតិ។

៨. ឱឃវគ្គោ

១-១០. ឱឃាទិសុត្តទសកំ

៨៨៩-៨៩៨. ‘‘បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច ? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ, អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវេតព្ពា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ…បេ.… ចិត្តសមាធិ …បេ.… វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវេតព្ពា’’តិ។

(យថា មគ្គសំយុត្តំ តថា វិត្ថារេតព្ពំ)។

ឱឃវគ្គោ អដ្ឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថា អនុសយេន ច;
> កាមគុណា នីវរណា, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយាតិ។

ឥទ្ធិបាទសំយុត្តំ សត្តមំ។

៨. អនុរុទ្ធសំយុត្តំ

១. រហោគតវគ្គោ

១. បឋមរហោគតសុត្តំ

៨៩៩. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ អថ ខោ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ – ‘‘យេសំ កេសញ្ចិ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា វិរទ្ធា, វិរទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី។ យេសំ កេសញ្ចិ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា អារទ្ធា, អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី’’តិ។

អថ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ – សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ, បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ, ឯវមេវ – អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស សម្មុខេ បាតុរហោសិ។ អថ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច – ‘‘កិត្តាវតា នុ ខោ, អាវុសោ អនុរុទ្ធ, ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា អារទ្ធា ហោន្តី’’តិ?

‘‘ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ អជ្ឈត្តំ កាយេ សមុទយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, អជ្ឈត្តំ កាយេ វយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, អជ្ឈត្តំ កាយេ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ពហិទ្ធា កាយេ សមុទយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, ពហិទ្ធា កាយេ វយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, ពហិទ្ធា កាយេ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា កាយេ សមុទយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, អជ្ឈត្តពហិទ្ធា កាយេ វយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, អជ្ឈត្តពហិទ្ធា កាយេ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

‘‘សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ; សចេ អាកង្ខតិ – ‘បដិកូលេ អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អប្បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ; សចេ អាកង្ខតិ – ‘អប្បដិកូលេ ច បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ; សចេ អាកង្ខតិ – ‘បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អប្បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ; សចេ អាកង្ខតិ – ‘អប្បដិកូលញ្ច បដិកូលញ្ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យំ សតោ សម្បជានោ’តិ, ឧបេក្ខកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ។

‘‘អជ្ឈត្តំ វេទនាសុ សមុទយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, អជ្ឈត្តំ វេទនាសុ វយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, អជ្ឈត្តំ វេទនាសុ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ពហិទ្ធា វេទនាសុ សមុទយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, ពហិទ្ធា វេទនាសុ វយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, ពហិទ្ធា វេទនាសុ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វេទនាសុ សមុទយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វេទនាសុ វយធម្មានុបស្សី វិហរតិ, អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វេទនាសុ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

‘‘សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ; សចេ អាកង្ខតិ – ‘បដិកូលេ អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អប្បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ; សចេ អាកង្ខតិ – ‘អប្បដិកូលេ ច បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ; សចេ អាកង្ខតិ – ‘បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អប្បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ; សចេ អាកង្ខតិ – ‘អប្បដិកូលញ្ច បដិកូលញ្ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យំ សតោ សម្បជានោ’តិ, ឧបេក្ខកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ។

‘‘អជ្ឈត្តំ ចិត្តេ…បេ.… ពហិទ្ធា ចិត្តេ…បេ.… អជ្ឈត្តពហិទ្ធា ចិត្តេ សមុទយធម្មានុបស្សី វិហរតិ… អជ្ឈត្តពហិទ្ធា ចិត្តេ វយធម្មានុបស្សី វិហរតិ… អជ្ឈត្តពហិទ្ធា ចិត្តេ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី… បេ.… អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ , បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ…បេ… ឧបេក្ខកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ។

“អជ្ឈត្តំ ធម្មេសុ…បេ… ពហិទ្ធា ធម្មេសុ…បេ… អជ្ឈត្តពហិទ្ធា ធម្មេសុ សមុទយធម្មានុបស្សី វិហរតិ… អជ្ឈត្តពហិទ្ធា ធម្មេសុ វយធម្មានុបស្សី វិហរតិ… អជ្ឈត្តពហិទ្ធា ធម្មេសុ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ…បេ… ឧបេក្ខកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ។ ឯត្តាវតា ខោ, អាវុសោ, ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា អារទ្ធា ហោន្តី”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយរហោគតសុត្តំ

៩០០. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ – “យេសំ កេសញ្ចិ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា វិរទ្ធា, វិរទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី; យេសំ កេសញ្ចិ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា អារទ្ធា, អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ មគ្គោ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមី”តិ។

អថ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ – សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ , បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ, ឯវមេវ – អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស សម្មុខេ បាតុរហោសិ។

អថ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច – “កិត្តាវតា នុ ខោ, អាវុសោ អនុរុទ្ធ, ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា អារទ្ធា ហោន្តី”តិ?

“ឥធាវុសោ , ភិក្ខុ អជ្ឈត្តំ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ពហិទ្ធា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ…បេ… អជ្ឈត្តពហិទ្ធា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“អជ្ឈត្តំ វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ពហិទ្ធា វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“អជ្ឈត្តំ ចិត្តេ…បេ… ពហិទ្ធា ចិត្តេ…បេ… អជ្ឈត្តពហិទ្ធា ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“អជ្ឈត្តំ ធម្មេសុ…បេ… ពហិទ្ធា ធម្មេសុ…បេ… អជ្ឈត្តពហិទ្ធា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯត្តាវតា ខោ, អាវុសោ, ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា អារទ្ធា ហោន្តី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. សុតនុសុត្តំ

៩០១. ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ សាវត្ថិយំ វិហរតិ សុតនុតីរេ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កមិំសុ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អនុរុទ្ធេន សទ្ធិំ សម្មោទិំសុ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោចុំ – “កតមេសំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ធម្មានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោ”តិ?

“ចតុន្នំ ខ្វាហំ, អាវុសោ, សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធាហំ, អាវុសោ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – ឥមេសំ ខ្វាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា

មហាភិញ្ញតំ បត្តោ។ ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ហីនំ ធម្មំ ហីនតោ អព្ភញ្ញាសិ, មជ្ឈិមំ ធម្មំ មជ្ឈិមតោ អព្ភញ្ញាសិ, បណីតំ ធម្មំ បណីតតោ អព្ភញ្ញាសិ"ន្តិ។ តតិយំ។

៤. បឋមកណ្ឌកីសុត្តំ

៩០២. ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច សារិបុត្តោ អាយស្មា ច មហាមោគ្គល្លានោ សាកេតេ វិហរន្តិ កណ្ឌកីវនេ ។ អថ ខោ អាយស្មា ច សារិបុត្តោ អាយស្មា ច មហាមោគ្គល្លានោ សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតា យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អនុរុទ្ធេន សទ្ធឹ សម្មោទឹសុ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច – "សេខេនាវុសោ អនុរុទ្ធ, ភិក្ខុនា កតមេ ធម្មា ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្ពា"តិ?

"សេខេនាវុសោ សារិបុត្ត, ភិក្ខុនា ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្ពា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – សេខេនាវុសោ សារិបុត្ត, ភិក្ខុនា ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្ពា"តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយកណ្ឌកីសុត្តំ

៩០៣. សាកេតនិទានំ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច – "អសេខេនាវុសោ អនុរុទ្ធ, ភិក្ខុនា កតមេ ធម្មា ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្ពា"តិ? "អសេខេនាវុសោ សារិបុត្ត, ភិក្ខុនា ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្ពា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – អសេខេនាវុសោ សារិបុត្ត, ភិក្ខុនា ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្ពា"តិ។ បញ្ចមំ។

៦. តតិយកណ្ឌកីសុត្តំ

៩០៤. សាកេតនិទានំ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច – "កតមេសំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ធម្មានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោ"តិ? "ចតុន្នំ ខ្វាហំ, អាវុសោ, សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោ ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធាហំ, អាវុសោ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – ឥមេសំ ខ្វាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោ។ ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សហស្សំ លោកំ អភិជានាមី"តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. តណ្ហក្ខយសុត្តំ

៩០៥. សាវត្ថិនិទានំ ។ តត្រ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – "អាវុសោ ភិក្ខវោ"តិ។ "អាវុសោ"តិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស បច្ចស្សោសុំ។ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ឯតទវោច –

"ចត្តារោមេ , អាវុសោ, សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា តណ្ហក្ខយាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ...បេ.... វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – ឥមេ ខោ, អាវុសោ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា តណ្ហក្ខយាយ សំវត្តន្តី"តិ។ សត្តមំ។

៨. សលឡាគារសុត្តំ

៩០៦. ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ សាវត្ថិយំ វិហរតិ សលឡាគារេ។ តត្រ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ...បេ.... ឯតទវោច – "សេយ្យថាបិ, អាវុសោ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា។ អថ មហាជនកាយោ អាគច្ឆេយ្យ កុទ្ទាលបិដកំ [កុទ្ទាលបិដកំ (ពហូសុ)] អាទាយ – 'មយំ ឥមំ គង្គានទី បច្ឆា

និន្នំ ករិស្សាម បច្ឆាបោណំ បច្ឆាបព្ភារ’ន្តិ។ តំ កឹ មញ្ញថាវុសោ, អបិ នុ សោ មហាជនកាយោ គង្គានទឹ បច្ឆានិន្នំ ករេយ្យ បច្ឆាបោណំ បច្ឆាបព្ភារ”ន្តិ? “នោ ហេតំ, អាវុសោ”។ “តំ កិស្ស ហេតុ”? “គង្គា, អាវុសោ, នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា។ សា ន សុករា បច្ឆានិន្នំ កាតុំ បច្ឆាបោណំ បច្ឆាបព្ភារំ។ យាវទេវ ច បន សោ មហាជនកាយោ កិលមថស្ស វិឃាតស្ស ភាគី អស្សា”តិ។

“ឯវមេវ ខោ, អាវុសោ, ភិក្ខុំ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេន្តំ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ពហុលីករោន្តំ រាជានោ វា រាជមហាមត្តា វា មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលោហិតា វា ភោគេហិ អភិហដ្ឋុំ បវារេយ្យុំ – ‘ឯហម្ភោ បុរិស, កឹ តេ ឥមេ កាសាវា អនុទហន្តិ? កឹ មុណ្ឌោ កបាលមនុសញ្ចរសិ? ឯហិ ហីនាយាវត្តិត្វា ភោគេ ច ភុញ្ជស្សុ បុញ្ញានិ ច ករោហី’”តិ។

“សោ វត, អាវុសោ, ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ពហុលីករោន្តោ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? យញ្ហិ តំ, អាវុសោ, ចិត្តំ ទីឃរត្តំ វិវេកនិន្នំ វិវេកបោណំ វិវេកបព្ភារំ តំ វត ហីនាយាវត្តិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ កថញ្ចាវុសោ, ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេតិ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ពហុលីករោតីតិ? ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ…បេ…. វេទនាសុ…បេ…. ចិត្តេ…បេ…. ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ ឯវំ ខោ, អាវុសោ, ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភាវេតិ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ពហុលីករោតី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. អម្ពបាលិវនសុត្តំ

៨០៧. ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច សារិបុត្តោ វេសាលិយំ វិហរន្តិ អម្ពបាលិវនេ។ អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ…បេ…. ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច –

“វិប្បសន្នានិ ខោ តេ, អាវុសោ អនុរុទ្ធ, ឥន្ទ្រិយានិ, បរិសុទ្ធោ មុខវណ្ណោ បរិយោទាតោ។ កតមេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ វិហារេន ឯតរហិ ពហុលំ វិហរតី”តិ? “ចតូសុ ខ្វាហំ, អាវុសោ, សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ ឯតរហិ ពហុលំ វិហរាមិ។ កតមេសុ ចតូសុ? ឥធាហំ, អាវុសោ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ; វេទនាសុ…បេ…. ចិត្តេ…បេ…. ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – ឥមេសុ ខ្វាហំ, អាវុសោ, ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ ឯតរហិ ពហុលំ វិហរាមិ។ យោ សោ, អាវុសោ, ភិក្ខុ អរហំ ខីណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ, សោ ឥមេសុ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ ពហុលំ វិហរតី”តិ។

“លាភា វត នោ, អាវុសោ, សុលទ្ធំ វត នោ, អាវុសោ! យេ មយំ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស សម្មុខាវ អស្សុម្ហ អាសភឹ វាចំ ភាសមានស្សា”តិ។ នវមំ។

១០. ពាឡ្ហគិលានសុត្តំ

៨០៨. ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ សាវត្ថិយំ វិហរតិ អន្ធវនស្មឹ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោចុំ –

“កតមេនាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស វិហារេន វិហរតោ ឧប្បន្នា សារីរិកា ទុក្ខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តី”តិ? “ចតូសុ ខោ មេ, អាវុសោ, សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បន្នា សារីរិកា ទុក្ខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ។ កតមេសុ ចតូសុ? ឥធាហំ, អាវុសោ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាមិ…បេ…. វេទនាសុ…បេ…. ចិត្តេ…បេ…. ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – ឥមេសុ ខោ មេ, អាវុសោ, ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បន្នា សារីរិកា ទុក្ខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តី”តិ។ ទសមំ។

រហោគតវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> រហោគតេន ទ្វេ វុត្តា, សុតនុ កណ្ឌកី តយោ;
> តណ្ហក្ខយសលឡាគារំ, អម្ពបាលិ ច គិលានន្តិ។

២. ទុតិយវគ្គោ

១. កប្បសហស្សសុត្តំ

៩០៩. ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អនុរុទ្ធេន សទ្ធឹ...បេ.... ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោចុំ –

“កតមេសំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ធម្មានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោ”តិ? “ចតុន្នំ ខ្វាហំ, អាវុសោ, សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធាហំ, អាវុសោ, កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាមិ...បេ.... វេទនាសុ...បេ.... ចិត្តេ...បេ.... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាមិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ – ឥមេសំ ខ្វាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោ។ ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា កប្បសហស្សំ អនុស្សរាមី”តិ។ បឋមំ។

២. ឥទ្ធិវិធសុត្តំ

៩១០. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោមិ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោមិ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេមី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ទិព្ពសោតសុត្តំ

៩១១. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ទិព្ពាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧភោ សទ្ទេ សុណាមិ ទិព្ពេ ច មានុសេ ច យេ ទូរេ សន្តិកេ ចា”តិ។ តតិយំ។

៤. ចេតោបរិយសុត្តំ

៩១២. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាមិ – សរាគំ វា ចិត្តំ ‘សរាគំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាមិ...បេ.... អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ ‘អវិមុត្តំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាមី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ឋានសុត្តំ

៩១៣. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ឋានញ្ច ឋានតោ អដ្ឋានញ្ច អដ្ឋានតោ យថាភូតំ បជានាមី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. កម្មសមាទានសុត្តំ

៩១៤. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នានំ កម្មសមាទានានំ ឋានសោ ហេតុសោ វិបាកំ យថាភូតំ បជានាមី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. សព្ពត្ថគាមិនិសុត្តំ

៩១៥. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សព្ពត្ថគាមិនិប្បដិបទំ យថាភូតំ បជានាមី”តិ។ សត្តមំ។

៨. នានាធាតុសុត្តំ

៩១៦. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា អនេកធាតុនានាធាតុលោកំ យថាភូតំ បជានាមី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. នានាធិមុត្តិសុត្តំ

៩១៧. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សត្តានំ នានាធិមុត្តិកតំ យថាភូតំ បជានាមី”តិ។ នវមំ។

១០. ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តសុត្តំ

៩១៨. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តំ យថាភូតំ បជានាមី”តិ។ ទសមំ។

១១. ឈានាទិសុត្តំ

៩១៩. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តីនំ សំកិលេសំ វោទានំ វុដ្ឋានំ យថាភូតំ បជានាមី”តិ។ ឯកាទសមំ។

១២. បុព្ពេនិវាសសុត្តំ

៩២០. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរាមិ, សេយ្យថិទំ – ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ…បេ…. ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរាមី”តិ។ ទ្វាទសមំ។

១៣. ទិព្ពចក្ខុសុត្តំ

៩២១. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ…បេ…. ឥតិ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាមី”តិ។ តេរសមំ។

១៤. អាសវក្ខយសុត្តំ

៩២២. “ឥមេសញ្ច បនាហំ, អាវុសោ, ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមី”តិ។ ចុទ្ទសមំ។

ទុតិយោ វគ្គោ។

តស្សុទ្ទានំ –

មហាភិញ្ញំ ឥទ្ធិ ទិព្ពំ, ចេតោបរិយំ ឋានំ កម្មំ;
សព្ពត្ថធាតុធិមុត្តិ, ឥន្ទ្រិយំ ឈានំ តិស្សោ វិជ្ជាតិ។

អនុរុទ្ធសំយុត្តំ អដ្ឋមំ។

៩. ឈានសំយុត្តំ

១. គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ

១-១២. ឈានាទិសុត្តទ្វាទសកំ

៩២៣-៩៣៤. សាវត្ថិនិទានំ “ចត្តារោ មេ, ភិក្ខវេ, ឈានា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ, យំ តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ – ‘ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារី’តិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្ពេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ឈានា”តិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គង្គា នទី បាចីននិន្នា បាចីនបោណា បាចីនបព្ភារា; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ ឈានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ ឈានេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ ឈានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ ឈានេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា…បេ… ទុតិយំ ឈានំ…បេ… តតិយំ ឈានំ…បេ… ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចត្តារោ ឈានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ ឈានេ ពហុលីករោន្តោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ទ្វាទសមំ។

គង្គាបេយ្យាលវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឆ បាចីនតោ និន្នា, ឆ និន្នា ច សមុទ្ទតោ;
ទ្វេតេ ឆ ទ្វាទស ហោន្តិ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

អប្បមាទវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

តថាគតំ បទំ កូដំ, មូលំ សារោ ច វស្សិកំ;
រាជា ចន្ទិមសូរិយា, វត្ថេន ទសមំ បទន្តិ។

ពលករណីយវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ពលំ ពីជញ្ច នាគោ ច, រុក្ខោ កុម្ភេន សូកិយា;
អាកាសេន ច ទ្វេ មេឃា, នាវា អាគន្តុកា នទីតិ។

ឯសនាវគ្គោ វិត្ថារេតព្ពោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឯសនា វិធា អាសវោ, ភវោ ច ទុក្ខតា តិស្សោ;
ខិលំ មលញ្ច នីឃោ ច, វេទនា តណ្ហា តសិនា ចាតិ។

៥. ឱឃវគ្គោ

១-១០. ឱឃាទិសុត្តំ

៩៦៧-៩៧៦. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឧទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ កតមានិ បញ្ច? រូបរាគោ, អរូបរាគោ, មានោ, ឧទ្ធច្ចំ, អវិជ្ជា – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ចត្តារោ ឈានា ភាវេតព្ពា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវិច្චេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ...បេ.... តតិយំ ឈានំ...បេ.... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមេ ចត្តារោ ឈានា ភាវេតព្ពា”តិ វិត្ថារេតព្ពំ។ ទសមំ។ (យថា មគ្គសំយុត្តំ តថា វិត្ថារេតព្ពំ)។

ឱឃវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឱឃោ យោគោ ឧបាទានំ, គន្ថា អនុសយេន ច;
កាមគុណា នីវរណា, ខន្ធា ឱរុទ្ធម្ភាគិយាតិ។

ឈានសំយុត្តំ នវមំ។

១០. អានាបានសំយុត្តំ

១. ឯកធម្មវគ្គោ

១. ឯកធម្មសុត្តំ

៩៧៧. សាវត្ថិនិទានំ ។ តត្រ ខោ…បេ…. ឯតទវោច – “ឯកធម្មោ, ភិក្ខវេ, ភាវិតោ ពហុលីកតោ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ។ កតមោ ឯកធម្មោ? អានាបានស្សតិ [អានាបានសតិ (សី. បី.)]។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ កថំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ [សតោ (ពហូសុ) តតិយបារាជិកេបិ] បស្សសតិ។ ទីឃំ វា អស្សសន្តោ ‘ទីឃំ អស្សសាមី’តិ បជានាតិ, ទីឃំ វា បស្សសន្តោ ‘ទីឃំ បស្សសាមី’តិ បជានាតិ; រស្សំ វា អស្សសន្តោ ‘រស្សំ អស្សសាមី’តិ បជានាតិ, រស្សំ វា បស្សសន្តោ ‘រស្សំ បស្សសាមី’តិ បជានាតិ; ‘សព្ពកាយប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘សព្ពកាយប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘បីតិប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បីតិប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘សុខប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘សុខប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘បស្សម្ភយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បស្សម្ភយំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘ចិត្តប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘ចិត្តប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘សមាទហំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ , ‘សមាទហំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘វិមោចយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘វិមោចយំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘អនិច្ចានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘អនិច្ចានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘វិរាគានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘វិរាគានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘និរោធានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘និរោធានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ ឯវំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា”តិ។ បឋមំ។

២. ពោជ្ឈង្គសុត្តំ

៩៧៨. “អានាបានស្សតិ, ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ កថំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អានាបានស្សតិសហគតំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ, អានាបានស្សតិសហគតំ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ…បេ…. អានាបានស្សតិសហគតំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ ឯវំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. សុទ្ធិកសុត្តំ

៩៧៩. “អានាបានស្សតិ, ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ កថំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ បស្សសតិ…បេ…. ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ ឯវំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា”តិ។ តតិយំ។

៤. បឋមផលសុត្តំ

៩៨០. “អានាបានស្សតិ , ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ កថំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខ

មូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ បស្សសតិ...បេ.... ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ ឯវំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា។ ឯវំ ភាវិតាយ ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិយា ឯវំ ពហុលីកតាយ ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយផលសុត្តំ

៩៨១. ‘‘អានាបានស្សតិ, ភិក្ខវេ, ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា។ កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ កថំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ បស្សសតិ...បេ.... ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ ឯវំ ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា។

‘‘ឯវំ ភាវិតាយ ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិយា ឯវំ ពហុលីកតាយ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា បាដិកង្ខា។ កតមេ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា? ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ; នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ។ អថ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ; នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកច្ច អញ្ញំ អារាធេតិ , នោ ចេ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធេតិ។ អថ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ... ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ... អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ... សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ... ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី – ឯវំ ភាវិតាយ ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិយា ឯវំ ពហុលីកតាយ ឥមេ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា បាដិកង្ខា’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. អរិដ្ឋសុត្តំ

៩៨២. សាវត្ថិនិទានំ។ តត្រ ខោ ភគវា...បេ.... ឯតទវោច – ‘‘ភាវេថ នោ តុម្ហេ ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិ’’ន្តិ? ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អរិដ្ឋោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – ‘‘អហំ ខោ, ភន្តេ, ភាវេមិ អានាបានស្សតិ’’ន្តិ។ ‘‘យថា កថំ បន ត្វំ, អរិដ្ឋ, ភាវេសិ អានាបានស្សតិ’’ន្តិ? ‘‘អតីតេសុ មេ, ភន្តេ, កាមេសុ កាមច្ឆន្ទោ បហីនោ, អនាគតេសុ មេ កាមេសុ កាមច្ឆន្ទោ វិគតោ, អជ្ឈត្តពហិទ្ធា [អជ្ឈត្តំ ពហិទ្ធា (ស្យា. កំ. បី. ក.)] ច មេ ធម្មេសុ បដិឃសញ្ញា សុប្បដិវិនីតា។ សោ [សោហំ (?)] សតោវ អស្សសិស្សាមិ, សតោវ បស្សសិស្សាមិ។ ឯវំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ភាវេមិ អានាបានស្សតិ’’ន្តិ។

‘‘‘អត្ថេសា, អរិដ្ឋ, អានាបានស្សតិ, នេសា នត្ថី’តិ វទាមិ។ អបិ ច, អរិដ្ឋ, យថា អានាបានស្សតិ វិត្ថារេន បរិបុណ្ណា ហោតិ តំ សុណាហិ, សាធុកំ មនសិ ករោហិ; ភាសិស្សាមី’’តិ។ ‘‘ឯវំ, ភន្តេ’’តិ ខោ អាយស្មា អរិដ្ឋោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ។ ភគវា ឯតទវោច –

‘‘កថញ្ច, អរិដ្ឋ, អានាបានស្សតិ វិត្ថារេន បរិបុណ្ណា ហោតិ? ឥធ, អរិដ្ឋ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ បស្សសតិ។ ទីឃំ វា អស្សសន្តោ ‘ទីឃំ អស្សសាមី’តិ បជានាតិ...បេ.... ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ។ ឯវំ ខោ, អរិដ្ឋ, អានាបានស្សតិ វិត្ថារេន បរិបុណ្ណា ហោតី’’តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. មហាកប្បិនសុត្តំ

៩៨៣. សាវត្ថិនិទានំ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាកប្បិនោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាកប្បិនំ អវិទូរេ និសិន្នំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ ទិស្វាន ភិក្ខូ អាមន្តេសិ –

‘‘បស្សថ នោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, ឯតស្ស ភិក្ខុនោ កាយស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ផន្ទិតត្តំ វា’’តិ? ‘‘យទាបិ មយំ, ភន្តេ, តំ អាយស្មន្តំ បស្សាម សង្ឃមជ្ឈេ វា និសិន្នំ ឯកំ វា រហោ និសិន្នំ, តទាបិ មយំ តស្ស អាយស្មតោ ន បស្សាម

កាយស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ផន្ទិតត្តំ វា”តិ។

“យស្ស, ភិក្ខវេ, សមាធិស្ស ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា នេវ កាយស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ហោតិ ផន្ទិតត្តំ វា, ន ចិត្តស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ហោតិ ផន្ទិតត្តំ វា, តស្ស សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សមាធិស្ស និកាមលាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី។ កតមស្ស ច, ភិក្ខវេ, សមាធិស្ស ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា នេវ កាយស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ហោតិ ផន្ទិតត្តំ វា, ន ចិត្តស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ហោតិ ផន្ទិតត្តំ វា?

“អានាបានស្សតិសមាធិស្ស, ភិក្ខវេ, ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា នេវ កាយស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ហោតិ ផន្ទិតត្តំ វា, ន ចិត្តស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ហោតិ ផន្ទិតត្តំ វា។ កថំ ភាវិតេ ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិម្ហិ កថំ ពហុលីកតេ នេវ កាយស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ហោតិ ផន្ទិតត្តំ វា, ន ចិត្តស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ហោតិ ផន្ទិតត្តំ វា?

“ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ បស្សសតិ...បេ.... ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ។ ឯវំ ភាវិតេ ច ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិម្ហិ ឯវំ ពហុលីកតេ នេវ កាយស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ហោតិ ផន្ទិតត្តំ វា, ន ចិត្តស្ស ឥញ្ជិតត្តំ វា ហោតិ ផន្ទិតត្តំ វា”តិ។ សត្តមំ។

៨. បទីបោបមសុត្តំ

៩៨៤. “អានាបានស្សតិសមាធិ , ភិក្ខវេ, ភាវិតោ ពហុលីកតោ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ។ កថំ ភាវិតោ ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ កថំ ពហុលីកតោ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ?

“ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ បស្សសតិ។ ទីឃំ វា អស្សសន្តោ ‘ទីឃំ អស្សសាមី’តិ បជានាតិ...បេ.... ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ។ ឯវំ ភាវិតោ ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ ឯវំ ពហុលីកតោ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ។

“អហម្បិ សុទំ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធោ ពោធិសត្តោវ សមានោ ឥមិនា វិហារេន ពហុលំ វិហរាមិ។ តស្ស មយ្ហំ, ភិក្ខវេ, ឥមិនា វិហារេន ពហុលំ វិហរតោ នេវ កាយោ កិលមតិ ន ចក្ខូនិ; អនុបាទាយ ច មេ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘នេវ មេ កាយោ កិលមេយ្យ ន ចក្ខូនិ, អនុបាទាយ ច មេ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចេយ្យា’តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘យេ មេ គេហសិតា សរសង្កប្បា តេ បហីយេយ្យុ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘បដិកូលេ អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘អប្បដិកូលញ្ច បដិកូលញ្ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យំ សតោ សម្បជានោ’តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរេយ្យំ សតោ ច សម្បជានោ, សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេយ្យំ, យំ តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ – ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្ពេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘សព្ពសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘សព្ពសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘សព្ពសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘សព្ពសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ – ‘សព្ពសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, អយមេវ អានាបានស្សតិសមាធិ សាធុកំ មនសិ កាតព្ពោ។

“ឯវំ ភាវិតេ ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិម្ហិ ឯវំ ពហុលីកតេ, សុខំ ចេ វេទនំ វេទយតិ, សា ‘អនិច្ចា’តិ បជានាតិ, ‘អនជ្ឈោសិតា’តិ បជានាតិ, ‘អនភិនន្ទិតា’តិ បជានាតិ; ទុក្ខំ ចេ វេទនំ វេទយតិ, ‘សា អនិច្ចា’តិ បជានាតិ, ‘អនជ្ឈោសិតា’តិ បជានាតិ, ‘អនភិនន្ទិតា’តិ បជានាតិ; អទុក្ខមសុខំ ចេ វេទនំ វេទយតិ, ‘សា អនិច្ចា’តិ បជានាតិ, ‘អនជ្ឈោសិតា’តិ បជានាតិ, ‘អនភិនន្ទិតា’តិ បជានាតិ”។

“សុខំ [សោ សុខំ (សី. ស្យា. កំ. បី.) ម. និ. ៣.៣៦៤ អដ្ឋកថាដីកា ឱលោកេតព្ពា] ចេ វេទនំ វេទយតិ, វិសំយុត្តោ នំ វេទយតិ; ទុក្ខំ ចេ វេទនំ វេទយតិ, វិសំយុត្តោ នំ វេទយតិ; អទុក្ខមសុខំ ចេ វេទនំ វេទយតិ, វិសំយុត្តោ នំ វេទយតិ។ សោ កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយមានោ ‘កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយាមី’តិ បជានាតិ, ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយមានោ ‘ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយាមី’តិ បជានាតិ, ‘កាយស្ស ភេទា ឧទ្ធំ ជីវិតបរិយាទានា ឥធេវ សព្ពវេទយិតានិ អនភិនន្ទិតានិ សីតីភវិស្សន្តី’តិ បជានាតិ”។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, តេលញ្ច បដិច្ច, វដ្ដិញ្ច បដិច្ច តេលប្បទីបោ ឈាយេយ្យ, តស្សេវ តេលស្ស ច វដ្ដិយា ច បរិយាទានា អនាហារោ និព្ពាយេយ្យ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយមានោ ‘កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយាមី’តិ បជានាតិ, ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយមានោ ‘ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយាមី’តិ បជានាតិ, ‘កាយស្ស ភេទា ឧទ្ធំ ជីវិតបរិយាទានា ឥធេវ សព្ពវេទយិតានិ អនភិនន្ទិតានិ សីតីភវិស្សន្តី’តិ បជានាតី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. វេសាលីសុត្តំ

៩៨៥. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា ភិក្ខូនំ អនេកបរិយាយេន អសុភកថំ កថេតិ, អសុភាយ វណ្ណំ ភាសតិ, អសុភភាវនាយ វណ្ណំ ភាសតិ។

អថ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ឥច្ឆាមហំ, ភិក្ខវេ, អឌ្ឍមាសំ បដិសល្លីយិតុំ។ នាម្ហិ កេនចិ ឧបសង្កមិតព្ពោ, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេនា”តិ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា នាស្សុធ កោចិ ភគវន្តំ ឧបសង្កមតិ, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេន។

អថ ខោ តេ ភិក្ខូ – “ភគវា អនេកបរិយាយេន អសុភកថំ កថេតិ, អសុភាយ វណ្ណំ ភាសតិ , អសុភភាវនាយ វណ្ណំ ភាសតី”តិ អនេកាការវោការំ អសុភភាវនានុយោគមនុយុត្តា វិហរន្តិ។ តេ ឥមិនា កាយេន អដ្ដីយមានា [អដ្ឋិយមានា (សី. ស្យា. កំ. បី. ក.)] ហរាយមានា ជិគុច្ឆមានា សត្ថហារកំ បរិយេសន្តិ។ ទសបិ ភិក្ខូ ឯកាហេន សត្ថំ អាហរន្តិ, វីសម្បិ…បេ.… តឹសម្បិ ភិក្ខូ ឯកាហេន សត្ថំ អាហរន្តិ។

អថ ខោ ភគវា តស្ស អឌ្ឍមាសស្ស អច្ចយេន បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ – “កឹ នុ ខោ, អានន្ទ, តនុភូតោ វិយ ភិក្ខុសង្ឃោ”តិ? “តថា ហិ បន, ភន្តេ, ‘ភគវា ភិក្ខូនំ អនេកបរិយាយេន អសុភកថំ កថេតិ, អសុភាយ វណ្ណំ ភាសតិ , អសុភភាវនាយ វណ្ណំ ភាសតី’តិ អនេកាការវោការំ អសុភភាវនានុយោគមនុយុត្តា វិហរន្តិ។ តេ ឥមិនា កាយេន អដ្ដីយមានា ហរាយមានា ជិគុច្ឆមានា សត្ថហារកំ បរិយេសន្តិ។ ទសបិ ភិក្ខូ ឯកាហេន សត្ថំ អាហរន្តិ, វីសម្បិ ភិក្ខូ… តឹសម្បិ ភិក្ខូ ឯកាហេន សត្ថំ អាហរន្តិ។ សាធុ, ភន្តេ, ភគវា អញ្ញំ បរិយាយំ អាចិក្ខតុ យថាយំ ភិក្ខុសង្ឃោ អញ្ញាយ សណ្ឋហេយ្យា”តិ។

“តេនហានន្ទ, យាវតិកា ភិក្ខូ វេសាលិំ ឧបនិស្សាយ វិហរន្តិ តេ សព្ពេ ឧបដ្ឋានសាលាយំ សន្និបាតេហី”តិ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យាវតិកា ភិក្ខូ វេសាលិំ ឧបនិស្សាយ វិហរន្តិ តេ សព្ពេ ឧបដ្ឋានសាលាយំ សន្និបាតេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច – “សន្និបតិតោ [សន្និបាតិតោ (សី.)], ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃោ។ យស្ស ទានិ, ភន្តេ, ភគវា កាលំ មញ្ញតី”តិ។

អថ ខោ ភគវា យេន ឧបដ្ឋានសាលា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “អយម្បិ ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ ភាវិតោ ពហុលីកតោ សន្តោ ចេវ បណីតោ ច អសេចនកោ ច សុខោ ច វិហារោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ ច បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ឋានសោ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតិ”។

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, គិម្ហានំ បច្ឆិមេ មាសេ ឩហតំ រជោជល្លំ, តមេនំ មហាអកាលមេឃោ ឋានសោ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ ភាវិតោ ពហុលីកតោ សន្តោ ចេវ បណីតោ ច អសេចនកោ ច សុខោ ច វិហារោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ ច បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ឋានសោ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតិ។ កថំ ភាវិតោ ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ កថំ ពហុលីកតោ សន្តោ ចេវ បណីតោ ច អសេចនកោ ច សុខោ ច វិហារោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ ច បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ឋានសោ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតិ?

“ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ បស្សសតិ…បេ.… ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ។ ឯវំ ភាវិតោ ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ ឯវំ ពហុលីកតោ សន្តោ ចេវ បណីតោ ច អសេចនកោ ច សុខោ ច វិហារោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ ច បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ឋានសោ អន្តរធាបេតិ វូបសមេតី”តិ។ នវមំ។

១០. កិមិលសុត្តំ

៩៨៦. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា កិមិលាយំ [កិម្ពិលាយំ (សី. បី.)] វិហរតិ វេឡុវនេ។ តត្រ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ កិមិលំ អាមន្តេសិ – “កថំ ភាវិតោ នុ ខោ, កិមិល, អានាបានស្សតិសមាធិ កថំ ពហុលីកតោ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ”តិ?

ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា កិមិលោ តុណ្ហី អហោសិ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា...បេ.... តតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ កិមិលំ អាមន្តេសិ – “កថំ ភាវិតោ នុ ខោ, កិមិល, អានាបានស្សតិសមាធិ កថំ ពហុលីកតោ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ”តិ? តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា កិមិលោ តុណ្ហី អហោសិ។

ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឯតស្ស, ភគវា, កាលោ; ឯតស្ស, សុគត, កាលោ! យំ ភគវា អានាបានស្សតិសមាធិំ ភាសេយ្យ ។ ភគវតោ សុត្វា ភិក្ខូ ធារេស្សន្តី”តិ។

“តេនហានន្ទ, សុណាហិ, សាធុកំ មនសិ ករោហិ; ភាសិស្សាមី”តិ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ។ ភគវា ឯតទវោច – “កថំ ភាវិតោ ច, អានន្ទ, អានាបានស្សតិសមាធិ កថំ ពហុលីកតោ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ? ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ បស្សសតិ...បេ.... ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ។ ឯវំ ភាវិតោ ខោ, អានន្ទ, អានាបានស្សតិសមាធិ ឯវំ ពហុលីកតោ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ”។

“យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ ទីឃំ វា អស្សសន្តោ ‘ទីឃំ អស្សសាមី’តិ បជានាតិ, ទីឃំ វា បស្សសន្តោ ‘ទីឃំ បស្សសាមី’តិ បជានាតិ; រស្សំ វា អស្សសន្តោ ‘រស្សំ អស្សសាមី’តិ បជានាតិ, រស្សំ វា បស្សសន្តោ ‘រស្សំ បស្សសាមី’តិ បជានាតិ; ‘សព្ពកាយប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘សព្ពកាយប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ – កាយេ កាយានុបស្សី, អានន្ទ, ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? កាយញ្ញតរាហំ, អានន្ទ, ឯតំ វទាមិ យទិទំ – អស្សាសបស្សាសំ។ តស្មាតិហានន្ទ, កាយេ កាយានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ ‘បីតិប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បីតិប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘សុខប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘សុខប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘បស្សម្ភយំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ – វេទនាសុ វេទនានុបស្សី, អានន្ទ, ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? វេទនាញ្ញតរាហំ, អានន្ទ, ឯតំ វទាមិ, យទិទំ – អស្សាសបស្សាសានំ [អស្សាសបស្សាសំ (បី. ក.) ម. និ. ៣.១៤៩] សាធុកំ មនសិការំ។ តស្មាតិហានន្ទ, វេទនាសុ វេទនានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ ‘ចិត្តប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘ចិត្តប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ...បេ.... សមាទហំ ចិត្តំ...បេ.... ‘វិមោចយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘វិមោចយំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ – ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី, អានន្ទ, ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? នាហំ, អានន្ទ, មុដ្ឋស្សតិស្ស អសម្បជានស្ស អានាបានស្សតិសមាធិភាវនំ វទាមិ។ តស្មាតិហានន្ទ, ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ ‘អនិច្ចានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ...បេ.... វិរាគានុបស្សី...បេ.... និរោធានុបស្សី...បេ.... ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ – ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី, អានន្ទ, ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ សោ យំ តំ ហោតិ អភិជ្ឈាទោមនស្សានំ បហានំ តំ បញ្ញាយ ទិស្វា សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ។ តស្មាតិហានន្ទ, ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“សេយ្យថាបិ , អានន្ទ, ចតុមហាបថេ [ចាតុម្មហាបថេ (សី. ស្យា. កំ.)] មហាបំសុបុញ្ជោ។ បុរត្ថិមាយ ចេបិ ទិសាយំ អាគច្ឆេយ្យ សកដំ វា រថោ វា, ឧបហនតេវ តំ បំសុបុញ្ជំ; បច្ឆិមាយ ចេបិ ទិសាយ អាគច្ឆេយ្យ...បេ.... ឧត្តរាយ ចេបិ ទិសាយ...បេ.... ទក្ខិណាយ ចេបិ ទិសាយ អាគច្ឆេយ្យ សកដំ វា រថោ វា, ឧបហនតេវ តំ បំសុបុញ្ជំ។ ឯវមេវ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរន្តោបិ ឧបហនតេវ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ;

វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរន្តោបិ ឧបហនតេវ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ”តិ។ ទសមំ។

ឯកធម្មវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឯកធម្មោ ច ពោជ្ឈង្គោ, សុទ្ធិកញ្ច ទុវេ ផលា;
អរិដ្ឋោ កប្បិនោ ទីបោ, វេសាលី កិមិលេន ចាតិ។

២. ទុតិយវគ្គោ

១. ឥច្ឆានង្គលសុត្តំ

៩៨៧. ឯកំ សមយំ ភគវា ឥច្ឆានង្គលេ វិហរតិ ឥច្ឆានង្គលវនសណ្ឌេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ឥច្ឆាមហំ, ភិក្ខវេ, តេមាសំ បដិសល្លីយិតុំ។ នាម្ហិ កេនចិ ឧបសង្កមិតព្ពោ, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេនា”តិ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា នាស្សុធ កោចិ ភគវន្តំ ឧបសង្កមតិ, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេន។

អថ ខោ ភគវា តស្ស តេមាសស្ស អច្ចយេន បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “សចេ ខោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យុំ – ‘កតមេនាវុសោ, វិហារេន សមណោ គោតមោ វស្សាវាសំ ពហុលំ វិហាសី’តិ, ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ – ‘អានាបានស្សតិសមាធិនា ខោ, អាវុសោ, ភគវា វស្សាវាសំ ពហុលំ វិហាសី’តិ។ ឥធាហំ, ភិក្ខវេ, សតោ អស្សសាមិ, សតោ បស្សសាមិ។ ទីឃំ អស្សសន្តោ ‘ទីឃំ អស្សសាមី’តិ បជានាមិ, ទីឃំ បស្សសន្តោ ‘ទីឃំ បស្សសាមី’តិ បជានាមិ; រស្សំ អស្សសន្តោ ‘រស្សំ អស្សសាមី’តិ បជានាមិ, រស្សំ បស្សសន្តោ ‘រស្សំ បស្សសាមី’តិ បជានាមិ; ‘សព្ពកាយប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី’តិ បជានាមិ…បេ… ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ បជានាមិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ បជានាមិ”។

“យញ្ហិ តំ, ភិក្ខវេ, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘អរិយវិហារោ’ ឥតិបិ, ‘ព្រហ្មវិហារោ’ ឥតិបិ, ‘តថាគតវិហារោ’ ឥតិបិ។ អានាបានស្សតិសមាធី សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘អរិយវិហារោ’ ឥតិបិ, ‘ព្រហ្មវិហារោ’ ឥតិបិ, ‘តថាគតវិហារោ’ ឥតិបិ។ យេ តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ សេខា អប្បត្តមានសា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ បត្ថយមានា វិហរន្តិ តេសំ អានាបានស្សតិសមាធិ ភាវិតោ ពហុលីកតោ អាសវានំ ខយាយ សំវត្តតិ។ យេ ច ខោ តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ អរហន្តោ ខីណាសវា វុសិតវន្តោ កតករណីយា ឱហិតភារា អនុប្បត្តសទត្ថា បរិក្ខីណភវសំយោជនា សម្មទញ្ញា វិមុត្តា តេសំ អានាបានស្សតិសមាធិ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារាយ ចេវ សំវត្តតិ សតិសម្បជញ្ញាយ ច។

“យញ្ហិ តំ, ភិក្ខវេ, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘អរិយវិហារោ’ ឥតិបិ, ‘ព្រហ្មវិហារោ’ ឥតិបិ, ‘តថាគតវិហារោ’ ឥតិបិ។ អានាបានស្សតិសមាធី សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘អរិយវិហារោ’ ឥតិបិ, ‘ព្រហ្មវិហារោ’ ឥតិបិ, ‘តថាគតវិហារោ’ ឥតិបី”តិ។ បឋមំ។

២. កង្ខេយ្យសុត្តំ

៩៨៨. ឯកំ សមយំ អាយស្មា លោមសកំភិយោ [លោមសវង្គិសោ (សី. បី.)] សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មិំ និគ្រោធារាមេ។ អថ ខោ មហានាមោ សក្កោ យេនាយស្មា លោមសកំភិយោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ លោមសកំភិយំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មហានាមោ សក្កោ អាយស្មន្តំ លោមសកំភិយំ ឯតទវោច – “សោ ឯវ នុ ខោ, ភន្តេ, សេខោ វិហារោ សោ តថាគតវិហារោ, ឧទាហុ អញ្ញោវ [អញ្ញោ (ស្យា. កំ. បី. ក.)] សេខោ វិហារោ អញ្ញោ តថាគតវិហារោ”តិ?

“ន ខោ, អាវុសោ មហានាម, ស្វេវ សេខោ វិហារោ, សោ តថាគតវិហារោ។ អញ្ញោ ខោ, អាវុសោ មហានាម, សេខោ វិហារោ, អញ្ញោ តថាគតវិហារោ។ យេ តេ, អាវុសោ មហានាម, ភិក្ខូ សេខា អប្បត្តមានសា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ បត្ថយមានា វិហរន្តិ, តេ បញ្ច នីវរណេ បហាយ វិហរន្តិ។ កតមេ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទនីវរណំ បហាយ

វិហរន្តិ, ព្យាបាទនីវរណំ…បេ… ថិនមិទ្ធនីវរណំ…បេ… ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណំ…បេ… វិចិកិច្ឆានីវរណំ បហាយ វិហរន្តិ។

“យេបិ តេ, អាវុសោ មហានាម, ភិក្ខូ សេខា អប្បត្តមានសា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ បត្ថយមានា វិហរន្តិ, តេ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ បហាយ វិហរន្តិ។

“យេ ច ខោ តេ, អាវុសោ មហានាម, ភិក្ខូ អរហន្តោ ខីណាសវា វុសិតវន្តោ កតករណីយា ឱហិតភារា អនុប្បត្តសទត្ថា បរិក្ខីណភវសំយោជនា សម្មទញ្ញា វិមុត្តា, តេសំ បញ្ច នីវរណា បហីនា ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវំកតា [អនភាវកតា (សី. បី.)] អាយតិំ អនុប្បាទធម្មា។ កតមេ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទនីវរណំ បហីនំ ឧច្ឆិន្នមូលំ តាលាវត្ថុកតំ អនភាវំកតំ អាយតិំ អនុប្បាទធម្មំ; ព្យាបាទនីវរណំ បហីនំ…បេ… ថិនមិទ្ធនីវរណំ…បេ… ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណំ…បេ… វិចិកិច្ឆានីវរណំ បហីនំ ឧច្ឆិន្នមូលំ តាលាវត្ថុកតំ អនភាវំកតំ អាយតិំ អនុប្បាទធម្មំ។

“យេ តេ, អាវុសោ មហានាម, ភិក្ខូ អរហន្តោ ខីណាសវា វុសិតវន្តោ កតករណីយា ឱហិតភារា អនុប្បត្តសទត្ថា បរិក្ខីណភវសំយោជនា សម្មទញ្ញា វិមុត្តា, តេសំ ឥមេ បញ្ច នីវរណា បហីនា ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវំកតា អាយតិំ អនុប្បាទធម្មា។ ឥទមិនាបេតំ, អាវុសោ មហានាម, បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា – អញ្ញោវ សេខោ វិហារោ, អញ្ញោ តថាគតវិហារោ។

“ឯកមិទំ, អាវុសោ មហានាម, សមយំ ភគវា ឥច្ឆានង្គលេ វិហរតិ ឥច្ឆានង្គលវនសណ្ឌេ។ តត្រ ខោ, អាវុសោ មហានាម, ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ‘ឥច្ឆាមហំ, ភិក្ខវេ, តេមាសំ បដិសល្លីយិតុំ។ នាម្ហិ កេនចិ ឧបសង្កមិតព្ពោ, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេនា’តិ។ ‘ឯវំ, ភន្តេ’តិ ខោ, អាវុសោ មហានាម, តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បដិស្សុត្វា នាស្សុធ កោចិ ភគវន្តំ ឧបសង្កមតិ, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេន។

“អថ ខោ, អាវុសោ, ភគវា តស្ស តេមាសស្ស អច្ចយេន បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ‘សចេ ខោ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យុំ – កតមេនាវុសោ, វិហារេន សមណោ គោតមោ វស្សាវាសំ ពហុលំ វិហាសីតិ, ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ – អានាបានស្សតិសមាធិនា ខោ, អាវុសោ, ភគវា វស្សាវាសំ ពហុលំ វិហាសីតិ។ ឥធាហំ, ភិក្ខវេ , សតោ អស្សសាមិ, សតោ បស្សសាមិ។ ទីឃំ អស្សសន្តោ ទីឃំ អស្សសាមីតិ បជានាមិ, ទីឃំ បស្សសន្តោ ទីឃំ បស្សសាមីតិ បជានាមិ…បេ… បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ បជានាមិ, បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ បជានាមិ”។

“យញ្ហិ តំ, ភិក្ខវេ, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – អរិយវិហារោ ឥតិបិ, ព្រហ្មវិហារោ ឥតិបិ, តថាគតវិហារោ ឥតិបិ។ អានាបានស្សតិសមាធិំ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – អរិយវិហារោ ឥតិបិ, ព្រហ្មវិហារោ ឥតិបិ, តថាគតវិហារោ ឥតិបិ។

“យេ តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ សេខា អប្បត្តមានសា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ បត្ថយមានា វិហរន្តិ, តេសំ អានាបានស្សតិសមាធិ ភាវិតោ ពហុលីកតោ អាសវានំ ខយាយ សំវត្តតិ។

“យេ ច ខោ តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ អរហន្តោ ខីណាសវា វុសិតវន្តោ កតករណីយា ឱហិតភារា អនុប្បត្តសទត្ថា បរិក្ខីណភវសំយោជនា សម្មទញ្ញា វិមុត្តា, តេសំ អានាបានស្សតិសមាធិ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខវិហារាយ ចេវ សំវត្តតិ សតិសម្បជញ្ញាយ ច។

“យញ្ហិ តំ, ភិក្ខវេ, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – អរិយវិហារោ ឥតិបិ, ព្រហ្មវិហារោ ឥតិបិ, តថាគតវិហារោ ឥតិបិ។ អានាបានស្សតិសមាធិំ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – អរិយវិហារោ ឥតិបិ, ព្រហ្មវិហារោ ឥតិបិ, តថាគតវិហារោ ឥតិបី”តិ។ “ឥមិនា ខោ ឯតំ, អាវុសោ មហានាម, បរិយាយេន វេទិតព្ពំ, យថា – អញ្ញោវ សេខោ វិហារោ, អញ្ញោ តថាគតវិហារោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. បឋមអានន្ទសុត្តំ

៩៨៩. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អត្ថិ នុ ខោ,

ភន្តេ, ឯកធម្មោ [ឯកោ ធម្មោ (សី.)] ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តី"តិ?

"អត្ថិ ខោ, អានន្ទ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តី"តិ។

"កតមោ បន, ភន្តេ, ឯកធម្មោ [ឯកោ ធម្មោ (សី.)] ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តី"តិ? "អានាបានស្សតិសមាធិ ខោ, អានន្ទ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិំ បរិបូរេន្តិ"។

"កថំ ភាវិតោ, អានន្ទ, អានាបានស្សតិសមាធិ កថំ ពហុលីកតោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេតិ? ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ បស្សសតិ។ ទីឃំ វា អស្សសន្តោ 'ទីឃំ អស្សសាមី'តិ បជានាតិ, ទីឃំ វា បស្សសន្តោ 'ទីឃំ បស្សសាមី'តិ បជានាតិ...បេ.... 'បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ, 'បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ"។ "យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ ទីឃំ វា អស្សសន្តោ 'ទីឃំ អស្សសាមី'តិ បជានាតិ, ទីឃំ វា បស្សសន្តោ 'ទីឃំ បស្សសាមី'តិ បជានាតិ; រស្សំ វា...បេ.... 'បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ, 'បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ – កាយេ កាយានុបស្សី, អានន្ទ, ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? កាយញ្ញតរាហំ, អានន្ទ, ឯតំ វទាមិ, យទិទំ – អស្សាសបស្សាសំ ។ តស្មាតិហានន្ទ, កាយេ កាយានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ"។

"យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ 'បីតិប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ ...បេ.... សុខប្បដិសំវេទី...បេ.... ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទី...បេ.... 'បស្សម្ភយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ, 'បស្សម្ភយំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ – វេទនាសុ វេទនានុបស្សី, អានន្ទ, ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? វេទនាញ្ញតរាហំ, អានន្ទ, ឯតំ វទាមិ, យទិទំ – អស្សាសបស្សាសានំ សាធុកំ មនសិការំ។ តស្មាតិហានន្ទ, វេទនាសុ វេទនានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

"យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ 'ចិត្តប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ, 'ចិត្តប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ; អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ...បេ.... សមាទហំ ចិត្តំ...បេ.... 'វិមោចយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ, 'វិមោចយំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ – ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី, អានន្ទ, ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? នាហំ, អានន្ទ, មុដ្ឋស្សតិស្ស អសម្បជានស្ស អានាបានស្សតិសមាធិភាវនំ វទាមិ។ តស្មាតិហានន្ទ, ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

"យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ អនិច្ចានុបស្សី...បេ.... វិរាគានុបស្សី...បេ.... និរោធានុបស្សី...បេ.... 'បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ, 'បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី'តិ សិក្ខតិ – ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី, អានន្ទ, ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ សោ យំ តំ ហោតិ អភិជ្ឈាទោមនស្សានំ បហានំ តំ បញ្ញាយ ទិស្វា សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ។ តស្មាតិហានន្ទ, ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មិំ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

"ឯវំ ភាវិតោ ខោ, អានន្ទ, អានាបានស្សតិសមាធិ ឯវំ ពហុលីកតោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេតិ។

"កថំ ភាវិតា ចានន្ទ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា កថំ ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តិ? យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ – ឧបដ្ឋិតាស្ស [ឧបដ្ឋិតស្សតិ (បី. ក.)] តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ [តស្មិំ សមយេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ (បី. ក.), តស្មិំ សមយេ (ម. និ. ៣.១៤៩)] សតិ ហោតិ អសម្មុដ្ឋា។ យស្មិំ សមយេ,

អានន្ទ, ភិក្ខុនោ ឧបដ្ឋិតា សតិ ហោតិ អសម្មុដ្ឋា – សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“សោ តថា សតោ វិហរន្តោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតិ បវិចរតិ បរិវីមំសមាបជ្ជតិ។ យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ តថា សតោ វិហរន្តោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតិ បវិចរតិ បរិវីមំសមាបជ្ជតិ – ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“តស្ស តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតោ បវិចរតោ បរិវីមំសមាបជ្ជតោ អារទ្ធំ ហោតិ វីរិយំ អសល្លីនំ។ យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុនោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតោ បវិចរតោ បរិវីមំសមាបជ្ជតោ អារទ្ធំ ហោតិ វីរិយំ អសល្លីនំ – វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“អារទ្ធវីរិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បីតិ និរាមិសា។ យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុនោ អារទ្ធវីរិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បីតិ និរាមិសា – បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“បីតិមនស្ស កាយោបិ បស្សម្ភតិ, ចិត្តម្បិ បស្សម្ភតិ។ យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុនោ បីតិមនស្ស កាយោបិ បស្សម្ភតិ, ចិត្តម្បិ បស្សម្ភតិ – បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“បស្សទ្ធកាយស្ស សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុនោ បស្សទ្ធកាយស្ស សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ – សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“សោ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ។ យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ – ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ , ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ វេទនាសុ…បេ… ចិត្តេ…បេ… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ – ឧបដ្ឋិតាស្ស តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ សតិ ហោតិ អសម្មុដ្ឋា។ យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុនោ ឧបដ្ឋិតា សតិ ហោតិ អសម្មុដ្ឋា – សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ (យថា បឋមំ សតិបដ្ឋានំ, ឯវំ វិត្ថារេតព្ពំ)។

“សោ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ។ យស្មិំ សមយេ, អានន្ទ, ភិក្ខុ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ – ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, អានន្ទ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ឯវំ ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តិ។

“កថំ ភាវិតា, អានន្ទ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា កថំ ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិំ បរិបូរេន្តិ? ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ, ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ …បេ… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, អានន្ទ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឯវំ ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិំ បរិបូរេន្តី”តិ។ តតិយំ។

៤. ទុតិយអានន្ទសុត្តំ

៩៨០. អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ភគវា ឯតទវោច – “អត្ថិ នុ ខោ, អានន្ទ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា, សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តី”តិ។ ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា…បេ… “អត្ថានន្ទ,

ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តិ។

“កតមោ ចានន្ទ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តិ? អានាបានស្សតិសមាធិ, អានន្ទ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តឹ បរិបូរេន្តី”តិ។ “កថំ ភាវិតោ ចានន្ទ, អានាបានស្សតិសមាធិ, កថំ ពហុលីកតោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេតិ? ឥធានន្ទ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា…បេ…. ឯវំ ភាវិតា ខោ, អានន្ទ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឯវំ ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តឹ បរិបូរេន្តី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមភិក្ខុសុត្តំ

៩៩១. អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ – “អត្ថិ នុ ខោ, ភន្តេ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តី”តិ? “អត្ថិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តី”តិ។

“កតមោ បន, ភន្តេ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តី”តិ? “អានាបានស្សតិសមាធិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តឹ បរិបូរេន្តី”តិ។

“កថំ ភាវិតោ ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ កថំ ពហុលីកតោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា…បេ…. ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឯវំ ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តឹ បរិបូរេន្តី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយភិក្ខុសុត្តំ

៩៩២. អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវា ឯតទវោច – “អត្ថិ នុ ខោ, ភិក្ខវេ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តី”តិ? “ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា…បេ…. ភគវតោ សុត្វា ភិក្ខូ ធារេស្សន្តី”តិ។ “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តិ”។

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ ធម្មេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ធម្មេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ទ្វេ ធម្មេ បរិបូរេន្តិ? អានាបានស្សតិសមាធិ, ភិក្ខវេ, ឯកធម្មោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេតិ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តឹ បរិបូរេន្តីតិ។

“កថំ ភាវិតោ ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ កថំ ពហុលីកតោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ សតោវ អស្សសតិ, សតោវ បស្សសតិ…បេ…. ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ”។

“យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ទីឃំ វា អស្សសន្តោ ‘ទីឃំ អស្សសាមី’តិ បជានាតិ, ទីឃំ វា បស្សសន្តោ ‘ទីឃំ បស្សសាមី’តិ បជានាតិ, រស្សំ វា អស្សសន្តោ ‘រស្សំ អស្សសាមី’តិ បជានាតិ…បេ…. សព្ពកាយប្បដិសំវេទី…បេ.

… ‘បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ – កាយេ កាយានុបស្សី, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តស្មឹ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? កាយញ្ញតរាហំ, ភិក្ខវេ, ឯតំ វទាមិ, យទិទំ – អស្សាសបស្សាសំ។ តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, កាយេ កាយានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មឹ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“យស្មឹ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បីតិប្បដិសំវេទី…បេ…. សុខប្បដិសំវេទី…បេ…. ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទី…បេ.… ‘បស្សម្ភយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បស្សម្ភយំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ – វេទនាសុ វេទនានុបស្សី, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តស្មឹ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? វេទនាញ្ញតរាហំ, ភិក្ខវេ, ឯតំ វទាមិ, យទិទំ – អស្សាសបស្សាសានំ សាធុកំ មនសិការំ។ តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, វេទនាសុ វេទនានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មឹ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“យស្មឹ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចិត្តប្បដិសំវេទី…បេ…. អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ…បេ…. ‘សមាទហំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘សមាទហំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ; ‘វិមោចយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘វិមោចយំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ – ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តស្មឹ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? នាហំ, ភិក្ខវេ, មុដ្ឋស្សតិស្ស អសម្បជានស្ស អានាបានស្សតិសមាធិភាវនំ វទាមិ។ តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ , ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មឹ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“យស្មឹ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អនិច្ចានុបស្សី…បេ…. វិរាគានុបស្សី…បេ…. និរោធានុបស្សី…បេ…. ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ, ‘បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមី’តិ សិក្ខតិ – ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តស្មឹ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។ សោ យំ តំ ហោតិ អភិជ្ឈាទោមនស្សានំ បហានំ តំ បញ្ញាយ ទិស្វា សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ។ តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី ភិក្ខុ តស្មឹ សមយេ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា, វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ។

“ឯវំ ភាវិតោ ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ ឯវំ ពហុលីកតោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ បរិបូរេតិ។

“កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា កថំ ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តិ? យស្មឹ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ – ឧបដ្ឋិតាស្ស តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុនោ សតិ ហោតិ អសម្មុដ្ឋា។ យស្មឹ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ ឧបដ្ឋិតា សតិ ហោតិ អសម្មុដ្ឋា – សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“សោ តថា សតោ វិហរន្តោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតិ បវិចរតិ បរិវីមំសមាបជ្ជតិ។ យស្មឹ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តថា សតោ វិហរន្តោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតិ បវិចរតិ បរិវីមំសមាបជ្ជតិ – ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“តស្ស តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតោ បវិចរតោ បរិវីមំសមាបជ្ជតោ អារទ្ធំ ហោតិ វីរិយំ អសល្លីនំ។ យស្មឹ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតោ បវិចរតោ បរិវីមំសមាបជ្ជតោ អារទ្ធំ ហោតិ វីរិយំ អសល្លីនំ – វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“អារទ្ធវីរិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បីតិ និរាមិសា។ យស្មឹ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អារទ្ធវីរិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បីតិ និរាមិសា – បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“បីតិមនស្ស កាយោបិ បស្សម្ភតិ, ចិត្តម្បិ បស្សម្ភតិ។ យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បីតិមនស្ស កាយោបិ បស្សម្ភតិ, ចិត្តម្បិ បស្សម្ភតិ – បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“បស្សទ្ធកាយស្ស សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បស្សទ្ធកាយស្ស សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ – សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“សោ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ។ យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ – ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។

“យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វេទនាសុ…បេ.… ចិត្តេ…បេ.… ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ – ឧបដ្ឋិតាស្ស តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ សតិ ហោតិ អសម្មុដ្ឋា។ យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ ឧបដ្ឋិតា សតិ ហោតិ អសម្មុដ្ឋា – សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ – សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ…បេ.…។

សោ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ។ យស្មិំ សមយេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ – ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ធោ ហោតិ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តស្មិំ សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតិ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ឯវំ ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តិ។

“កថំ ភាវិតា ច, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា កថំ ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិំ បរិបូរេន្តិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ; ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ…បេ.… ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ។ ឯវំ ភាវិតា ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឯវំ ពហុលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិំ បរិបូរេន្តី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. សំយោជនប្បហានសុត្តំ

៩៩៣. អានាបានស្សតិសមាធិ, ភិក្ខវេ, ភាវិតោ ពហុលីកតោ សំយោជនប្បហានាយ សំវត្តតិ…បេ.…។ សត្តមំ។

៨. អនុសយសមុគ្ឃាតសុត្តំ

៩៩៤. …អនុសយសមុគ្ឃាតាយ សំវត្តតិ…។ អដ្ឋមំ។

៩. អទ្ធានបរិញ្ញាសុត្តំ

៩៩៥. …អទ្ធានបរិញ្ញាយ សំវត្តតិ…។ នវមំ។

១០. អាសវក្ខយសុត្តំ

៩៩៦. អាសវានំ ខយាយ សំវត្តតិ។ កថំ ភាវិតោ ច, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ កថំ ពហុលីកតោ សំយោជនប្បហានាយ សំវត្តតិ… អនុសយសមុគ្ឃាតាយ សំវត្តតិ… អទ្ធានបរិញ្ញាយ សំវត្តតិ… អាសវានំ ខយាយ សំវត្តតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា…បេ. … បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ, បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ។ ឯវំ ភាវិតោ ខោ, ភិក្ខវេ, អានាបានស្សតិសមាធិ ឯវំ ពហុលីកតោ សំយោជនប្បហានាយ សំវត្តតិ…បេ.… អនុសយសមុគ្ឃាតាយ សំវត្តតិ…បេ.… អទ្ធានបរិញ្ញាយ សំវត្តតិ…បេ.… អាសវានំ ខយាយ សំវត្តតីតិ។ ទសមំ។

ទុតិយោ វគ្គោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឥច្ឆានង្គលំ កង្ខេយ្យំ, អានន្ទា អបរេ ទុវេ;
ភិក្ខូ សំយោជនានុសយា, អទ្ធានំ អាសវក្ខយន្តិ។

អានាបានសំយុត្តំ ទសមំ។

១១. សោតាបត្តិសំយុត្តំ

១. វេឡុទ្វារវគ្គោ

១. ចក្កវត្តិរាជសុត្តំ

៩៩៧. សាវត្ថិនិទានំ ។ តត្រ ខោ ភគវា…បេ… ឯតទវោច – ‘‘កិញ្ចាបិ, ភិក្ខវេ, រាជា ចក្កវត្តី [ចក្កវត្តិ (ស្យា. កំ. បី. ក.)] ចតុន្នំ ទីបានំ ឥស្សរិយាធិបច្ចំ រជ្ជំ ការេត្វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ទេវានំ តាវតិំសានំ សហព្យតំ, សោ តត្ថ នន្ទនេ វនេ អច្ឆរាសង្ឃបរិវុតោ ទិព្ពេហិ ច បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតោ សមង្គីភូតោ បរិចារេតិ, សោ ចតូហិ ធម្មេហិ អសមន្នាគតោ, អថ ខោ សោ អបរិមុត្តោវ [អបរិមុត្តោ ច (ស្យា. កំ. ក.)] និរយា អបរិមុត្តោ តិរច្ឆានយោនិយា អបរិមុត្តោ បេត្តិវិសយា អបរិមុត្តោ អបាយទុគ្គតិវិនិបាតា។ កិញ្ចាបិ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ បិណ្ឌិយាលោបេន យាបេតិ, នន្តកានិ ច ធារេតិ, សោ ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ, អថ ខោ សោ បរិមុត្តោ [បរិមុត្តោ ច (ស្យា. កំ. ក.)] និរយា បរិមុត្តោ តិរច្ឆានយោនិយា បរិមុត្តោ បេត្តិវិសយា បរិមុត្តោ អបាយទុគ្គតិវិនិបាតា’’។

‘‘កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា’តិ ។ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ‘ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ សន្ទិដ្ឋិកោ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឱបនេយ្យិកោ បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហី’តិ។ សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ‘សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ, ឧជុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ, ញាយប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ, សាមីចិប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ, យទិទំ – ចត្តារិ បុរិសយុគានិ អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា, ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សា’តិ។ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ អច្ឆិទ្ទេហិ អសពលេហិ អកម្មាសេហិ ភុជិស្សេហិ វិញ្ញុប្បសត្ថេហិ អបរាមដ្ឋេហិ សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ។ យោ ច, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ ទីបានំ បដិលាភោ, យោ ចតុន្នំ ធម្មានំ បដិលាភោ ចតុន្នំ ទីបានំ បដិលាភោ ចតុន្នំ ធម្មានំ បដិលាភស្ស កលំ នាគ្ឃតិ សោឡសិ’’ន្តិ។ បឋមំ។

២. ព្រហ្មចរិយោគធសុត្តំ

៩៩៨. ‘‘ចតូហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។

‘‘កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា’តិ។ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’’តិ។

ឥទមវោច ភគវា។ ឥទំ វត្វាន [វត្វា (សី. បី.) ឯវមីទិសេសុ ឋានេសុ] សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

> ‘‘យេសំ សទ្ធា ច សីលញ្ច, បសាទោ ធម្មទស្សនំ;
> តេ វេ កាលេន បច្ចេន្តិ, ព្រហ្មចរិយោគធំ សុខ’’ន្តិ។ ទុតិយំ;

៣. ទីឃាវុឧបាសកសុត្តំ

៩៩៩. ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ។ តេន ខោ បន សមយេន ទីឃាវុ ឧបាសកោ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ អថ ខោ ទីឃាវុ ឧបាសកោ បិតរំ ជោតិកំ គហបតឹ អាមន្តេសិ – ‘‘ឯហិ ត្វំ, គហបតិ, យេន ភគវា តេនុបសង្កម; ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទ – ‘ទីឃាវុ, ភន្តេ , ឧបាសកោ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ សោ ភគវតោ បាទេ សិរសា

វន្ទតី’តិ។ ឯវញ្ច វទេហិ – ‘សាធុ កិរ, ភន្តេ, ភគវា យេន ទីឃាវុស្ស ឧបាសកស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា’”តិ។ “ឯវំ, តាតា”តិ ខោ ជោតិកោ គហបតិ ទីឃាវុស្ស ឧបាសកស្ស បដិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ជោតិកោ គហបតិ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ទីឃាវុ, ភន្តេ, ឧបាសកោ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ ។ សោ ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទតិ។ ឯវញ្ច វទេតិ – ‘សាធុ កិរ, ភន្តេ, ភគវា យេន ទីឃាវុស្ស ឧបាសកស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា’”តិ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន។

អថ ខោ ភគវា និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន ទីឃាវុស្ស ឧបាសកស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា ទីឃាវុំ ឧបាសកំ ឯតទវោច – “កច្ចិ តេ, ទីឃាវុ, ខមនីយំ, កច្ចិ យាបនីយំ? កច្ចិ ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តិ, នោ អភិក្កមន្តិ; បដិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ អភិក្កមោ”តិ? “ន មេ, ភន្តេ, ខមនីយំ, ន យាបនីយំ។ ពាឡ្ហា មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ, នោ បដិក្កមន្តិ; អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ បដិក្កមោ”តិ។ “តស្មាតិហ តេ, ទីឃាវុ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ភវិស្សាមិ – ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ភវិស្សាមិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ’។ ឯវញ្ហិ តេ, ទីឃាវុ, សិក្ខិតព្ព”ន្តិ។

“យានិមានិ, ភន្តេ, ភគវតា ចត្តារិ សោតាបត្តិយង្គានិ ទេសិតានិ, សំវិជ្ជន្តេ តេ ធម្មា មយិ, អហញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមិ។ អហញ្ហិ, ភន្តេ, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហី”តិ ។ “តស្មាតិហ ត្វំ, ទីឃាវុ, ឥមេសុ ចតូសុ សោតាបត្តិយង្គេសុ បតិដ្ឋាយ ឆ វិជ្ជាភាគិយេ ធម្មេ ឧត្តរិ ភាវេយ្យាសិ។ ឥធ ត្វំ, ទីឃាវុ, សព្ពសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សី វិហរាហិ, អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញី, ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញី បហានសញ្ញី វិរាគសញ្ញី និរោធសញ្ញីតិ។ ឯវញ្ហិ តេ, ទីឃាវុ, សិក្ខិតព្ព”ន្តិ។

“យេមេ, ភន្តេ, ភគវតា ឆ វិជ្ជាភាគិយា ធម្មា ទេសិតា, សំវិជ្ជន្តេ តេ ធម្មា មយិ, អហញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមិ។ អហញ្ហិ, ភន្តេ, សព្ពសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សី វិហរាមិ, អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញី, ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញី បហានសញ្ញី វិរាគសញ្ញី និរោធសញ្ញី។ អបិ ច មេ, ភន្តេ, ឯវំ ហោតិ – ‘មា ហេវាយំ ជោតិកោ គហបតិ មមច្ចយេន វិឃាតំ អាបជ្ជី’”តិ [អាបជ្ជតិ (ក.)]។ “មា ត្វំ, តាត ទីឃាវុ, ឯវំ មនសាកាសិ។ ឥង្ឃ ត្វំ, តាត ទីឃាវុ, យទេវ តេ ភគវា អាហ, តទេវ ត្វំ សាធុកំ មនសិ ករោហី”តិ។

អថ ខោ ភគវា ទីឃាវុំ ឧបាសកំ ឥមិនា ឱវាទេន ឱវទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ។ អថ ខោ ទីឃាវុ ឧបាសកោ អចិរបក្កន្តស្ស ភគវតោ កាលមកាសិ។ អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ – “យោ សោ, ភន្តេ, ទីឃាវុ នាម ឧបាសកោ ភគវតា សំខិត្តេន ឱវាទេន ឱវទិតោ សោ កាលង្កតោ។ តស្ស កា គតិ, កោ អភិសម្បរាយោ”តិ? “បណ្ឌិតោ, ភិក្ខវេ, ទីឃាវុ ឧបាសកោ, បច្ចបាទិ [អហោសិ សច្ចវាទី (ស្យា. កំ. បី. ក.)] ធម្មស្សានុធម្មំ, ន ច មំ ធម្មាធិករណំ [ន ច ធម្មាធិករណំ (ស្យា. កំ. បី. ក.)] វិហេសេសិ [វិហេបេសិ (ឥតិបិ អញ្ញត្ថ)]។ ទីឃាវុ, ភិក្ខវេ, ឧបាសកោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកោ តត្ថ បរិនិព្ពាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា”តិ។ តតិយំ។

៤. បឋមសារិបុត្តសុត្តំ

១០០០. ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច សារិបុត្តោ អាយស្មា ច អានន្ទោ សាវត្ថិយំ វិហរន្តិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ…បេ…. ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ឯតទវោច – “កតិនំ នុ ខោ, អាវុសោ សារិបុត្ត, ធម្មានំ សមន្នាគមនហេតុ ឯវមយំ បជា ភគវតា ព្យាកតា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា”តិ ? “ចតុន្នំ ខោ, អាវុសោ, ធម្មានំ សមន្នាគមនហេតុ ឯវមយំ បជា ភគវតា ព្យាកតា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា”។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? ឥធាវុសោ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេសំ ខោ, អាវុសោ, ចតុន្នំ ធម្មានំ

សមន្នាគមនហេតុ ឯវមេយំ បជា ភគវតា ព្យាកតា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយសារិបុត្តសុត្តំ

១០០១. អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ភគវា ឯតទវោច – ‘‘‘សោតាបត្តិយង្គំ, សោតាបត្តិយង្គ’ន្តិ ហិទំ, សារិបុត្ត, វុច្ចតិ។ កតមំ នុ ខោ សារិបុត្ត, សោតាបត្តិយង្គ’’ន្តិ? ‘‘សប្បុរិសសំសេវោ ហិ, ភន្តេ, សោតាបត្តិយង្គំ, សទ្ធម្មស្សវនំ សោតាបត្តិយង្គំ, យោនិសោមនសិការោ សោតាបត្តិយង្គំ, ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ សោតាបត្តិយង្គ’’ន្តិ។ ‘‘សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! សប្បុរិសសំសេវោ ហិ, សារិបុត្ត, សោតាបត្តិយង្គំ, សទ្ធម្មស្សវនំ សោតាបត្តិយង្គំ, យោនិសោមនសិការោ សោតាបត្តិយង្គំ, ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ សោតាបត្តិយង្គ’’។

‘‘‘សោតោ, សោតោ’តិ ហិទំ, សារិបុត្ត, វុច្ចតិ។ កតមោ នុ ខោ, សារិបុត្ត, សោតោ’’តិ? ‘‘អយមេវ ហិ, ភន្តេ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សោតោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ, សម្មាសង្កប្បោ, សម្មាវាចា, សម្មាកម្មន្តោ, សម្មាអាជីវោ, សម្មាវាយាមោ, សម្មាសតិ, សម្មាសមាធី’’តិ។ ‘‘សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! អយមេវ ហិ, សារិបុត្ត, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សោតោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ…. សម្មាសមាធិ’’។

‘‘‘សោតាបន្នោ , សោតាបន្នោ’តិ ហិទំ, សារិបុត្ត, វុច្ចតិ។ កតមោ នុ ខោ, សារិបុត្ត, សោតាបន្នោ’’តិ ? ‘‘យោ ហិ, ភន្តេ, ឥមិនា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មគ្គេន សមន្នាគតោ អយំ វុច្ចតិ សោតាបន្នោ, ស្វាយំ អាយស្មា ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ’’តិ។ ‘‘សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! យោ ហិ, សារិបុត្ត, ឥមិនា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មគ្គេន សមន្នាគតោ អយំ វុច្ចតិ សោតាបន្នោ, ស្វាយំ អាយស្មា ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ថបតិសុត្តំ

១០០២. សាវត្ថិនិទានំ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខូ ភគវតោ ចីវរកម្មំ ករោន្តិ – ‘‘និដ្ឋិតចីវរោ ភគវា តេមាសច្ចយេន ចារិកំ បក្កមិស្សតី’’តិ។ តេន ខោ បន សមយេន ឥសិទត្តបុរាណា ថបតយោ សាធុកេ បដិវសន្តិ កេនចិទេវ ករណីយេន។ អស្សោសុំ ខោ ឥសិទត្តបុរាណា ថបតយោ – ‘‘សម្ពហុលា កិរ ភិក្ខូ ភគវតោ ចីវរកម្មំ ករោន្តិ – ‘និដ្ឋិតចីវរោ ភគវា តេមាសច្ចយេន ចារិកំ បក្កមិស្សតី’’’តិ។

អថ ខោ ឥសិទត្តបុរាណា ថបតយោ មគ្គេ បុរិសំ ឋបេសុំ – ‘‘យទា ត្វំ, អម្ភោ បុរិស, បស្សេយ្យាសិ ភគវន្តំ អាគច្ឆន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ, អថ អម្ហាកំ អារោចេយ្យាសី’’តិ។ ទ្វីហតីហំ ឋិតោ ខោ សោ បុរិសោ អទ្ទស ភគវន្តំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ។ ទិស្វាន យេន ឥសិទត្តបុរាណា ថបតយោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ឥសិទត្តបុរាណេ ថបតយោ ឯតទវោច – ‘‘អយំ សោ, ភន្តេ, ភគវា អាគច្ឆតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ។ យស្ស ទានិ កាលំ មញ្ញថា’’តិ។

អថ ខោ ឥសិទត្តបុរាណា ថបតយោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ភគវន្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពន្ធឹសុ។ អថ ខោ ភគវា មគ្គា ឱក្កម្ម យេន អញ្ញតរំ រុក្ខមូលំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ ឥសិទត្តបុរាណា ថបតយោ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ឥសិទត្តបុរាណា ថបតយោ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ –

‘‘យទា មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘សាវត្ថិយា កោសលេសុ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ ទោមនស្សំ – ‘ទូរេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘សាវត្ថិយា កោសលេសុ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ , ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ ទោមនស្សំ – ‘ទូរេ នោ ភគវា’’’តិ។

‘‘យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘កោសលេហិ មល្លេសុ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ ទោមនស្សំ – ‘ទូរេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ, ភន្តេ , ភគវន្តំ សុណាម – ‘កោសលេហិ មល្លេសុ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ ទោមនស្សំ – ‘ទូរេ នោ ភគវា’’’តិ។

“យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘មល្លេហិ វជ្ជីសុ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ ទោមនស្សំ – ‘ទូរេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘មល្លេហិ វជ្ជីសុ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ ទោមនស្សំ – ‘ទូរេ នោ ភគវា’”តិ។

“យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘វជ្ជីហិ កាសីសុ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ ទោមនស្សំ – ‘ទូរេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ, ភន្តេ ភគវន្តំ សុណាម – ‘វជ្ជីហិ កាសីសុ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ ទោមនស្សំ – ‘ទូរេ នោ ភគវា’”តិ។

“យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘កាសីហិ មាគធេ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ ទោមនស្សំ – ‘ទូរេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘កាសីហិ មាគធេ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ, ហោតិ អនប្បកា នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ អនប្បកំ ទោមនស្សំ – ‘ទូរេ នោ ភគវា’”តិ។

“យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘មាគធេហិ កាសីសុ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ , ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ – ‘អាសន្នេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘មាគធេហិ កាសីសុ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ – ‘អាសន្នេ នោ ភគវា’”តិ។

“យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘កាសីហិ វជ្ជីសុ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ – ‘អាសន្នេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘កាសីហិ វជ្ជីសុ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ – ‘អាសន្នេ នោ ភគវា’”តិ។

“យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘វជ្ជីហិ មល្លេសុ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ – ‘អាសន្នេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘វជ្ជីហិ មល្លេសុ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ – ‘អាសន្នេ នោ ភគវា’”តិ។

“យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘មល្លេហិ កោសលេ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ – ‘អាសន្នេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘មល្លេហិ កោសលេ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ – ‘អាសន្នេ នោ ភគវា’”តិ។

“យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘កោសលេហិ សាវត្ថិំ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ – ‘អាសន្នេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ សុណាម – ‘សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ’តិ, ហោតិ អនប្បកា នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ អនប្បកំ សោមនស្សំ – ‘អាសន្នេ នោ ភគវា’”តិ។

“តស្មាតិហ, ថបតយោ, សម្ពាធោ ឃរាវាសោ រជាបថោ, អព្ភោកាសោ បព្ពជ្ជា។ អលញ្ច បន វោ, ថបតយោ, អប្បមាទាយា”តិ។ “អត្ថិ ខោ នោ, ភន្តេ, ឯតម្ហា សម្ពាធា អញ្ញោ សម្ពាធោ សម្ពាធតរោ ចេវ សម្ពាធសង្ខាតតរោ ចា”តិ។ “កតមោ បន វោ, ថបតយោ, ឯតម្ហា សម្ពាធា អញ្ញោ សម្ពាធោ សម្ពាធតរោ ចេវ សម្ពាធសង្ខាតតរោ ចា”តិ?

“ឥធ មយំ, ភន្តេ, យទា រាជា បសេនទិ កោសលោ ឧយ្យានភូមិំ និយ្យាតុកាមោ ហោតិ, យេ តេ រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស នាគា ឱបវយ្ហា តេ កប្បេត្វា, យា តា រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស បជាបតិយោ បិយា មនាបា តា ឯកំ បុរតោ ឯកំ បច្ឆតោ និសីទាបេម។ តាសំ ខោ បន, ភន្តេ, ភគិនីនំ ឯវរូបោ គន្ធោ ហោតិ, សេយ្យថាបិ នាម គន្ធករណ្ឌកស្ស តាវទេវ វិវរិយមានស្ស, យថា តំ រាជកញ្ញានំ គន្ធេន វិភូសិតានំ។ តាសំ ខោ បន, ភន្តេ, ភគិនីនំ ឯវរូបោ កាយសម្ផស្សោ ហោតិ, សេយ្យថាបិ នាម តូលបិចុនោ វា កប្បាសបិចុនោ វា, យថា តំ រាជកញ្ញានំ សុខេធិតានំ។ តស្មិំ ខោ បន, ភន្តេ, សមយេ នាគោបិ រក្ខិតព្ពោ ហោតិ, តាបិ ភគិនិយោ

រក្ខិតព្ពា ហោន្តិ, អត្តាបិ រក្ខិតព្ពោ ហោតិ។ ន ខោ បន មយំ, ភន្តេ, អភិជានាម តាសុ ភគិនីសុ បាបកំ ចិត្តំ ឧប្បាទេតា។ អយំ ខោ នោ, ភន្តេ, ឯតម្ហា សម្ពាធា អញ្ញោ សម្ពាធោ សម្ពាធតរោ ចេវ សម្ពាធសង្ខាតតរោ ចា’’តិ។

‘‘តស្មាតិហ, ថបតយោ, សម្ពាធោ ឃរាវាសោ រជាបថោ, អព្ភោកាសោ បព្ពជ្ជា។ អលញ្ច បន វោ, ថបតយោ, អប្បមាទាយ។ ចតូហិ ខោ, ថបតយោ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។

‘‘កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, ថបតយោ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ...បេ.... សង្ឃេ...បេ.... វិគតមលមច្ឆេរេន ចេតសា អជ្ឈាគារំ វសតិ មុត្តចាគោ បយតបាណិ វោស្សគ្គរតោ យាចយោគោ ទានសំវិភាគរតោ។ ឥមេហិ ខោ, ថបតយោ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។

‘‘តុម្ហេ ខោ, ថបតយោ, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតា – ឥតិបិ សោ ភគវា...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ...បេ.... សង្ឃេ...បេ.... យំ ខោ បន កិញ្ចិ កុលេ ទេយ្យធម្មំ សព្ពំ តំ អប្បដិវិភត្តំ សីលវន្តេហិ កល្យាណធម្មេហិ។ តំ កិំ មញ្ញថ, ថបតយោ, កតិវិធា តេ កោសលេសុ មនុស្សា យេ តុម្ហាកំ សមសមា, យទិទំ – ទានសំវិភាគេ’’តិ? ‘‘លាភា នោ, ភន្តេ, សុលទ្ធំ នោ, ភន្តេ! យេសំ នោ ភគវា ឯវំ បជានាតី’’តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. វេឡុទ្វារេយ្យសុត្តំ

១០០៣. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ ចារិកំ ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ យេន វេឡុទ្វារំ នាម កោសលានំ ព្រាហ្មណគាមោ តទវសរិ។ អស្សោសុំ ខោ តេ វេឡុទ្វារេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា – ‘‘សមណោ ខលុ, ភោ, គោតមោ សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្ពជិតោ កោសលេសុ ចារិកំ ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ វេឡុទ្វារំ អនុប្បត្តោ។ តំ ខោ បន ភវន្តំ គោតមំ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា [ភគវាតិ (សី. ស្យា. កំ. បី.)]។ សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណិំ បជំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ។ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ, កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ’។ សាធុ ខោ បន តថារូបានំ អរហតំ ទស្សនំ ហោតី’’តិ។

អថ ខោ តេ វេឡុទ្វារេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា អប្បេកច្ចេ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ អប្បេកច្ចេ ភគវតា សទ្ធិំ សម្មោទឹសុ; សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ អប្បេកច្ចេ យេន ភគវា តេនញ្ជលិំ បណាមេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ អប្បេកច្ចេ ភគវតោ សន្តិកេ នាមគោត្តំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ អប្បេកច្ចេ តុណ្ហីភូតា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ វេឡុទ្វារេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ – ‘‘មយំ, ភោ គោតម, ឯវំកាមា ឯវំឆន្ទា ឯវំអធិប្បាយា – បុត្តសម្ពាធសយនំ អជ្ឈាវសេយ្យាម, កាសិកចន្ទនំ បច្ចនុភវេយ្យាម, មាលាគន្ធវិលេបនំ ធារេយ្យាម, ជាតរូបរជតំ សាទិយេយ្យាម, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជេយ្យាម។ តេសំ នោ ភវំ គោតមោ អម្ហាកំ ឯវំកាមានំ ឯវំឆន្ទានំ ឯវំអធិប្បាយានំ តថា ធម្មំ ទេសេតុ យថា មយំ បុត្តសម្ពាធសយនំ អជ្ឈាវសេយ្យាម...បេ.... សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជេយ្យាមា’’តិ។

‘‘អត្តូបនាយិកំ វោ, គហបតយោ, ធម្មបរិយាយំ ទេសេស្សាមិ។ តំ សុណាថ, សាធុកំ មនសិ ករោថ; ភាសិស្សាមី’’តិ។ ‘‘ឯវំ, ភោ’’តិ ខោ តេ វេឡុទ្វារេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

‘‘កតមោ ច, គហបតយោ, អត្តូបនាយិកោ ធម្មបរិយាយោ? ឥធ, គហបតយោ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘អហំ ខោម្ហិ ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខប្បដិកូលោ។ យោ ខោ មំ ជីវិតុកាមំ អមរិតុកាមំ សុខកាមំ ទុក្ខប្បដិកូលំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ, ន មេតំ អស្ស បិយំ មនាបំ។ អហញ្ចេវ ខោ បន បរំ ជីវិតុកាមំ អមរិតុកាមំ សុខកាមំ ទុក្ខប្បដិកូលំ ជីវិតា វោរោបេយ្យំ, បរស្សបិ តំ អស្ស អប្បិយំ អមនាបំ។ យោ

ខោ ម្យាយំ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ, បរស្ស បេសោ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ។ យោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ, កថាហំ បរំ តេន សំយោជេយ្យ’ន្តិ! សោ ឥតិ បដិសង្ខាយ អត្តនា ច បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ, បរញ្ច បាណាតិបាតា វេរមណិយា សមាទបេតិ, បាណាតិបាតា វេរមណិយា ច វណ្ណំ ភាសតិ។ ឯវមស្សាយំ កាយសមាចារោ តិកោដិបរិសុទ្ធោ ហោតិ។

“បុន ចបរំ, គហបតយោ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘យោ ខោ មេ អទិន្នំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទិយេយ្យ, ន មេតំ អស្ស បិយំ មនាបំ។ អហញ្ចេវ ខោ បន បរស្ស អទិន្នំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទិយេយ្យំ, បរស្សបិ តំ អស្ស អប្បិយំ អមនាបំ។ យោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ, បរស្ស បេសោ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ។ យោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ, កថាហំ បរំ តេន សំយោជេយ្យ’ន្តិ ! សោ ឥតិ បដិសង្ខាយ អត្តនា ច អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ, បរញ្ច អទិន្នាទានា វេរមណិយា សមាទបេតិ, អទិន្នាទានា វេរមណិយា ច វណ្ណំ ភាសតិ។ ឯវមស្សាយំ កាយសមាចារោ តិកោដិបរិសុទ្ធោ ហោតិ។

“បុន ចបរំ, គហបតយោ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘យោ ខោ មេ ទារេសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជេយ្យ, ន មេតំ អស្ស បិយំ មនាបំ។ អហញ្ចេវ ខោ បន បរស្ស ទារេសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជេយ្យំ, បរស្សបិ តំ អស្ស អប្បិយំ អមនាបំ។ យោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ, បរស្ស បេសោ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ។ យោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ, កថាហំ បរំ តេន សំយោជេយ្យ’ន្តិ! សោ ឥតិ បដិសង្ខាយ អត្តនា ច កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ, បរញ្ច កាមេសុមិច្ឆាចារា វេរមណិយា សមាទបេតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារា វេរមណិយា ច វណ្ណំ ភាសតិ។ ឯវមស្សាយំ កាយសមាចារោ តិកោដិបរិសុទ្ធោ ហោតិ។

“បុន ចបរំ, គហបតយោ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘យោ ខោ មេ មុសាវាទេន អត្ថំ ភញ្ជេយ្យ, ន មេតំ អស្ស បិយំ មនាបំ។ អហញ្ចេវ ខោ បន បរស្ស មុសាវាទេន អត្ថំ ភញ្ជេយ្យំ, បរស្សបិ តំ អស្ស អប្បិយំ អមនាបំ។ យោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ, បរស្ស បេសោ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ។ យោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ, កថាហំ បរំ តេន សំយោជេយ្យ’ន្តិ! សោ ឥតិ បដិសង្ខាយ អត្តនា ច មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ, បរញ្ច មុសាវាទា វេរមណិយា សមាទបេតិ, មុសាវាទា វេរមណិយា ច វណ្ណំ ភាសតិ។ ឯវមស្សាយំ វចីសមាចារោ តិកោដិបរិសុទ្ធោ ហោតិ។

“បុន ចបរំ, គហបតយោ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – យោ ខោ មំ បិសុណាយ វាចាយ មិត្តេ ភិន្ទេយ្យ [មិត្តេហិ ភេទេយ្យ (ស្យា. កំ. បី. ក.)], ន មេតំ អស្ស បិយំ មនាបំ។ អហញ្ចេវ ខោ បន បរំ បិសុណាយ វាចាយ មិត្តេ ភិន្ទេយ្យំ, បរស្សបិ តំ អស្ស អប្បិយំ អមនាបំ…បេ…. ឯវមស្សាយំ វចីសមាចារោ តិកោដិបរិសុទ្ធោ ហោតិ។

“បុន ចបរំ, គហបតយោ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – យោ ខោ មំ ផរុសាយ វាចាយ សមុទាចរេយ្យ, ន មេតំ អស្ស បិយំ មនាបំ។ អហញ្ចេវ ខោ បន បរំ ផរុសាយ វាចាយ សមុទាចរេយ្យំ, បរស្សបិ តំ អស្ស អប្បិយំ អមនាបំ។ យោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ…បេ…. ឯវមស្សាយំ វចីសមាចារោ តិកោដិបរិសុទ្ធោ ហោតិ។

“បុន ចបរំ, គហបតយោ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘យោ ខោ មំ សម្ផភាសេន សម្ផប្បលាបភាសេន សមុទាចរេយ្យ, ន មេតំ អស្ស បិយំ មនាបំ។ អហញ្ចេវ ខោ បន បរំ សម្ផភាសេន សម្ផប្បលាបភាសេន សមុទាចរេយ្យំ, បរស្សបិ តំ អស្ស អប្បិយំ អមនាបំ។ យោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ, បរស្ស បេសោ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ។ យោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ អប្បិយោ អមនាបោ, កថាហំ បរំ តេន សំយោជេយ្យ’ន្តិ! សោ ឥតិ បដិសង្ខាយ អត្តនា ច សម្ផប្បលាបា បដិវិរតោ ហោតិ , បរញ្ច សម្ផប្បលាបា វេរមណិយា សមាទបេតិ, សម្ផប្បលាបា វេរមណិយា ច វណ្ណំ ភាសតិ។ ឯវមស្សាយំ វចីសមាចារោ តិកោដិបរិសុទ្ធោ ហោតិ។

“សោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ; ធម្មេ …បេ…. សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ…បេ…. អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ។ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ យតោ ខោ, គហបតយោ, អរិយសាវកោ ឥមេហិ សត្តហិ សទ្ធម្មេហិ [ធម្មេហិ (សី.)] សមន្នាគតោ ហោតិ ឥមេហិ ចតូហិ អាកង្ខិយេហិ ឋានេហិ, សោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ [ខីណតិរច្ឆានយោនិយោ (សី. ស្យា. កំ. បី.), ខីណតិរច្ឆានយោនិកោ (ក.)]

ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ, សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’’’តិ។

ឯវំ វុត្តេ វេឡុទ្វារេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ – ‘‘អភិក្កន្តំ, ភោ គោតម…បេ.… ឯតេ មយំ ភវន្តំ គោតមំ សរណំ គច្ឆាម ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច។ ឧបាសកេ នោ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតេ [បាណុបេតំ (ក.)] សរណំ គតេ’’តិ។ សត្តមំ។

៨. បឋមគិញ្ជកាវសថសុត្តំ

១០០៤. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា ញាតិកេ វិហរតិ គិញ្ជកាវសថេ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

‘‘សាឡ្ហោ នាម, ភន្តេ, ភិក្ខុ កាលង្កតោ; តស្ស កា គតិ កោ អភិសម្បរាយោ? នន្ទា នាម, ភន្តេ, ភិក្ខុនី កាលង្កតា; តស្សា កា គតិ កោ អភិសម្បរាយោ? សុទត្តោ នាម, ភន្តេ, ឧបាសកោ កាលង្កតោ; តស្ស កា គតិ កោ អភិសម្បរាយោ? សុជាតា នាម, ភន្តេ, ឧបាសិកា កាលង្កតា; តស្សា កា គតិ, កោ អភិសម្បរាយោ’’តិ?

‘‘សាឡ្ហោ , អានន្ទ, ភិក្ខុ កាលង្កតោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ។ នន្ទា, អានន្ទ, ភិក្ខុនី កាលង្កតា បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកា តត្ថ បរិនិព្ពាយិនី អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា។ សុទត្តោ, អានន្ទ, ឧបាសកោ កាលង្កតោ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមី; សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតិ។ សុជាតា, អានន្ទ, ឧបាសិកា កាលង្កតា តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា។

‘‘អនច្ឆរិយំ ខោ បនេតំ, អានន្ទ, យំ មនុស្សភូតោ កាលំ ករេយ្យ; តស្មិំ តស្មិំ ចេ មំ កាលង្កតេ ឧបសង្កមិត្វា ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆិស្សថ។ វិហេសា បេសា, អានន្ទ, អស្ស តថាគតស្ស។ តស្មាតិហានន្ទ , ធម្មាទាសំ នាម ធម្មបរិយាយំ ទេសេស្សាមិ; យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ, សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’’’។

‘‘កតមោ ច សោ, អានន្ទ, ធម្មាទាសោ ធម្មបរិយាយោ; យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ, សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’’’?

‘‘ឥធ, អានន្ទ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.… សង្ឃេ…បេ.… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ.… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អយំ ខោ សោ, អានន្ទ, ធម្មាទាសោ ធម្មបរិយាយោ; យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ, សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’’’តិ។ អដ្ឋមំ។

(តីណិបិ សុត្តន្តានិ ឯកនិទានានិ)។

៩. ទុតិយគិញ្ជកាវសថសុត្តំ

១០០៥. ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – ‘‘អសោកោ នាម, ភន្តេ, ភិក្ខុ កាលង្កតោ; តស្ស កា គតិ, កោ អភិសម្បរាយោ? អសោកា នាម, ភន្តេ, ភិក្ខុនី កាលង្កតា…បេ.… អសោកោ នាម, ភន្តេ, ឧបាសកោ កាលង្កតោ…បេ.… អសោកា នាម, ភន្តេ, ឧបាសិកា កាលង្កតា; តស្សា កា គតិ, កោ អភិសម្បរាយោ’’តិ?

“អសោកោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ កាលង្កតោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ...បេ.... (បុរិមវេយ្យាករណេន ឯកនិទានំ)។

“អយំ ខោ សោ, អានន្ទ, ធម្មាទាសោ ធម្មបរិយាយោ; យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ, សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’”តិ។ នវមំ។

១០. តតិយគិញ្ជកាវសថសុត្តំ

១០០៦. ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “កក្កដោ នាម, ភន្តេ, ញាតិកេ ឧបាសកោ កាលង្កតោ; តស្ស កា គតិ, កោ អភិសម្បរាយោ? កឡិភោ នាម, ភន្តេ, ញាតិកេ ឧបាសកោ...បេ.... និកតោ នាម, ភន្តេ, ញាតិកេ ឧបាសកោ...បេ.... កដិស្សហោ នាម, ភន្តេ, ញាតិកេ ឧបាសកោ...បេ.... តុដ្ឋោ នាម, ភន្តេ, ញាតិកេ ឧបាសកោ...បេ.... សន្តុដ្ឋោ នាម, ភន្តេ, ញាតិកេ ឧបាសកោ...បេ.... ភទ្ទោ នាម, ភន្តេ, ញាតិកេ ឧបាសកោ...បេ.... សុភទ្ទោ នាម, ភន្តេ, ញាតិកេ ឧបាសកោ កាលង្កតោ; តស្ស កា គតិ កោ អភិសម្បរាយោ”តិ?

“កក្កដោ , អានន្ទ, ឧបាសកោ កាលង្កតោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកោ តត្ថ បរិនិព្ពាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា។ កឡិភោ, អានន្ទ ...បេ.... និកតោ, អានន្ទ...បេ.... កដិស្សហោ, អានន្ទ ...បេ.... តុដ្ឋោ, អានន្ទ...បេ.... សន្តុដ្ឋោ, អានន្ទ...បេ.... ភទ្ទោ, អានន្ទ...បេ.... សុភទ្ទោ, អានន្ទ, ឧបាសកោ កាលង្កតោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកោ តត្ថ បរិនិព្ពាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា។ (សព្ពេ ឯកគតិកា កាតព្ពា)។

“បរោបញ្ញាស, អានន្ទ, ញាតិកេ ឧបាសកា កាលង្កតា បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកា តត្ថ បរិនិព្ពាយិនោ អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា។ សាធិកនវុតិ, អានន្ទ, ញាតិកេ ឧបាសកា កាលង្កតា តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមិនោ; សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សន្តិ។ ឆាតិរេកានិ ខោ, អានន្ទ, បញ្ចសតានិ ញាតិកេ ឧបាសកា កាលង្កតា តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា។

“អនច្ឆរិយំ ខោ បនេតំ, អានន្ទ, យំ មនុស្សភូតោ កាលំ ករេយ្យ; តស្មិំ តស្មិំ ចេ មំ កាលង្កតេ ឧបសង្កមិត្វា ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆិស្សថ។ វិហេសា បេសា, អានន្ទ, អស្ស តថាគតស្ស។ តស្មាតិហានន្ទ, ធម្មាទាសំ នាម ធម្មបរិយាយំ ទេសេស្សាមិ; យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ, សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’”។

“កតមោ ច សោ, អានន្ទ, ធម្មាទាសោ ធម្មបរិយាយោ; យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ, សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’”។

“ឥធានន្ទ , អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ...បេ.... សង្ឃេ...បេ.... អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ...បេ.... សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អយំ ខោ សោ, អានន្ទ, ធម្មាទាសោ ធម្មបរិយាយោ; យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ, សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’”តិ។ ទសមំ។

វេឡុទ្វារវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

រាជា ឱគធទីឃាវុ, សារិបុត្តាបរេ ទុវេ;

ថបតិ វេឡុទ្វារេយ្យោ, តិព្ពការសថេ តយោតិ។

២. រាជការាមវគ្គោ

១. សហស្សភិក្ខុនិសង្ឃសុត្តំ

១០០៧. ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ រាជការាមេ។ អថ ខោ សហស្សភិក្ខុនិសង្ឃោ [សហស្សោ ភិក្ខុនិសំឃោ (សី.)] យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ តា ភិក្ខុនិយោ ភគវា ឯតទវោច –

“ចតូហិ ខោ, ភិក្ខុនិយោ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, ភិក្ខុនិយោ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ …បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ, អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុនិយោ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ”តិ។ បឋមំ។

២. ព្រាហ្មណសុត្តំ

១០០៨. សាវត្ថិនិទានំ ។ “ព្រាហ្មណា, ភិក្ខវេ, ឧទយគាមិនី នាម បដិបទំ បញ្ញបេន្តិ។ តេ សាវកំ ឯវំ សមាទបេន្តិ – ‘ឯហិ ត្វំ, អម្ភោ បុរិស, កាលស្សេវ ឧដ្ឋាយ បាចីនមុខោ យាហិ។ សោ ត្វំ មា សោព្ភំ បរិវជ្ជេហិ, មា បបាតំ, មា ខាណុំ, មា កណ្ដកឋានំ [កណ្ដកំ ឋានំ (បី. ក.)], មា ចន្ទនិយំ, មា ឱឡិគល្លំ។ យត្ថ [យត្ថេវ (ស្យា. កំ.), យានិ វា (សី.)] បបតេយ្យាសិ តត្ថេវ មរណំ អាគមេយ្យាសិ។ ឯវំ ត្វំ, អម្ភោ បុរិស, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជិស្សសី’”តិ។

“តំ ខោ បនេតំ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណានំ ពាលគមនមេតំ [ពាលានំ គមនមេតំ (សី.)] មូឡ្ហគមនមេតំ ន និព្ពិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។ អហញ្ច ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយស្ស វិនយេ ឧទយគាមិនី បដិបទំ បញ្ញបេមិ; យា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ។

“កតមា ច សា, ភិក្ខវេ, ឧទយគាមិនី បដិបទា; យា ឯកន្តនិព្ពិទាយ…បេ…. និព្ពានាយ សំវត្តតិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ; ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អយំ ខោ សា, ភិក្ខវេ, ឧទយគាមិនី បដិបទា ឯកន្តនិព្ពិទាយ…បេ…. និព្ពានាយ សំវត្តតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. អានន្ទត្ថេរសុត្តំ

១០០៩. ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អានន្ទោ អាយស្មា ច សារិបុត្តោ សាវត្ថិយំ វិហរន្តិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច – “កតិនំ ខោ, អាវុសោ អានន្ទ , ធម្មានំ បហានា, កតិនំ ធម្មានំ សមន្នាគមនហេតុ, ឯវមយំ បជា ភគវតា ព្យាកតា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា”តិ? “ចតុន្នំ ខោ, អាវុសោ, ធម្មានំ បហានា, ចតុន្នំ ធម្មានំ សមន្នាគមនហេតុ, ឯវមយំ បជា ភគវតា ព្យាកតា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា”តិ។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? យថារូបេន ខោ, អាវុសោ, ពុទ្ធេ អប្បសាទេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ តថារូបស្ស ពុទ្ធេ អប្បសាទោ ន ហោតិ។ យថារូបេន ច ខោ, អាវុសោ, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ សុតវា អរិយសាវកោ កាយស្ស ភេទា បរំ

មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ តថារូបស្ស ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា”តិ។

“យថារូបេន ច ខោ, អាវុសោ, ធម្មេ អប្បសាទេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ តថារូបស្ស ធម្មេ អប្បសាទោ ន ហោតិ។ យថារូបេន ច ខោ, អាវុសោ, ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ សុតវា អរិយសាវកោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ តថារូបស្ស ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទោ ហោតិ – ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ…បេ…. វិញ្ញូហីតិ។

“យថារូបេន ច ខោ, អាវុសោ, សង្ឃេ អប្បសាទេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ តថារូបស្ស សង្ឃេ អប្បសាទោ ន ហោតិ។ យថារូបេន ច ខោ, អាវុសោ, សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ សុតវា អរិយសាវកោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ តថារូបស្ស សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទោ ហោតិ – សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ…បេ…. អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ។

“យថារូបេន ច ខោ, អាវុសោ, ទុស្សីល្យេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ តថារូបស្ស ទុស្សីល្យំ ន ហោតិ។ យថារូបេហិ ច ខោ, អាវុសោ, អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ សុតវា អរិយសាវកោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ តថារូបានិ អរិយកន្តានិ សីលានិ ហោន្តិ អខណ្ឌានិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកានិ។ ឥមេសំ ខោ, អាវុសោ, ចតុន្នំ ធម្មានំ បហានា ឥមេសំ ចតុន្នំ ធម្មានំ សមន្នាគមនហេតុ ឯវមយំ បជា ភគវតា ព្យាកតា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា”តិ។ តតិយំ។

៤. ទុគ្គតិភយសុត្តំ

១០១០. “ចតូហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សព្ពទុគ្គតិភយំ សមតិក្កន្តោ ហោតិ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សព្ពទុគ្គតិភយំ សមតិក្កន្តោ ហោតី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុគ្គតិវិនិបាតភយសុត្តំ

១០១១. “ចតូហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សព្ពទុគ្គតិវិនិបាតភយំ សមតិក្កន្តោ ហោតិ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សព្ពទុគ្គតិវិនិបាតភយំ សមតិក្កន្តោ ហោតី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បឋមមិត្តាមច្ចសុត្តំ

១០១២. “យេ តេ, ភិក្ខវេ, អនុកម្បេយ្យាថ, យេ ច សោតព្ពំ មញ្ញេយ្យុំ – មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលោហិតា វា – តេ, ភិក្ខវេ, ចតូសុ សោតាបត្តិយង្គេសុ សមាទបេតព្ពា , និវេសេតព្ពា, បតិដ្ឋាបេតព្ពា។ កតមេសុ ចតូសុ? ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេ សមាទបេតព្ពា, និវេសេតព្ពា, បតិដ្ឋាបេតព្ពា – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេសុ សីលេសុ សមាទបេតព្ពា, និវេសេតព្ពា, បតិដ្ឋាបេតព្ពា អខណ្ឌេសុ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេសុ។ យេ តេ, ភិក្ខវេ, អនុកម្បេយ្យាថ , យេ ច សោតព្ពំ មញ្ញេយ្យុំ – មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលោហិតា វា – តេ, ភិក្ខវេ, ឥមេសុ ចតូសុ សោតាបត្តិយង្គេសុ សមាទបេតព្ពា, និវេសេតព្ពា, បតិដ្ឋាបេតព្ពា”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុតិយមិត្តាមច្ចសុត្តំ

១០១៣. “យេ តេ, ភិក្ខវេ, អនុកម្បេយ្យាថ, យេ ច សោតព្ពំ មញ្ញេយ្យុំ – មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលោហិតា វា – តេ, ភិក្ខវេ, ចតូសុ សោតាបត្តិយង្គេសុ សមាទបេតព្ពា, និវេសេតព្ពា, បតិដ្ឋាបេតព្ពា។ កតមេសុ ចតូសុ? ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេ សមាទបេតព្ពា, និវេសេតព្ពា, បតិដ្ឋាបេតព្ពា – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា”តិ។

“សិយា, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ មហាភូតានំ អញ្ញថត្តំ – បថវីធាតុយា, អាបោធាតុយា, តេជោធាតុយា, វាយោធាតុយា – ន ត្វេវ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតស្ស អរិយសាវកស្ស សិយា អញ្ញថត្តំ។ តត្រិទំ អញ្ញថត្តំ – សោ វត ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ និរយំ វា តិរច្ឆានយោនិំ វា បេត្តិវិសយំ វា ឧបបជ្ជិស្សតី”តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ “ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេសុ សីលេសុ សមាទបេតព្ពា, និវេសេតព្ពា, បតិដ្ឋាបេតព្ពា អខណ្ឌេសុ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេសុ។ សិយា, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ មហាភូតានំ អញ្ញថត្តំ – បថវីធាតុយា, អាបោធាតុយា, តេជោធាតុយា, វាយោធាតុយា – ន ត្វេវ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតស្ស អរិយសាវកស្ស សិយា អញ្ញថត្តំ។ តត្រិទំ អញ្ញថត្តំ – សោ វត អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ និរយំ វា តិរច្ឆានយោនិំ វា បេត្តិវិសយំ វា ឧបបជ្ជិស្សតីតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ យេ តេ, ភិក្ខវេ, អនុកម្បេយ្យាថ, យេ ច សោតព្ពំ មញ្ញេយ្យុំ – មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលោហិតា វា – តេ, ភិក្ខវេ , ឥមេសុ ចតូសុ សោតាបត្តិយង្គេសុ សមាទបេតព្ពា, និវេសេតព្ពា, បតិដ្ឋាបេតព្ពា”តិ។ សត្តមំ។

៨. បឋមទេវចារិកសុត្តំ

១០១៤. សាវត្ថិនិទានំ។ អថ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ – សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ, បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ, ឯវមេវ – ជេតវនេ អន្តរហិតោ ទេវេសុ តាវតិំសេសុ បាតុរហោសិ។ អថ ខោ សម្ពហុលា តាវតិំសកាយិកា ទេវតាយោ យេនាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តេនុបសង្កមិំសុ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ តា ទេវតាយោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ឯតទវោច –

“សាធុ ខោ, អាវុសោ, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនំ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនហេតុ ខោ, អាវុសោ, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ។ សាធុ ខោ, អាវុសោ, ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. សាធុ ខោ, អាវុសោ, អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនំ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនហេតុ ខោ, អាវុសោ, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តី”តិ។

“សាធុ ខោ, មារិស មោគ្គល្លាន, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនំ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនហេតុ ខោ, មារិស មោគ្គល្លាន, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ។ សាធុ ខោ, មារិស មោគ្គល្លាន, ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនំ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនហេតុ ខោ, មារិស មោគ្គល្លាន, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ទុតិយទេវចារិកសុត្តំ

១០១៥. សាវត្ថិនិទានំ ។ អថ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ – សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ, បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ, ឯវមេវ – ជេតវនេ អន្តរហិតោ ទេវេសុ តាវតិំសេសុ បាតុរហោសិ។ អថ ខោ សម្ពហុលា តាវតិំសកាយិកា ទេវតាយោ យេនាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តេនុបសង្កមិំសុ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ តា ទេវតាយោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ឯតទវោច –

“សាធុ ខោ, អាវុសោ, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនំ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនហេតុ ខោ, អាវុសោ, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នា។ សាធុ ខោ, អាវុសោ, ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនំ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ

សមន្នាគមនហេតុ ខោ, អាវុសោ, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នា”តិ។

“សាធុ ខោ, មារិស មោគ្គល្លាន, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនំ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនហេតុ ខោ, មារិស មោគ្គល្លាន, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នា។ សាធុ ខោ, មារិស មោគ្គល្លាន, ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនំ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនហេតុ ខោ, មារិស មោគ្គល្លាន, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នា”តិ។ នវមំ។

១០. តតិយទេវចារិកសុត្តំ

១០១៦. អថ ខោ ភគវា – សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ, បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ, ឯវមេវ – ជេតវនេ អន្តរហិតោ ទេវេសុ តាវតិំសេសុ បាតុរហោសិ។ អថ ខោ សម្ពហុលា តាវតិំស កាយិកា ទេវតាយោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ តា ទេវតាយោ ភគវា ឯតទវោច –

“សាធុ ខោ, អាវុសោ, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនំ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនហេតុ ខោ, អាវុសោ, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា។ សាធុ ខោ, អាវុសោ , ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនំ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនហេតុ ខោ, អាវុសោ, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា”តិ។

“សាធុ ខោ, មារិស, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនំ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគមនហេតុ ខោ, មារិស, ឯវមយំ បជា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា។ សាធុ ខោ, មារិស, ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនំ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគមនហេតុ ខោ, មារិស, ឯវមយំ បជា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា”តិ។ ទសមំ។

រាជការាមវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សហស្សព្រាហ្មណានន្ទ , ទុគ្គតិ អបរេ ទុវេ;
មិត្តាមច្ចា ទុវេ វុត្តា, តយោ ច ទេវចារិកាតិ។

៣. សរណានិវគ្គោ

១. បឋមមហានាមសុត្តំ

១០១៧. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មិំ និគ្រោធារាមេ។ អថ ខោ មហានាមោ សក្កោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មហានាមោ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឥទំ, ភន្តេ, កបិលវត្ថុ ឥទ្ធញ្ចេវ ផីតញ្ច ពាហុជញ្ញំ អាកិណ្ណមនុស្សំ សម្ពាធព្យូហំ។ សោ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ វា បយិរុបាសិត្វា មនោភាវនីយេ វា ភិក្ខូ សាយន្ហសមយំ កបិលវត្ថុំ បវិសន្តោ; ភន្តេនបិ [វិព្ភន្តេនបិ (សី.), ភមន្តេនបិ (ក.)] ហត្ថិនា សមាគច្ឆាមិ ; ភន្តេនបិ អស្សេន សមាគច្ឆាមិ; ភន្តេនបិ រថេន សមាគច្ឆាមិ; ភន្តេនបិ សកដេន សមាគច្ឆាមិ; ភន្តេនបិ បុរិសេន សមាគច្ឆាមិ។ តស្ស មយ្ហំ, ភន្តេ, តស្មិំ សមយេ មុស្សតេវ [មុសតេវ (?)] ភគវន្តំ អារព្ភ សតិ, មុស្សតិ [មុសតិ (?)] ធម្មំ អារព្ភ សតិ, មុស្សតិ សង្ឃំ អារព្ភ សតិ។ តស្ស មយ្ហំ, ភន្តេ, ឯវំ ហោតិ – ‘ឥមម្ហិ ចាហំ សមយេ កាលំ ករេយ្យំ, កា មយ្ហំ គតិ, កោ អភិសម្បរាយោ’”តិ?

“មា ភាយិ, មហានាម, មា ភាយិ, មហានាម! អបាបកំ តេ មរណំ ភវិស្សតិ អបាបិកា កាលំកិរិយា [កាលកិរិយា (សី. ស្យា. កំ.)]។ យស្ស កស្សចិ, មហានាម, ទីឃរត្តំ សទ្ធាបរិភាវិតំ ចិត្តំ សីលបរិភាវិតំ ចិត្តំ សុតបរិភាវិតំ ចិត្តំ ចាគបរិភាវិតំ ចិត្តំ បញ្ញាបរិភាវិតំ ចិត្តំ, តស្ស យោ ហិ ខ្វាយំ កាយោ រូបី ចាតុមហាភូតិកោ [ចាតុម្មហាភូតិកោ (សី. ស្យា. កំ.)] មាតាបេត្តិកសម្ភវោ ឱទនកុម្មាសូបចយោ អនិច្ចុច្ឆាទនបរិមទ្ទនភេទនវិទ្ធំសនធម្មោ។ តំ ឥធេវ កាកា វា ខាទន្តិ គិជ្ឈា វា ខាទន្តិ កុលលា វា ខាទន្តិ សុនខា វា ខាទន្តិ សិង្គាលា [សិគាលា (សី. ស្យា. កំ. បី.)] វា ខាទន្តិ វិវិធា វា បាណកជាតា ខាទន្តិ; យញ្ច ខ្វស្ស ចិត្តំ ទីឃរត្តំ សទ្ធាបរិភាវិតំ...បេ.... បញ្ញាបរិភាវិតំ តំ ឧទ្ធគាមិ ហោតិ វិសេសគាមិ។

“សេយ្យថាបិ, មហានាម, បុរិសោ សប្បិកុម្ភំ វា តេលកុម្ភំ វា គម្ភីរំ ឧទករហទំ ឱគាហិត្វា ភិន្ទេយ្យ។ តត្រ យា អស្ស សក្ខរា វា កឋលា [កថលា (បី. ក.)] វា សា អធោគាមី អស្ស, យញ្ច ខ្វស្ស តត្រ សប្បិ វា តេលំ វា តំ ឧទ្ធគាមិ អស្ស វិសេសគាមិ។ ឯវមេវ ខោ, មហានាម, យស្ស កស្សចិ ទីឃរត្តំ សទ្ធាបរិភាវិតំ ចិត្តំ...បេ.... បញ្ញាបរិភាវិតំ ចិត្តំ តស្ស យោ ហិ ខ្វាយំ កាយោ រូបី ចាតុមហាភូតិកោ មាតាបេត្តិកសម្ភវោ ឱទនកុម្មាសូបចយោ អនិច្ចុច្ឆាទនបរិមទ្ទនភេទនវិទ្ធំសនធម្មោ តំ ឥធេវ កាកា វា ខាទន្តិ គិជ្ឈា វា ខាទន្តិ កុលលា វា ខាទន្តិ សុនខា វា ខាទន្តិ សិង្គាលា វា ខាទន្តិ វិវិធា វា បាណកជាតា ខាទន្តិ; យញ្ច ខ្វស្ស ចិត្តំ ទីឃរត្តំ សទ្ធាបរិភាវិតំ...បេ.... បញ្ញាបរិភាវិតំ តំ ឧទ្ធគាមិ ហោតិ វិសេសគាមិ។ តុយ្ហំ ខោ បន, មហានាម, ទីឃរត្តំ សទ្ធាបរិភាវិតំ ចិត្តំ...បេ.... បញ្ញាបរិភាវិតំ ចិត្តំ ។ មា ភាយិ, មហានាម , មា ភាយិ, មហានាម! អបាបកំ តេ មរណំ ភវិស្សតិ, អបាបិកា កាលំកិរិយា”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយមហានាមសុត្តំ

១០១៨. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មិំ និគ្រោធារាមេ។ អថ ខោ មហានាមោ សក្កោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មហានាមោ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឥទំ, ភន្តេ, កបិលវត្ថុ ឥទ្ធញ្ចេវ ផីតញ្ច ពាហុជញ្ញំ អាកិណ្ណមនុស្សំ សម្ពាធព្យូហំ។ សោ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ វា បយិរុបាសិត្វា មនោភាវនីយេ វា ភិក្ខូ សាយន្ហសមយំ កបិលវត្ថុំ បវិសន្តោ; ភន្តេនបិ ហត្ថិនា សមាគច្ឆាមិ; ភន្តេនបិ អស្សេន សមាគច្ឆាមិ; ភន្តេនបិ រថេន សមាគច្ឆាមិ; ភន្តេ, នបិ សកដេន សមាគច្ឆាមិ; ភន្តេ, នបិ បុរិសេន សមាគច្ឆាមិ។ តស្ស មយ្ហំ, ភន្តេ, តស្មិំ សមយេ មុស្សតេវ ភគវន្តំ អារព្ភ សតិ, មុស្សតិ ធម្មំ អារព្ភ សតិ, មុស្សតិ សង្ឃំ អារព្ភ សតិ។ តស្ស មយ្ហំ, ភន្តេ, ឯវំ ហោតិ – ‘ឥមម្ហិ ចាហំ សមយេ កាលំ ករេយ្យំ, កា មយ្ហំ គតិ, កោ អភិសម្បរាយោ’”តិ?

“មា ភាយិ, មហានាម, មា ភាយិ, មហានាម! អបាបកំ តេ មរណំ ភវិស្សតិ អបាបិកា កាលំកិរិយា។ ចតូហិ ខោ, មហានាម, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, មហានាម, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ...បេ.... សង្ឃេ ...បេ.... អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ...បេ.... សមាធិសំវត្តនិកេហិ។

“សេយ្យថាបិ , មហានាម, រុក្ខោ បាចីននិន្នោ បាចីនបោណោ បាចីនបព្ភារោ, សោ មូលច្ឆិន្នោ កតមេន បបតេយ្យា”តិ? “យេន, ភន្តេ, និន្នោ យេន បោណោ យេន បព្ភារោ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហានាម, ឥមេហិ ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. គោធសក្កសុត្តំ

១០១៩. កបិលវត្ថុនិទានំ ។ អថ ខោ មហានាមោ សក្កោ យេន គោធា សក្កោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា គោធំ សក្កំ ឯតទវោច – “កតិហិ [កតីហិ (បី. ក.) រូបសិទ្ធិ ឱលោកេតព្ពា] ត្វំ, គោធេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាសិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណ”ន្តិ?

“តីហិ ខ្វាហំ, មហានាម, ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាមិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណំ។ កតមេហិ តីហិ? ឥធ, មហានាម, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ...បេ.... សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ...បេ.... អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ។ ឥ

មេហិ ខ្វាហំ, មហានាម, តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាមិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណំ។

“ត្វំ បន, មហានាម, កតិហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាសិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណ”ន្តិ? “ចតូហិ ខ្វាហំ, គោធេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាមិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណំ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, គោធេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខ្វាហំ, គោធេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាមិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណ”ន្តិ។

“អាគមេហិ ត្វំ, មហានាម, អាគមេហិ ត្វំ, មហានាម! ភគវាវ ឯតំ ជានេយ្យ ឯតេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ វា អសមន្នាគតំ វា”តិ។ “អាយាម, គោធេ, យេន ភគវា តេនុបសង្កមេយ្យាម; ឧបសង្កមិត្វា ភគវតោ ឯតមត្ថំ អារោចេស្សាមា”តិ។ អថ ខោ មហានាមោ សក្កោ គោធា ច សក្កោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មហានាមោ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“ឥធាហំ , ភន្តេ, យេន គោធា សក្កោ តេនុបសង្កមឹ; ឧបសង្កមិត្វា គោធំ សក្កំ ឯតទវោចំ – ‘កតិហិ ត្វំ, គោធេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាសិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណំ’? ឯវំ វុត្តេ, ភន្តេ, គោធា សក្កោ មំ ឯតទវោច –

“តីហិ ខ្វាហំ, មហានាម, ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាមិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណំ។ កតមេហិ តីហិ? ឥធ, មហានាម, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ…បេ… អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ។ ឥមេហិ ខ្វាហំ, មហានាម, តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាមិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណំ។ ត្វំ បន, មហានាម, កតមេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាសិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណ”ន្តិ?

“ឯវំ វុត្តាហំ, ភន្តេ, គោធំ សក្កំ ឯតទវោចំ – ‘ចតូហិ ខ្វាហំ, គោធេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាមិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណំ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, គោធេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខ្វាហំ, គោធេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ សោតាបន្នបុគ្គលំ អាជានាមិ អវិនិបាតធម្មំ និយតំ សម្ពោធិបរាយណ’”ន្តិ។

“ឯវំ វុត្តេ, ភន្តេ, គោធា សក្កោ មំ ឯតទវោច – ‘អាគមេហិ ត្វំ, មហានាម, អាគមេហិ ត្វំ, មហានាម! ភគវាវ ឯតំ ជានេយ្យ ឯតេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ វា អសមន្នាគតំ វា’”តិ។ “ឥធ , ភន្តេ, កោចិទេវ ធម្មោ សមុប្បាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, ឯកតោ អស្ស ភគវា ឯកតោ ភិក្ខុសង្ឃោ ច។ យេនេវ ភគវា តេនេវាហំ អស្សំ។ ឯវំ បសន្នំ មំ, ភន្តេ, ភគវា ធារេតុ។ ឥធ, ភន្តេ, កោចិទេវ ធម្មោ សមុប្បាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, ឯកតោ អស្ស ភគវា ឯកតោ ភិក្ខុសង្ឃោ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ច។ យេនេវ ភគវា តេនេវាហំ អស្សំ។ ឯវំ បសន្នំ មំ, ភន្តេ, ភគវា ធារេតុ។ ឥធ, ភន្តេ, កោចិទេវ ធម្មោ សមុប្បាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, ឯកតោ អស្ស ភគវា ឯកតោ ភិក្ខុសង្ឃោ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ច ឧបាសកា ច។ យេនេវ ភគវា តេនេវាហំ អស្សំ។ ឯវំ បសន្នំ មំ, ភន្តេ, ភគវា ធារេតុ។ ឥធ, ភន្តេ, កោចិទេវ ធម្មោ សមុប្បាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, ឯកតោ អស្ស ភគវា ឯកតោ ភិក្ខុសង្ឃោ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ ច។ យេនេវ ភគវា តេនេវាហំ អស្សំ។ ឯវំ បសន្នំ មំ, ភន្តេ, ភគវា ធារេតុ។ ឥធ, ភន្តេ, កោចិទេវ ធម្មោ សមុប្បាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, ឯកតោ អស្ស ភគវា ឯកតោ ភិក្ខុសង្ឃោ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ សទេវកោ ច លោកោ សមារកោ សព្រហ្មកោ សស្សមណព្រាហ្មណី បជា សទេវមនុស្សា។ យេនេវ ភគវា តេនេវាហំ អស្សំ។ ឯវំ បសន្នំ មំ, ភន្តេ, ភគវា ធារេតូ”តិ។ “ឯវំវាទី ត្វំ, គោធេ, មហានាមំ សក្កំ កឹ វទេសី”តិ? “ឯវំវាទាហំ, ភន្តេ, មហានាមំ សក្កំ ន កិញ្ចិ វទាមិ, អញ្ញត្រ កល្យាណា អញ្ញត្រ កុសលា”តិ។ តតិយំ។

៤. បឋមសរណានិសក្កសុត្តំ

១០២០. កបិលវត្ថុនិទានំ ។ តេន ខោ បន សមយេន សរណានិ [សរកានិ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] សក្កោ កាលង្កតោ ហោតិ។ សោ ភគវតា ព្យាកតោ – “សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ”តិ។ តត្រ សុទំ សម្ពហុលា សក្កា សង្គម្ម សមាគម្ម ឧជ្ឈាយន្តិ ខីយន្តិ វិបាចេន្តិ – “អច្ឆរិយំ វត, ភោ, អព្ភុតំ វត, ភោ! ឯត្ថ ទានិ កោ ន សោតាបន្នោ ភវិស្សតិ! យត្រ ហិ នាម សរណានិ សក្កោ កាលង្កតោ; សោ ភគវតា ព្យាកតោ – ‘សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’តិ។ សរណានិ សក្កោ សិក្ខាទុព្ពល្យមាបាទិ, មជ្ជបានំ អបាយី”តិ។

អថ ខោ មហានាមោ សក្កោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មហានាមោ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឥធ, ភន្តេ, សរណានិ សក្កោ កាលង្កតោ។ សោ ភគវតា ព្យាកតោ – ‘សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’តិ។ តត្រ សុទំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សក្កា សង្គម្ម សមាគម្ម ឧជ្ឈាយន្តិ ខីយន្តិ វិបាចេន្តិ – “អច្ឆរិយំ វត ភោ, អព្ភុតំ វត ភោ! ឯត្ថ ទានិ កោ ន សោតបន្នោ ភវិស្សតិ! យត្រ ហិ នាម សរណានិ សក្កោ កាលង្កតោ; សោ ភគវតា ព្យាកតោ – ‘សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’តិ។ សរណានិ សក្កោ សិក្ខាទុព្ពល្យមាបាទិ, មជ្ជបានំ អបាយី”តិ។

“យោ សោ, មហានាម, ទីឃរត្តំ ឧបាសកោ ពុទ្ធំ សរណំ គតោ ធម្មំ សរណំ គតោ សង្ឃំ សរណំ គតោ, សោ កថំ វិនិបាតំ គច្ឆេយ្យ! យញ្ហិ តំ, មហានាម, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘ទីឃរត្តំ ឧបាសកោ ពុទ្ធំ សរណំ គតោ ធម្មំ សរណំ គតោ សង្ឃំ សរណំ គតោ’តិ, សរណានិ សក្កំ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ សរណានិ , មហានាម, សក្កោ ទីឃរត្តំ ឧបាសកោ ពុទ្ធំ សរណំ គតោ ធម្មំ សរណំ គតោ សង្ឃំ សរណំ គតោ។ សោ កថំ វិនិបាតំ គច្ឆេយ្យ!

“ឥធ, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា… បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.... សង្ឃេ…បេ.... ហាសបញ្ញោ ជវនបញ្ញោ វិមុត្តិយា ច សមន្នាគតោ។ សោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ អយម្បិ ខោ, មហានាម, បុគ្គលោ បរិមុត្តោ និរយា បរិមុត្តោ តិរច្ឆានយោនិយា បរិមុត្តោ បេត្តិវិសយា បរិមុត្តោ អបាយទុគ្គតិវិនិបាតា។

“ឥធ បន, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.... សង្ឃេ…បេ.... ហាសបញ្ញោ ជវនបញ្ញោ ន ច វិមុត្តិយា សមន្នាគតោ។ សោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកោ ហោតិ តត្ថ បរិនិព្ពាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា [អស្មា (ស្យា. កំ. បី. ក.)] លោកា។ អយម្បិ ខោ, មហានាម, បុគ្គលោ បរិមុត្តោ និរយា បរិមុត្តោ តិរច្ឆានយោនិយា បរិមុត្តោ បេត្តិវិសយា បរិមុត្តោ អបាយទុគ្គតិវិនិបាតា។

“ឥធ បន, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.... សង្ឃេ…បេ.... ន ហាសបញ្ញោ ន ជវនបញ្ញោ ន ច វិមុត្តិយា សមន្នាគតោ។ សោ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមី ហោតិ, សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ ។ អយម្បិ ខោ, មហានាម, បុគ្គលោ បរិមុត្តោ និរយា បរិមុត្តោ តិរច្ឆានយោនិយា បរិមុត្តោ បេត្តិវិសយា បរិមុត្តោ អបាយទុគ្គតិវិនិបាតា។

“ឥធ បន, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ; ធម្មេ…បេ.... សង្ឃេ…បេ.... ន ហាសបញ្ញោ ន ជវនបញ្ញោ ន ច វិមុត្តិយា សមន្នាគតោ។ សោ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោតិ ។ អយម្បិ ខោ, មហានាម, បុគ្គលោ បរិមុត្តោ និរយា បរិមុត្តោ តិរច្ឆានយោនិយា បរិមុត្តោ បេត្តិវិសយា បរិមុត្តោ អបាយទុគ្គតិវិនិបាតា។

“ឥធ បន, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ន ហេវ ខោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ… ន ធម្មេ…បេ.... ន សង្ឃេ…បេ.... ន ហាសបញ្ញោ ន ជវនបញ្ញោ ន ច វិមុត្តិយា សមន្នាគតោ។ អបិ ចស្ស ឥមេ ធម្មា ហោន្តិ – សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ តថាគតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ មត្តសោ និជ្ឈានំ ខមន្តិ។ អយម្បិ ខោ, មហានាម, បុគ្គលោ អគន្តា និរយំ អគន្តា តិរច្ឆានយោនិំ អគន្តា បេត្តិវិសយំ អគន្តា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ។

“តេច បន, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ន ហេវ ខោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ... ន ធម្មេ...បេ.... ន សង្ឃេ...បេ.... ន ហាសបញ្ញោ ន ជវនបញ្ញោ ន ច វិមុត្តិយា សមន្នាគតោ, អបិ ចស្ស ឥមេ ធម្មា ហោន្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ តថាគតេ ចស្ស សទ្ធាមត្តំ ហោតិ បេមមត្តំ។ អយម្បិ ខោ, មហានាម, បុគ្គលោ អគន្តា និរយំ អគន្តា តិរច្ឆានយោនឹ អគន្តា បេត្តិវិសយំ អគន្តា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ។ ឥមេ ចេបិ, មហានាម, មហាសាលា សុភាសិតំ ទុព្ភាសិតំ អាជានេយ្យុំ, ឥមេ ចាហំ [ឥមេវាហំ (ស្យា. កំ.), ឥមេសាហំ (ក.)] មហាសាលេ ព្យាករេយ្យំ – ‘សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា’តិ; កិមង្គំ [កិមង្គ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] បន សរណានឹ សក្កំ។ សរណានិ, មហានាម, សក្កោ មរណកាលេ សិក្ខំ សមាទិយី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយសរណានិសក្កសុត្តំ

១០២១. កបិលវត្ថុនិទានំ ។ តេន ខោ បន សមយេន សរណានិ សក្កោ កាលង្កតោ ហោតិ។ សោ ភគវតា ព្យាកតោ – “សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ”តិ។ តត្រ សុទំ សម្ពហុលា សក្កា សង្គម្ម សមាគម្ម ឧជ្ឈាយន្តិ ខីយន្តិ វិបាចេន្តិ – “អច្ឆរិយំ វត, ភោ, អព្ភុតំ វត, ភោ! ឯត្ថ ទានិ កោ ន សោតាបន្នោ ភវិស្សតិ! យត្រ ហិ នាម សរណានិ សក្កោ កាលង្កតោ។ សោ ភគវតា ព្យាកតោ – ‘សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’តិ។ សរណានិ សក្កោ សិក្ខាយ អបរិបូរការី អហោសី”តិ។ អថ ខោ មហានាមោ សក្កោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មហានាមោ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“ឥធ, ភន្តេ, សរណានិ សក្កោ កាលង្កតោ។ សោ ភគវតា ព្យាកតោ – ‘សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’តិ។ តត្រ សុទំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សក្កា សង្គម្ម សមាគម្ម ឧជ្ឈាយន្តិ ខីយន្តិ វិបាចេន្តិ – ‘អច្ឆរិយំ វត, ភោ, អព្ភុតំ វត, ភោ! ឯត្ថ ទានិ កោ ន សោតាបន្នោ ភវិស្សតិ! យត្រ ហិ នាម សរណានិ សក្កោ កាលង្កតោ។ សោ ភគវតា ព្យាកតោ – សោតាបន្នោ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោតិ។ សរណានិ សក្កោ សិក្ខាយ អបរិបូរការី អហោសី’”តិ។

“យោ សោ, មហានាម, ទីឃរត្តំ ឧបាសកោ ពុទ្ធំ សរណំ គតោ ធម្មំ សរណំ គតោ សង្ឃំ សរណំ គតោ, សោ កថំ វិនិបាតំ គច្ឆេយ្យ! យញ្ហិ តំ, មហានាម, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘ទីឃរត្តំ ឧបាសកោ ពុទ្ធំ សរណំ គតោ ធម្មំ សរណំ គតោ សង្ឃំ សរណំ គតោ’, សរណានឹ សក្កំ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ សរណានិ, មហានាម, សក្កោ ទីឃរត្តំ ឧបាសកោ ពុទ្ធំ សរណំ គតោ ធម្មំ សរណំ គតោ សង្ឃំ សរណំ គតោ, សោ កថំ វិនិបាតំ គច្ឆេយ្យ!

“ឥធ, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ពុទ្ធេ ឯកន្តគតោ ហោតិ អភិប្បសន្នោ – ឥតិបិ សោ ភគវា...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ...បេ.... សង្ឃេ...បេ.... ហាសបញ្ញោ ជវនបញ្ញោ វិមុត្តិយា ច សមន្នាគតោ ។ សោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ អយម្បិ ខោ, មហានាម , បុគ្គលោ បរិមុត្តោ និរយា បរិមុត្តោ តិរច្ឆានយោនិយា បរិមុត្តោ បេត្តិវិសយា បរិមុត្តោ អបាយទុគ្គតិវិនិបាតា។

“ឥធ បន, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ពុទ្ធេ ឯកន្តគតោ ហោតិ អភិប្បសន្នោ – ឥតិបិ សោ ភគវា...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ...បេ.... សង្ឃេ...បេ.... ហាសបញ្ញោ ជវនបញ្ញោ ន ច វិមុត្តិយា សមន្នាគតោ។ សោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ, ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយី ហោតិ, អសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ, ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី។ អយម្បិ ខោ, មហានាម, បុគ្គលោ បរិមុត្តោ និរយា បរិមុត្តោ តិរច្ឆានយោនិយា បរិមុត្តោ បេត្តិវិសយា បរិមុត្តោ អបាយទុគ្គតិវិនិបាតា។

“ឥធ បន, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ពុទ្ធេ ឯកន្តគតោ ហោតិ អភិប្បសន្នោ – ឥតិបិ សោ ភគវា...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ...បេ.... សង្ឃេ...បេ.... ន ហាសបញ្ញោ ន ជវនបញ្ញោ ន ច វិមុត្តិយា សមន្នាគតោ។ សោ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមី ហោតិ, សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ។ អយម្បិ ខោ, មហានាម , បុគ្គលោ បរិមុត្តោ និរយា បរិមុត្តោ តិរច្ឆានយោនិយា បរិមុត្តោ បេត្តិវិសយា បរិមុត្តោ អបាយទុគ្គតិវិនិបាតា។

“ឥធ បន, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ពុទ្ធេ ឯកន្តគតោ ហោតិ អភិប្បសន្នោ – ឥតិបិ សោ ភគវា...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ...បេ.... សង្ឃេ...បេ.... ន ហាសបញ្ញោ ន ជវនបញ្ញោ ន ច

វិមុត្តិយា សមន្នាគតោ។ សោ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។ អយម្បិ ខោ, មហានាម, បុគ្គលោ បរិមុត្តោ និរយា បរិមុត្តោ តិរច្ឆានយោនិយា បរិមុត្តោ បេត្តិវិសយា បរិមុត្តោ អបាយទុគ្គតិវិនិបាតា។

“ឥធ បន, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ន ហេវ ខោ ពុទ្ធេ ឯកន្តគតោ ហោតិ អភិប្បសន្នោ...បេ.... ន ធម្មេ...បេ.... ន សង្ឃេ...បេ.... ន ហាសបញ្ញោ ន ជវនបញ្ញោ ន ច វិមុត្តិយា សមន្នាគតោ; អបិ ចស្ស ឥមេ ធម្មា ហោន្តិ – សទ្ធិន្ទ្រិយំ ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ តថាគតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ មត្តសោ និជ្ឈានំ ខមន្តិ។ អយម្បិ ខោ, មហានាម, បុគ្គលោ អគន្តា និរយំ អគន្តា តិរច្ឆានយោនឹ អគន្តា បេត្តិវិសយំ អគន្តា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ។

“ឥធ បន, មហានាម, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ន ហេវ ខោ ពុទ្ធេ ឯកន្តគតោ ហោតិ អភិប្បសន្នោ... ន ធម្មេ...បេ.... ន សង្ឃេ...បេ.... ន ហាសបញ្ញោ ន ជវនបញ្ញោ ន ច វិមុត្តិយា សមន្នាគតោ; អបិ ចស្ស ឥមេ ធម្មា ហោន្តិ – សទ្ធិន្ទ្រិយំ...បេ.... បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ តថាគតេ ចស្ស សទ្ធាមត្តំ ហោតិ បេមមត្តំ។ អយម្បិ ខោ, មហានាម, បុគ្គលោ អគន្តា និរយំ អគន្តា តិរច្ឆានយោនឹ អគន្តា បេត្តិវិសយំ អគន្តា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ។

“សេយ្យថាបិ, មហានាម, ទុក្ខេត្តំ ទុព្ភូមំ អវិហតខាណុកំ, ពីជានិ ចស្សុ ខណ្ឌានិ បូតីនិ វាតាតបហតានិ អសារាទានិ អសុខសយិតានិ [អសុខាបស្សយិតានិ (ក.)], ទេវោ ច ន សម្មា [ទេវោ បន សម្មា (ស្យា. កំ.), ទេវោ ន សម្មា (ក.) ទី. និ. ២.៤៣៨] ធារំ អនុប្បវេច្ឆេយ្យ។ អបិ នុ តានិ ពីជានិ វុទ្ធឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជេយ្យុ”ន្តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។ “ឯវមេវ ខោ, មហានាម, ឥធ ធម្មោ ទុរក្ខាតោ [ទ្វាក្ខាតោ (បី. ក.)] ហោតិ ទុប្បវេទិតោ អនិយ្យានិកោ អនុបសមសំវត្តនិកោ អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ – ឥទមហំ ទុក្ខេត្តស្មឹ វទាមិ។ តស្មិញ្ច ធម្មេ សាវកោ វិហរតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ សាមីចិប្បដិបន្នោ អនុធម្មចារី – ឥទមហំ ទុព្ពីជស្មឹ វទាមិ”។

“សេយ្យថាបិ, មហានាម, សុខេត្តំ សុភូមំ សុវិហតខាណុកំ, ពីជានិ ចស្សុ អខណ្ឌានិ អបូតីនិ អវាតាតបហតានិ សារាទានិ សុខសយិតានិ; ទេវោ ច [ទេវោ ចស្ស (ស្យា. កំ. ក.)] សម្មា ធារំ អនុប្បវេច្ឆេយ្យ។ អបិ នុ តានិ ពីជានិ វុទ្ធឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជេយ្យុ”ន្តិ? “ឯវំ, ភន្តេ”។ “ឯវមេវ ខោ, មហានាម, ឥធ ធម្មោ ស្វាក្ខាតោ ហោតិ សុប្បវេទិតោ និយ្យានិកោ ឧបសមសំវត្តនិកោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ – ឥទមហំ សុខេត្តស្មឹ វទាមិ។ តស្មិញ្ច ធម្មេ សាវកោ វិហរតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ សាមីចិប្បដិបន្នោ អនុធម្មចារី – ឥទមហំ សុពីជស្មឹ វទាមិ។ កិមង្គំ បន សរណានឹ សក្កំ! សរណានិ, មហានាម, សក្កោ មរណកាលេ សិក្ខាយ បរិបូរការី អហោសី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បឋមអនាថបិណ្ឌិកសុត្តំ

១០២២. សាវត្ថិនិទានំ ។ តេន ខោ បន សមយេន អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ អថ ខោ អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ អញ្ញតរំ បុរិសំ អាមន្តេសិ – “ឯហិ ត្វំ, អម្ភោ បុរិស, យេនាយស្មា សារិបុត្តោ តេនុបសង្កម; ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស បាទេ សិរសា វន្ទ – ‘អនាថបិណ្ឌិកោ, ភន្តេ, គហបតិ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ សោ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស បាទេ សិរសា វន្ទតី’តិ។ ឯវញ្ច វទេហិ – ‘សាធុ កិរ, ភន្តេ, អាយស្មា សារិបុត្តោ យេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស គហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា’”តិ។

“ឯវំ , ភន្តេ”តិ ខោ សោ បុរិសោ អនាថបិណ្ឌិកស្ស គហបតិស្ស បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា សារិបុត្តោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ឯតទវោច –

“អនាថបិណ្ឌិកោ, ភន្តេ, គហបតិ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ សោ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស បាទេ សិរសា វន្ទតិ។ ឯវញ្ច វទតិ – ‘សាធុ កិរ, ភន្តេ, អាយស្មា សារិបុត្តោ យេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស គហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា’”តិ។ អធិវាសេសិ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ តុណ្ហីភាវេន។

អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ អាយស្មតា អានន្ទេន បច្ឆាសមណេន យេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស គហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ និសជ្ជ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អនាថបិណ្ឌិកំ គហបតឹ ឯតទវោច – “កច្ចិ តេ, គហបតិ, ខមនីយំ

កច្ចិ យាបនីយំ? កច្ចិ ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តិ, នោ អភិក្កមន្តិ; បដិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ អភិក្កមោ”តិ? “ន មេ, ភន្តេ, ខមនីយំ, ន យាបនីយំ។ ពាឡ្ហា មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ, នោ បដិក្កមន្តិ; អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ បដិក្កមោ”តិ។

“យថារូបេន ខោ, គហបតិ, ពុទ្ធេ អប្បសាទេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ តថារូបោ តេ ពុទ្ធេ អប្បសាទោ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទោ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ តញ្ច បន តេ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។

“យថារូបេន ខោ, គហបតិ, ធម្មេ អប្បសាទេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបោ តេ ធម្មេ អប្បសាទោ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទោ – ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ…បេ… បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ។ តញ្ច បន តេ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។

“យថារូបេន ខោ, គហបតិ, សង្ឃេ អប្បសាទេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបោ តេ សង្ឃេ អប្បសាទោ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទោ – សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ…បេ… អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ។ តញ្ច បន តេ សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។

“យថារូបេន ខោ, គហបតិ, ទុស្សីល្យេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបំ តេ ទុស្សីល្យំ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, អរិយកន្តានិ សីលានិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកានិ។ តានិ ច បន តេ អរិយកន្តានិ សីលានិ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។

“យថារូបាយ ខោ, គហបតិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបា តេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សម្មាទិដ្ឋិ។ តញ្ច បន តេ សម្មាទិដ្ឋឹ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។

“យថារូបេន ខោ, គហបតិ, មិច្ឆាសង្កប្បេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ , តថារូបោ តេ មិច្ឆាសង្កប្បោ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សម្មាសង្កប្បោ។ តញ្ច បន តេ សម្មាសង្កប្បំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។

“យថារូបាយ ខោ, គហបតិ, មិច្ឆាវាចាយ សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបា តេ មិច្ឆាវាចា នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សម្មាវាចា។ តញ្ច បន តេ សម្មាវាចំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។

“យថារូបេន ខោ, គហបតិ, មិច្ឆាកម្មន្តេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបោ តេ មិច្ឆាកម្មន្តោ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សម្មាកម្មន្តោ។ តញ្ច បន តេ សម្មាកម្មន្តំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។

“យថារូបេន ខោ, គហបតិ, មិច្ឆាអាជីវេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបោ តេ មិច្ឆាអាជីវោ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សម្មាអាជីវោ។ តញ្ច បន តេ សម្មាអាជីវំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។

“យថារូបេន ខោ, គហបតិ, មិច្ឆាវាយាមេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបោ តេ មិច្ឆាវាយាមោ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សម្មាវាយាមោ។ តញ្ច បន តេ សម្មាវាយាមំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។

“យថារូបាយ ខោ, គហបតិ, មិច្ឆាសតិយា សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបា តេ មិច្ឆាសតិ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សម្មាសតិ។

តញ្ច បន តេ សម្មាសតី អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្भេយ្យ។

“យថារូបេន ខោ, គហបតិ, មិច្ឆាសមាធិនា សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ , តថារូបោ តេ មិច្ឆាសមាធិ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សម្មាសមាធិ។ តញ្ច បន តេ សម្មាសមាធឹ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្भេយ្យ។

“យថារូបេន ខោ, គហបតិ, មិច្ឆាញាណេន សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបំ តេ មិច្ឆាញាណំ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សម្មាញាណំ។ តញ្ច បន តេ សម្មាញាណំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្भេយ្យ។

“យថារូបាយ ខោ, គហបតិ, មិច្ឆាវិមុត្តិយា សមន្នាគតោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តថារូបា តេ មិច្ឆាវិមុត្តិ នត្ថិ។ អត្ថិ ច ខោ តេ, គហបតិ, សម្មាវិមុត្តិ។ តញ្ច បន តេ សម្មាវិមុត្តឹ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្भេយ្យា”តិ។

អថ ខោ អនាថបិណ្ឌិកស្ស គហបតិស្ស ឋានសោ វេទនា បដិប្បស្សម្ភឹសុ។ អថ ខោ អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ អាយស្មន្តញ្ច សារិបុត្តំ អាយស្មន្តញ្ច អានន្ទំ សកេនេវ ថាលិបាកេន បរិវិសិ។ អថ ខោ អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ភុត្តាវិំ ឱនីតបត្តបាណឹ អញ្ញតរំ នីចាសនំ គហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អនាថបិណ្ឌិកំ គហបតឹ អាយស្មា សារិបុត្តោ ឥមាហិ គាថាហិ អនុមោទិ –

“យស្ស សទ្ធា តថាគតេ, អចលា សុប្បតិដ្ឋិតា;
សីលញ្ច យស្ស កល្យាណំ, អរិយកន្តំ បសំសិតំ។

“សង្ឃេ បសាទោ យស្សត្ថិ, ឧជុភូតញ្ច ទស្សនំ;
អទលិទ្ទោតិ [អទឡិទ្ទោតិ (សី. ស្យា. កំ.)] តំ អាហុ, អមោឃំ តស្ស ជីវិតំ។

“តស្មា សទ្ធញ្ច សីលញ្ច, បសាទំ ធម្មទស្សនំ;
អនុយុញ្ជេថ មេធាវី, សរំ ពុទ្ធានសាសន”ន្តិ។

អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អនាថបិណ្ឌិកំ គហបតឹ ឥមាហិ គាថាហិ អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ។

អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ភគវា ឯតទវោច – “ហន្ទ! កុតោ នុ ត្វំ, អានន្ទ, អាគច្ឆសិ ទិវា ទិវស្សា”តិ? “អាយស្មតា, ភន្តេ, សារិបុត្តេន អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ ឥមិនា ច ឥមិនា ច ឱវាទេន ឱវទិតោ”តិ។ “បណ្ឌិតោ, អានន្ទ, សារិបុត្តោ; មហាបញ្ញោ, អានន្ទ, សារិបុត្តោ, យត្រ ហិ នាម ចត្តារិ សោតាបត្តិយង្គានិ ទសហាការេហិ វិភជិស្សតី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុតិយអនាថបិណ្ឌិកសុត្តំ

១០២៣. សាវត្ថិនិទានំ។ តេន ខោ បន សមយេន អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ អថ ខោ អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ អញ្ញតរំ បុរិសំ អាមន្តេសិ – “ឯហិ ត្វំ, អម្ភោ បុរិស, យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កម; ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បាទេ សិរសា វន្ទ – ‘អនាថបិណ្ឌិកោ, ភន្តេ, គហបតិ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ សោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បាទេ សិរសា វន្ទតី’តិ។ ឯវញ្ច វទេហិ – ‘សាធុ កិរ, ភន្តេ, អាយស្មា អានន្ទោ យេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស គហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា’”តិ។

“ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ សោ បុរិសោ អនាថបិណ្ឌិកស្ស គហបតិស្ស បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច – “អនាថបិណ្ឌិកោ, ភន្តេ, គហបតិ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ សោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បាទេ សិរសា វន្ទតិ។ ឯវញ្ច វទតិ – ‘សាធុ កិរ, ភន្តេ, អាយស្មា អានន្ទោ

យេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស គហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា’”តិ។ អធិវាសេសិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ តុណ្ហីភាវេន។

អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស គហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ និសជ្ជ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អនាថបិណ្ឌិកំ គហបតី ឯតទវោច – “កច្ចិ តេ, គហបតិ, ខមនីយំ, កច្ចិ យាបនីយំ? កច្ចិ ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តិ, នោ អភិក្កមន្តិ; បដិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ អភិក្កមោ”តិ? “ន មេ, ភន្តេ, ខមនីយំ ន យាបនីយំ។ ពាឡ្ហា មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ, នោ បដិក្កមន្តិ; អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ, នោ បដិក្កមោ”តិ។

“ចតូហិ ខោ, គហបតិ, ធម្មេហិ សមន្នាគតស្ស អស្សុតវតោ បុថុជ្ជនស្ស ហោតិ ឧត្តាសោ, ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, គហបតិ, អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ពុទ្ធេ អប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ តញ្ច បនស្ស ពុទ្ធេ អប្បសាទំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ហោតិ ឧត្តាសោ, ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។

“បុន ចបរំ, គហបតិ, អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ធម្មេ អប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ តញ្ច បនស្ស ធម្មេ អប្បសាទំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ហោតិ ឧត្តាសោ, ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។

“បុន ចបរំ, គហបតិ, អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ សង្ឃេ អប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ តញ្ច បនស្ស សង្ឃេ អប្បសាទំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ហោតិ ឧត្តាសោ, ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។

“បុន ចបរំ, គហបតិ, អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ទុស្សីល្យេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ តញ្ច បនស្ស ទុស្សីល្យំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ហោតិ ឧត្តាសោ, ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។ ឥមេហិ ខោ, គហបតិ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតស្ស អស្សុតវតោ បុថុជ្ជនស្ស ហោតិ ឧត្តាសោ, ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។

“ចតូហិ ខោ, គហបតិ, ធម្មេហិ សមន្នាគតស្ស សុតវតោ អរិយសាវកស្ស ន ហោតិ ឧត្តាសោ, ន ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ន ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, គហបតិ, សុតវា អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ តញ្ច បនស្ស ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ន ហោតិ ឧត្តាសោ, ន ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ន ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។

“បុន ចបរំ, គហបតិ, សុតវា អរិយសាវកោ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ…បេ…. បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ។ តញ្ច បនស្ស ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ន ហោតិ ឧត្តាសោ, ន ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ន ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។

“បុន ចបរំ, គហបតិ, សុតវា អរិយសាវកោ សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ…បេ…. អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ។ តញ្ច បនស្ស សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទំ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ន ហោតិ ឧត្តាសោ, ន ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ន ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។

“បុន ចបរំ, គហបតិ, សុតវា អរិយសាវកោ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ.… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ តានិ ច បនស្ស អរិយកន្តានិ សីលានិ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ន ហោតិ ឧត្តាសោ, ន ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ន ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយំ។ ឥមេហិ ខោ, គហបតិ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតស្ស សុតវតោ អរិយសាវកស្ស ន ហោតិ ឧត្តាសោ, ន ហោតិ ឆម្ភិតត្តំ, ន ហោតិ សម្បរាយិកំ មរណភយ”ន្តិ។

“នាហំ, ភន្តេ អានន្ទ, ភាយាមិ។ ក្យាហំ ភាយិស្សាមិ! អហញ្ហិ, ភន្តេ, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោមិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោមិ – សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ…បេ…. អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ។ យានិ ចិមានិ, ភន្តេ, ភគវតា គិហិសាមីចិកានិ សិក្ខាបទានិ ទេសិតានិ, នាហំ តេសំ កិញ្ចិ អត្តនិ ខណ្ឌំ សមនុបស្សាមី”តិ ។ “លាភា តេ, គហបតិ, សុលទ្ធំ តេ, គហបតិ! សោតាបត្តិផលំ តយា, គហបតិ, ព្យាកត”ន្តិ។ សត្តមំ។

៨. បឋមភយវេរូបសន្តសុត្តំ

១០២៤. សាវត្ថិនិទានំ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អនាថបិណ្ឌិកំ គហបតិំ ភគវា ឯតទវោច – “យតោ ខោ, គហបតិ, អរិយសាវកស្ស បញ្ច ភយានិ វេរានិ វូបសន្តានិ ច ហោន្តិ, ចតូហិ ច សោតាបត្តិយង្គេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ, អរិយោ ចស្ស ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវិទ្ធោ, សោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ [ខីណតិរច្ឆានយោនិយោ (សព្ពត្ថ)] ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ; សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’”។

“កតមានិ បញ្ច ភយានិ វេរានិ វូបសន្តានិ ហោន្តិ? យំ, គហបតិ, បាណាតិបាតី បាណាតិបាតប្បច្ចយា ទិដ្ឋធម្មិកម្បិ ភយំ វេរំ បសវតិ, សម្បរាយិកម្បិ ភយំ វេរំ បសវតិ, ចេតសិកម្បិ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទិយតិ។ បាណាតិបាតា បដិវិរតស្ស ឯវំ តំ ភយំ វេរំ វូបសន្តំ ហោតិ។ យំ, គហបតិ, អទិន្នាទាយី…បេ.… យំ, គហបតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារី…បេ.… យំ, គហបតិ, មុសាវាទី…បេ.… យំ, គហបតិ, សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយី សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានប្បច្ចយា ទិដ្ឋធម្មិកម្បិ ភយំ វេរំ បសវតិ, សម្បរាយិកម្បិ ភយំ វេរំ បសវតិ, ចេតសិកម្បិ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទិយតិ។ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា បដិវិរតស្ស ឯវំ តំ ភយំ វេរំ វូបសន្តំ ហោតិ។ ឥមានិ បញ្ច ភយានិ វេរានិ វូបសន្តានិ ហោន្តិ។

“កតមេហិ ចតូហិ សោតាបត្តិយង្គេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ? ឥធ, គហបតិ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.… សង្ឃេ…បេ.… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ.… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ចតូហិ សោតាបត្តិយង្គេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ។

“កតមោ ចស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវិទ្ធោ? ឥធ, គហបតិ, អរិយសាវកោ បដិច្ចសមុប្បាទញ្ញេវ សាធុកំ យោនិសោ មនសិ ករោតិ – ឥតិ ឥមស្មិំ សតិ ឥទំ ហោតិ, ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ; ឥតិ ឥមស្មិំ អសតិ ឥទំ ន ហោតិ, ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតិ; យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ…បេ.… ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ។ អវិជ្ជាយ ត្វេវ អសេសវិរាគនិរោធា សង្ខារនិរោធោ…បេ.… ផស្សនិរោធា វេទនានិរោធោ, វេទនានិរោធា តណ្ហានិរោធោ… ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធោ ហោតិ។ អយមស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវិទ្ធោ។

“យតោ ខោ, គហបតិ, អរិយសាវកស្ស ឥមានិ បញ្ច ភយានិ វេរានិ វូបសន្តានិ ហោន្តិ, ឥមេហិ ចតូហិ សោតាបត្តិយង្គេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ, អយញ្ចស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវិទ្ធោ ។ សោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ; សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ទុតិយភយវេរូបសន្តសុត្តំ

១០២៥. សាវត្ថិនិទានំ…បេ.… “យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស ឥមានិ បញ្ច ភយានិ វេរានិ វូបសន្តានិ ហោន្តិ, ឥមេហិ ចតូហិ សោតាបត្តិយង្គេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ, អយញ្ចស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវិទ្ធោ; សោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ; សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’”តិ។ នវមំ។

១០. នន្ទកលិច្ឆវិសុត្តំ

១០២៦. ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ អថ ខោ នន្ទកោ លិច្ឆវិមហាមត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ នន្ទកំ លិច្ឆវិមហាមត្តំ ភគវា ឯតទវោច –

“ចតូហិ ខោ, នន្ទក, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, នន្ទក, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.… សង្ឃេ…បេ.…

អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, នន្ទក, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។

“ឥមេហិ ច បន, នន្ទក, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាយុនា សំយុត្តោ ហោតិ ទិព្ពេនបិ មានុសេនបិ; វណ្ណេន សំយុត្តោ ហោតិ ទិព្ពេនបិ មានុសេនបិ; សុខេន សំយុត្តោ ហោតិ ទិព្ពេនបិ មានុសេនបិ; យសេន សំយុត្តោ ហោតិ ទិព្ពេនបិ មានុសេនបិ; អាធិបតេយ្យេន សំយុត្តោ ហោតិ ទិព្ពេនបិ មានុសេនបិ។ តំ ខោ បនាហំ, នន្ទក , នាញ្ញស្ស សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា សុត្វា វទាមិ។ អបិ ច យទេវ មយា សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ, តទេវាហំ វទាមី”តិ។

ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ បុរិសោ នន្ទកំ លិច្ឆវិមហាមត្តំ ឯតទវោច – “នហានកាលោ, ភន្តេ”តិ។ “អលំ ទានិ, ភណេ, ឯតេន ពាហិរេន នហានេន។ អលមិទំ អជ្ឈត្តំ នហានំ ភវិស្សតិ, យទិទំ – ភគវតិ បសាទោ”តិ។ ទសមំ។

សរណានិវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> មហានាមេន ទ្វេ វុត្តា, គោធា ច សរណា ទុវេ;
> ទុវេ អនាថបិណ្ឌិកា, ទុវេ វេរភយេន ច;
> លិច្ឆវី ទសមោ វុត្តោ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

៤. បុញ្ញាភិសន្ទវគ្គោ

១. បឋមបុញ្ញាភិសន្ទសុត្តំ

១០២៧. សាវត្ថិនិទានំ ។ “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទា សុខស្សាហារា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ អយំ បឋមោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ…បេ… បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ។ អយំ ទុតិយោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ…បេ… អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ។ អយំ តតិយោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អយំ ចតុត្ថោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទា សុខស្សាហារា”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយបុញ្ញាភិសន្ទសុត្តំ

១០២៨. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទា សុខស្សាហារា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ អយំ បឋមោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ…។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ វិគតមលមច្ឆេរេន ចេតសា អគារំ អជ្ឈាវសតិ មុត្តចាគោ បយតបាណិ វោស្សគ្គរតោ យាចយោគោ ទានសំវិភាគរតោ។ អយំ ចតុត្ថោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទា សុខស្សាហារា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. តតិយបុញ្ញាភិសន្ទសុត្តំ

១០២៩. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទា សុខស្សាហារា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ អយំ បឋមោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ…។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។ អយំ ចតុត្ថោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទា សុខស្សាហារា”តិ។ តតិយំ។

៤. បឋមទេវបទសុត្តំ

១០៣០. សាវត្ថិនិទានំ ។ ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, ទេវានំ ទេវបទានិ អវិសុទ្ធានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតានំ សត្តានំ បរិយោទបនាយ។

កតមានិ ចត្តារិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ឥទំ បឋមំ ទេវានំ ទេវបទំ អវិសុទ្ធានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតានំ សត្តានំ បរិយោទបនាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ…។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥទំ ចតុត្ថំ ទេវានំ ទេវបទំ អវិសុទ្ធានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតានំ សត្តានំ បរិយោទបនាយ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ ទេវានំ ទេវបទានិ អវិសុទ្ធានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតានំ សត្តានំ បរិយោទបនាយា”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយទេវបទសុត្តំ

១០៣១. “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, ទេវានំ ទេវបទានិ អវិសុទ្ធានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតានំ សត្តានំ បរិយោទបនាយ។

“កតមានិ ចត្តារិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘កឹ នុ ខោ ទេវានំ ទេវបទ’ន្តិ? សោ ឯវំ បជានាតិ – ‘អព្យាពជ្ឈបរមេ ខ្វាហំ ឯតរហិ ទេវេ សុណាមិ។ ន ច ខោ បនាហំ កិញ្ចិ ព្យាពាធេមិ តសំ វា ថាវរំ វា។ អទ្ធាហំ ទេវបទធម្មសមន្នាគតោ វិហរាមី’”តិ។ ឥទំ បឋមំ ទេវានំ ទេវបទំ អវិសុទ្ធានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតានំ សត្តានំ បរិយោទបនាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ…។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘កឹ នុ ខោ ទេវានំ ទេវបទ’ន្តិ ? សោ ឯវំ បជានាតិ – ‘អព្យាពជ្ឈបរមេ ខ្វាហំ ឯតរហិ ទេវេ សុណាមិ។ ន ខោ បនាហំ កិញ្ចិ ព្យាពាធេមិ តសំ វា ថាវរំ វា។ អទ្ធាហំ ទេវបទធម្មសមន្នាគតោ វិហរាមី’តិ។ ឥទំ ចតុត្ថំ ទេវានំ ទេវបទំ អវិសុទ្ធានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតានំ សត្តានំ បរិយោទបនាយ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ ទេវានំ ទេវបទានិ អវិសុទ្ធានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតានំ សត្តានំ បរិយោទបនាយា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទេវសភាគសុត្តំ

១០៣២. “ចតូហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតំ អត្តមនា ទេវា សភាគតំ កថេន្តិ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ យា តា ទេវតា ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតា ឥតោ ចុតា តត្រូបបន្នា តាសំ ឯវំ ហោតិ – ‘យថារូបេន ខោ មយំ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតា តតោ ចុតា ឥធូបបន្នា, អរិយសាវកោបិ តថារូបេន ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ឯហីតិ ទេវានំ សន្តិកេ’”តិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ…. អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ…. សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ យា តា ទេវតា អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតា ឥតោ ចុតា តត្រូបបន្នា តាសំ ឯវំ ហោតិ – ‘យថារូបេហិ ខោ មយំ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតា តតោ ចុតា ឥធូបបន្នា, អរិយសាវកោបិ តថារូបេហិ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ឯហីតិ ទេវានំ សន្តិកេ’តិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ អត្តមនា ទេវា សភាគតំ កថេន្តី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. មហានាមសុត្តំ

១០៣៣. ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មិំ និគ្រោធារាមេ។ អថ ខោ មហានាមោ សក្កោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មហានាមោ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ឧបាសកោ ហោតី”តិ? “យតោ ខោ, មហានាម, ពុទ្ធំ សរណំ គតោ ហោតិ, ធម្មំ សរណំ គតោ ហោតិ, សង្ឃំ សរណំ គតោ ហោតិ – ឯត្តាវតា ខោ, មហានាម, ឧបាសកោ ហោតី”តិ។

“កិត្តាវតា បន, ភន្តេ, ឧបាសកោ សីលសម្បន្នោ ហោតី”តិ? “យតោ ខោ, មហានាម, ឧបាសកោ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ, អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ, មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ, – ឯត្តាវតា ខោ, មហានាម, ឧបាសកោ សីលសម្បន្នោ ហោតី”តិ។

“កិត្តាវតា បន, ភន្តេ, ឧបាសកោ សទ្ធាសម្បន្នោ ហោតី”តិ? “ឥធ, មហានាម, ឧបាសកោ សទ្ធោ ហោតិ, សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធិំ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ឯត្តាវតា ខោ, មហានាម, ឧបាសកោ សទ្ធាសម្បន្នោ ហោតី”តិ។

“កិត្តាវតា បន, ភន្តេ, ឧបាសកោ ចាគសម្បន្នោ ហោតី”តិ? “ឥធ, មហានាម, ឧបាសកោ វិគតមលមច្ឆេរេន ចេតសា អគារំ អជ្ឈាវសតិ មុត្តចាគោ បយតបាណិ វោស្សគ្គរតោ យាចយោគោ ទានសំវិភាគរតោ – ឯត្តាវតា ខោ, មហានាម, ឧបាសកោ ចាគសម្បន្នោ ហោតី”តិ។

“កិត្តាវតា បន, ភន្តេ, ឧបាសកោ បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតី”តិ? “ឥធ, មហានាម, ឧបាសកោ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា – ឯត្តាវតា ខោ, មហានាម, ឧបាសកោ បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតី”តិ។ សត្តមំ។

៨. វស្សសុត្តំ

១០៣៤. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, ឧបរិបព្ពតេ ថុល្លផុសិតកេ ទេវេ វស្សន្តេ តំ ឧទកំ យថានិន្នំ បវត្តមានំ បព្ពតកន្ទរបទរសាខា បរិបូរេតិ, បព្ពតកន្ទរបទរសាខា បរិបូរា កុសោព្ភេ បរិបូរេន្តិ, កុសោព្ភា បរិបូរា មហាសោព្ភេ បរិបូរេន្តិ, មហាសោព្ភា បរិបូរា កុន្នទិយោ បរិបូរេន្តិ, កុន្នទិយោ បរិបូរា មហានទិយោ បរិបូរេន្តិ, មហានទិយោ បរិបូរា មហាសមុទ្ទំ [មហាសមុទ្ទសាគរំ (សព្ពត្ថ) សំ. និ. ៤.៧០] បរិបូរេន្តិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស យោ ច ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទោ, យោ ច ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទោ, យោ ច សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទោ, យានិ ច អរិយកន្តានិ សីលានិ – ឥមេ ធម្មា សន្ទមានា បារំ គន្ត្វា អាសវានំ ខយាយ សំវត្តន្តី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. កាឡិគោធសុត្តំ

១០៣៥. ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មិំ និគ្រោធារាមេ។ អថ ខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន កាឡិគោធាយ សាកិយានិយា និវេសនំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ

អាសនេ និសីទិ។ អថ ខោ កាឡិគោធា សាកិយានី យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ កាឡិគោធំ សាកិយានី ភគវា ឯតទវោច –

“ចតូហិ ខោ, គោធេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា អរិយសាវិកា សោតាបន្នា ហោតិ អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, គោធេ, អរិយសាវិកា ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតា ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.... សង្ឃេ…បេ.... វិគតមលមច្ឆេរេន ចេតសា អគារំ អជ្ឈាវសតិ មុត្តចាគា បយតបាណិនី [បយតបាណី (សព្ពត្ថ) ៣.៣០ មោគ្គល្លានសុត្តំ ឱលោកេតព្ពំ] វោស្សគ្គរតា យាចយោគា ទានសំវិភាគរតា។ ឥមេហិ ខោ, គោធេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា អរិយសាវិកា សោតាបន្នា ហោតិ អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា”តិ។

“យានិមានិ, ភន្តេ, ភគវតា ចត្តារិ សោតាបត្តិយង្គានិ ទេសិតានិ, សំវិជ្ជន្តេ តេ ធម្មា មយិ, អហញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមិ។ អហញ្ហិ, ភន្តេ, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតា – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.... សង្ឃេ…បេ.... យំ ខោ បន កិញ្ចិ កុលេ ទេយ្យធម្មំ សព្ពំ តំ អប្បដិវិភត្តំ សីលវន្តេហិ កល្យាណធម្មេហី”តិ។ “លាភា តេ, គោធេ, សុលទ្ធំ តេ, គោធេ! សោតាបត្តិផលំ តយា, គោធេ, ព្យាកត”ន្តិ។ នវមំ។

១០. នន្ទិយសក្កសុត្តំ

១០៣៦. ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មិំ និគ្រោធារាមេ។ អថ ខោ នន្ទិយោ សក្កោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ នន្ទិយោ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “យស្សេវ នុ ខោ, ភន្តេ, អរិយសាវកស្ស ចត្តារិ សោតាបត្តិយង្គានិ សព្ពេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ នត្ថិ ស្វេវ នុ ខោ, ភន្តេ, អរិយសាវកោ បមាទវិហារី”តិ។

“‘យស្ស ខោ, នន្ទិយ, ចត្តារិ សោតាបត្តិយង្គានិ សព្ពេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ នត្ថិ តមហំ ពាហិរោ បុថុជ្ជនបក្ខេ ឋិតោ’តិ វទាមិ។ អបិ ច, នន្ទិយ, យថា អរិយសាវកោ បមាទវិហារី ចេវ ហោតិ, អប្បមាទវិហារី ច តំ សុណាហិ, សាធុកំ មនសិ ករោហិ; ភាសិស្សាមី”តិ។ “ឯវំ , ភន្តេ”តិ ខោ នន្ទិយោ សក្កោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ។ ភគវា ឯតទវោច –

“កថញ្ច, នន្ទិយ, អរិយសាវកោ បមាទវិហារី ហោតិ? ឥធ នន្ទិយ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ សោ តេន ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សន្តុដ្ឋោ ន ឧត្តរិ វាយមតិ ទិវា បវិវេកាយ, រត្តិំ បដិសល្លានាយ។ តស្ស ឯវំ បមត្តស្ស វិហរតោ បាមោជ្ជំ ន ហោតិ។ បាមោជ្ជេ អសតិ, បីតិ ន ហោតិ។ បីតិយា អសតិ, បស្សទ្ធិ ន ហោតិ។ បស្សទ្ធិយា អសតិ, ទុក្ខំ វិហរតិ។ ទុក្ខិនោ ចិត្តំ ន សមាធិយតិ។ អសមាហិតេ ចិត្តេ ធម្មា ន បាតុភវន្តិ។ ធម្មានំ អបាតុភាវា បមាទវិហារី ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។

“បុន ចបរំ, នន្ទិយ, អរិយសាវកោ ធម្មេ…បេ.... សង្ឃេ…បេ.... អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ.... សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ សោ តេហិ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សន្តុដ្ឋោ ន ឧត្តរិ វាយមតិ ទិវា បវិវេកាយ រត្តិំ បដិសល្លានាយ។ តស្ស ឯវំ បមត្តស្ស វិហរតោ បាមោជ្ជំ ន ហោតិ។ បាមោជ្ជេ អសតិ, បីតិ ន ហោតិ។ បីតិយា អសតិ, បស្សទ្ធិ ន ហោតិ។ បស្សទ្ធិយា អសតិ, ទុក្ខំ វិហរតិ។ ទុក្ខិនោ ចិត្តំ ន សមាធិយតិ ។ អសមាហិតេ ចិត្តេ ធម្មា ន បាតុភវន្តិ។ ធម្មានំ អបាតុភាវា បមាទវិហារី ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ ឯវំ ខោ, នន្ទិយ, អរិយសាវកោ បមាទវិហារី ហោតិ។

“កថញ្ច, នន្ទិយ, អរិយសាវកោ អប្បមាទវិហារី ហោតិ? ឥធ, នន្ទិយ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ សោ តេន ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន អសន្តុដ្ឋោ ឧត្តរិ វាយមតិ ទិវា បវិវេកាយ រត្តិំ បដិសល្លានាយ។ តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស វិហរតោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ។ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ។ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ។ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទិយតិ។ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ សមាហិតេ ចិត្តេ ធម្មា បាតុភវន្តិ។ ធម្មានំ បាតុភាវា អប្បមាទវិហារី ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ ។

“បុន ចបរំ, នន្ទិយ, អរិយសាវកោ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ សោ តេហិ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ អសន្តុដ្ឋោ ឧត្តរិ វាយមតិ ទិវា បវិវេកាយ រត្តិំ បដិសល្លានាយ ។ តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស វិហរតោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ។ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ។ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ។ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទិយតិ។ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ សមាហិតេ ចិត្តេ ធម្មា បាតុភវន្តិ។ ធម្មានំ បាតុភាវា អប្បមាទវិហារី ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ ឯវំ ខោ, នន្ទិយ, អរិយសាវកោ អប្បមាទវិហារី ហោតី”តិ។ ទសមំ។

បុញ្ញាភិសន្ទវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អភិសន្ទា តយោ វុត្តា, ទុវេ ទេវបទានិ ច;
សភាគតំ មហានាមោ, វស្សំ កាឡី ច នន្ទិយាតិ។

៥. សគាថកបុញ្ញាភិសន្ទវគ្គោ

១. បឋមអភិសន្ទសុត្តំ

១០៣៧. “ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, បុញ្ញាភិសន្ទា, កុសលាភិសន្ទា, សុខស្សាហារា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ អយំ បឋមោ បុញ្ញាភិសន្ទោ, កុសលាភិសន្ទោ, សុខស្សាហារោ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ…។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អយំ ចតុត្ថោ បុញ្ញាភិសន្ទោ, កុសលាភិសន្ទោ, សុខស្សាហារោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ , ចត្តារោ បុញ្ញាភិសន្ទា, កុសលាភិសន្ទា, សុខស្សាហារា។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ បុញ្ញាភិសន្ទេហិ កុសលាភិសន្ទេហិ សមន្នាគតស្ស អរិយសាវកស្ស ន សុករំ បុញ្ញស្ស បមាណំ គណេតុំ – ‘ឯត្តកោ បុញ្ញាភិសន្ទោ, កុសលាភិសន្ទោ, សុខស្សាហារោ’តិ។ អថ ខោ អសង្ខ្យេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាបុញ្ញក្ខន្ធោ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហាសមុទ្ទេ ន សុករំ ឧទកស្ស បមាណំ គណេតុំ – ‘ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកានី’តិ វា ‘ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសតានី’តិ វា ‘ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសហស្សានី’តិ វា ‘ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសតសហស្សានី’តិ វាតិ។ អថ ខោ អសង្ខ្យេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាឧទកក្ខន្ធោ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេហិ ចតូហិ បុញ្ញាភិសន្ទេហិ កុសលាភិសន្ទេហិ សមន្នាគតស្ស អរិយសាវកស្ស ន សុករំ បុញ្ញស្ស បមាណំ គណេតុំ – ‘ឯត្តកោ បុញ្ញាភិសន្ទោ, កុសលាភិសន្ទោ, សុខស្សាហារោ’តិ។ អថ ខោ អសង្ខ្យេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាបុញ្ញក្ខន្ធោ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតី”តិ។

ឥទមវោច ភគវា។ ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

“មហោទធិំ អបរិមិតំ មហាសរំ,
ពហុភេរវំ រតនគណានមាលយំ;
នជ្ជោ យថា នរគណសង្ឃសេវិតា,
បុថូ សវន្តី ឧបយន្តិ សាគរំ។

“ឯវំ នរំ អន្នបានវត្ថទទំ,
សេយ្យានិ បច្ចត្ថរណស្ស [សជ្ជត្ថរណស្ស (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ទាយកំ;
បុញ្ញស្ស ធារា ឧបយន្តិ បណ្ឌិតំ,
នជ្ជោ យថា វារិវហាវ សាគរ”ន្តិ។ បឋមំ;

២. ទុតិយអភិសន្ទសុត្តំ

១០៣៨. “ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, បុញ្ញាភិសន្ទា, កុសលាភិសន្ទា, សុខស្សាហារា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ អយំ បឋមោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ….។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ វិគតមលមច្ឆេរេន ចេតសា អគារំ អជ្ឈាវសតិ មុត្តចាគោ បយតបាណិ វោស្សគ្គរតោ យាចយោគោ ទានសំវិភាគរតោ។ អយំ ចតុត្ថោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ បុញ្ញាភិសន្ទា, កុសលាភិសន្ទា, សុខស្សាហារា។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ បុញ្ញាភិសន្ទេហិ កុសលាភិសន្ទេហិ សមន្នាគតស្ស អរិយសាវកស្ស ន សុករំ បុញ្ញស្ស បមាណំ គណេតុំ – ‘ឯត្តកោ បុញ្ញាភិសន្ទោ, កុសលាភិសន្ទោ , សុខស្សាហារោ’តិ។ អថ ខោ អសង្ខេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាបុញ្ញក្ខន្ធោ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យត្ថិមា មហានទិយោ សំសន្ទន្តិ សមេន្តិ, សេយ្យថិទំ – គង្គា, យមុនា, អចិរវតី, សរភូ, មហី, តត្ថ ន សុករំ ឧទកស្ស បមាណំ គណេតុំ – ‘ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកានី’តិ វា ‘ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសតានី’តិ វា ‘ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសហស្សានី’តិ វា ‘ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសតសហស្សានី’តិ វាតិ។ អថ ខោ អសង្ខេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាឧទកក្ខន្ធោ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេហិ ចតូហិ បុញ្ញាភិសន្ទេហិ កុសលាភិសន្ទេហិ សមន្នាគតស្ស អរិយសាវកស្ស ន សុករំ បុញ្ញស្ស បមាណំ គណេតុំ – ‘ឯត្តកោ បុញ្ញាភិសន្ទោ, កុសលាភិសន្ទោ, សុខស្សាហារោ’តិ។ អថ ខោ អសង្ខេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាបុញ្ញក្ខន្ធោ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតី”តិ។ ឥទមវោច ភគវា…បេ…. សត្ថា –

“មហោទធឹ អបរិមិតំ មហាសរំ,
ពហុភេរវំ រតនគណានមាលយំ;
នជ្ជោ យថា នរគណសង្ឃសេវិតា,
បុថូ សវន្តី ឧបយន្តិ សាគរំ។

“ឯវំ នរំ អន្នបានវត្ថទទំ,
សេយ្យានិ បច្ចត្ថរណស្ស ទាយកំ;
បុញ្ញស្ស ធារា ឧបយន្តិ បណ្ឌិតំ,
នជ្ជោ យថា វារិវហាវ សាគរ”ន្តិ។ ទុតិយំ;

៣. តតិយអភិសន្ទសុត្តំ

១០៣៩. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, បុញ្ញាភិសន្ទា, កុសលាភិសន្ទា, សុខស្សាហារា។ កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ អយំ បឋមោ បុញ្ញាភិសន្ទោ, កុសលាភិសន្ទោ, សុខស្សាហារោ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ធម្មេ…បេ…. សង្ឃេ…បេ….។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។ អយំ ចតុត្ថោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទា សុខស្សាហារា។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ បុញ្ញាភិសន្ទេហិ កុសលាភិសន្ទេហិ សមន្នាគតស្ស អរិយសាវកស្ស ន សុករំ បុញ្ញស្ស បមាណំ គណេតុំ – ‘ឯត្តកោ បុញ្ញាភិសន្ទោ, កុសលាភិសន្ទោ, សុខស្សាហារោ’តិ។ អថ ខោ អសង្ខេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាបុញ្ញក្ខន្ធោ ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតី”តិ។ ឥទមវោច ភគវា…បេ…. សត្ថា –

“យោ បុញ្ញកាមោ កុសលេ បតិដ្ឋិតោ,

ភាវេតិ មគ្គំ អមតស្ស បត្តិយា;
សោ ធម្មសារាធិគមោ ខយេ រតោ,
ន វេធតិ មច្ចុរាជាគមនស្មិ”ន្តិ [មច្ចុរាជាគមិស្សតីតិ (សី. បី.), មច្ចុជរាគមិស្សន្តិ (ក.)]។ តតិយំ;

៤. បឋមមហទ្ធនសុត្តំ

១០៤០. “ចតូហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ ‘អឌ្ឍោ មហទ្ធនោ មហាភោគោ’តិ [មហាភោគោ មហាយសោតិ (ស្យា. បី. ក.)] វុច្ចតិ។

“កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ; ធម្មេ…បេ.… សង្ឃេ…បេ.… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ.… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ ‘អឌ្ឍោ មហទ្ធនោ មហាភោគោ’តិ វុច្ចតី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយមហទ្ធនសុត្តំ

១០៤១. “ចតូហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ ‘អឌ្ឍោ មហទ្ធនោ មហាភោគោ មហាយសោ’តិ វុច្ចតិ។

“កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.… សង្ឃេ…បេ.… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ.… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ ‘អឌ្ឍោ មហទ្ធនោ មហាភោគោ មហាយសោ’តិ វុច្ចតី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. សុទ្ធកសុត្តំ

១០៤២. “ចតូហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។

“កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.… សង្ឃេ…បេ.… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ …បេ.… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. នន្ទិយសុត្តំ

១០៤៣. កបិលវត្ថុនិទានំ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ នន្ទិយំ សក្កំ ភគវា ឯតទវោច – “ចតូហិ ខោ, នន្ទិយ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ”។

“កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, នន្ទិយ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.… សង្ឃេ…បេ.… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ.… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, នន្ទិយ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ”តិ។ សត្តមំ។

៨. ភទ្ទិយសុត្តំ

១០៤៤. កបិលវត្ថុនិទានំ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ ភទ្ទិយំ សក្កំ ភគវា ឯតទវោច – “ចតូហិ ខោ, ភទ្ទិយ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។

“កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, ភទ្ទិយ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ…បេ.… ធម្មេ…បេ.… សង្ឃេ…បេ.… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ.… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, ភទ្ទិយ, ចតូហិ ធម្មេហិ

សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’’តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. មហានាមសុត្តំ

១០៤៥. កបិលវត្ថុនិទានំ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ មហានាមំ សក្កំ ភគវា ឯតទវោច – ‘‘ចតូហិ ខោ, មហានាម, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ…បេ.… សម្ពោធិបរាយណោ’’។

‘‘កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, មហានាម, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ…បេ.… ធម្មេ…បេ.… សង្ឃេ…បេ.… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ.… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, មហានាម, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’’តិ។ នវមំ។

១០. អង្គសុត្តំ

១០៤៦. ‘‘ចត្តារិមានិ , ភិក្ខវេ, សោតាបត្តិយង្គានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? សប្បុរិសសំសេវោ, សទ្ធម្មស្សវនំ, យោនិសោមនសិការោ, ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ សោតាបត្តិយង្គានី’’តិ។ ទសមំ។

សគាថកបុញ្ញាភិសន្ទវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អភិសន្ទា តយោ វុត្តា, ទុវេ មហទ្ធនេន ច;
សុទ្ធំ នន្ទិយំ ភទ្ទិយំ, មហានាមង្គេន តេ ទសាតិ។

៦. សប្បញ្ញវគ្គោ

១. សគាថកសុត្តំ

១០៤៧. ‘‘ចតូហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។

‘‘កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ.… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ.… សង្ឃេ…បេ.… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ.… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’’តិ។ ឥទមវោច ភគវា។ ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

‘‘យស្ស សទ្ធា តថាគតេ, អចលា សុប្បតិដ្ឋិតា;
សីលញ្ច យស្ស កល្យាណំ, អរិយកន្តំ បសំសិតំ។

‘‘សង្ឃេ បសាទោ យស្សត្ថិ, ឧជុភូតញ្ច ទស្សនំ;
អទលិទ្ទោតិ តំ អាហុ, អមោឃំ តស្ស ជីវិតំ។

‘‘តស្មា សទ្ធញ្ច សីលញ្ច, បសាទំ ធម្មទស្សនំ;
អនុយុញ្ជេថ មេធាវី, សរំ ពុទ្ធានសាសន’’ន្តិ។ បឋមំ;

២. វស្សំវុត្ថសុត្តំ

១០៤៨. ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរោ ភិក្ខុ សាវត្ថិយំ វស្សំវុត្ថោ កបិលវត្ថុំ អនុប្បត្តោ ហោតិ កេនចិទេវ ករណីយេន។ អស្សោសុំ ខោ កាបិលវត្ថវា សក្យា – ‘‘អញ្ញតរោ កិរ ភិក្ខុ សាវត្ថិយំ វស្សំវុត្ថោ កបិលវត្ថុំ អនុប្បត្តោ’’តិ។

អថ ខោ កាបិលវត្ថវា សក្យា យេន សោ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា តំ ភិក្ខុំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ កាបិលវត្ថវា សក្យា តំ ភិក្ខុំ ឯតទវោចុំ – “កច្ចិ, ភន្តេ, ភគវា អរោគោ ចេវ ពលវា ចា”តិ? “អរោគោ ចាវុសោ, ភគវា ពលវា ចា”តិ។ “កច្ចិ បន, ភន្តេ, សារិបុត្តមោគ្គល្លានា អរោគា ចេវ ពលវន្តោ ចា”តិ? “សារិបុត្តមោគ្គល្លានាបិ ខោ, អាវុសោ, អរោគា ចេវ ពលវន្តោ ចា”តិ។ “កច្ចិ បន, ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃោ អរោគោ ច ពលវា ចា”តិ។ “ភិក្ខុសង្ឃោបិ ខោ, អាវុសោ, អរោគោ ច ពលវា ចា”តិ។ “អត្ថិ បន តេ, ភន្តេ, កិញ្ចិ ឥមិនា អន្តរវស្សេន ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិត”ន្តិ? “សម្មុខា មេតំ, អាវុសោ, ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ – ‘អប្បកា តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ យេ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ។ អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា ភិក្ខូ យេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកា តត្ថ បរិនិព្ពាយិនោ អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា’”តិ។

“អបរម្បិ ខោ មេ, អាវុសោ, ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ – ‘អប្បកា តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ យេ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកា តត្ថ បរិនិព្ពាយិនោ អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា។ អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា ភិក្ខូ យេ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមិនោ, សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សន្តី’”តិ។

“អបរម្បិ ខោ មេ, អាវុសោ, ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ – ‘អប្បកា តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ យេ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមិនោ, សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សន្តិ។ អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា ភិក្ខូ យេ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា’”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ធម្មទិន្នសុត្តំ

១០៤៩. ឯកំ សមយំ ភគវា ពារាណសិយំ វិហរតិ ឥសិបតនេ មិគទាយេ។ អថ ខោ ធម្មទិន្នោ ឧបាសកោ បញ្ចហិ ឧបាសកសតេហិ សទ្ធិំ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ធម្មទិន្នោ ឧបាសកោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឱវទតុ នោ, ភន្តេ, ភគវា; អនុសាសតុ នោ, ភន្តេ, ភគវា យំ អម្హាកំ អស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយា”តិ។

“តស្មាតិហ វោ, ធម្មទិន្នំ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘យេ តេ សុត្តន្តា តថាគតភាសិតា គម្ភីរា គម្ភីរត្ថា លោកុត្តរា សុញ្ញតបដិសំយុត្តា តេ កាលេន កាលំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សាមា’តិ។ ឯវញ្ហិ វោ, ធម្មទិន្ន, សិក្ខិតព្ព”ន្តិ។ “ន ខោ នេតំ, ភន្តេ, សុករំ អម្ហេហិ បុត្តសម្ពាធសយនំ អជ្ឈាវសន្តេហិ កាសិកចន្ទនំ បច្ចនុភោន្តេហិ មាលាគន្ធវិលេបនំ ធារយន្តេហិ ជាតរូបរជតំ សាទិយន្តេហិ – យេ តេ សុត្តន្តា តថាគតភាសិតា គម្ភីរា គម្ភីរត្ថា លោកុត្តរា សុញ្ញតបដិសំយុត្តា តេ កាលេន កាលំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។ តេសំ នោ, ភន្តេ, ភគវា អម្ហាកំ បញ្ចសុ សិក្ខាបទេសុ ឋិតានំ ឧត្តរិធម្មំ ទេសេតូ”តិ។

“តស្មាតិហ វោ, ធម្មទិន្ន, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតា ភវិស្សាម – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតា ភវិស្សាម អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហី’តិ។ ឯវញ្ហិ វោ, ធម្មទិន្ន, សិក្ខិតព្ព”ន្តិ។

“យានិមានិ, ភន្តេ, ភគវតា ចត្តារិ សោតាបត្តិយង្គានិ ទេសិតានិ, សំវិជ្ជន្តេ តេ ធម្មា អម្ហេសុ, មយញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាម។ មយញ្ហិ ភន្តេ, ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតា – ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ…បេ… សង្ឃេ…បេ… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតា អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហី”តិ។ “លាភា វោ , ធម្មទិន្ន, សុលទ្ធំ វោ, ធម្មទិន្ន! សោតាបត្តិផលំ តុម្ហេហិ ព្យាកត”ន្តិ។ តតិយំ។

៤. គិលានសុត្តំ

១០៥០. ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មិំ និគ្រោធារាមេ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខូ ភគវតោ ចីវរកម្មំ ករោន្តិ – “និដ្ឋិតចីវរោ ភគវា តេមាសច្ចយេន ចារិកំ បក្កមិស្សតី”តិ។ អស្សោសិ ខោ មហានាមោ សក្កោ – “សម្ពហុលា កិរ ភិក្ខូ ភគវតោ ចីវរកម្មំ ករោន្តិ – ‘និដ្ឋិតចីវរោ ភគវា តេមាសច្ចយេន ចារិកំ បក្កមិស្សតី’”តិ ។ អថ ខោ មហានាមោ សក្កោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា

ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មហានាមោ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “សុតមេតំ, ភន្តេ – ‘សម្ពហុលា កិរ ភិក្ខូ ភគវតោ ចីវរកម្មំ ករោន្តិ – និដ្ឋិតចីវរោ ភគវា តេមាសច្ចយេន ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ។ ន ខោ នេតំ [ន ខោ តេ ឯតំ (សី. បី.)], ភន្តេ, ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សប្បញ្ញេន ឧបាសកេន សប្បញ្ញោ ឧបាសកោ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ ឱវទិតព្ពោ”តិ។

“សប្បញ្ញេន មហានាម, ឧបាសកេន សប្បញ្ញោ ឧបាសកោ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ ចតូហិ អស្សាសនីយេហិ ធម្មេហិ អស្សាសេតព្ពោ – ‘អស្សាសតាយស្មា – អត្ថាយស្មតោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទោ ឥតិបិ សោ ភគវា...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ ។ អស្សាសតាយស្មា – អត្ថាយស្មតោ ធម្មេ...បេ.... សង្ឃេ...បេ.... អរិយកន្តានិ សីលានិ អខណ្ឌានិ...បេ.... សមាធិសំវត្តនិកានី’”តិ។

“សប្បញ្ញេន , មហានាម, ឧបាសកេន សប្បញ្ញោ ឧបាសកោ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ ឥមេហិ ចតូហិ អស្សាសនីយេហិ ធម្មេហិ អស្សាសេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ – ‘អត្ថាយស្មតោ មាតាបិតូសុ អបេក្ខា’តិ? សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អត្ថិ មេ មាតាបិតូសុ អបេក្ខា’តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – ‘អាយស្មា ខោ មារិសោ មរណធម្មោ។ សចេ បាយស្មា មាតាបិតូសុ អបេក្ខំ ករិស្សតិ, មរិស្សតេវ; នោ ចេ បាយស្មា មាតាបិតូសុ អបេក្ខំ ករិស្សតិ, មរិស្សតេវ។ សាធាយស្មា, យា តេ មាតាបិតូសុ អបេក្ខា តំ បជហា’”តិ។

“សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ – ‘យា មេ មាតាបិតូសុ អបេក្ខា សា បហីនា’តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – ‘អត្ថិ បនាយស្មតោ បុត្តទារេសុ អបេក្ខា’តិ? សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អត្ថិ មេ បុត្តទារេសុ អបេក្ខា’តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – ‘អាយស្មា ខោ មារិសោ មរណធម្មោ។ សចេ បាយស្មា បុត្តទារេសុ អបេក្ខំ ករិស្សតិ, មរិស្សតេវ; នោ ចេ បាយស្មា បុត្តទារេសុ អបេក្ខំ ករិស្សតិ, មរិស្សតេវ។ សាធាយស្មា, យា តេ បុត្តទារេសុ អបេក្ខា តំ បជហា’”តិ។

“សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ – ‘យា មេ បុត្តទារេសុ អបេក្ខា សា បហីនា’តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – ‘អត្ថិ បនាយស្មតោ មានុសកេសុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ អបេក្ខា’តិ? សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អត្ថិ មេ មានុសកេសុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ អបេក្ខា’តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – ‘មានុសកេហិ ខោ, អាវុសោ, កាមេហិ ទិព្ពា កាមា អភិក្កន្តតរា ច បណីតតរា ច។ សាធាយស្មា, មានុសកេហិ កាមេហិ ចិត្តំ វុដ្ឋាបេត្វា ចាតុមហារាជិកេសុ [ចាតុម្មហារាជិកេសុ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ទេវេសុ ចិត្តំ អធិមោចេហី’”តិ។

“សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ – ‘មានុសកេហិ មេ កាមេហិ ចិត្តំ វុដ្ឋិតំ, ចាតុមហារាជិកេសុ ទេវេសុ ចិត្តំ អធិមោចិត’ន្តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – ‘ចាតុមហារាជិកេហិ ខោ, អាវុសោ , ទេវេហិ តាវតឹសា ទេវា អភិក្កន្តតរា ច បណីតតរា ច។ សាធាយស្មា, ចាតុមហារាជិកេហិ ទេវេហិ ចិត្តំ វុដ្ឋាបេត្វា តាវតឹសេសុ ទេវេសុ ចិត្តំ អធិមោចេហី’”តិ។

“សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ – ‘ចាតុមហារាជិកេហិ មេ ទេវេហិ ចិត្តំ វុដ្ឋិតំ, តាវតឹសេសុ ទេវេសុ ចិត្តំ អធិមោចិត’ន្តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – ‘តាវតឹសេហិ ខោ, អាវុសោ, ទេវេហិ យាមា ទេវា...បេ.... តុសិតា ទេវា...បេ.... និម្មានរតី ទេវា...បេ.... បរនិម្មិតវសវត្តី ទេវា...បេ.... បរនិម្មិតវសវត្តីហិ ខោ, អាវុសោ, ទេវេហិ ព្រហ្មលោកោ អភិក្កន្តតរោ ច បណីតតរោ ច។ សាធាយស្មា, បរនិម្មិតវសវត្តីហិ ទេវេហិ ចិត្តំ វុដ្ឋាបេត្វា ព្រហ្មលោកេ ចិត្តំ អធិមោចេហី’តិ។ សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ – ‘បរនិម្មិតវសវត្តីហិ មេ ទេវេហិ ចិត្តំ វុដ្ឋិតំ, ព្រហ្មលោកេ ចិត្តំ អធិមោចិត’ន្តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – ‘ព្រហ្មលោកោបិ ខោ, អាវុសោ, អនិច្ចោ អទ្ធុវោ សក្កាយបរិយាបន្នោ។ សាធាយស្មា, ព្រហ្មលោកា ចិត្តំ វុដ្ឋាបេត្វា សក្កាយនិរោធេ ចិត្តំ ឧបសំហរាហី’”តិ។

“សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ – ‘ព្រហ្មលោកា មេ ចិត្តំ វុដ្ឋិតំ, សក្កាយនិរោធេ ចិត្តំ ឧបសំហរាមី’តិ; ឯវំ វិមុត្តចិត្តស្ស ខោ, មហានាម, ឧបាសកស្ស អាសវា [វស្សសត (សី. ស្យា.)] វិមុត្តចិត្តេន ភិក្ខុនា ន កិញ្ចិ នានាករណំ វទាមិ, យទិទំ – វិមុត្តិយា វិមុត្ត”ន្តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. សោតាបត្តិផលសុត្តំ

១០៥១. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ ចត្តារោ? សប្បុរិសសំសេវោ , សទ្ធម្មស្សវនំ , យោនិសោមនសិការោ, ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តី”តិ។ បឋមំ។

៦. សកទាគាមិផលសុត្តំ

១០៥២. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ ចត្តារោ? ...បេ.... សំវត្តន្តី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. អនាគាមិផលសុត្តំ

១០៥៣. ...បេ.... អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ...បេ.... សំវត្តន្តី”តិ។ សត្តមំ។

៨. អរហត្តផលសុត្តំ

១០៥៤. ...បេ.... អរហត្តផលសច្ឆិកិរិយាយ...បេ.... សំវត្តន្តី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បញ្ញាបដិលាភសុត្តំ

១០៥៥. ...បេ.... បញ្ញាបដិលាភាយ...បេ.... សំវត្តន្តី”តិ។ នវមំ។

១០. បញ្ញាវុទ្ធិសុត្តំ

១០៥៦. ...បេ.... បញ្ញាវុទ្ធិយា ...បេ.... សំវត្តន្តី”តិ។ ទសមំ។

១១. បញ្ញាវេបុល្លសុត្តំ

១០៥៧. ...បេ....។ បញ្ញាវេបុល្លាយ...បេ.... សំវត្តន្តី”តិ។ ឯកាទសមំ។

សប្បញ្ញវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សគាថកំ វស្សំវុត្ថំ, ធម្មទិន្នញ្ច គិលានំ;
ចតុរោ ផលា បដិលាភោ, វុទ្ធិ វេបុល្លតាយ ចាតិ។

៧. មហាបញ្ញវគ្គោ

១. មហាបញ្ញាសុត្តំ

១០៥៨. “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា មហាបញ្ញតាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ ចត្តារោ? សប្បុរិសសំសេវោ, សទ្ធម្មស្សវនំ, យោនិសោមនសិការោ, ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា មហាបញ្ញតា សំវត្តន្តី”តិ។ បឋមំ។

២. បុថុបញ្ញាសុត្តំ

១០៥៩. ... បុថុបញ្ញតា សំវត្តន្តី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. វិបុលបញ្ញាសុត្តំ

១០៦០. ... វិបុលបញ្ញតា សំវត្តន្តី”តិ។ តតិយំ។

៤. គម្ភីរបញ្ញាសុត្តំ

១០៦១. ... គម្ភីរបញ្ញតា សំវត្តន្តី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អប្បមត្តបញ្ញាសុត្តំ

១០៦២. ... អប្បមត្តបញ្ញតា សំវត្តន្តី’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ភូរិបញ្ញាសុត្តំ

១០៦៣. ... ភូរិបញ្ញតា សំវត្តន្តី’’តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បញ្ញាពាហុល្លសុត្តំ

១០៦៤. ... បញ្ញាពាហុល្លា សំវត្តន្តី’’តិ។ សត្តមំ។

៨. សីឃបញ្ញាសុត្តំ

១០៦៥. ... សីឃបញ្ញតា សំវត្តន្តី’’តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. លហុបញ្ញាសុត្តំ

១០៦៦. ... លហុបញ្ញតា សំវត្តន្តី’’តិ។ នវមំ។

១០. ហាសបញ្ញាសុត្តំ

១០៦៧. ... ហាសបញ្ញតា សំវត្តន្តី’’តិ។ ទសមំ។

១១. ជវនបញ្ញាសុត្តំ

១០៦៨. ... ជវនបញ្ញតា សំវត្តន្តី’’តិ។ ឯកាទសមំ។

១២. តិក្ខបញ្ញាសុត្តំ

១០៦៩. ... តិក្ខបញ្ញតា សំវត្តន្តី’’តិ។ ទ្វាទសមំ។

១៣. និព្ពេធិកបញ្ញាសុត្តំ

១០៧០. ... និព្ពេធិកបញ្ញតា សំវត្តន្តិ។ កតមេ ចត្តារោ? សប្បុរិសសំសេវោ, សទ្ធម្មស្សវនំ, យោនិសោមនសិការោ, ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា និព្ពេធិកបញ្ញតាយ សំវត្តន្តី’’តិ។ តេរសមំ។

មហាបញ្ញវគ្គោ សត្តមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> មហា បុថុ វិបុល-គម្ភីរំ, អប្បមត្ត-ភូរិ-ពាហុល្លំ;
> សីឃ-លហុ-ហាស-ជវន, តិក្ខ-និព្ពេធិកាយ ចាតិ។

សោតាបត្តិសំយុត្តំ ឯកាទសមំ។

១២. សច្ចសំយុត្តំ

១. សមាធិវគ្គោ

១. សមាធិសុត្តំ

១០៧១. សាវត្ថិនិទានំ ។ “សមាធឹ, ភិក្ខវេ, ភាវេថ។ សមាហិតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថាភូតំ បជានាតិ។ កិញ្ច យថាភូតំ បជានាតិ? ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ។ សមាធឹ, ភិក្ខវេ, ភាវេថ។ សមាហិតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថាភូតំ បជានាតិ”។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ បឋមំ។

២. បដិសល្លានសុត្តំ

១០៧២. “បដិសល្លានេ, ភិក្ខវេ, យោគមាបជ្ជថ។ បដិសល្លីនោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថាភូតំ បជានាតិ។ កិញ្ច យថាភូតំ បជានាតិ? ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ។ បដិសល្លានេ , ភិក្ខវេ, យោគមាបជ្ជថ។ បដិសល្លីនោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថាភូតំ បជានាតិ។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. បឋមកុលបុត្តសុត្តំ

១០៧៣. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ កុលបុត្តា សម្មា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជឹសុ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ យថាភូតំ អភិសមយាយ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ កុលបុត្តា សម្មា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ យថាភូតំ អភិសមយាយ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ កុលបុត្តា សម្មា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ, សព្ពេ តេ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ យថាភូតំ អភិសមយាយ។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស ទុក្ខសមុទយស្ស អរិយសច្ចស្ស ទុក្ខនិរោធស្ស អរិយសច្ចស្ស ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ កុលបុត្តា សម្មា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជឹសុ...បេ.... បព្ពជិស្សន្តិ...បេ.... បព្ពជន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ យថាភូតំ អភិសមយាយ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ តតិយំ។

៤. ទុតិយកុលបុត្តសុត្តំ

១០៧៤. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ កុលបុត្តា សម្មា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតា យថាភូតំ អភិសមេសុំ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសមេសុំ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ កុលបុត្តា សម្មា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតា យថាភូតំ អភិសមេស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសមេស្សន្តិ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ កុលបុត្តា សម្មា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតា យថាភូតំ អភិសមេន្តិ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសមេន្តិ។

“កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ កុលបុត្តា សម្មា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតា

យថាភូតំ អភិសមេសុំ ...បេ.... អភិសមេស្សន្តិ...បេ.... អភិសមេន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមានិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសមេន្តិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមសមណព្រាហ្មណសុត្តំ

១០៧៥. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យថាភូតំ អភិសម្ពោជ្ឈឹសុ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពោជ្ឈឹសុ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យថាភូតំ អភិសម្ពោជ្ឈិស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពោជ្ឈិស្សន្តិ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យថាភូតំ អភិសម្ពោជ្ឈន្តិ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពោជ្ឈន្តិ។

“កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ...បេ.... ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យថាភូតំ អភិសម្ពោជ្ឈឹសុ...បេ.... អភិសម្ពោជ្ឈិស្សន្តិ...បេ.... អភិសម្ពោជ្ឈន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមានិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពោជ្ឈន្តិ។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយសមណព្រាហ្មណសុត្តំ

១០៧៦. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យថាភូតំ អភិសម្ពុទ្ធំ បកាសេសុំ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពុទ្ធំ បកាសេសុំ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យថាភូតំ អភិសម្ពុទ្ធំ បកាសេស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពុទ្ធំ បកាសេស្សន្តិ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យថាភូតំ អភិសម្ពុទ្ធំ បកាសេន្តិ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពុទ្ធំ បកាសេន្តិ។

“កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ...បេ.... ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យថាភូតំ អភិសម្ពុទ្ធំ បកាសេសុំ...បេ.... បកាសេស្សន្តិ...បេ.... បកាសេន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមានិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពុទ្ធំ បកាសេន្តិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. វិតក្កសុត្តំ

១០៧៧. “មា, ភិក្ខវេ, បាបកេ អកុសលេ វិតក្កេ វិតក្កេយ្យាថ [វិតក្កេថ (សី. ស្យា. កំ.)], សេយ្យថិទំ – កាមវិតក្កំ, ព្យាបាទវិតក្កំ, វិហឹសាវិតក្កំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? នេតេ, ភិក្ខវេ, វិតក្កា អត្ថសំហិតា នាទិព្រហ្មចរិយកា ន និព្ពិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្ពានាយ សំវត្តន្តិ។

“វិតក្កេន្តា ច ខោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ វិតក្កេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ វិតក្កេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ វិតក្កេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ វិតក្កេយ្យាថ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ឯតេ, ភិក្ខវេ, វិតក្កា អត្ថសំហិតា ឯតេ អាទិព្រហ្មចរិយកា ឯតេ និព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ សត្តមំ។

៨. ចិន្តសុត្តំ

១០៧៨. “មា, ភិក្ខវេ, បាបកំ អកុសលំ ចិត្តំ ចិន្តេយ្យាថ [ចិន្តេថ (សី. ស្យា. កំ.)] – ‘សស្សតោ លោកោ’តិ វា ‘អសស្សតោ លោកោ’តិ វា, ‘អន្តវា លោកោ’តិ វា ‘អនន្តវា លោកោ’តិ វា, ‘តំ ជីវំ តំ សរីរ’ន្តិ វា ‘អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរ’ន្តិ វា, ‘ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា’តិ វា ‘ន ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា’តិ វា, ‘ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា’តិ វា, ‘នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា’តិ វា។ តំ កិស្ស ហេតុ? នេសា, ភិក្ខវេ, ចិន្តា អត្ថសំហិតា នាទិព្រហ្មចរិយកា ន និព្ពិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។

“ចិន្តេន្តា ច ខោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ ចិន្តេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ ចិន្តេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ ចិន្តេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ ចិន្តេយ្យាថ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ឯសា, ភិក្ខវេ, ចិន្តា អត្ថសំហិតា, ឯសា អាទិព្រហ្មចរិយកា, ឯសា និព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. វិគ្គាហិកកថាសុត្តំ

១០៧៩. “មា , ភិក្ខវេ, វិគ្គាហិកកថំ កថេយ្យាថ [កថេថ (សី. ស្យា. កំ.)] – ‘ន ត្វំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានាសិ, អហំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានាមិ។ កឹ ត្វំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានិស្សសិ! មិច្ឆាបដិបន្នោ ត្វមសិ, អហមស្មិ សម្មាបដិបន្នោ។ សហិតំ មេ, អសហិតំ តេ។ បុរេវចនីយំ បច្ឆា អវច, បច្ឆាវចនីយំ បុរេ អវច។ អធិចិណ្ណំ [អចិណ្ណំ (ស្យា. កំ. បី.)] តេ វិបរាវត្តំ។ អារោបិតោ តេ វាទោ, ចរ វាទប្បមោក្ខាយ។ និគ្គហិតោសិ, និព្ពេឋេហិ វា សចេ បហោសី’តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? នេសា, ភិក្ខវេ, កថា អត្ថសំហិតា នាទិព្រហ្មចរិយកា ន និព្ពិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។

“កថេន្តា ច ខោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ កថេយ្យាថ , ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ កថេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ កថេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ កថេយ្យាថ...បេ.... យោគោ ករណីយោ”តិ។ នវមំ។

១០. តិរច្ឆានកថាសុត្តំ

១០៨០. “មា , ភិក្ខវេ, អនេកវិហិតំ តិរច្ឆានកថំ កថេយ្យាថ, សេយ្យថិទំ – រាជកថំ ចោរកថំ មហាមត្តកថំ សេនាកថំ, ភយកថំ យុទ្ធកថំ, អន្នកថំ បានកថំ វត្ថកថំ សយនកថំ មាលាកថំ គន្ធកថំ, ញាតិកថំ យានកថំ គាមកថំ និគមកថំ នគរកថំ ជនបទកថំ ឥត្ថិកថំ [ឥត្ថិកថំ បុរិសកថំ (ស្យា. កំ. បី. ក.)] សូរកថំ វិសិខាកថំ កុម្ភដ្ឋានកថំ, បុព្ពបេតកថំ នានត្តកថំ, លោកក្ខាយិកំ សមុទ្ទក្ខាយិកំ ឥតិភវាភវកថំ ឥតិ វា។ តំ កិស្ស ហេតុ? នេសា, ភិក្ខវេ, កថា អត្ថសំហិតា នាទិព្រហ្មចរិយកា ន និព្ពិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។

“កថេន្តា ច ខោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ កថេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ កថេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ កថេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ កថេយ្យាថ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ឯសា, ភិក្ខវេ, កថា អត្ថសំហិតា, ឯសា អាទិព្រហ្មចរិយកា, ឯសា និព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ទសមំ។

សមាធិវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សមាធិ បដិសល្លានា, កុលបុត្តា អបរេ ទុវេ;
សមណព្រាហ្មណា វិតក្កំ, ចិន្តា វិគ្គាហិកា កថាតិ។

២. ធម្មចក្កប្បវត្តនវគ្គោ

១. ធម្មចក្កប្បវត្តនសុត្តំ

១០៨១. ឯកំ សមយំ ភគវា ពារាណសិយំ វិហរតិ ឥសិបតនេ មិគទាយេ។ តត្រ ខោ ភគវា បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ‘‘ទ្វេមេ, ភិក្ខវេ, អន្តា បព្ពជិតេន ន សេវិតព្ពា។ កតមេ ទ្វេ? យោ ចាយំ កាមេសុ កាមសុខល្លិកានុយោគោ ហីនោ គម្មោ បោថុជ្ជនិកោ អនរិយោ អនត្ថសំហិតោ, យោ ចាយំ អត្តកិលមថានុយោគោ ទុក្ខោ អនរិយោ អនត្ថសំហិតោ។ ឯតេ ខោ, ភិក្ខវេ, ឧភោ អន្តេ អនុបគម្ម មជ្ឈិមា បដិបទា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ចក្ខុករណី ញាណករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ’’។

‘‘កតមា ច សា, ភិក្ខវេ, មជ្ឈិមា បដិបទា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ចក្ខុករណី ញាណករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ។ អយំ ខោ សា, ភិក្ខវេ, មជ្ឈិមា បដិបទា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ចក្ខុករណី ញាណករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ។

‘‘ឥទំ ខោ បន, ភិក្ខវេ, ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ – ជាតិបិ ទុក្ខា, ជរាបិ ទុក្ខា, ព្យាធិបិ ទុក្ខោ, មរណម្បិ ទុក្ខំ, អប្បិយេហិ សម្បយោគោ ទុក្ខោ, បិយេហិ វិប្បយោគោ ទុក្ខោ, យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ ទុក្ខំ – សំខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា [បញ្ចុបាទានក្ខន្ធាបិ (បី. ក.)] ទុក្ខា។ ឥទំ ខោ បន, ភិក្ខវេ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ – យាយំ តណ្ហា បោនោព្ភវិកា [បោនោភវិកា (សី. បី.)] នន្ទិរាគសហគតា តត្រតត្រាភិនន្ទិនី, សេយ្យថិទំ [សេយ្យថីទំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] – កាមតណ្ហា, ភវតណ្ហា, វិភវតណ្ហា។ ឥទំ ខោ បន, ភិក្ខវេ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ – យោ តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោធោ ចាគោ បដិនិស្សគ្គោ មុត្តិ អនាលយោ។ ឥទំ ខោ បន, ភិក្ខវេ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ – អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ.... សម្មាសមាធិ។

‘‘‘ឥទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ច’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ បរិញ្ញេយ្យ’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ...បេ.... ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ បរិញ្ញាត’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

‘‘‘ឥទំ ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ច’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ បហាតព្ព’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ...បេ.... ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ បហីន’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

‘‘‘ឥទំ ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ច’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ សច្ឆិកាតព្ព’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ...បេ.... ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ សច្ឆិកត’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

‘‘‘ឥទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ច’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ភាវេតព្ព’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ...បេ.... ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ភាវិត’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

‘‘យាវកីវញ្ច មេ, ភិក្ខវេ, ឥមេសុ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ ឯវំ តិបរិវដ្ដំ ទ្វាទសាការំ យថាភូតំ ញាណទស្សនំ ន សុវិសុទ្ធំ អហោសិ, នេវ តាវាហំ, ភិក្ខវេ , សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ ‘អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ’តិ បច្ចញ្ញាសិំ [អភិសម្ពុទ្ធោ បច្ចញ្ញាសឹ (សី. ស្យា. កំ.)]។

“យតោ ច ខោ មេ, ភិក្ខវេ, ឥមេសុ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ ឯវំ តិបរិវដ្ដំ ទ្វាទសាការំ យថាភូតំ ញាណទស្សនំ សុវិសុទ្ធំ អហោសិ, អថាហំ, ភិក្ខវេ, សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ ‘អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធឹ អភិសម្ពុទ្ធោ’តិ បច្ចញ្ញាសឹ។ ញាណញ្ច បន មេ ទស្សនំ ឧទបាទិ – ‘អកុប្បា មេ វិមុត្តិ [ចេតោវិមុត្តិ (សី. បី.)], អយមន្តិមា ជាតិ, នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ’”តិ។ ឥទមវោច ភគវា។ អត្តមនា បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ។

ឥមស្មិញ្ច បន វេយ្យាករណស្មឹ ភញ្ញមានេ អាយស្មតោ កោណ្ឌញ្ញស្ស វិរជំ វីតមលំ ធម្មចក្ខុំ ឧទបាទិ – “យំ កិញ្ចិ សមុទយធម្មំ, សព្ពំ តំ និរោធធម្ម”ន្តិ។

បវត្តិតេ ច បន ភគវតា ធម្មចក្កេ ភុម្មា ទេវា សទ្ទមនុស្សាវេសុំ – “ឯតំ ភគវតា ពារាណសិយំ ឥសិបតនេ មិគទាយេ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិ”ន្តិ។ ភុម្មានំ ទេវានំ សទ្ទំ សុត្វា ចាតុមហារាជិកា ទេវា សទ្ទមនុស្សាវេសុំ – “ឯតំ ភគវតា ពារាណសិយំ ឥសិបតនេ មិគទាយេ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ, អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិ”ន្តិ។ ចាតុមហារាជិកានំ ទេវានំ សទ្ទំ សុត្វា តាវតឹសា ទេវា...បេ.... យាមា ទេវា...បេ.... តុសិតា ទេវា...បេ.... និម្មានរតី ទេវា...បេ.... បរនិម្មិតវសវត្តី ទេវា...បេ.... ព្រហ្មកាយិកា ទេវា សទ្ទមនុស្សាវេសុំ – “ឯតំ ភគវតា ពារាណសិយំ ឥសិបតនេ មិគទាយេ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិ”ន្តិ។

ឥតិហ តេន ខណេន (តេន លយេន) [( ) នត្ថិ (សី. ស្យា. កំ.)] តេន មុហុត្តេន យាវ ព្រហ្មលោកា សទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆិ។ អយញ្ច ទសសហស្សិលោកធាតុ សង្កម្បិ សម្បកម្បិ សម្បវេធិ, អប្បមាណោ ច ឧឡារោ ឱភាសោ លោកេ បាតុរហោសិ អតិក្កម្ម ទេវានំ ទេវានុភាវន្តិ។

អថ ខោ ភគវា ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ – “អញ្ញាសិ វត, ភោ, កោណ្ឌញ្ញោ, អញ្ញាសិ វត, ភោ, កោណ្ឌញ្ញោ”តិ! ឥតិ ហិទំ អាយស្មតោ កោណ្ឌញ្ញស្ស ‘អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញោ’ ត្វេវ នាមំ អហោសីតិ។ បឋមំ។

២. តថាគតសុត្តំ

១០៨២. “‘ឥទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ច’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ បរិញ្ញេយ្យ’ន្តិ ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ...បេ.... ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ បរិញ្ញាត’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

“‘ឥទំ ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ច’ន្តិ ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ បហាតព្ព’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ...បេ.... ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ បហីន’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

“‘ឥទំ ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ច’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ សច្ឆិកាតព្ព’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ...បេ. ... ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ សច្ឆិកត’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

“‘ឥទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ច’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ភាវេតព្ព’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ...បេ.... ឧទបាទិ។ ‘តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ភាវិត’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថាគតានំ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ខន្ធសុត្តំ

១០៨៣. “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ [ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ចំ ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចំ (ស្យា.)] ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ? ‘បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា’ តិស្ស វចនីយំ, សេយ្យថិទំ [កតមេ បញ្ច (សី. ស្យា. កំ.)] – រូបុបាទានក្ខន្ធោ…បេ.… វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធោ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ? យាយំ តណ្ហា បោនោព្ភវិកា នន្ទិរាគសហគតា តត្រតត្រាភិនន្ទិនី, សេយ្យថិទំ – កាមតណ្ហា, ភវតណ្ហា, វិភវតណ្ហា។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ? យោ តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោធោ ចាគោ បដិនិស្សគ្គោ មុត្តិ អនាលយោ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ.… សម្មាសមាធិ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ.… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ តតិយំ។

៤. អជ្ឈត្តិកាយតនសុត្តំ

១០៨៤. “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ? ‘ឆ អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានី’ តិស្ស វចនីយំ។ កតមានិ ឆ? ចក្ខាយតនំ…បេ.… មនាយតនំ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ? យាយំ តណ្ហា បោនោព្ភវិកា នន្ទិរាគសហគតា តត្រតត្រាភិនន្ទិនី, សេយ្យថិទំ – កាមតណ្ហា, ភវតណ្ហា, វិភវតណ្ហា – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ? យោ តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោធោ ចាគោ បដិនិស្សគ្គោ មុត្តិ អនាលយោ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ…បេ.… សម្មាសមាធិ – ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ.… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមធារណសុត្តំ

១០៨៥. “ធារេថ នោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, មយា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានី”តិ? ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អហំ ខោ, ភន្តេ, ធារេមិ ភគវតា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានី”តិ។ “យថា កថំ បន ត្វំ, ភិក្ខុ, ធារេសិ មយា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានី”តិ? “ទុក្ខំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ភគវតា បឋមំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ ធារេមិ; ទុក្ខសមុទយំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ភគវតា ទុតិយំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ ធារេមិ; ទុក្ខនិរោធំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ភគវតា តតិយំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ ធារេមិ; ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ភគវតា ចតុត្ថំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ ធារេមិ។ ឯវំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ធារេមិ ភគវតា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានី”តិ។

“សាធុ សាធុ, ភិក្ខុ! សាធុ ខោ ត្វំ, ភិក្ខុ, ធារេសិ មយា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានីតិ។ ទុក្ខំ ខោ, ភិក្ខុ, មយា បឋមំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ, តថា នំ ធារេហិ; ទុក្ខសមុទយំ [ទុក្ខសមុទយោ (ស្យា. កំ.)] ខោ, ភិក្ខុ, មយា ទុតិយំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ, តថា នំ ធារេហិ; ទុក្ខនិរោធំ [ទុក្ខនិរោធោ (ស្យា. កំ.)] ខោ, ភិក្ខុ, មយា តតិយំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ, តថា នំ ធារេហិ; ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា [ទុក្ខនិរោធគាមិនិបដិបទំ (បី.), ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទំ (ក.)] ខោ, ភិក្ខុ, មយា ចតុត្ថំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ, តថា នំ ធារេហិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខុ, ធារេហិ មយា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានីតិ។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខុ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ.… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយធារណសុត្តំ

១០៨៦. “ធារេថ នោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, មយា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានី”តិ? ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អហំ ខោ, ភន្តេ, ធារេមិ ភគវតា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានី”តិ។

“យថា កថំ បន ត្វំ, ភិក្ខុ, ធារេសិ មយា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានី”តិ? “ទុក្ខំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ភគវតា បឋមំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ ធារេមិ។ យោ ហិ កោចិ, ភន្តេ, សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឯវំ វទេយ្យ – ‘នេតំ ទុក្ខំ បឋមំ អរិយសច្ចំ យំ សមណេន គោតមេន ទេសិតំ។ អហមេតំ ទុក្ខំ បឋមំ អរិយសច្ចំ បច្ចក្ខាយ អញ្ញំ ទុក្ខំ បឋមំ អរិយសច្ចំ បញ្ញបេស្សាមី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ទុក្ខសមុទយំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ភគវតា…បេ.… ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ភគវតា ចតុត្ថំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ ធារេមិ។ យោ ហិ កោចិ, ភន្តេ, សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឯវំ វទេយ្យ – ‘នេតំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា ចតុត្ថំ អរិយសច្ចំ យំ សមណេន គោតមេន ទេសិតំ។ អហមេតំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ ចតុត្ថំ អរិយសច្ចំ បច្ចក្ខាយ អញ្ញំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ ចតុត្ថំ អរិយសច្ចំ បញ្ញបេស្សាមី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ឯវំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ធារេមិ ភគវតា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានី”តិ។

“សាធុ សាធុ, ភិក្ខុ! សាធុ ខោ ត្វំ, ភិក្ខុ, ធារេសិ មយា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានីតិ។ ទុក្ខំ ខោ, ភិក្ខុ, មយា បឋមំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ, តថា នំ ធារេហិ។ យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខុ, សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឯវំ វទេយ្យ – ‘នេតំ ទុក្ខំ បឋមំ អរិយសច្ចំ យំ សមណេន គោតមេន ទេសិតំ។ អហមេតំ ទុក្ខំ បឋមំ អរិយសច្ចំ បច្ចក្ខាយ អញ្ញំ ទុក្ខំ បឋមំ អរិយសច្ចំ បញ្ញបេស្សាមី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ទុក្ខសមុទយំ ខោ, ភិក្ខុ…បេ.… ទុក្ខនិរោធំ ខោ, ភិក្ខុ…បេ.… ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា ខោ, ភិក្ខុ, មយា ចតុត្ថំ អរិយសច្ចំ ទេសិតំ, តថា នំ ធារេហិ។ យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខុ, សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឯវំ វទេយ្យ – ‘នេតំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា ចតុត្ថំ អរិយសច្ចំ យំ សមណេន គោតមេន ទេសិតំ ។ អហមេតំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ ចតុត្ថំ អរិយសច្ចំ បច្ចក្ខាយ អញ្ញំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ ចតុត្ថំ អរិយសច្ចំ បញ្ញបេស្សាមី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ឯវំ ខោ ត្វំ, ភិក្ខុ, ធារេហិ មយា ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទេសិតានីតិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខុ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ.… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. អវិជ្ជាសុត្តំ

១០៨៧. ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “‘អវិជ្ជា, អវិជ្ជា’តិ ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កតមា នុ ខោ, ភន្តេ, អវិជ្ជា; កិត្តាវតា ច អវិជ្ជាគតោ ហោតី”តិ? “យំ ខោ, ភិក្ខុ, ទុក្ខេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខសមុទយេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខនិរោធេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អញ្ញាណំ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខុ, អវិជ្ជា; ឯត្តាវតា ច អវិជ្ជាគតោ ហោតី”តិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខុ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ.… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ សត្តមំ។

៨. វិជ្ជាសុត្តំ

១០៨៨. អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “‘វិជ្ជា, វិជ្ជា’តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កតមា នុ ខោ, ភន្តេ, វិជ្ជា; កិត្តាវតា ច វិជ្ជាគតោ ហោតី”តិ? “យំ ខោ, ភិក្ខុ, ទុក្ខេ ញាណំ, ទុក្ខសមុទយេ ញាណំ, ទុក្ខនិរោធេ ញាណំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខុ, វិជ្ជា; ឯត្តាវតា ច វិជ្ជាគតោ ហោតី”តិ។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខុ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. សង្កាសនសុត្តំ

១០៨៩. “‘ឥទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ច’ន្តិ ភិក្ខវេ, មយា បញ្ញត្តំ។ តត្ថ អបរិមាណា វណ្ណា អបរិមាណា ព្យញ្ជនា អបរិមាណា សង្កាសនា – ‘ឥតិបិទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ច’ន្តិ ; ឥទំ ទុក្ខសមុទយំ…បេ… ឥទំ ទុក្ខនិរោធំ…បេ… ‘ឥទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ច’ន្តិ, ភិក្ខវេ, មយា បញ្ញត្តំ។ តត្ថ អបរិមាណា វណ្ណា អបរិមាណា ព្យញ្ជនា អបរិមាណា សង្កាសនា – ‘ឥតិបិទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ច’ន្តិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ នវមំ។

១០. តថសុត្តំ

១០៩០. “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេតំ ; ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេតំ; ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេតំ; ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេតំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ទសមំ។

ធម្មចក្កប្បវត្តនវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ធម្មចក្កំ តថាគតំ, ខន្ធា អាយតនេន ច;
ធារណា ច ទ្វេ អវិជ្ជា, វិជ្ជា សង្កាសនា តថាតិ។

៣. កោដិគាមវគ្គោ

១. បឋមកោដិគាមសុត្តំ

១០៩១. ឯកំ សមយំ ភគវា វជ្ជីសុ វិហរតិ កោដិគាមេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ចតុន្នំ, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចានំ អននុពោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច”។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចស្ស អននុពោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច។ ទុក្ខសមុទយស្ស អរិយសច្ចស្ស…បេ… ទុក្ខនិរោធស្ស អរិយសច្ចស្ស…បេ… ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស អននុពោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច។ តយិទំ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ អនុពុទ្ធំ បដិវិទ្ធំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ អនុពុទ្ធំ បដិវិទ្ធំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ អនុពុទ្ធំ បដិវិទ្ធំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ អនុពុទ្ធំ បដិវិទ្ធំ; ឧច្ឆិន្នា ភវតណ្ហា, ខីណា ភវនេត្តិ; នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ”តិ។

ឥទមវោច ភគវា។ ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

“ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ, យថាភូតំ អទស្សនា;
សំសិតំ [សំសរិតំ (ស្យា. កំ. ក.) ទី. និ. ២.១៥៥] ទីឃមទ្ធានំ, តាសុ តាស្វេវ ជាតិសុ។

“តានិ [យានិ (ស្យា. កំ. បី. ក.)] ឯតានិ ទិដ្ឋានិ, ភវនេត្តិ សមូហតា;
ឧច្ឆិន្នំ មូលំ ទុក្ខស្ស, នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ”តិ។ បឋមំ;

២. ទុតិយកោដិគាមសុត្តំ

១០៨២. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, ន មេ តេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា, ន ច បនេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ។

“យេ ច ខោ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានន្តិ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យថាភូតំ បជានន្តិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យថាភូតំ បជានន្តិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានន្តិ, តេ ខោ មេ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ ចេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា, តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី”តិ។

ឥទមវោច ភគវា។ ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

“យេ ទុក្ខំ នប្បជានន្តិ, អថោ ទុក្ខស្ស សម្ភវំ;
យត្ថ ច សព្ពសោ ទុក្ខំ, អសេសំ ឧបរុជ្ឈតិ។

“តញ្ច មគ្គំ ន ជានន្តិ, ទុក្ខូបសមគាមិនំ;
ចេតោវិមុត្តិហីនា តេ, អថោ បញ្ញាវិមុត្តិយា;
អភព្ពា តេ អន្តកិរិយាយ, តេ វេ ជាតិជរូបគា។

“យេ ច ទុក្ខំ បជានន្តិ, អថោ ទុក្ខស្ស សម្ភវំ;
យត្ថ ច សព្ពសោ ទុក្ខំ, អសេសំ ឧបរុជ្ឈតិ។

“តញ្ច មគ្គំ បជានន្តិ, ទុក្ខូបសមគាមិនំ;
ចេតោវិមុត្តិសម្បន្នា, អថោ បញ្ញាវិមុត្តិយា;
សព្ពា តេ អន្តកិរិយាយ, ន តេ ជាតិជរូបគា”តិ។ ទុតិយំ;

៣. សម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តំ

១០៨៣. សាវត្ថិនិទានំ។ ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ…បេ.… ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ យថាភូតំ អភិសម្ពុទ្ធត្តា តថាគតោ ‘អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ’តិ វុច្ចតិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ.… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ តតិយំ។

៤. អរហន្តសុត្តំ

១០៨៤. សាវត្ថិនិទានំ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា យថាភូតំ អភិសម្ពុជ្ឈិំសុ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពុជ្ឈិំសុ។ យេ ហិ [យេបិ ហិ (ពហូសុ)] កេចិ, ភិក្ខវេ, អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា យថាភូតំ អភិសម្ពុជ្ឈិស្សន្តិ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ

យថាភូតំ អភិសម្ពុជ្ឈិស្សន្តិ។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា យថាភូតំ អភិសម្ពុជ្ឈន្តិ, សព្ពេ តេ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពុជ្ឈន្តិ។

“កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។ យេ ហិ, កេចិ, ភិក្ខវេ, អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា យថាភូតំ អភិសម្ពុជ្ឈិសុ…បេ. … អភិសម្ពុជ្ឈិស្សន្តិ…បេ…. អភិសម្ពុជ្ឈន្តិ, សព្ពេ តេ ឥមានិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ យថាភូតំ អភិសម្ពុជ្ឈន្តិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អាសវក្ខយសុត្តំ

១០៩៥. “ជានតោហំ, ភិក្ខវេ, បស្សតោ អាសវានំ ខយំ វទាមិ, នោ អជានតោ អបស្សតោ។ កិញ្ច, ភិក្ខវេ, ជានតោ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ? ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ, ភិក្ខវេ, ជានតោ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ ជានតោ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ ជានតោ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ ជានតោ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ជានតោ ឯវំ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. មិត្តសុត្តំ

១០៩៦. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនុកម្បេយ្យាថ, យេ ច សោតព្ពំ មញ្ញេយ្យុំ – មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលោហិតា វា – តេ វោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ យថាភូតំ អភិសមយាយ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា។

“កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស, ទុក្ខសមុទយស្ស អរិយសច្ចស្ស, ទុក្ខនិរោធស្ស អរិយសច្ចស្ស, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស។ យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, អនុកម្បេយ្យាថ, យេ ច សោតព្ពំ មញ្ញេយ្យុំ – មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលោហិតា វា តេ វោ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ យថាភូតំ អភិសមយាយ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. តថសុត្តំ

១០៩៧. “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ; តស្មា ‘អរិយសច្ចានី’តិ វុច្ចន្តិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ សត្តមំ។

៨. លោកសុត្តំ

១០៩៨. “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ តថាគតោ អរិយោ; តស្មា ‘អរិយសច្ចានី’តិ វុច្ចន្តិ”។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ.… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បរិញ្ញេយ្យសុត្តំ

១០៩៩. “ចត្តារិមានិ , ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ អត្ថិ អរិយសច្ចំ បរិញ្ញេយ្យំ, អត្ថិ អរិយសច្ចំ បហាតព្ពំ, អត្ថិ អរិយសច្ចំ សច្ឆិកាតព្ពំ, អត្ថិ អរិយសច្ចំ ភាវេតព្ពំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចំ បរិញ្ញេយ្យំ? ទុក្ខំ, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចំ បរិញ្ញេយ្យំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ បហាតព្ពំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ សច្ឆិកាតព្ពំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ភាវេតព្ពំ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ.… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ នវមំ។

១០. គវម្បតិសុត្តំ

១១០០. ឯកំ សមយំ សម្ពហុលា ថេរា ភិក្ខូ ចេតេសុ [ចេតិយេសុ (ស្យា.)] វិហរន្តិ សហញ្ចនិកេ [សហជនិយេ (សី. ស្យា. កំ.)]។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលានំ ថេរានំ ភិក្ខូនំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តានំ មណ្ឌលមាឡេ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរាកថា ឧទបាទិ – “យោ នុ ខោ, អាវុសោ, ទុក្ខំ បស្សតិ ទុក្ខសមុទយម្បិ សោ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធម្បិ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទម្បិ បស្សតី”តិ។

ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា គវម្បតិ ថេរោ [គវម្បតិត្ថេរោ (ស្យា. កំ.)] ភិក្ខូ ឯតទវោច – “សម្មុខា មេតំ, អាវុសោ, ភគវតោ សុតំ, សម្មុខា បដិគ្គហិតំ – ‘យោ , ភិក្ខវេ, ទុក្ខំ បស្សតិ ទុក្ខសមុទយម្បិ សោ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធម្បិ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទម្បិ បស្សតិ។ យោ ទុក្ខសមុទយំ បស្សតិ ទុក្ខម្បិ សោ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធម្បិ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទម្បិ បស្សតិ។ យោ ទុក្ខនិរោធំ បស្សតិ ទុក្ខម្បិ សោ បស្សតិ, ទុក្ខសមុទយម្បិ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទម្បិ បស្សតិ។ យោ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ បស្សតិ ទុក្ខម្បិ សោ បស្សតិ, ទុក្ខសមុទយម្បិ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធម្បិ បស្សតី’”តិ។ ទសមំ។

កោដិគាមវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> ទ្វេ វជ្ជី សម្មាសម្ពុទ្ធោ, អរហំ អាសវក្ខយោ;
> មិត្តំ តថា ច លោកោ ច, បរិញ្ញេយ្យំ គវម្បតីតិ។

៤. សីសបាវនវគ្គោ

១. សីសបាវនសុត្តំ

១១០១. ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ វិហរតិ សីសបាវនេ [សីសបាវនេ (សី. បី.)]។ អថ ខោ ភគវា បរិត្តានិ សីសបាបណ្ណានិ បាណិនា គហេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យានិ វា មយា បរិត្តានិ សីសបាបណ្ណានិ បាណិនា គហិតានិ យទិទំ ឧបរិ សីសបាវនេ”តិ? “អប្បមត្តកានិ , ភន្តេ, ភគវតា បរិត្តានិ សីសបាបណ្ណានិ បាណិនា គហិតានិ; អថ ខោ ឯតានេវ ពហុតរានិ យទិទំ ឧបរិ សីសបាវនេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឯតទេវ ពហុតរំ យំ វោ មយា អភិញ្ញាយ អនក្ខាតំ។ កស្មា ចេតំ, ភិក្ខវេ, មយា អនក្ខាតំ? ន ហេតំ, ភិក្ខវេ, អត្ថសំហិតំ នាទិព្រហ្មចរិយកំ ន និព្ពិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ; តស្មា តំ មយា អនក្ខាតំ”។

“កិញ្ច, ភិក្ខវេ, មយា អក្ខាតំ? ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ, ភិក្ខវេ, មយា អក្ខាតំ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ មយា អក្ខាតំ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ មយា អក្ខាតំ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ មយា អក្ខាតំ”។

“កស្មា ចេតំ, ភិក្ខវេ, មយា អក្ខាតំ? ឯតញ្ហិ, ភិក្ខវេ, អត្ថសំហិតំ ឯតំ អាទិព្រហ្មចរិយកំ ឯតំ និព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ; តស្មា តំ មយា អក្ខាតំ ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ បឋមំ។

២. ខទិរបត្តសុត្តំ

១១០២. “យោ, ភិក្ខវេ, ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អនភិសមេច្ច, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អនភិសមេច្ច, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អនភិសមេច្ច, ទុក្ខនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អនភិសមេច្ច សម្មា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សាមី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យោ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ ខទិរបត្តានំ វា សរលបត្តានំ [បលាសបត្តានំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] វា អាមលកបត្តានំ វា បុដំ ករិត្វា ឧទកំ វា តាលបត្តំ វា អាហរិស្សាមី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យោ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អនភិសមេច្ច…បេ…. ទុក្ខនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អនភិសមេច្ច សម្មា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សាមី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។

“យោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អភិសមេច្ច, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អភិសមេច្ច, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អភិសមេច្ច, ទុក្ខនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អភិសមេច្ច សម្មា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សាមី’តិ – ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យោ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ បទុមបត្តានំ វា បលាសបត្តានំ វា មាលុវបត្តានំ វា បុដំ ករិត្វា ឧទកំ វា តាលបត្តំ វា អាហរិស្សាមី’តិ – ឋានមេតំ វិជ្ជតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យោ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អភិសមេច្ច …បេ…. ទុក្ខនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អភិសមេច្ច សម្មា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សាមី’តិ – ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ទណ្ឌសុត្តំ

១១០៣. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ទណ្ឌោ ឧបរិវេហាសំ ខិត្តោ សកិម្បិ មូលេន និបតតិ, សកិម្បិ អគ្គេន និបតតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អវិជ្ជានីវរណា សត្តា តណ្ហាសំយោជនា សន្ធាវន្តា សំសរន្តា [តណ្ហាសំយោជនពន្ធា សន្ធាវតា (ក.)] សកិម្បិ អស្មា លោកា បរំ លោកំ គច្ឆន្តិ, សកិម្បិ បរស្មា លោកា ឥមំ លោកំ អាគច្ឆន្តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? អទិដ្ឋត្តា, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស…បេ…. ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ តតិយំ។

៤. ចេលសុត្តំ

១១០៤. “អាទិត្តេ , ភិក្ខវេ, ចេលេ វា សីសេ វា កិមស្ស ករណីយ”ន្តិ? “អាទិត្តេ, ភន្តេ, ចេលេ វា សីសេ វា, តស្សេវ ចេលស្ស វា សីសស្ស វា និព្ពាបនាយ អធិមត្តោ ឆន្ទោ ច វាយាមោ ច ឧស្សាហោ ច ឧស្សោឡ្ហី ច អប្បដិវានី ច សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច ករណីយ”ន្តិ។

“អាទិត្តំ, ភិក្ខវេ, ចេលំ វា សីសំ វា អជ្ឈុបេក្ខិត្វា អមនសិករិត្វា អនភិសមេតានំ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ យថាភូតំ អភិសមយាយ អធិមត្តោ ឆន្ទោ ច វាយាមោ ច ឧស្សាហោ ច ឧស្សោឡ្ហី ច អប្បដិវានី ច សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច ករណីយំ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស…បេ…. ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. សត្តិសតសុត្តំ

១១០៥. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បុរិសោ វស្សសតាយុកោ វស្សសតជីវី។ តមេនំ ឯវំ វទេយ្យ – ‘ឯហម្ភោ បុរិស, បុព្ពណ្ហសមយំ តំ សត្តិសតេន ហនិស្សន្តិ, មជ្ឈន្ហិកសមយំ សត្តិសតេន ហនិស្សន្តិ, សាយន្ហសមយំ សត្តិសតេន ហនិស្សន្តិ។ សោ ខោ ត្វំ, អម្ភោ បុរិស, ទិវសេ ទិវសេ តីហិ តីហិ សត្តិសតេហិ ហញ្ញមានោ វស្សសតាយុកោ វស្សសតជីវី វស្សសតស្ស អច្ចយេន អនភិសមេតានិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ អភិសមេស្សសី’”តិ។

“អត្ថវសិកេន, ភិក្ខវេ, កុលបុត្តេន អលំ ឧបគន្តុំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? អនមតគ្គោយំ, ភិក្ខវេ, សំសារោ; បុព្ពា កោដិ នប្បញ្ញាយតិ សត្តិប្បហារានំ អសិប្បហារានំ ឧសុប្បហារានំ ផរសុប្បហារានំ [អសិប្បហារានំ ផរសុប្បហារានំ (ក.)]។ ឯវញ្ចេតំ, ភិក្ខវេ, អស្ស។ ន ខោ បនាហំ, ភិក្ខវេ, សហ ទុក្ខេន, សហ ទោមនស្សេន ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ អភិសមយំ វទាមិ; អបិ ចាហំ, ភិក្ខវេ, សហាវ សុខេន, សហាវ សោមនស្សេន ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ អភិសមយំ វទាមិ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស…បេ…. ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បាណសុត្តំ

១១០៦. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បុរិសោ យំ ឥមស្មិំ ជម្ពុទីបេ តិណកដ្ឋសាខាបលាសំ តច្ឆេត្វា ឯកជ្ឈំ សំហរេយ្យ; ឯកជ្ឈំ សំហរិត្វា សូលំ ករេយ្យ។ សូលំ ករិត្វា យេ មហាសមុទ្ទេ មហន្តកា បាណា តេ មហន្តកេសុ សូលេសុ អាវុនេយ្យ, យេ មហាសមុទ្ទេ មជ្ឈិមកា បាណា តេ មជ្ឈិមកេសុ សូលេសុ អាវុនេយ្យ, យេ មហាសមុទ្ទេ សុខុមកា បាណា តេ សុខុមកេសុ សូលេសុ អាវុនេយ្យ។ អបរិយាទិន្នា ច, ភិក្ខវេ, មហាសមុទ្ទេ ឱឡារិកា បាណា អស្សុ។

“អថ ឥមស្មិំ ជម្ពុទីបេ តិណកដ្ឋសាខាបលាសំ បរិក្ខយំ បរិយាទានំ គច្ឆេយ្យ។ ឥតោ ពហុតរា ខោ, ភិក្ខវេ, មហាសមុទ្ទេ សុខុមកា បាណា, យេ ន សុករា សូលេសុ អាវុនិតុំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? សុខុមត្តា , ភិក្ខវេ, អត្តភាវស្ស។ ឯវំ មហា ខោ, ភិក្ខវេ, អបាយោ។ ឯវំ មហន្តស្មា ខោ, ភិក្ខវេ, អបាយស្មា បរិមុត្តោ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បឋមសូរិយសុត្តំ

១១០៧. “សូរិយស្ស [សុរិយស្ស (សី. ស្យា. កំ. បី.)], ភិក្ខវេ, ឧទយតោ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – អរុណុគ្គំ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ យថាភូតំ អភិសមយាយ ឯតំ បុព្ពង្គមំ ឯតំ បុព្ពនិមិត្តំ, យទិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ។ តស្សេតំ ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានិស្សតិ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានិស្សតិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយសូរិយសុត្តំ

១១០៨. “យាវកីវញ្ច , ភិក្ខវេ, ចន្ទិមសូរិយា លោកេ នុប្បជ្ជន្តិ, នេវ តាវ មហតោ អាលោកស្ស បាតុភាវោ ហោតិ មហតោ ឱភាសស្ស។ អន្ធតមំ តទា ហោតិ អន្ធការតិមិសា ។ នេវ តាវ រត្តិន្ទិវា [រត្តិទិវា (ក.)] បញ្ញាយន្តិ, ន មាសឌ្ឍមាសា បញ្ញាយន្តិ, ន ឧតុសំវច្ឆរា បញ្ញាយន្តិ។

“យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, ចន្ទិមសូរិយា លោកេ ឧប្បជ្ជន្តិ, អថ មហតោ អាលោកស្ស បាតុភាវោ ហោតិ មហតោ ឱភាសស្ស។ នេវ អន្ធការតមំ តទា ហោតិ ន អន្ធការតិមិសា។ អថ រត្តិន្ទិវា បញ្ញាយន្តិ, មាសឌ្ឍមាសា បញ្ញាយន្តិ, ឧតុសំវច្ឆរា បញ្ញាយន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យាវកីវញ្ច តថាគតោ លោកេ នុប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ, នេវ តាវ មហតោ អាលោកស្ស បាតុភាវោ ហោតិ មហតោ ឱភាសស្ស។ អន្ធតមំ តទា ហោតិ អន្ធការតិមិសា។ នេវ តាវ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ អាចិក្ខណា ហោតិ ទេសនា បញ្ញាបនា បដ្ឋបនា វិវរណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ។

“យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ, អថ មហតោ អាលោកស្ស បាតុភាវោ ហោតិ មហតោ ឱភាសស្ស។ នេវ អន្ធតមំ តទា ហោតិ ន អន្ធការតិមិសា។ អថ ខោ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ អាចិក្ខណា ហោតិ ទេសនា បញ្ញាបនា បដ្ឋបនា វិវរណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស...បេ.... ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ឥន្ទខីលសុត្តំ

១១០៩. “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, តេ អញ្ញស្ស សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា មុខំ ឧល្លោកេន្តិ [ឱលោកេន្តិ (សី. ស្យា.)] – ‘អយំ នូន ភវំ ជានំ ជានាតិ, បស្សំ បស្សតី’”តិ។

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, តូលបិចុ វា កប្បាសបិចុ វា លហុកោ វាតូបាទានោ សមេ ភូមិភាគេ និក្ខិត្តោ។ តមេនំ បុរត្ថិមោ វាតោ បច្ឆិមេន សំហរេយ្យ, បច្ឆិមោ វាតោ បុរត្ថិមេន សំហរេយ្យ, ឧត្តរោ វាតោ ទក្ខិណេន សំហរេយ្យ, ទក្ខិណោ វាតោ ឧត្តរេន សំហរេយ្យ។ តំ កិស្ស ហេតុ? លហុកត្តា, ភិក្ខវេ, កប្បាសបិចុនោ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, តេ អញ្ញស្ស សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា មុខំ ឧល្លោកេន្តិ – ‘អយំ នូន ភវំ ជានំ ជានាតិ, បស្សំ បស្សតី’តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? អទិដ្ឋត្តា, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ។

“យេ ច ខោ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានន្តិ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានន្តិ, តេ ន អញ្ញស្ស សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា មុខំ ឧល្លោកេន្តិ – ‘អយំ នូន ភវំ ជានំ ជានាតិ, បស្សំ បស្សតី’”តិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អយោខីលោ វា ឥន្ទខីលោ វា គម្ភីរនេមោ សុនិខាតោ អចលោ អសម្បកម្បី។ បុរត្ថិមាយ ចេបិ ទិសាយ អាគច្ឆេយ្យ ភុសា វាតវុដ្ឋិ, នេវ សង្កម្បេយ្យ [នេវ នំ សង្កម្បេយ្យ (សី. បី.)] ន សម្បកម្បេយ្យ ន សម្បចាលេយ្យ; បច្ឆិមាយ ចេបិ ទិសាយ...បេ.... ឧត្តរាយ ចេបិ ទិសាយ...បេ.... ទក្ខិណាយ ចេបិ ទិសាយ អាគច្ឆេយ្យ ភុសា វាតវុដ្ឋិ, នេវ សង្កម្បេយ្យ ន សម្បកម្បេយ្យ ន សម្បចាលេយ្យ។ តំ កិស្ស ហេតុ? គម្ភីរត្តា, ភិក្ខវេ, នេមស្ស សុនិខាតត្តា ឥន្ទខីលស្ស។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ ច ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានន្តិ...បេ.... អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានន្តិ, តេ ន អញ្ញស្ស សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា មុខំ ឧល្លោកេន្តិ – ‘អយំ នូន ភវំ ជានំ ជានាតិ, បស្សំ បស្សតី’តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? សុទិដ្ឋត្តា, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស...បេ.... ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ នវមំ។

១០. វាទត្ថិកសុត្តំ

១១១០. “យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, បុរត្ថិមាយ ចេបិ ទិសាយ អាគច្ឆេយ្យ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា វាទត្ថិកោ វាទគវេសី – ‘វាទមស្ស អារោបេស្សាមី’តិ, តំ វត សហធម្មេន សង្កម្បេស្សតិ វា សម្បកម្បេស្សតិ វា

សម្បចាលេស្សតិ វាតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ បច្ឆិមាយ ចេបិ ទិសាយ...បេ.... ឧត្តរាយ ចេបិ ទិសាយ...បេ.... ទក្ខិណាយ ចេបិ ទិសាយ អាគច្ឆេយ្យ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា វាទត្ថិកោ វាទគវេសី – ‘វាទមស្ស អារោបេស្សាមី’តិ, តំ វត សហធម្មេន សង្កម្បេស្សតិ វា សម្បកម្បេស្សតិ វា សម្បចាលេស្សតិ វាតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សិលាយូបោ សោឡស កុក្កុកោ។ តស្សស្សុ អដ្ឋ កុក្កុ ហេដ្ឋា នេមង្គមា, អដ្ឋ កុក្កុ ឧបរិនេមស្ស។ បុរត្ថិមាយ ចេបិ ទិសាយ អាគច្ឆេយ្យ ភុសា វាតវុដ្ឋិ, នេវ សង្កម្បេយ្យ ន សម្បកម្បេយ្យ ន សម្បចាលេយ្យ; បច្ឆិមាយ ចេបិ ទិសាយ...បេ.... ឧត្តរាយ ចេបិ ទិសាយ...បេ.... ទក្ខិណាយ ចេបិ ទិសាយ អាគច្ឆេយ្យ ភុសា វាតវុដ្ឋិ, នេវ សង្កម្បេយ្យ ន សម្បកម្បេយ្យ ន សម្បចាលេយ្យ។ តំ កិស្ស ហេតុ? គម្ភីរត្តា, ភិក្ខវេ, នេមស្ស សុនិខាតត្តា សិលាយូបស្ស។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ ហិ កេចិ ភិក្ខូ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ; បុរត្ថិមាយ ចេបិ ទិសាយ អាគច្ឆេយ្យ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា វាទត្ថិកោ វាទគវេសី ‘វាទមស្ស អារោបេស្សាមី’តិ, តំ វត សហធម្មេន សង្កម្បេស្សតិ វា សម្បកម្បេស្សតិ វា សម្បចាលេស្សតិ វាតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ បច្ឆិមាយ ចេបិ ទិសាយ...បេ.... ឧត្តរាយ ចេបិ ទិសាយ...បេ.... ទក្ខិណាយ ចេបិ ទិសាយ អាគច្ឆេយ្យ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា វាទត្ថិកោ វាទគវេសី – ‘វាទមស្ស អារោបេស្សាមី’តិ, តំ វត សហធម្មេន សង្កម្បេស្សតិ វា សម្បកម្បេស្សតិ វា សម្បចាលេស្សតិ វាតិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? សុទិដ្ឋត្តា, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស...បេ.... ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ទសមំ។

សីសបាវនវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> សីសបា ខទិរោ ទណ្ឌោ, ចេលា សត្តិសតេន ច;
> បាណា សុរិយូបមា ទ្វេធា, ឥន្ទខីលោ ច វាទិនោតិ។

៥. បបាតវគ្គោ

១. លោកចិន្តាសុត្តំ

១១១១. ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ភូតបុព្ពំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញតរោ បុរិសោ រាជគហា និក្ខមិត្វា ‘លោកចិន្តំ ចិន្តេស្សាមី’តិ យេន សុមាគធា បោក្ខរណី តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា សុមាគធាយ បោក្ខរណិយា តីរេ និសីទិ លោកចិន្តំ ចិន្តេន្តោ។ អទ្ទសា ខោ, ភិក្ខវេ, សោ បុរិសោ សុមាគធាយ បោក្ខរណិយា តីរេ ចតុរង្គិនី សេនំ [ចតុរង្គិនិសេនំ (ក.)] ភិសមុឡាលំ [ភិសមូលាលំ (បី. ក.)] បវិសន្តំ។ ទិស្វានស្ស ឯតទហោសិ – ‘ឧម្មត្តោស្មិ នាមាហំ, វិចេតោស្មិ នាមាហំ! យំ លោកេ នត្ថិ តំ មយា ទិដ្ឋ’”ន្តិ។

“អថ ខោ សោ, ភិក្ខវេ, បុរិសោ នគរំ បវិសិត្វា មហាជនកាយស្ស អារោចេសិ – ‘ឧម្មត្តោស្មិ នាមាហំ, ភន្តេ, វិចេតោស្មិ នាមាហំ, ភន្តេ! យំ លោកេ នត្ថិ តំ មយា ទិដ្ឋ’”ន្តិ។ “កថំ បន ត្វំ, អម្ភោ បុរិស, ឧម្មត្តោ កថំ វិចេតោ? កិញ្ច លោកេ នត្ថិ យំ តយា ទិដ្ឋ”ន្តិ? “ឥធាហំ, ភន្តេ, រាជគហា និក្ខមិត្វា ‘លោកចិន្តំ ចិន្តេស្សាមី’តិ យេន សុមាគធា បោក្ខរណី តេនុបសង្កមឹ; ឧបសង្កមិត្វា សុមាគធាយ បោក្ខរណិយា តីរេ និសីទឹ លោកចិន្តំ ចិន្តេន្តោ។ អទ្ទសំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, សុមាគធាយ បោក្ខរណិយា តីរេ ចតុរង្គិនី សេនំ ភិសមុឡាលំ បវិសន្តំ។ ឯវំ ខ្វាហំ, ភន្តេ, ឧម្មត្តោ ឯវំ វិចេតោ។ ឥទញ្ច លោកេ នត្ថិ យំ មយា ទិដ្ឋ”ន្តិ។ “តគ្ឃ ត្វំ, អម្ភោ បុរិស, ឧម្មត្តោ តគ្ឃ វិចេតោ។ ឥទញ្ច លោកេ នត្ថិ យំ តយា ទិដ្ឋ”ន្តិ។

“តំ ខោ បន, ភិក្ខវេ, សោ បុរិសោ ភូតំយេវ អទ្ទស, នោ អភូតំ។ ភូតបុព្ពំ, ភិក្ខវេ, ទេវាសុរសង្គាមោ សមុបព្យូឡ្ហោ អហោសិ។ តស្មិំ ខោ បន, ភិក្ខវេ, សង្គាមេ ទេវា ជិនឹសុ, អសុរា បរាជិនឹសុ។ បរាជិតា ច ខោ, ភិក្ខវេ, អសុរា ភីតា ភិសមុឡាលេន អសុរបុរំ បវិសឹសុ ទេវានំយេវ មោហយមានា។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, មា លោកចិន្តំ ចិន្តេថ – ‘សស្សតោ លោកោ’តិ វា ‘អសស្សតោ លោកោ’តិ វា, ‘អន្តវា លោកោ’តិ វា ‘អនន្តវា លោកោ’តិ វា, ‘តំ ជីវំ តំ សរីរ’ន្តិ វា ‘អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរ’ន្តិ វា, ‘ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា’តិ វា ‘ន ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា’តិ វា, ‘ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា’តិ វា, ‘នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា’តិ វា។ តំ កិស្ស ហេតុ? នេសា, ភិក្ខវេ, ចិន្តា អត្ថសំហិតា នាទិព្រហ្មចរិយកា ន និព្ពិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។

“ចិន្តេន្តា ខោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ ចិន្តេយ្យាថ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ ចិន្តេយ្យាថ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ឯសា, ភិក្ខវេ, ចិន្តា អត្ថសំហិតា ឯសា អាទិព្រហ្មចរិយកា ឯសា និព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ បឋមំ។

២. បបាតសុត្តំ

១១១២. ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ គិជ្ឈកូដេ បព្ពតេ។ អថ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “អាយាម, ភិក្ខវេ, យេន បដិភានកូដោ តេនុបសង្កមិស្សាម ទិវាវិហារាយា”តិ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ អថ ខោ ភគវា សម្ពហុលេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ យេន បដិភានកូដោ តេនុបសង្កមិ។ អទ្ទសា ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ បដិភានកូដេ មហន្តំ បបាតំ។ ទិស្វាន ភគវន្តំ ឯតទវោច – “មហា វតាយំ, ភន្តេ, បបាតោ សុភយានកោ, ភន្តេ, បបាតោ។ អត្ថិ នុ ខោ, ភន្តេ, ឥមម្ហា បបាតា អញ្ញោ បបាតោ មហន្តតរោ ច ភយានកតរោ ចា”តិ? “អត្ថិ ខោ, ភិក្ខុ, ឥមម្ហា បបាតា អញ្ញោ បបាតោ មហន្តតរោ ច ភយានកតរោ ចា”តិ។

“កតមោ បន, ភន្តេ, ឥមម្ហា បបាតា អញ្ញោ បបាតោ មហន្តតរោ ច ភយានកតរោ ចា”តិ? “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, តេ ជាតិសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អភិរមន្តិ, ជរាសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អភិរមន្តិ , មរណសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អភិរមន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អភិរមន្តិ។ តេ ជាតិសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អភិរតា ជរាសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អភិរតា មរណសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អភិរតា សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អភិរតា ជាតិសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អភិសង្ខរោន្តិ, ជរាសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អភិសង្ខរោន្តិ, មរណសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អភិសង្ខរោន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អភិសង្ខរោន្តិ។ តេ ជាតិសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អភិសង្ខរិត្វា ជរាសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អភិសង្ខរិត្វា មរណសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អភិសង្ខរិត្វា សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អភិសង្ខរិត្វា ជាតិបបាតម្បិ បបតន្តិ, ជរាបបាតម្បិ បបតន្តិ, មរណបបាតម្បិ បបតន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសបបាតម្បិ បបតន្តិ។ តេ ន បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ។ ‘ន បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មា’តិ វទាមិ”។

“យេ ច ខោ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានន្តិ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានន្តិ, តេ ជាតិសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ នាភិរមន្តិ, ជរាសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ នាភិរមន្តិ, មរណសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ នាភិរមន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ នាភិរមន្តិ។ តេ ជាតិសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អនភិរតា, ជរាសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អនភិរតា, មរណសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អនភិរតា, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អនភិរតា, ជាតិសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ នាភិសង្ខរោន្តិ, ជរាសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ នាភិសង្ខរោន្តិ, មរណសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ នាភិសង្ខរោន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ នាភិសង្ខរោន្តិ។ តេ ជាតិសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អនភិសង្ខរិត្វា, ជរាសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អនភិសង្ខរិត្វា, មរណសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អនភិសង្ខរិត្វា, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសសំវត្តនិកេបិ សង្ខារេ អនភិសង្ខរិត្វា, ជាតិបបាតម្បិ នប្បបតន្តិ, ជរាបបាតម្បិ នប្បបតន្តិ, មរណបបាតម្បិ នប្បបតន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសបបាតម្បិ នប្បបតន្តិ។ តេ បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ។ ‘បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មា’តិ វទាមិ”។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. មហាបរិឡាហសុត្តំ

១១១៣. “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, មហាបរិឡាហោ នាម និរយោ។ តត្ថ យំ កិញ្ចិ ចក្ខុនា រូបំ បស្សតិ, អនិដ្ឋរូបញ្ញេវ បស្សតិ នោ ឥដ្ឋរូបំ; អកន្តរូបញ្ញេវ បស្សតិ នោ កន្តរូបំ; អមនាបរូបញ្ញេវ បស្សតិ នោ មនាបរូបំ។ យំ កិញ្ចិ សោតេន សទ្ទំ សុណាតិ…បេ…. យំ កិញ្ចិ កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសតិ…បេ…. យំ កិញ្ចិ មនសា ធម្មំ វិជានាតិ, អនិដ្ឋរូបញ្ញេវ វិជានាតិ នោ ឥដ្ឋរូបំ; អកន្តរូបញ្ញេវ វិជានាតិ នោ កន្តរូបំ; អមនាបរូបញ្ញេវ វិជានាតិ នោ មនាបរូប”ន្តិ។

ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “មហា វត សោ, ភន្តេ, បរិឡាហោ, សុមហា វត សោ, ភន្តេ, បរិឡាហោ! អត្ថិ នុ ខោ, ភន្តេ, ឯតម្ហា បរិឡាហា អញ្ញោ បរិឡាហោ មហន្តតរោ ចេវ ភយានកតរោ ចា”តិ? “អត្ថិ ខោ, ភិក្ខុ, ឯតម្ហា បរិឡាហា អញ្ញោ បរិឡាហោ មហន្តតរោ ច ភយានកតរោ ចា”តិ។

“កតមោ បន, ភន្តេ, ឯតម្ហា បរិឡាហា អញ្ញោ បរិឡាហោ មហន្តតរោ ច ភយានកតរោ ចា”តិ? “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, តេ ជាតិសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អភិរមន្តិ…បេ…. អភិរតា…បេ…. អភិសង្ខរោន្តិ…បេ…. អភិសង្ខរិត្វា ជាតិបរិឡាហេនបិ បរិឌយ្ហន្តិ, ជរាបរិឡាហេនបិ បរិឌយ្ហន្តិ, មរណបរិឡាហេនបិ បរិឌយ្ហន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសបរិឡាហេនបិ បរិឌយ្ហន្តិ ។ តេ ន បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ។ ‘ន បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មា’តិ វទាមិ”។

“យេ ច ខោ កេចិ, ភិក្ខវេ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានន្តិ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានន្តិ។ តេ ជាតិសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ នាភិរមន្តិ…បេ…. អនភិរតា…បេ…. នាភិសង្ខរោន្តិ…បេ…. អនភិសង្ខរិត្វា ជាតិបរិឡាហេនបិ ន បរិឌយ្ហន្តិ, ជរាបរិឡាហេនបិ ន បរិឌយ្ហន្តិ, មរណបរិឡាហេនបិ ន បរិឌយ្ហន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសបរិឡាហេនបិ ន បរិឌយ្ហន្តិ។ តេ បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ។ ‘បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មា’តិ វទាមិ”។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ តតិយំ។

៤. កូដាគារសុត្តំ

១១១៤. “យោ ហិ, ភិក្ខវេ [យោ ច ខោ ភិក្ខវេ (ស្យា. ក.)], ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អនភិសមេច្ច…បេ…. ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អនភិសមេច្ច សម្មា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សាមី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យោ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ កូដាគារស្ស ហេដ្ឋិមំ ឃរំ អករិត្វា ឧបរិមំ ឃរំ អារោបេស្សាមី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យោ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អនភិសមេច្ច…បេ…. ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អនភិសមេច្ច សម្មា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សាមី’តិ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។

“យោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អភិសមេច្ច…បេ…. ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អភិសមេច្ច សម្មា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សាមី’តិ – ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យោ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ កូដាគារស្ស ហេដ្ឋិមំ ឃរំ ករិត្វា ឧបរិមំ ឃរំ អារោបេស្សាមី’តិ – ឋានមេតំ វិជ្ជតិ; ឯវមេវ ខោ , ភិក្ខវេ, យោ ឯវំ វទេយ្យ – ‘អហំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អភិសមេច្ច…បេ…. ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទំ អរិយសច្ចំ យថាភូតំ អភិសមេច្ច សម្មា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សាមី’តិ – ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. វាលសុត្តំ

១១១៥. ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ វេសាលឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ។ អទ្ទសា ខោ អាយស្មា អានន្ទោ សម្ពហុលេ លិច្ឆវិកុមារកេ សន្ថាគារេ ឧបាសនំ ករោន្តេ, ទូរតោវ សុខុមេន តាឡច្ឆិគ្គឡេន អសនំ អតិបាតេន្តេ, បោង្ខានុបោង្ខំ [បោខានុបោខំ (ស្យា. កំ.)] អវិរាធិតំ។ ទិស្វានស្ស ឯតទហោសិ – “សិក្ខិតា វតិមេ លិច្ឆវិកុមារកា, សុសិក្ខិតា វតិមេ លិច្ឆវិកុមារកា; យត្រ ហិ នាម ទូរតោវ សុខុមេន តាឡច្ឆិគ្គឡេន អសនំ អតិបាតេស្សន្តិ បោង្ខានុបោង្ខំ អវិរាធិត”ន្តិ។

អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ វេសាលឹ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឥធាហំ, ភន្តេ, បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ វេសាលឹ បិណ្ឌាយ បាវិសឹ ។ អទ្ទសំ ខ្វាហំ, ភន្តេ សម្ពហុលេ លិច្ឆវិកុមារកេ សន្ថាគារេ ឧបាសនំ ករោន្តេ ទូរតោវ សុខុមេន តាឡច្ឆិគ្គឡេន អសនំ អតិបាតេន្តេ បោង្ខានុបោង្ខំ អវិរាធិតំ។ ទិស្វាន មេ ឯតទហោសិ – “សិក្ខិតា វតិមេ លិច្ឆវិកុមារកា, សុសិក្ខិតា វតិមេ លិច្ឆវិកុមារកា; យត្រ ហិ នាម ទូរតោវ សុខុមេន តាឡច្ឆិគ្គឡេន អសនំ អតិបាតេស្សន្តិ បោង្ខានុបោង្ខំ អវិរាធិត”ន្តិ។

“តំ កឹ មញ្ញសិ, អានន្ទ, កតមំ នុ ខោ ទុក្ករតរំ វា ទុរភិសម្ភវតរំ វា – យោ ទូរតោវ សុខុមេន តាឡច្ឆិគ្គឡេន អសនំ អតិបាតេយ្យ បោង្ខានុបោង្ខំ អវិរាធិតំ, យោ វា សត្តធា ភិន្នស្ស វាលស្ស កោដិយា កោដឹ បដិវិជ្ឈេយ្យា”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ទុក្ករតរញ្ចេវ ទុរភិសម្ភវតរញ្ច យោ វា [យោ (សី.)] សត្តធា ភិន្នស្ស វាលស្ស កោដិយា កោដឹ បដិវិជ្ឈេយ្យា”តិ។ “អថ ខោ [អថ ខោ តេ (ស្យា. កំ.)], អានន្ទ, ទុប្បដិវិជ្ឈតរំ បដិវិជ្ឈន្តិ, យេ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បដិវិជ្ឈន្តិ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បដិវិជ្ឈន្តិ”។

“តស្មាតិហានន្ទ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. អន្ធការសុត្តំ

១១១៦. “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, លោកន្តរិកា អឃា អសំវុតា អន្ធការា អន្ធការតិមិសា, យត្ថមិមេសំ ចន្ទិមសូរិយានំ ឯវំមហិទ្ធិកានំ ឯវំ មហានុភាវានំ អាភាយ នានុភោន្តី”តិ។

ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “មហា វត សោ, ភន្តេ, អន្ធការោ, សុមហា វត សោ, ភន្តេ, អន្ធការោ! អត្ថិ នុ ខោ, ភន្តេ, ឯតម្ហា អន្ធការា អញ្ញោ អន្ធការោ មហន្តតរោ ច ភយានកតរោ ចា”តិ? “អត្ថិ ខោ, ភិក្ខុ, ឯតម្ហា អន្ធការា អញ្ញោ អន្ធការោ មហន្តតរោ ច ភយានកតរោ ចា”តិ។

“កតមោ បន, ភន្តេ, ឯតម្ហា អន្ធការា អញ្ញោ អន្ធការោ មហន្តតរោ ច ភយានកតរោ ចា”តិ? “យេ ហិ កេចិ, ភិក្ខុ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ, តេ ជាតិសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ អភិរមន្តិ…បេ…. អភិរតា…បេ…. អភិសង្ខរោន្តិ…បេ…. អភិសង្ខរិត្វា ជាតន្ធការម្បិ បបតន្តិ, ជរន្ធការម្បិ បបតន្តិ, មរណន្ធការម្បិ បបតន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសន្ធការម្បិ បបតន្តិ។ តេ ន បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ។ ‘ន បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មា’តិ វទាមិ”។

“យេ ច ខោ កេចិ, ភិក្ខុ, សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានន្តិ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានន្តិ, តេ ជាតិសំវត្តនិកេសុ សង្ខារេសុ នាភិរមន្តិ…បេ…. អនភិរតា…បេ…. នាភិសង្ខរោន្តិ…បេ…. អនភិសង្ខរិត្វា ជាតន្ធការម្បិ នប្បបតន្តិ , ជរន្ធការម្បិ នប្បបតន្តិ, មរណន្ធការម្បិ នប្បបតន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសន្ធការម្បិ នប្បបតន្តិ។ តេ

បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ។ ‘បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មា’តិ វទាមិ”។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បឋមឆិគ្គឡយុគសុត្តំ

១១១៧. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បុរិសោ មហាសមុទ្ទេ ឯកច្ឆិគ្គឡំ យុគំ បក្ខិបេយ្យ។ តត្រាបិស្ស កាណោ កច្ឆបោ។ សោ វស្សសតស្ស វស្សសតស្ស អច្ចយេន សកឹ សកឹ ឧម្មុជ្ជេយ្យ។ តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, អបិ នុ ខោ កាណោ កច្ឆបោ វស្សសតស្ស វស្សសតស្ស អច្ចយេន សកឹ សកឹ ឧម្មុជ្ជន្តោ អមុស្មិំ ឯកច្ឆិគ្គឡេ យុគេ គីវំ បវេសេយ្យា”តិ? “យទិ នូន, ភន្តេ, កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេនា”តិ។

“ខិប្បតរំ ខោ សោ, ភិក្ខវេ, កាណោ កច្ឆបោ វស្សសតស្ស វស្សសតស្ស អច្ចយេន សកឹ សកឹ ឧម្មុជ្ជន្តោ អមុស្មិំ ឯកច្ឆិគ្គឡេ យុគេ គីវំ បវេសេយ្យ, ន ត្វេវាហំ, ភិក្ខវេ, សកឹ វិនិបាតគតេន ពាលេន [វិនីតគតេន ពហុលេន (ក.)] មនុស្សត្តំ វទាមិ”។

តំ កិស្ស ហេតុ? ន ហេត្ថ, ភិក្ខវេ, អត្ថិ ធម្មចរិយា, សមចរិយា, កុសលកិរិយា, បុញ្ញកិរិយា។ អញ្ញមញ្ញខាទិកា ឯត្ថ, ភិក្ខវេ, វត្តតិ ទុព្ពលខាទិកា។ តំ កិស្ស ហេតុ? អទិដ្ឋត្តា, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស...បេ.... ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយឆិគ្គឡយុគសុត្តំ

១១១៨. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, អយំ មហាបថវី ឯកោទកា អស្ស។ តត្រ បុរិសោ ឯកច្ឆិគ្គឡំ យុគំ បក្ខិបេយ្យ។ តមេនំ បុរត្ថិមោ វាតោ បច្ឆិមេន សំហរេយ្យ, បច្ឆិមោ វាតោ បុរត្ថិមេន សំហរេយ្យ, ឧត្តរោ វាតោ ទក្ខិណេន សំហរេយ្យ, ទក្ខិណោ វាតោ ឧត្តរេន សំហរេយ្យ។ តត្រស្ស កាណោ កច្ឆបោ។ សោ វស្សសតស្ស វស្សសតស្ស អច្ចយេន សកឹ សកឹ ឧម្មុជ្ជេយ្យ។ តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, អបិ នុ ខោ កាណោ កច្ឆបោ វស្សសតស្ស វស្សសតស្ស អច្ចយេន សកឹ សកឹ ឧម្មុជ្ជន្តោ អមុស្មិំ ឯកច្ឆិគ្គឡេ យុគេ គីវំ បវេសេយ្យា”តិ? “អធិច្ចមិទំ, ភន្តេ, យំ សោ កាណោ កច្ឆបោ វស្សសតស្ស វស្សសតស្ស អច្ចយេន សកឹ សកឹ ឧម្មុជ្ជន្តោ អមុស្មិំ ឯកច្ឆិគ្គឡេ យុគេ គីវំ បវេសេយ្យា”តិ។

“ឯវំ អធិច្ចមិទំ, ភិក្ខវេ, យំ មនុស្សត្តំ លភតិ។ ឯវំ អធិច្ចមិទំ, ភិក្ខវេ, យំ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ។ ឯវំ អធិច្ចមិទំ, ភិក្ខវេ, យំ តថាគតប្បវេទិតោ ធម្មវិនយោ លោកេ ទិប្បតិ។ តស្សិទំ [តយិទំ (?)], ភិក្ខវេ, មនុស្សត្តំ លទ្ធំ, តថាគតោ លោកេ ឧប្បន្នោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ, តថាគតប្បវេទិតោ ច ធម្មវិនយោ លោកេ ទិប្បតិ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមសិនេរុបព្ពតរាជសុត្តំ

១១១៩. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បុរិសោ សិនេរុស្ស បព្ពតរាជស្ស សត្ត មុគ្គមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា ឧបនិក្ខិបេយ្យ។ តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ , កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យា វា [យា ច] សត្ត មុគ្គមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា ឧបនិក្ខិត្តា, យោ វា [យោ ច (ស្យា. កំ. បី. ក.) សំ. និ. ២.៨៤] សិនេរុបព្ពតរាជា”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ, យទិទំ – សិនេរុបព្ពតរាជា; អប្បមត្តិកា សត្ត មុគ្គមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា ឧបនិក្ខិត្តា។ សង្ខម្បិ ន ឧបេន្តិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេន្តិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ សិនេរុបព្ពតរាជានំ ឧបនិធាយ សត្ត មុគ្គមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា ឧបនិក្ខិត្តា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស ទិដ្ឋិសម្បន្នស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិនោ ឯតទេវ ពហុតរំ ទុក្ខំ យទិទំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ; អប្បមត្តកំ អវសិដ្ឋំ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ,

ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ, បុរិមំ ទុក្ខក្ខន្ធំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិធាយ យទិទំ សត្តក្ខត្តុបរមតា; យោ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ…បេ… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ”។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយសិនេរុបព្ពតរាជសុត្តំ

១១២០. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សិនេរុបព្ពតរាជាយំ បរិក្ខយំ បរិយាទានំ គច្ឆេយ្យ, ឋបេត្វា សត្ត មុគ្គមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា។ តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យំ វា សិនេរុស្ស បព្ពតរាជស្ស បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ, យា វា សត្ត មុគ្គមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា អវសិដ្ឋា”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ សិនេរុស្ស បព្ពតរាជស្ស យទិទំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ; អប្បមត្តិកា សត្ត មុគ្គមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា អវសិដ្ឋា។ សង្ខម្បិ ន ឧបេន្តិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេន្តិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ សិនេរុស្ស បព្ពតរាជស្ស បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិធាយ សត្ត មុគ្គមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា អវសិដ្ឋា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស ទិដ្ឋិសម្បន្នស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិនោ ឯតទេវ ពហុតរំ ទុក្ខំ យទិទំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ; អប្បមត្តកំ អវសិដ្ឋំ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ, បុរិមំ ទុក្ខក្ខន្ធំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិធាយ យទិទំ សត្តក្ខត្តុបរមតា; យោ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ…បេ… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ”។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ទសមំ។

បបាតវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> ចិន្តា បបាតោ បរិឡាហោ, កូដំ វាលន្ធការោ ច;
> ឆិគ្គឡេន ច ទ្វេ វុត្តា, សិនេរុ អបរេ ទុវេតិ។

៦. អភិសមយវគ្គោ

១. នខសិខសុត្តំ

១១២១. អថ ខោ ភគវា បរិត្តំ នខសិខាយំ បំសុំ អារោបេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យោ វាយំ មយា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ, អយំ វា មហាបថវី”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ យទិទំ – មហាបថវី; អប្បមត្តកាយំ ភគវតា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ មហាបថវិំ ឧបនិធាយ ភគវតា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស ទិដ្ឋិសម្បន្នស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិនោ ឯតទេវ ពហុតរំ ទុក្ខំ យទិទំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ; អប្បមត្តកំ អវសិដ្ឋំ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ បុរិមំ ទុក្ខក្ខន្ធំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិធាយ យទិទំ សត្តក្ខត្តុបរមតា; យោ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ…បេ… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ”។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ បឋមំ។

២. បោក្ខរណីសុត្តំ

១១២២. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បោក្ខរណី បញ្ញាសយោជនានិ អាយាមេន, បញ្ញាសយោជនានិ វិត្ថារេន, បញ្ញាសយោជនានិ ឧព្ពេធេន, បុណ្ណា ឧទកស្ស សមតិត្តិកា កាកបេយ្យា។ តតោ បុរិសោ កុសគ្គេន ឧទកំ ឧទ្ធរេយ្យ។ តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យំ វា កុសគ្គេន ឧព្ភតំ, យំ វា បោក្ខរណិយា ឧទក”ន្តិ?

“ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ, យទិទំ – បោក្ខរណិយា ឧទកំ; អប្បមត្តកំ កុសគ្គេន ឧទកំ ឧព្ភតំ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ បោក្ខរណិយា ឧទកំ ឧបនិធាយ កុសគ្គេន ឧទកំ ឧព្ភត”ន្តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស…បេ…. យោគោ ករណីយោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. បឋមសំភេជ្ជសុត្តំ

១១២៣. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, យត្ថិមា មហានទិយោ សំសន្ទន្តិ សមេន្តិ, សេយ្យថិទំ – គង្គា, យមុនា, អចិរវតី, សរភូ, មហី, តតោ បុរិសោ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ ឧទ្ធរេយ្យ។ តំ កឹ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យានិ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ ឧព្ភតានិ, យំ វា សំភេជ្ជឧទក”ន្តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ, យទិទំ – សំភេជ្ជឧទកំ; អប្បមត្តកានិ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ ឧព្ភតានិ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេន្តិ , ឧបនិធម្បិ ន ឧបេន្តិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ សំភេជ្ជឧទកំ ឧបនិធាយ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ ឧព្ភតានី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស…បេ…. យោគោ ករណីយោ”តិ។ តតិយំ។

៤. ទុតិយសំភេជ្ជសុត្តំ

១១២៤. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យត្ថិមា មហានទិយោ សំសន្ទន្តិ សមេន្តិ, សេយ្យថិទំ – គង្គា, យមុនា, អចិរវតី, សរភូ, មហី, តំ ឧទកំ បរិក្ខយំ បរិយាទានំ គច្ឆេយ្យ, ឋបេត្វា ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ ។ តំ កឹ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យំ វា សំភេជ្ជឧទកំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ, យានិ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ អវសិដ្ឋានី”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ សំភេជ្ជឧទកំ យទិទំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ; អប្បមត្តកានិ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ អវសិដ្ឋានិ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេន្តិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេន្តិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ សំភេជ្ជឧទកំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិធាយ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ អវសិដ្ឋានី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស…បេ…. យោគោ ករណីយោ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមមហាបថវីសុត្តំ

១១២៥. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, បុរិសោ មហាបថវិយា សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ គុឡិកា ឧបនិក្ខិបេយ្យ។ តំ កឹ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យា វា សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ គុឡិកា ឧបនិក្ខិត្តា, អយំ វា មហាបថវី”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ, យទិទំ – មហាបថវី; អប្បមត្តិកា សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ គុឡិកា ឧបនិក្ខិត្តា។ សង្ខម្បិ ន ឧបេន្តិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេន្តិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ មហាបថវឹ ឧបនិធាយ សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ គុឡិកា ឧបនិក្ខិត្តា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស…បេ…. យោគោ ករណីយោ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយមហាបថវីសុត្តំ

១១២៦. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, មហាបថវី បរិក្ខយំ បរិយាទានំ គច្ឆេយ្យ ឋបេត្វា សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ គុឡិកា។ តំ កឹ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យំ វា មហាបថវិយា បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ , យា វា សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ គុឡិកា អវសិដ្ឋា”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ មហាបថវិយា យទិទំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ; អប្បមត្តិកា សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ គុឡិកា អវសិដ្ឋា។ សង្ខម្បិ ន ឧបេន្តិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេន្តិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ មហាបថវិយា បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិធាយ សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ គុឡិកា អវសិដ្ឋា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស…បេ…. យោគោ ករណីយោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បឋមមហាសមុទ្ទសុត្តំ

១១២៧. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, បុរិសោ មហាសមុទ្ទតោ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ ឧទ្ធរេយ្យ។ តំ កឹ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យានិ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ ឧព្ភតានិ, យំ វា មហាសមុទ្ទេ ឧទក”ន្តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ, យទិទំ – មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ; អប្បមត្តកានិ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ ឧព្ភតានិ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេន្តិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេន្តិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ ឧបនិធាយ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ ឧព្ភតានី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស…បេ…. យោគោ ករណីយោ”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយមហាសមុទ្ទសុត្តំ

១១២៨. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ បរិក្ខយំ [មហាសមុទ្ទោ បរិក្ខយំ (សី. ស្យា. កំ.) សំ. និ. ២.៨១] បរិយាទានំ គច្ឆេយ្យ ឋបេត្វា ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ។ តំ កឹ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យំ វា មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ, យានិ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ អវសិដ្ឋានី”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ យទិទំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ; អប្បមត្តកានិ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ អវសិដ្ឋានិ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេន្តិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេន្តិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិធាយ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកផុសិតានិ អវសិដ្ឋានី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស…បេ…. យោគោ ករណីយោ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមបព្ពតូបមសុត្តំ

១១២៩. “សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, បុរិសោ ហិមវតោ បព្ពតរាជស្ស សត្ត សាសបមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា ឧបនិក្ខិបេយ្យ។ តំ កឹ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យា វា សត្ត សាសបមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា ឧបនិក្ខិត្តា, អយំ វា ហិមវា បព្ពតរាជា”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ, យទិទំ – ហិមវា បព្ពតរាជា; អប្បមត្តិកា សត្ត សាសបមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា ឧបនិក្ខិត្តា។ សង្ខម្បិ ន ឧបេន្តិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេន្តិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ ហិមវន្តំ បព្ពតរាជានំ ឧបនិធាយ សត្ត សាសបមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា ឧបនិក្ខិត្តា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស…បេ…. យោគោ ករណីយោ”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយបព្ពតូបមសុត្តំ

១១៣០. “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ហិមវា បព្ពតរាជា បរិក្ខយំ បរិយាទានំ គច្ឆេយ្យ, ឋបេត្វា សត្ត សាសបមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា។ តំ កឹ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យំ វា ហិមវតោ បព្ពតរាជស្ស បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ, យា វា សត្ត សាសបមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា អវសិដ្ឋា”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ ហិមវតោ បព្ពតរាជស្ស យទិទំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ; អប្បមត្តិកា សត្ត សាសបមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា អវសិដ្ឋា។ សង្ខម្បិ ន ឧបេន្តិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេន្តិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ ហិមវតោ បព្ពតរាជស្ស បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិធាយ សត្ត សាសបមត្តិយោ បាសាណសក្ខរា អវសិដ្ឋា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស ទិដ្ឋិសម្បន្នស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិនោ ឯតទេវ ពហុតរំ ទុក្ខំ យទិទំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ; អប្បមត្តកំ អវសិដ្ឋំ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ បុរិមំ ទុក្ខក្ខន្ធំ បរិក្ខីណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិធាយ យទិទំ សត្តក្ខត្តុបរមតា; យោ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ”។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ…បេ…. ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ទសមំ។

អភិសមយវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> នខសិខា បោក្ខរណី, សំភេជ្ជ អបរេ ទុវេ;
> បឋវី ទ្វេ សមុទ្ទា ទ្វេ, ទ្វេមា ច បព្ពតូបមាតិ។

៧. បឋមអាមកធញ្ញបេយ្យាលវគ្គោ

១. អញ្ញត្រសុត្តំ

១១៣១. អថ ខោ ភគវា បរិត្តំ នខសិខាយំ បំសុំ អារោបេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “តំ កឹ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យោ វាយំ មយា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ, អយំ វា មហាបថវី”តិ? “ឯតទេវ , ភន្តេ, ពហុតរំ, យទិទំ – មហាបថវី; អប្បមត្តកាយំ ភគវតា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ មហាបថវី ឧបនិធាយ ភគវតា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ”តិ។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បមត្តកា តេ សត្តា យេ មនុស្សេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ អញ្ញត្រ មនុស្សេហិ [មនុស្សេសុ (បី. ក.)] បច្ចាជាយន្តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? អទិដ្ឋត្តា, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស...បេ.... ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស”។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ បឋមំ។

២. បច្ចន្តសុត្តំ

១១៣២. អថ ខោ ភគវា បរិត្តំ នខសិខាយំ បំសុំ អារោបេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យោ វាយំ មយា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ, អយំ វា មហាបថវី”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ, យទិទំ – មហាបថវី; អប្បមត្តកាយំ ភគវតា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ មហាបថវិំ ឧបនិធាយ ភគវតា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ”តិ។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បមត្តកា តេ សត្តា យេ មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ បច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ បច្ចាជាយន្តិ អវិញ្ញាតារេសុ មិលក្ខេសុ [មិលក្ខូសុ (ស្យា. កំ. ក.)] ...បេ....។ ទុតិយំ។

៣. បញ្ញាសុត្តំ

១១៣៣. ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ បន អរិយេន បញ្ញាចក្ខុនា សមន្នាគតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ អវិជ្ជាគតា សម្មូឡ្ហា...បេ....។ តតិយំ។

៤. សុរាមេរយសុត្តំ

១១៣៤. ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា អបដិវិរតា...បេ....។ ចតុត្ថំ។

៥. ឱទកសុត្តំ

១១៣៥. ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ថលជា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ឧទកជា។ តំ កិស្ស ហេតុ...បេ....។ បញ្ចមំ។

៦. មត្តេយ្យសុត្តំ

១១៣៦. ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ មត្តេយ្យា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ អមត្តេយ្យា...បេ....។ ឆដ្ឋំ។

៧. បេត្តេយ្យសុត្តំ

១១៣៧. ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ បេត្តេយ្យា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ អបេត្តេយ្យា...បេ....។ សត្តមំ។

៨. សាមញ្ញសុត្តំ

១១៣៨. ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ សាមញ្ញា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ អសាមញ្ញា...បេ....។ អដ្ឋមំ។

៩. ព្រហ្មញ្ញសុត្តំ

១១៣៩. … “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ព្រហ្មញ្ញា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ អព្រហ្មញ្ញា…បេ….។ នវមំ។

១០. បចាយិកសុត្តំ

១១៤០. … “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិនោ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ កុលេ អជេដ្ឋាបចាយិនោតិ [អកុលេ ជេដ្ឋាបចាយិនោតិ (ស្យា. កំ.)] …បេ….។ ទសមំ។

បឋមអាមកធញ្ញបេយ្យាលវគ្គោ សត្តមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អញ្ញត្រ បច្ចន្តំ បញ្ញា, សុរាមេរយឱទកា;
មត្តេយ្យ បេត្តេយ្យា ចាបិ, សាមញ្ញំ ព្រហ្មបចាយិកន្តិ។

៨. ទុតិយអាមកធញ្ញបេយ្យាលវគ្គោ

១. បាណាតិបាតសុត្តំ

១១៤១. …បេ…. “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ បាណាតិបាតា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ បាណាតិបាតា អប្បដិវិរតា។ តំ កិស្ស ហេតុ? …បេ….។ បឋមំ។

២. អទិន្នាទានសុត្តំ

១១៤២. …បេ…. “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ អទិន្នាទានា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ អទិន្នាទានា អប្បដិវិរតា…បេ….។ ទុតិយំ។

៣. កាមេសុមិច្ឆាចារសុត្តំ

១១៤៣. …បេ…. “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ កាមេសុមិច្ឆាចារា អប្បដិវិរតា…បេ….។ តតិយំ។

៤. មុសាវាទសុត្តំ

១១៤៤. …បេ…. “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ មុសាវាទា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ មុសាវាទា អប្បដិវិរតា…បេ….។ ចតុត្ថំ។

៥. បេសុញ្ញសុត្តំ

១១៤៥. …បេ…. “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ បិសុណាយ វាចាយ អប្បដិវិរតា…បេ….។ បញ្ចមំ។

៦. ផរុសវាចាសុត្តំ

១១៤៦. …បេ…. “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ផរុសាយ វាចាយ បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ផរុសាយ វាចាយ អប្បដិវិរតា…បេ….។ ឆដ្ឋំ។

៧. សម្ផប្បលាបសុត្តំ

១១៤៧. …បេ…. “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ សម្ផប្បលាបា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ សម្ផប្បលាបា អប្បដិវិរតា…បេ….។ សត្តមំ។

៨. ពីជគាមសុត្តំ

១១៤៨. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ពីជគាមភូតគាមសមារម្ភា [ពីជគាមភូតគាមសមារព្ភា (ក.)] បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ពីជគាមភូតគាមសមារម្ភា អប្បដិវិរតា...បេ....។ អដ្ឋមំ។

៩. វិកាលភោជនសុត្តំ

១១៤៩. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ វិកាលភោជនា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ វិកាលភោជនា អប្បដិវិរតា...បេ....។ នវមំ។

១០. គន្ធវិលេបនសុត្តំ

១១៥០. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ មាលាគន្ធវិលេបនធារណមណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ មាលាគន្ធវិលេបនធារណមណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា អប្បដិវិរតា...បេ....។ ទសមំ។

ទុតិយអាមកធញ្ញបេយ្យាលវគ្គោ អដ្ឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

បាណំ អទិន្នំ កាមេសុ, មុសាវាទញ្ច បេសុញ្ញំ;
ផរុសំ សម្ផប្បលាបំ, ពីជញ្ច វិកាលំ គន្ធន្តិ។

៩. តតិយអាមកធញ្ញបេយ្យាលវគ្គោ

១. នច្ចគីតសុត្តំ

១១៥១. ...បេ.... ។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ នច្ចគីតវាទិតវិសូកទស្សនា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ នច្ចគីតវាទិតវិសូកទស្សនា អប្បដិវិរតា។ តំ កិស្ស ហេតុ...បេ....។ បឋមំ។

២. ឧច្ចាសយនសុត្តំ

១១៥២. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ឧច្ចាសយនមហាសយនា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ឧច្ចាសយនមហាសយនា អប្បដិវិរតា...បេ....។ ទុតិយំ។

៣. ជាតរូបរជតសុត្តំ

១១៥៣. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ជាតរូបរជតបដិគ្គហណា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ជាតរូបរជតបដិគ្គហណា អប្បដិវិរតា...បេ....។ តតិយំ។

៤. អាមកធញ្ញសុត្តំ

១១៥៤. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ អាមកធញ្ញបដិគ្គហណា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ អាមកធញ្ញបដិគ្គហណា អប្បដិវិរតា...បេ....។ ចតុត្ថំ។

៥. អាមកមំសសុត្តំ

១១៥៥. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ អាមកមំសបដិគ្គហណា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ អាមកមំសបដិគ្គហណា អប្បដិវិរតា...បេ....។ បញ្ចមំ។

៦. កុមារិកសុត្តំ

១១៥៦. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ឥត្ថិកុមារិកបដិគ្គហណា [ឥត្ថិកុមារិកាបដិគ្គហណា (ក.)] បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ឥត្ថិកុមារិកបដិគ្គហណា អប្បដិវិរតា...បេ....។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទាសិទាសសុត្តំ

១១៥៧. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ទាសិទាសបដិគ្គហណា [ទាសីទាសបដិគ្គហណា (ស្យា. កំ. បី.)] បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ទាសិទាសបដិគ្គហណា អប្បដិវិរតា...បេ....។ សត្តមំ។

៨. អជេឡកសុត្តំ

១១៥៨. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ អជេឡកបដិគ្គហណា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ អជេឡកបដិគ្គហណា អប្បដិវិរតា...បេ....។ អដ្ឋមំ។

៩. កុក្កុដសូករសុត្តំ

១១៥៩. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ កុក្កុដសូករបដិគ្គហណា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ កុក្កុដសូករបដិគ្គហណា អប្បដិវិរតា...បេ....។ នវមំ។

១០. ហត្ថិគវស្សសុត្តំ

១១៦០. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ហត្ថិគវស្សវឡវបដិគ្គហណា [ហត្ថិគវស្សវឡវាបដិគ្គហណា (ស្យា. កំ. បី. ក.)] បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ហត្ថិគវស្សវឡវបដិគ្គហណា អប្បដិវិរតា...បេ....។ ទសមំ។

តតិយអាមកធញ្ញបេយ្យាលវគ្គោ នវមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

នច្ចំ សយនំ រជតំ, ធញ្ញំ មំសំ កុមារិកា;
ទាសី អជេឡកញ្ចេវ, កុក្កុដសូករហត្ថីតិ។

១០. ចតុត្ថអាមកធញ្ញបេយ្យាលវគ្គោ

១. ខេត្តវត្ថុសុត្តំ

១១៦១. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ខេត្តវត្ថុបដិគ្គហណា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ខេត្តវត្ថុបដិគ្គហណា អប្បដិវិរតា...បេ....។ បឋមំ។

២. កយវិក្កយសុត្តំ

១១៦២. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ កយវិក្កយា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ កយវិក្កយា អប្បដិវិរតា...បេ....។ ទុតិយំ។

៣. ទូតេយ្យសុត្តំ

១១៦៣. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ទូតេយ្យបហិនគមនានុយោគា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ទូតេយ្យបហិនគមនានុយោគា អប្បដិវិរតា...បេ....។ តតិយំ។

៤. តុលាកូដសុត្តំ

១១៦៤. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ តុលាកូដកំសកូដមានកូដា បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ តុលាកូដកំសកូដមានកូដា អប្បដិវិរតា...បេ....។ ចតុត្ថំ។

៥. ឧក្កោដនសុត្តំ

១១៦៥. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ឧក្កោដនវញ្ចននិកតិសាចិយោគា [ឧក្កោដនវញ្ចននិកតិសាវិយោគា (ស្យា. កំ. បី. ក.)] បដិវិរតា; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ឧក្កោដនវញ្ចននិកតិសាចិយោគា អប្បដិវិរតា...បេ....។ បញ្ចមំ។

៦-១១. ឆេទនាទិសុត្តំ

១១៦៦-១១៧១. ...បេ.... ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ឆេទនវធពន្ធនវិបរាមោសអាលោបសហសាការា [សាហសាការា (ក.)] បដិវិរតា ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ឆេទនវធពន្ធនវិបរាមោសអាលោបសហសាការា អប្បដិវិរតា ។ តំ កិស្ស ហេតុ? អទិដ្ឋត្តា ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ។ កតមេសំ ចតុន្នំ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស...បេ.... ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស”។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ...បេ.... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ឯកាទសមំ។

ចតុត្ថអាមកធញ្ញបេយ្យាលវគ្គោ ទសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ខេត្តំ កាយំ ទូតេយ្យញ្ច, តុលាកូដំ ឧក្កោដនំ;
ឆេទនំ វធពន្ធនំ, វិបរាលោបំ សាហសន្តិ។

១១. បញ្ចគតិបេយ្យាលវគ្គោ

១. មនុស្សចុតិនិរយសុត្តំ

១១៧២. អថ ខោ ភគវា បរិត្តំ នខសិខាយំ បំសុំ អារោបេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ – យោ វាយំ មយា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ, អយំ វា មហាបថវី”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ពហុតរំ, យទិទំ – មហាបថវី; អប្បមត្តកាយំ ភគវតា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ។ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ, ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ, កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ មហាបថវិំ ឧបនិធាយ ភគវតា បរិត្តោ នខសិខាយំ បំសុ អារោបិតោ”តិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ មនុស្សា ចុតា មនុស្សេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ មនុស្សា ចុតា និរយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ....។ បឋមំ។

២. មនុស្សចុតិតិរច្ឆានសុត្តំ

១១៧៣. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ មនុស្សា ចុតា មនុស្សេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ មនុស្សា ចុតា តិរច្ឆានយោនិយា បច្ចាជាយន្តិ...បេ....។ ទុតិយំ។

៣. មនុស្សចុតិបេត្តិវិសយសុត្តំ

១១៧៤. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ មនុស្សា ចុតា មនុស្សេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ មនុស្សា ចុតា បេត្តិវិសយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ....។ តតិយំ។

៤-៥-៦. មនុស្សចុតិទេវនិរយាទិសុត្តំ

១១៧៥-១១៧៧. ...បេ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ មនុស្សា ចុតា ទេវេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ មនុស្សា ចុតា និរយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ... តិរច្ឆានយោនិយា បច្ចាជាយន្តិ...បេ... បេត្តិវិសយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ...។ ឆដ្ឋំ។

៧-៩. ទេវចុតិនិរយាទិសុត្តំ

១១៧៨-១១៨០. ...បេ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ទេវា ចុតា ទេវេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ទេវា ចុតា និរយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ... តិរច្ឆានយោនិយា បច្ចាជាយន្តិ...បេ... បេត្តិវិសយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ...។ នវមំ។

១០-១២. ទេវមនុស្សនិរយាទិសុត្តំ

១១៨១-១១៨៣. ...បេ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ ទេវា ចុតា មនុស្សេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ ទេវា ចុតា និរយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ... តិរច្ឆានយោនិយា បច្ចាជាយន្តិ...បេ... បេត្តិវិសយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ...។ ទ្វាទសមំ។

១៣-១៥. និរយមនុស្សនិរយាទិសុត្តំ

១១៨៤-១១៨៦. ...បេ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ និរយា ចុតា មនុស្សេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ និរយា ចុតា និរយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ... តិរច្ឆានយោនិយា បច្ចាជាយន្តិ...បេ... បេត្តិវិសយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ...។ បន្នរសមំ។

១៦-១៨. និរយទេវនិរយាទិសុត្តំ

១១៨៧-១១៨៩. ...បេ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ និរយា ចុតា ទេវេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ និរយា ចុតា និរយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ... តិរច្ឆានយោនិយា បច្ចាជាយន្តិ...បេ... បេត្តិវិសយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ...។ អដ្ឋារសមំ។

១៩-២១. តិរច្ឆានមនុស្សនិរយាទិសុត្តំ

១១៩០-១១៩២. ...បេ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ តិរច្ឆានយោនិយា ចុតា មនុស្សេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ តិរច្ឆានយោនិយា ចុតា និរយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ... តិរច្ឆានយោនិយា បច្ចាជាយន្តិ...បេ... បេត្តិវិសយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ...។ ឯកវីសតិមំ។

២២-២៤. តិរច្ឆានទេវនិរយាទិសុត្តំ

១១៩៣-១១៩៥. ...បេ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ តិរច្ឆានយោនិយា ចុតា ទេវេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ តិរច្ឆានយោនិយា ចុតា និរយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ... តិរច្ឆានយោនិយា បច្ចាជាយន្តិ...បេ... បេត្តិវិសយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ...។ ចតុវីសតិមំ។

២៥-២៧. បេត្តិមនុស្សនិរយាទិសុត្តំ

១១៩៦-១១៩៨. ...បេ... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ បេត្តិវិសយា ចុតា មនុស្សេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ បេត្តិវិសយា ចុតា និរយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ... តិរច្ឆានយោនិយា បច្ចាជាយន្តិ...បេ... បេត្តិវិសយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ...។ សត្តវីសតិមំ។

២៨-២៩. បេត្តិទេវនិរយាទិសុត្តំ

១១៩៩-១២០០. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ បេត្តិវិសយា ចុតា ទេវេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ បេត្តិវិសយា ចុតា និរយេ បច្ចាជាយន្តិ...បេ.... ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ បេត្តិវិសយា ចុតា ទេវេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ បេត្តិវិសយា ចុតា តិរច្ឆានយោនិយា បច្ចាជាយន្តិ...បេ....។ ឯកូនតីសតិមំ។

៣០. បេត្តិទេវបេត្តិវិសយសុត្តំ

១២០១. ...បេ.... “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អប្បកា តេ សត្តា យេ បេត្តិវិសយា ចុតា ទេវេសុ បច្ចាជាយន្តិ; អថ ខោ ឯតេវ ពហុតរា សត្តា យេ បេត្តិវិសយា ចុតា បេត្តិវិសយេ បច្ចាជាយន្តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? អទិដ្ឋត្តា ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ។ កតមេសំ ចតុន្នំ ? ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស, ទុក្ខសមុទយស្ស អរិយសច្ចស្ស, ទុក្ខនិរោធស្ស អរិយសច្ចស្ស, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អរិយសច្ចស្ស”។

“តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យោគោ ករណីយោ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យោគោ ករណីយោ”តិ។ ឥទមវោច ភគវា។ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ។ តឹសតិមំ។

បញ្ចគតិបេយ្យាលវគ្គោ ឯកាទសមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

មនុស្សតោ ចុតា ឆាបិ, ទេវា ចុតា និរយតោ;
តិរច្ឆានបេត្តិវិសយា, តឹសមត្តោ គតិវគ្គោតិ។

សច្ចសំយុត្តំ ទ្វាទសមំ។

មហាវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

មគ្គពោជ្ឈង្គំ សតិយា, ឥន្ទ្រិយំ សម្មប្បធានំ;
ពលិទ្ធិបាទានុរុទ្ធា, ឈានានាបានសំយុតំ;
សោតាបត្តិ សច្ចញ្ចាតិ, មហាវគ្គោតិ វុច្ចតីតិ។

មហាវគ្គសំយុត្តបាឡិ និដ្ឋិតា។